

כפר חב"ד

★ ★

לקט משיחות ומכתבי
כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל מליובאוויטש
על הישוב כפר חב"ד

מרכז להפצת היהדות ומעיינות החסידות בארץ הקודש
מיסודם של רבותינו הקדושים נשיאי חב"ד

חלק שני

★ ★

נלקט ונערך ע"י
הרב אברהם שמואל בוקיעט

יוצא לאור על ידי
ועד כפר חב"ד באה"ק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה

המוציא לאור : ועד כפר חב"ד
ת.ד. 30 כפר חב"ד 72915
טלפון : 03-9606613

עורך : הרב אברהם שמואל בוקיעט

הדפסה וכריכה : חיש, רמלה

בס"ד

עם הספר

בשבח והודי' להשי"ת הננו מוציאים לאור את הספר "כפר חב"ד" – חלק ב', לקט משיחותיו ואגרותיו של כ"ק אדמו"ר מנחם מענדל מליובאוויטש בקשר ל"כפר חב"ד".

חלק זה בא בהמשך לחלק א' של הספר¹, והוא נערך במתכונת דומה.

הספר כולל שני שערים והוספות. השער הראשון – הוראות והזרקות, עידודים וברכות. נכללו בו עשרה פרקים, העוסקים באותם נושאים של פרקי חלק א', ומשמשים הרחבה להם. המקורות מהם לוקטו הדברים הם מכל משנתו רחבת ההיקף של הרבי – שיחות ואגרות קודש וכו' – דברים שלא היו בידינו בשעת עריכת חלק הראשון של הספר. כמו כן קטעים רבים שנדפסו כאן מקורם בארכיונים פרטיים של אנשים שזכו לקבל מכתבים מהרבי ובהם הוראות בעניני כפר חב"ד. ותודתנו נתונה לכל מי שפתחו את אוצרותיהם והרשו להשתמש בחומר שבידם לזכות הרבים.

הפרקים שנכללו בשער זה הם:

פרק ראשון – המייסד והמנהל – כ"ק אדמו"ר מהורוי"צ

פרק שני – מטרתו ויעודו

פרק שלישי – חשיבותו ויחודו של כפר חב"ד

פרק רביעי – ביסוסו והתפתחותו של כפר חב"ד

פרק חמישי – מנהלי הכפר

פרק ששי – ההתיישבות בכפר וסוג התושבים

פרק שביעי – ואהבת לרעך כמוך – אחדות וקירוב לבבות

פרק שמיני – תפארת הכפר – מוסדות התורה והחינוך שבכפר חב"ד

1. יצא לאור לקראת יום הבחיר י"א ניסן תשס"ג.

פרק תשיעי – על המח' ועל הכלכלה – אמצעי הפרנסה בכפר חב"ד

פרק עשירי – דרך ארץ – ניהול תקין ומסודר

השער השני הוא "במעגל השנה", ובו נדפסו דברים שנאמרו או נכתבו, ע"י הרבי במיוחד לאנשי כפר חב"ד², וסודרו כאן לפי מעגל השנה. ביניהם שיחות מיוחדות שנאמרו לאנשי כפר חב"ד כגון, בערב חג הסוכות של כל שנה במעמד מסירת אתרוגי הכפר לרבי ע"י באי כח הכפר, יחידות כללית בשלהי חודש תשרי וכיו"ב. וכן מכתבים כלליים ומברקים שנהג הרבי לשלוח לכפר חב"ד בימי חג ומועד כגון, בקשר להקפות שניות הנערכות ברוב עם במוצאי שמחת תורה, התוועדות המרכזית של י"ט כסלו³, ועוד ועוד⁴.

כן נכללו בשער זה אגרות קודש בקשר להגרלה שהיתה נערכת בכפר חב"ד מדי שנה לנסיעה לחצרות הקדש של הרבי.

בדברי ימי כפר חב"ד תפס מקום חשוב האירוע המחריד שקרה בבית הספר החקלאי (באור ליום ב' דר"ח אייר תשט"ז), ובו נרצחו חמשה מתלמידי המוסד ומדריכם הי"ד בידי מסתננים מצריים. באותו קיץ הרבי ייחד לזה כו"כ שיחות ואגרות קודש⁵, וכמה נקודות מהן נכללו בספרנו במקומות המתאימים⁶.

2. גם אם תוכנם אינו כולל משהו הקשור באופן ישיר לכפר חב"ד, אלא ששיחות ואגרות אלה יוערו ע"י הרבי ביחוד לתושבי כפר חב"ד.

3. למותר לציין, כי מכתבים או מברקים שאין בהן איזכור מפורש (בשם הנמען) שנשלחו לכפר חב"ד, לא מצאו מקומם בספר. ולכן בשנים שהרבי שלח מכתב או מברק כללי (כגון לקראת י"ט כסלו וכיו"ב) עבור כל מוסדות חב"ד באה"ק (וכפר חב"ד קיבל אותו מכתב או מברק) – מכתבים ומברקים אלה לא נכללו בספר.

4. וזאת למודעי, שאף שכלולים בחומר זה כמה הוראות והורחות הנוגעות לכפר חב"ד, מי"מ החומר נעתק כאן בשלמותו ולא פוצל לקטעים שונים ע"פ נושאים (כפי שנועשה בשער א), שחולק לפרקים והקטעים שולבו במקומות המתאימים על פי נושאים), וזאת משום הייחודיות שבדבר – כדי שייראה ויהי ניכר יחסו המיוחד של הרבי וחביבותו לכפר חב"ד ולתושביו עד שייעד להם שיחות ומכתבים מיוחדים. מסיבה זו נדפסו הדברים כפי שהם בפני עצמם בשלימותם.

5. ראה תורת מנחם – התוועדויות תשט"ו, חלקים ט"ז וי"ז, ואגרות קודש חי"ג.

6. ראה בחלק א' ובחלק ב', סוף פרק ששי.

בשער זה הדפסנו את המאמר המיוחד שהרבי אמר בקשר למאורע הנ"ל, בהתועדות יום ב' דחג השבועות תשט"ז. אז שינה הרבי מהרגלו ואמר שני מאמרי דא"ח באותה התועדות, מאמר אחד בקשר לחג השבועות (כרגיל בכל התועדות החג) והמאמר השני הי' מיועד עבור תושבי כפר חב"ד, וכפי שהתבטא אז הרבי⁷:

"כיון שהתועדות חסידית קשורה במאמר חסידות – אומר עתה מאמר, שזהו (היינו אמירת ב' מאמרים בהתועדות אחת) שלא כפי הסדר הרגיל, ויהי זה ההשתתפות לכפר חב"ד מצדו". הרבי צוה לנגן ניגון מכ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע, ואח"כ אמר את המאמר ד"ה "איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד" – המשך למאמר הקודם ("אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים")⁸.

כהוספה לספר נוספה סקירה על העידודים המיוחדים מאת הרבי לאנ"ש בכפר חב"ד ובארה"ק בכלל, לאחר הרצח הנורא של חמשה מתלמידי ביה"ס למלאכה ומדריכם הי"ד בר"ח אייר תשט"ז.

העידודים מהרבי באו לידי ביטוי בשורה ארוכה של אגרות קודש ששלח לכפר ולמוסדותיו במשך אותו קיץ, ולשיא מיוחד הגיעו בשיגור קבוצה מיוחדת של שלוחים מטעמו שהפיחה רוח חיים בכפר ומוסדותיו ואצל כללות אנ"ש⁹.

כמו"כ נוספה סקירה אודות בניית בית אגודת חסידי חב"ד – 770 – בכפר חב"ד¹⁰, בניי' שהרבי הי' מעורב בה – מתחלתה ועד סופה – במעורבות עמוקה ומיוחדת.

קטעי השיחות ששוחח הרבי ברבים אודות הבניי' – נדפסו בחלק א של

7. תורת מנחם – התועדות תשט"ז, חט"ז ע' 358.

8. המאמר הוא צילום מספר הנ"ל ע' 318 ואילך.

9. הסקירה לקוחה מהמבוא לאגרות קודש של הרבי חלק י"ג ע' 5 ואילך.

10. הסקירה לקוחה (בהשמטות קלות) מספר "בית חיינו" – 770 ("היכל מנחם" ירושלים,

חש"ס"ז) ע' 260 ואילך.

ספר זה¹¹, וכאן נוספה סקירה כללית שבה שולבו ההוראות המיוחדות של הרבי שניתנו בקשר לזה.

כן נדפס בסוף הספר מפתח כללי ממכתבי הרבי לכפר חב"ד, וגם ממנו ניכר היחס המיוחד של הרבי לכפר בריבוי המכתבים שכתב לעומדים בראשו ולתושביו.

להלן יובאו צרור התייחסויות קצרות מדברי הרבי (לקוחות מהספר על שני חלקיו) המהוות דוגמה ומצביעות על יחסו המיוחד לכפר:

א. בראש ובראשונה, הביטוי שחוזר על עצמו פעמים רבות בדברי הרבי:

כפר חב"ד הוא הישוב שהתייסד ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע והוא נחלתו¹², וגם לאחרי הסתלקותו הוא ממשיך לעורר רחמים על כל יושביו בגשמיות וברוחניות¹³, והוא מתנהל על ידו עד היום הזה¹⁴.

ב. במכתבים ושיחות רבות קרא הרבי על כפר חב"ד את לשון הכתוב¹⁵: "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם"¹⁶ (בדוגמת הביטוי שהי' שגור על לשונו בנוגע לשכונת המלך – קראון הייטס).

ג. בהזדמנויות רבות הי' הרבי מעודד את אנ"ש חסידי חב"ד והקרובים

11. ע' קנט ואילך.

12. ח"א ע' נד. קנט-קסא.

13. ח"א ע' כג. לא. לח. נב. עו. פ. קד. קבג-קכה. קלד. קלה. קמד. קנא. קנה.

ח"ב ע' כא. כב. כט. צט. קנב. קנג. רמא. שנד.

14. ח"א ע' בא. לה. לו. לח. מג. נב. ס. טא. ער"עו. פ. פה. צג. ק. קא. קג. קד. קטו. קיו.

קיוח. קבג. קבט. קלג. קלו. קמד. קמז. קנא. קנד. קס. קסב. קסו. קע. קעה. קצ. ריד. ריח. רכו. רלה.

ח"ב ע' כב. כג. ל. מא. סב. פב. צח. ק. קמו. קנד. קעב. רמא. שסה.

15. תהלים קלג, ג.

16. ח"א ע' לו. נד. טא. סה. קו. קבג. קלד. קלה. קנד. ר.

ח"ב ע' לט-מא. מוז. נו. פג. קיד. קלח. קנג. קני. שנד. שסה.

אליהם להתיישב בכפר¹⁷ ולעבוד במוסדותיו¹⁸, וקבע שזהו צנור השפע לקבל על ידו את ברכות נשיאינו הק' בגשמיות וברוחניות¹⁹.

ד. הרבי רצה לראות בכפר חב"ד מקום מרכזי שממנו יפוצו מעיינות התורה והחסידות²⁰, ואורו ייצא ויתפשט על כל ארץ ישראל²¹, וממנו יצאו ההוראות שלו לכל הארץ²². והרבי התבטא על "כפר חב"ד" שהוא "עיר הבירה" של אה"ק²³.

ה. מטעם זה הרבי גם ביקש ועורר להקים בו מוסדות חינוך – לבנים ובנות – ברמות שונות²⁴, כדי שהוא יהי' מסוגל לשרת את כל תושבי ארץ הקודש²⁵.

ו. הרבי עודד והמריץ הרבה מאד את הרחבת הכפר ופתוחו בגשמיות וברוחניות²⁶ עד ליסוד כפר חב"ד שני²⁷ ושלישי וכו'²⁸.

על אופן עריכת הספר – ראה במבוא לחלק א'.

17. ח"א ע' עג. קט. קכג-קל. קלג. קלה.

ח"ב ע' מא. עז. עח. פא. קלח-קמב. רסא.

18. ח"א ע' קכו. קכז. קכח.

19. ח"א ע' עו. קיר. קכד-קכח. קלב.

ח"ב ע' כב, כג, פב, צט.

20. ח"א ע' לו. לח. מ. מא. קו. קלו. קלט. קט.

ח"ב ע' כז. כח. ק. רט. של. שסד. שסה.

21. ח"א ע' ל. מא.

ח"ב ע' כח. ק.

22. ח"א ע' לט.

23. ח"א ע' כט.

24. ח"א ע' עא, פב. קלו. קלט. קמ. קסד. קעג. קפ.

25. ראה בחלק א' ובחלק ב' פרק שמיני – תפארת הכפר.

26. ח"א ע' עא, פב. קג. קד. קלו. קלז.

27. ח"א ע' פרפט.

ח"ב ע' מט. נא. עד. פ. פא.

28. ח"א ע' פט.

ח"ב ע' פא.

מטרת הוצאת הספר לאור היא כדי לחיות ולרענן את גודל חין ערכה של התייחסות הרבי לכפר חב"ד, למען ידעו ויחוו כל הבאים בשעריו וכל הקשורים אליו בקשר כלשהו, את גודל הזכות להמנות עם המתיישבים בו ועם העובדים במוסדותיו והמסייעים לו, ובמילא גם את גודל האחריות הכלולה בזה. התקוה והתפלה שספר זה ימלא את יעודו.

ויהי רצון, שפרסום ספר זה יחיש ויזרז את קיום הבטחת מלך המשיח לבעל שם טוב שביאתו תלוי' ב"פוצו מעיינותיך חוצה"²⁹. ובקרוב ממש נזכה "זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף גשמי ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו"³⁰.

הרב אברהם שמואל בוקיעט

י"ב"ג תמוז ה'תשס"ד

כפר חב"ד

29. אגרת הבעש"ט, נדפסה בתחלת ספר כתר שם טוב (כ, ע"ב). סוף ס' בן פורת יוסף. ועיין דגל מחנה אפרים, תחלת פ' בשלח. לקרי"ש ח"ג ע' 872. וראה להלן ע' לח.

30. סיום מאמר באחי לגגי ה'תשי"א.

מפתח ענינים

שער ראשון — הוראות והדרכות עיודים וברכות

פרק ראשון — המייסד והמנהל —
כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

- א. הרעיון ליסוד הכפר יט
- ב. שמו — כפר חב"ד כ
- ג. מקומו — במרכז הארץ כ
- ד. שלילת זהות מפלגתית כ
- ה. דאגה רוחנית לתושבי הכפר כא
- ו. התעוררות רחמים
על תושבי הכפר כא
- ז. הכפר הוא ברשותו
גם לאחר הסתלקותו כג

פרק שני — מטרתו ויעודו

א. מרכז חסידות חב"ד

- א. היכל חב"ד כז
- ב. מרכז להפצת המעיינות כז
- ג. שפע אור כח

ב. כפר חסידי ותורני

- א. מתנהל ע"פ תורתנו הקדושה
ומואר באור חסידותי כט
- ב. מינויי אדמו"ר מהוריי"צ
בכפר חב"ד כט
- ג. כיסוי ראש לאשה נשואה
בפאה ל
- ד. חינוך הילדים לב
- ה. מיווג גלויות
במוסדות הכפר לב

ג. מקלט לעולים

מאחורי "מסך הברזל"

- פרק שלישי — השיבותו ויחודו של
כפר חב"ד
- א. שמו — כפר חב"ד לו
- ב. התייחסויות והתבטאויות מיוחדות
של הרבי בנוגע לכפר חב"ד
- א. הכנה לכיאת המשיח לח

ב. קניית פסוק עבור

- כפר חב"ד לח
- הקפת "עוזר דלים"
- בשמחת תורה לח
- משלוח מצות לכפר חב"ד לח
- התייעצות עם זקני הכפר לט
- שם צוה ה' את הברכה לט
- הצלחת כפר חב"ד מא
- הזכות להמצא בכפר חב"ד מא
- טאמנות לישוב מב
- זוגמא ומופת לדורנו מב

ג. ביקורים בכפר חב"ד

- א. ביקורי אישים בכפר מג
- ב. דיווח מביקורים בכפר מו
- ג. המשך הקשרים עם הכפר מו
- ד. האבה לכפר חב"ד מז

ד. התעניינות הרבי

בנעשה בכפר

- א. התעניינות תמידית מח
- ב. עידוד אחרים
להתעניינות בכפר מט
- ג. כספים לבנין הכפר מט

ה. שלילת זיקה מפלגתית

אירוועים בכפר חב"ד

- א. כינוס תלמידי רשת אחלי
יוסף יצחק לויבאוויטש נג
- ב. אירוח יתומי צה"ל נח
- ג. כינוס התמימים נו
- ד. כינוס נעדר וצה"ל נו
- ה. ניצול ימי יו"ד, י"ט כסלו
וחנוכה נו

ו. התוועדות י"ט כסלו

- 1. תכנונה נח
- 2. השתתפות בה נט
- 3. הזמנת אישי ציבור ס
- 4. השתתפות אנשי צבא סא
- 5. פעולתה סב
- 6. דיווח ומשלוח קלטות סג
- ז. פורים סד
- ח. י"ב תמוז סה

ז. ממעלים בכפר חב"ד

- א. מפעלי קץ לילדים
 1. תבונם סו
 2. חשיבותם סו
 3. תמיכה כספית סז
 4. ביקורת סז
 ב. השתלמות מורים סו
 ג. בית הבראה סח
 ד. מקהלה סח
 ה. תערוכה חסידית סח
 ו. חוג ליהדות סט

פרק רביעי — ביסוסו והתפתחותו של כפר חב"ד

א. ביסוס ופיתוח גשמי

- א. האחוזה במקום הראשון עג
 ב. הרחבת הכפר עו
 ג. ריבוי מספר התושבים עז

ב. ביסוס ופיתוח רוחני

- א. מוסד לקליטת נוער עח
 ב. מקוה טהרה עט

ג. כפר חב"ד שני ושלישי

- א. איחוד כפר חב"ד —
 הישג והחדש פ
 ב. כפר חב"ד שלישי פא

ד. ברכות למשייעים

- בביסוס הכפר פכ

פרק הסישי — מנהלי הכפר

א. הרב — מרא דאתרא

- א. מרא דאתרא —
 מלשון מרות פז
 ב. צנור להשפעת טוב פז
 ג. צריך לדבר "מלעיל" פז
 ד. משכורת מסודרת פח
 ה. הרב כמנהיג הקהלה
 1. ישערי לימוד פח
 2. ינהל עדתו במישורין
 במסילה העולה בית אל פט
 3. השפעתו גם על גבוי
 דבשיבותי" צ
 4. בדרכי נועם ובתוקף הדרוש .. צא
 5. התועדויות תשרי צא
 6. ניצול ימי י"ב וי"ג תמוז צא
 7. מינוי משפיעים צא
 8. כינוס לבנות בבית הכנסת צב
 9. סיוור עירוב צג

10. שלילת בזבז ממון

- על חתונה צג
 11. רב למעון עליים צד
 12. למוד הבנות בכפר צד

ב. ועד הרוחני

- א. תיקון מצב הרוחני צד
 ב. טופח על מנת להטפח צה
 ג. שלילת התערבות
 בפוליטיקה צה
 ד. לא להתחשב בעיכוב
 המענה ממני צה
 ה. לא נשמע דבר צו
 ו. ייעוץ צו
 ז. מזכיר ועד הרוחני צו
 ח. ברכות צז

ג. ועד הגשמי (הכללי)

- א. זכות להיות חבר הועד צח
 ב. יאריכו ימים על ממלכתם צט
 ג. תפקידו של ועד כפר חב"ד
 1. מתאים לרצון מייסד
 כפר חב"ד צט
 2. אחריות בעבודת הקודש ק
 3. השפעה על סביבתם
 הקרובה והרחוקה קב
 4. דיווח קב
 ד. ביסוס הכפר
 1. בניית בנינים קג
 2. בניית השכונים קד
 3. ביסוס והתפתחות
 החקלאות קה
 4. כללים בפעולת המוסדות קה
 ה. סיוע למוסדות הכפר
 1. ישיבת תומכי תמימים קו
 2. בית ספר למלאכה קו
 3. בית ספר יסודי לבנות קו
 4. בית ספר על יסודי לבנות קז
 5. קייטנא קח
 6. כינוס לבנות בבית הכנסת קט
 ו. ביסוס ענינים הרוחניים
 1. הכנסת ספרי תורה
 לבית הכנסת קט
 2. פרסום מכתבי הרבי קי
 3. התועדויות בכפר חב"ד קי
 4. ניצול ימי חודש כסלו קי
 5. רגיגת י"ט כסלו
 א. הכנות וקביעת הכנית קיא
 ב. ברוב עם קיא
 ג. עריכתה כמוצאי
 שבת קיב

- ט. מענות שונות על פעולות הועד קלא
 י. מענות וברכות קלא
- ד. מועצה אזורית עמק לוז**
 א. תפקיד היושב ראש קלד
- פרק ששי — התיישבות בכפר וסוג התושבים**
- א. ההתיישבות בכפר**
 א. עידוד להתיישבות בכפר קלו
 ב. שם ציוה ה' את הברכה קלח
 ג. צנור וכלי לכל הברכות קלח
 ד. להוסיף בחתמתחות הכפר קלט
 ה. בהסכמת עקרת הבית קלט
 ו. אין להתפעל מקשיים קמ
- ב. סוג המתיישבים**
 א. רוח חביד קמא
 ב. לקבל גם אלו שאינם מהעדיית שבעידית קמב
 ג. גרעין נחיל קמג
 ד. עולים חדשים קמג
- ג. גילוי מדת הרחמים לאחר מדת הדין**
 א. עידוד תושבי כפר חביד לאחר רצח ע"י מחבלים קמד
 ב. אחר מדת הדין מתעוררת מדת הרחמים קמד
 ג. תענית חצי יום אחר הרצח קמו
- פרק שביעי — ואהבת לרעך כמוך — אחדות וקירוב הלבבות**
- א. מהי אחדות? קנא
 ב. כ"ק אדמו"ר מהווי"צ מעורר רחמים לשלום ואחדות קנב
 ג. א"ב — אהבה ברכה קנג
 ד. יעשו כולם אגודה אחת קנד
 ה. שתוף פעולה קנד
 ו. וזיתור לטובת הרבים קנו
 ז. עד עתה השפיעו הצלחה מרובה מלמעלה, ועתה לנצלה התעסקו בפירוד הלבבות קנו
 ח. מלחמה נגד פירוד הלבבות קנו
- ד. מגבית לכיסוי ההוצאות קיב
 ה. הכיבוד קיב
 ו. פרסום מתאים קיג
 ז. דרוח לרכי קיג
 ח. יום החילוץ יידי שבט קיד
 ט. ימי הפרדים קיד
 י. י"ב תמוז קיט
 יא. ניהול הועד הרבי והועד
 א. עומדים בקשר ישיר קטו
 ב. הוראות מפורשות בכתב קטז
 ג. מענה פרטי לפלוגי — אינו מחייב את הועד קיז
 ד. ניהול הכפר
 א. ועד הנבחר קיז
 ב. שלילת התפטרות חברי הועד קיז
 ג. שימוש בניירות רשמיים של הכפר קיט
 ד. הסיסמא והפצת המעיינות על הניירות הרשמיים קיט
 ה. מינוי יועץ מבחוץ קכ
 ו. הלואה לתשלום המסים קכא
 ז. עבודת צוות
 א. אחדות בין חברי הועד קכב
 ב. נשיאה באחריות קכג
 ג. שלילת דעת יחיד בהנהלת הכפר קכג
 ד. שלילת דעת יחיד בניהול מוסד ציבורי קכג
 ה. אסיפות הועד
 א. אסיפות לעתים קרובות, עריכת פרוטוקל ופירסום החלטות הועד קכד
 ב. דימון נציגים של קבוצות תושבים לאסיפות הועד קכד
 ח. הועד ותושבי הכפר
 א. היחס בין הועד לתושבים
 א. שיתוף פעולה בין הועד לתושבים קכה
 ב. ציות להוראות הועד קכו
 ג. אסיפה כללית של תושבי הכפר קכו
 ד. התיישבות בכפר תלויה בוועד קכו
 ה. איש את רעהו יעזורו קכט

6. בנינים נאים קפג
 7. התרחבותו קפג
 8. מקור לפרנסה קפה
 9. ביקורי אורחים קפו
 ב. רוחו ומטרתו

1. ברוחה של ליובאוויטש קפו
 2. מוסד על טהרת הקודש קפז
 3. איחוד נגלה וחסידות קפט
 4. מלאכתם עראי
 ותורתם קבע קצ
 5. לימודים בערב שבת קודש .. קצא
 6. שלילת למודי חול קצא
 7. קבלת עול קצב
 8. לימוד בשיבה קצד
 9. סור מרע ועשה טוב קצד
 10. תלמידים שאינם שייכים .. קצה
 11. כנס בוגרים קצו

ד. בית רבקה (יסודי ועל יסודי (עיוני ומקצועי) וסמינר)

א. יסודו והרחבתו

1. יסוד בית ספר קצו
 2. כפר נוער עבור בית רבקה ר
 3. בית ספר מקצועי ר
 4. התרחבותו והתפשטותו רג

ב. רוחו ומטרתו

1. יראת שמים רד
 2. לחלוחית חסידית רד
 3. סדר קבוע רח
 4. שלילת לימודי חול בביה"ס
 העל יסודי לבנות רה
 5. דוגמת חיי רו
 6. לקראת תגאולה רו
 7. נסיעה לרבי רח
 8. תגינת הסיוט רח
 9. הוראות שונות ריא
 10. לתקן הדרוש תיקון
 המורות והתלמידות ריג

ג. עידודו והתלמידות

1. עידוד למחנכות ריד
 2. תלמידות הראויות להיות
 מחנכות ומדריכות רטו
 3. פעילות התלמידות רטז
 4. דאגה לתלמידות ריז
 5. אלבום "בית רבקה" ריז

ח. בית הכנסת המרכזי

ט. בית הכנסת "בית מנחם"

- א. שמו רכ
 ב. חנוכת בית הכנסת רכ
 ג. כולל בית מנחם רכא

ט. השפעה על התפתחות הכפר ... קנח

י. יחסים בין בני עדות שונות קנח

יא. לא לבטל גורל קס

יב. בקשת מחילה על הרמת יד ... קסא

פרק שמיני — תפארת הכפר — מוסדות התורה והחינוך שבכפר חב"ד

א. בית אגודת חסידי חב"ד —

אהל יוסף יצחק

ליובאוויטש, 770

של כפר חב"ד

א. ספריי' קסה

ב. ישיבת תומכי תמימים

- א. בניית בנין לישיבה קסה
 ב. אופן הבניי' קסו
 ג. לאברכים נשואים קסו
 ד. תלמידים השלוחים קסז
 ה. התעסקות במבצעים —
 מתי? קסח
 ו. יחידות כללית לתלמידים קסח

ג. תלמוד תורה

- א. לילדי הכפר והסביבה קסט
 ב. גיל התלמידים קע
 ג. חנוך ילדי הספרדים קע
 ד. שלילת התערבות הרשויות ... קעא
 ה. שכר לימוד קעא
 ו. מפקח כללי קעב
 ז. חנוכת הבית קעב
 ח. ברכות קעג

ד. אהלי תורה

- א. "וואס, מילערנט ניט אין
 חידוד אויף אידיש?" קעד
 ב. ברכות קעה

ה. ישיבת הבורכים

- א. הגדלת מספר התלמידים קעז
 ב. סיוע למוסד קעז
 ג. ברכות קעה

ו. בית ספר למלאכה

- א. יסודו
 1. טעם ליסודו קפ
 2. יסודו ע"י כ"ק אדמו"ר
 מהוריי"צ ומתנהל ברוחו ... קפא
 3. התחלתו ע"י הרבי קפב
 4. הכפתו לישיבת תומכי
 תמימים בלוד קפב
 5. מקומו — בכפר חב"ד קפב

- ד. הרבי תשאיר את השם רכב
ה. הרבי משתתף
בהוצאות הכולל רכג
- י. בית שזר
א. מרכז תורני וחינוכי לנוער רכג
ב. בונין של שמחה רכד
ג. חנוכת הבית רכז
- יא. צעירי אגודת חב"ד
א. התועדויות בכפר חב"ד רכה
ב. כינוס ארצי רכה
ג. פעילות חודש תשרי רכו
ד. פורים רכו
ה. לייג בעומר ותג השבועות רכח
ו. ייב תמוז רכט
- יב. קייטנת גן ישראל רלא
- יג. נשי ובנות חב"ד
א. ארגון נשי ובנות חב"ד
1. תפקידו - חיזוק התומ"צ
בכלל והצניעות בפרט רלב
2. הוראות שיש להמיק מהנהגת
כייק אדמו"ר מהור"י"צ רלד
3. הכינוסים של נשי
ובנות חב"ד רלז
ב. פעילות נשי ובנות חב"ד
1. עבודתן צ"ל בהרחבה רלט
2. לימוד דיני
טהרת המשפחה רמא
3. התייחסות נכונה
לשאלות בשעורים רמב
4. פעילות לימי חנוכה
חוברת עם מדור
באידיש ובערבית רמב
5. השתתפות בפעולות של
נשי ובנות חב"ד רמג
6. דיווח רמג
ג. מתנות של נשי ובנות
כפר חב"ד לרבי
1. נרות שעה לימי הילולא רמד
2. כוס זהב רמו
- יד. ארגון בנות חב"ד רמו
טו. אגודת סופרי סת"ם רמח
טז. ועדת מעות חיטים רמט
יז. קרן גמילות חסדים רנ
יח. ועדת הגנרטור רנא
יט. ועדה המייעצת והמארגנת רנג
כ. אגודת תלמידי הישיבות רנג
כא. ארגון מבצע תורה רנד
כב. התמיס הצעיר רנה
- פרק תשיעי - על המח"י ועל הכלכלה
- אמצעי הפרנסה בכפר חב"ד
- א. משק וחקלאות
1. ביסוס החקלאות והרחבתה ... רנט
2. ביסוס החקלאות
ושאר ענפים רס
3. קניי ומכירה משותפת
של התוצרת החקלאית רס
- ב. מפעל לשיחית עופות
והכשרתם רסב
- ג. מאפיית מצות
כבר יש בכפר? רסג
- פרק עשירי - דרך ארץ - ניהול
תקין ומסודר
- א. סדר ומשמעת רסז
ב. מספר הקומות
בבתי המגורים רסז
ג. תכנית בני' אחידה רסז
ד. מבנים ציבוריים רסח
ה. תשלום מסים רסח
ו. נטיעת פרדס באמצע הכפר רסט
ז. שמירה ובטחון רע
ח. רופא רעא
- שמעך שני - במעגל השנה
- א. מברק לראש השנה
א. תש"כ רעה
ב. שידות לכאי כח כפר חב"ד -
בעת מסירת האתרוגים
א. אור ליום ד', ה' תשרי
ה'תשכ"ג רעה
- ב. ייב תשרי, תשכ"ה רעו
ג. יום ד', ערב חג הסוכות
ה'תשכ"ח רעו
ד. שלהי יום ג', ייג תשרי
(הילולא דאדמו"ר מהר"ש),
ה'תשל"א רעו

ה.	תש"מ	ה.	יום א', י"ד תשרי, התשל"ב	רעז
ו.	תשמ"א	ו.	ערב חג הסוכות תשל"ג	רעח
ז.	תשמ"ב	ז.	יום ועש"ק, ערב חגה"ס,	
ח.	תשמ"ג	ח.	תשל"ו	רעח
ט.	תשד"מ	ח.	יום ועש"ק, ערב חגה"ס,	
י.	תשמ"ה	ח.	תשל"ז	רעט
יא.	תשמ"ו	ט.	יום ב', ערב חגה"ס,	
יב.	תשמ"ז	ט.	ה'תשל"ח	רפ
יג.	תשמ"ח	י.	יום א', ערב חג הסוכות,	
יד.	תשמ"ט	י.	התשל"ט	רפא
טו.	תש"ן	יא.	יום ועש"ק, ערב חג	
טז.	תנש"א	יא.	הסוכות, ה'תשמ"מ	רפב
יז.	תשנ"ב	יב.	יום ב' ערב חגה"ס	
ה.	יהדות כללית לתושבי כפר חב"ד	יג.	ה'תשמ"ב	רפג
המבקרים בהצרות הקודש בהודש	תשרי	יד.	יום ו', ערב חג הסוכות	
א.	אור לה' מר"חשון תשכ"א	יד.	ה'תשמ"ג	רפד
ב.	יום ו' עש"ק ז' דחזהמ"ס	יז.	יום ד' ערב חג הסוכות	
ג.	תשכ"ה	יז.	ה'תשמ"מ	רפה
ד.	יום א' כ"ח תשרי תשכ"ו	טו.	יום ד', ערב חג הסוכות	
ה.	יום ב' כ"ו תשרי תשכ"ח	טו.	ה'תשמ"ה	רפו
ו.	אור לכ"ט תשרי תשכ"ט	טז.	יום א', ערב חג הסוכות	
ז.	ב' מר חשון תשל"ד	טז.	ה'תשמ"ו	רפח
ו. מברקים ל"ט כסלו		יז.	ערב שבת קודש, ערב	
א.	תשי"ט	יז.	חג הסוכות ה'תשמ"ז	רפט
ב.	תש"כ	יח.	ערב חג הסוכות ה'תשמ"ח	רצ
ג.	תשכ"א	יט.	יום א', ערב חג הסוכות	
ד.	תשכ"ב	יט.	ה'תשמ"ט	רצא
ה.	תשכ"ג	כ.	ערב שבת קודש, ערב חג	
ו.	תשכ"ד	כ.	הסוכות ה'תש"ן	רצג
ז.	תשכ"ט	כא.	יום ד', ערב חג הסוכות	
ח.	תשל"א	כא.	ה'תנש"א	רצד
ט.	תשל"ג	כב.	ערב חג הסוכות ה'תשנ"ב	רצז
י.	תשל"ו	ג. מברק לסוכות		
יא.	תשל"ז	א.	תש"כ	ש
יב.	תשל"ט	ד. מברקים להקפות שניות במוצאי		
יג.	תש"מ	שמחת תורה		
		א.	תשכ"ז	שא
		ב.	תשל"ב	שב
		ג.	תשל"ג	דש
		ד.	תשל"ז	שה

י. מברקים ל"ב תמוז	שנא	יז. תשמ"ב
שסד	שנב	טו. תשמ"ג
שסד	שנג	טז. תשד"מ
שסו		ז. מברקים ליו"ד שבט
שסז	שנד	א. תשי"ד
שסח	שנז	ב. תשט"ו
שסט		ח. מכתבים לחג המסח
יא. מכתבים בקשר להגדלה לנסיעה לרבי	שנה	א. תשי"ז
א. תשי"ד	שנו	ב. תשי"ח
ב. תשט"ו	שנח	ג. תשי"ט
ג. תשי"ח	שנט	ד. תש"כ
ד. תש"כ	שסא	ה. תשכ"א
ה. תשכ"א	שסב	ו. תשל"א (מברק)
ו. תשכ"ב		ט. מברקים לחג השבועות
ז. תשכ"ז	שסג	א. תשכ"ב
יב. מאמר איהו וחיוהי חד איהו וגרמודי חד, חגה"ש ה'תשמ"ז ... שפ	שסג	ב. תשכ"ח

הוספות

- א. סקירה אודות השלוחים שנשלחו על ידי הרבי לכפר חב"ד בשנת תשט"ז
- ב. סקירה אודות בניית בית אגודת חסידי חב"ד - 770 - בכפר חב"ד
- ג. מפתח למכתבי הרבי לכפר חב"ד

שער ראשון —

הוראות והדרכות,
עידודים וברכות

★ ★ ★

פרק ראשון

המייסד והמנהל —
כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

פרק ראשון

המייסד והמנהל — כ"ק אדמו"ר מהורוי"צ

א. הרעיון ליסוד הכפר

בתור מענה כללי על הצעתם ליסד מושבה בעד פליטי אנ"ש בארץ הקדושה תבנה ותכונן, ובמענה על מכתבו של מר זלמן שי' רובאשאו בענין זה, הנני להשיבם אשר בכלל הנני מסכים להצעה זו בשביל אלו מפליטי אנ"ש שרצונם בכך.

והנני מבקשם למסור תודתי למר זלמן שי' רובאשאו בעד התענינותו לטובת פליטי אנ"ש שי' ובעד השתדלותו ליסד מושבה עבורם.

(אגרת קודש כ"ק אדמו"ר מהורוי"צ, כ"ד אדר תש"ט.

נדפס באג"ק שלו ח"י"ד ע' תטז)

...כשיצא גל חסידי חב"ד מאחורי מסך הברזל, הורה להם כ"ק מו"ח אדמו"ר לעלות לאה"ק ולייסד שם מקום מושב מרכזי, וכאו שם בדברים עם המשרדים המתאימים, ואף שלא ברורים אצלי טעמי המשרדים, אבל העובדא היא שהקציבו עבורם השטח בו יסדו כפר חב"ד, שהוא על יד תל אביב.

כדרך אנשי חב"ד, תיכף בתחילת התיישבותם התחילו בפעילות ומבצעים להפצת התורה והיהדות בין הכאים מאחורי מסך הברזל ובין חוגים אחרים הזקוקים לזה. ומוכן שהארגון והמשרדים של חב"ד היו צריכים להיות בקרבת מקום למושבם, היינו תל-אביב וכפר חב"ד בעצמו, אף כי עוד קודם בא הגל האמור דחסידי חב"ד כבר היתה ישיבה גדולה בירושלים עיה"ק, ישיבת תורת אמת, ושם גם מוסד "כולל חב"ד, ומרכז תנועת חב"ד, פרט לצעירי אגודת חב"ד ומפעלי חב"ד שיוזמו והפעילו אנשי חב"ד הכאים מאחורי מסך הברזל.

מאז ועד עתה חלק חשוב מעולי חב"ד לאה"ק משתדלים להתיישב בקירוב מקום לכפר חב"ד, ששם בשבילם תנאי ההתאקלמות קלים יותר, כיון שהוא כפר עצמאי, ועצמאי הן כגשם והן ברוח, ובעזר המשרדים לקיים עצמאות זו. לכן באופן מבעי נמשכו הדברים באופן האמור. ולהשתמש בתוארים הרגילים בהם, אף שאין מתאימים להמציאות של חב"ד, והו מעין ועל דרך החילוק של הישוב הישן שמרכזו בירושלים והישוב שלאחרי זה שהוא ברחבי הארץ.

(ניצוצי אור מארכיונו של הרב ניטן מינדל (קה"ת תשנ"ט) ע' 116)

ב. שמו — כפר חב"ד

וראי שמעתם על הפעולות הגדולות שזכיתי — בעזרת השם — לפעול בארץ ישראל לטובת פליטי אנ"ש יחיו מרוסיה, אשר בנסים נצלו מרוסיה וסוף־סוף הגיעו לארץ הקדושה.

בחסדי השם יתברך הקמתי עכורם מושבה בשם "כפר חב"ד". יחס הממשלה בארץ ישראל אל פליטי אנ"ש הוא טוב מאוד, וכמהלך הזמן, אם ירצה השם, תהיה להם כאמצעות המושבה פרנסה עצמאית ומכוברת.

(אגרות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י ע' ערב.)

בתרגום חפשי מאידיש. וראה לקמן ע' לז)

ג. מקומו — במרכז הארץ

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הורה לחפש מקום לייסוד הכפר דוקא במרכז הארץ, ממנו יוכלו החסידים להשפיע על כל הסביבה. כך נשללה הצעתו של מר זלמן שו"ר להקים יישוב לחסידיו חב"ד בהרי הגליל, ליד צפת.

(הכפר של הרבי"ו ע' 5)

ד. שלילת זהות מפלגתית

"מפלגה היא מלשון פילוג, חב"ד לא שייכת לאף מפלגה!"

(הכפר הערכי הנמוש ספרייא, הסמוך לחל אביב, נמצא כמקום המתאים ביותר

להקמת היישוב החב"די החדש. אולם, חוגי המפלגה ששטח הכפר הי' ברשותם, לא אישרו את הכניסה אלא אם יקבלו החסידים את פנקסי המפלגה. כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ קבע כי בשום אופן אין להסכים לכך ושלל את הרבר בצורה נחרצת מהמעם הנ"ל).

(שם, וראה לקמן ע' נב)

ה. דאגה רוחנית לתושבי הכפר

יסדר יידי אשר בזמנים קבועים יבקר את אנ"ש ותלמידי המוסד תורת אמת יחיו, וכן לבקר מזמן לזמן בכפר של התיישבות ועבודתם של הפליטים וב"ב יחיו ולסדר מי שילמוד עמהם ועם בניהם יחיו.

(ממכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע למשפיע הרב שלמה חיים קעטעלמאן.)

כ"א תמוז תש"ט. נדפס באג"ק שלו חיי"ד ע' תכא)

ו. התעוררות רחמים על תושבי הכפר

...בברכה לכשורות טובות ולהצלחה מופלגה בהתפתחות כפר חב"ד מתאים לרצון מייסדו כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, העומד ומעורר רחמים רבים על כל אנשי הכפר — הם וגשיהם וכניהם וכנותיהם שי' בתוך כלל ישראל בהמצטרך להם הן בגשמיות והן ברוחניות, ואשר שומר ישראל, אשר לא ינום ולא יישן, ישגיח בהשגחה פרטית בעינא פקוחא על כל עניניהם לטוב להם בטוב הנראה והנגלה, עד יבוא בקרוב ממש משיח צדקנו, בעגלא דידן, ויגאלנו מן הגלות כגאולה האמיתית והשלימה.

(מכתב להנהלת כפר חב"ד, כי כסלו תשי"ז. נדפס באג"ק חכ"א ע' שנה)

נתקבל הפ"נ שלהם אשר קראתיו לפני ר"ח מנחם [אב] על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיאנו ונשיא ישראל, וכודאי מעורר רחמים רבים על כל אחד ואחת מהם בהמצטרך להם הן בגשמיות והן ברוחניות.

וכבר מלתי אמורה כמה וכמה פעמים על פי המבואר בכ"מ בדא"ח שצ"ל

ההמשכה מן המקור כוונתינו להמשיכה למטה ממש בעולם הזה שדוקא הוא הרירה לו ית', והנה זה נעשה על ידי מעשה הצדקה וכמבואר באגרת הקדש בכו"כ סימנים. והכלי הוא ענין השלום וכסיום וחתימת תורתנו בש"ס לא מצא הקב"ה כלי מחויק ברכה לישראל אלא השלום, וכבר ידועה הכרות כ"ק אדמו"ר הצמח צדק; אל"ף בי"ת, אהבה, ברכה. וככל אשר יוסיפו בהאל"ף — מובטח הקב"ה להוסיף בהבי"ת והאריכות לדכוותיהו בודאי אך למותר.

ובימים האלו שכיעוד נביאנו יהפכו בקרוב לששון ולשמחה במילא תתקן גם כן הסיבה לזה סיבת גלותנו האחרון כמאמר רבותינו ז"ל יומא ט, ע"ב, ובתקון דאתהפכא מן הקצה אל הקצה חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא ריבוי השלום ריבוי האהבה ובר"מ ריבוי השפעה הן בגשמיות והן ברוחניות.

המחכה לכשו"ט בכל הסוגים הנ"ל אשר הא בהא תליא.

(מכתב לאנ"ש והתושבים דכפר חב"ד, ג' מנ"א תשי"ד.

נדפס באג"ק ח"ט ע' רכד)

...ידועה ומפורסמת, ואצל חסידים בפרט, העצה הטובה וציווי רבותינו נשיאינו — "חשוב טוב ויהי טוב". וכידוע מהסיפורים הרבים שזה אכן נתקיים בפועל. וכפרט כשההשגחה העליונה הביאתכם לכפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, ששם במיוחד התעוררות רחמים רבים שלו על כל תושבי כפר חב"ד, הם וכל אשר להם, הרי האמור לעיל נכון כמה פעמים ככה, ואין להאריך בדבר הפשוט.

הגני מחכה לשמוע בשורות טובות מכם בזה, וכן שאתם משפיעים על שאר תושבי כפר חב"ד, לחזק את רוחם, להוסיף צנורות וכלים כרי לקבל את הברכה וההצלחה הגדולה שמשפיעים מלמעלה למטה. ויהי רצון שתמיד כל הימים יבשר טוב בטוב הנראה והנגלה...

(אג"ק חח"י ע' קעד, בתרגום חפשי מאידיש)

ז. הכפר הוא ברשותו גם לאחר הסתלקותו

במענה למכתבו .. בו כותב אודות החילופי דירות* ואשר אי"ה חוזר לדירתו בכפר החדש, ומה שקס"ד בזה ממ"ש בספר חסידים כו'.

והנה אין זה שייך לנדון דיד', שהרי גם באמצע גר שם בנו דברא כרעא דאבוה, וגם זה הי' תנאי שיחזור הוא (הכותב) לאחרי זמן קצר, ועוד ונוסף על כולם שכל הכפר מיסודו וכהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל וברשותו.

ובכלל בענינים כגון דא, די לן חידושו ואין להוסיף. אלא כיון שהעיר בהענין, מהנכון שקודם שיחזור הוא לדירתו, ילמדו שם ברכים ג' ימים עכ"פ פעם אחת ליום, ז.א. חזקה בפעמים וחזקה בימים ולאחרי זה ידור שם במנוחה שמחה וטוב לבב.

(אג"ק ח"כ ע' קעח)

במ"ש שקבל ההצעה לעבוד בתור .. יהי רצון שיצליח בזה מתוך עבודה מסורה ונתונה שעיי"ז יגרום נחת רוח למייסד הכפר ומנהלו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכודאי ששכרו יהי' גם בזה בהנוגע לו ולב"ב שיחיו בעניניהם הפרטים.

(אג"ק ח"ג ע' שכה. וראה גם שם ע' שמ)

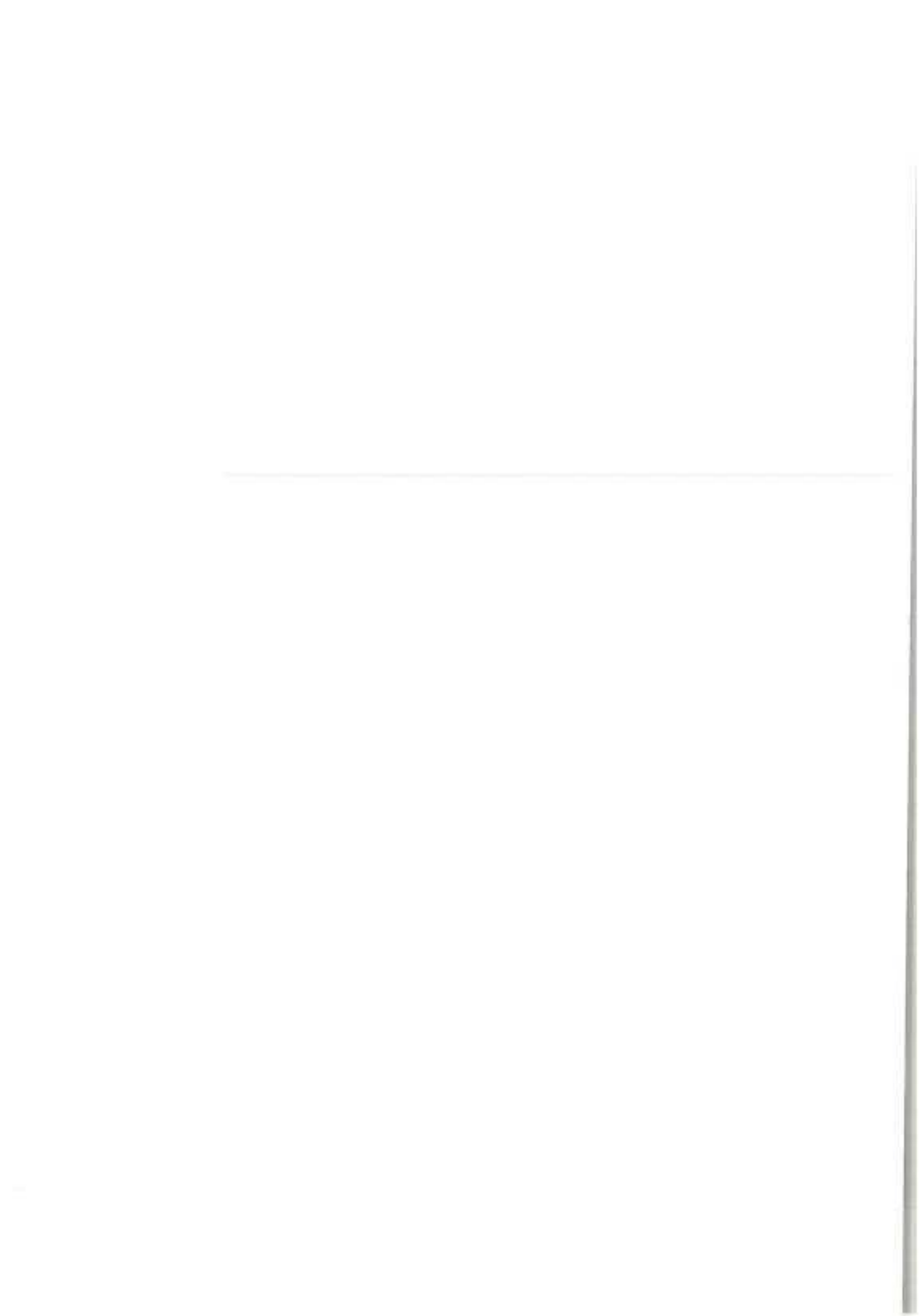

(*) אודות החילופי דירות: במכתבו: כשנגמרה הבני' של הכפר החדש עברתי מדירתי בכפר הישן להכפר החדש, ואחרי נשואי בני .. נתתי לו את דירתי בכפר החדש על תנאי שכשיבנו את השכונים יעבור הוא להשכון ואני אחזור לכפר החדש, ואז עברתי בחזרה להדירה הישנה בכפר הישן. תעכשו שאני מקוה איה"ש לחזור לדירתי בכפר החדש מצאתי כתוב בספר חסידים .. הדר בבית אחד ויצא ממנו לא יחזור לדור בתוכו עד אחר שבע שנים שלמים.

פרק שני

ממרתו ויעודו

פרק שני

מטרתו ויעודו

א

מרכז חסידות חב"ד

א. היכל חב"ד

...בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.. אשר זיכם השי"ת להיות מהמסייעים ומשתתפים בעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בכנין היכל חב"ד באה"ק ת"ו.

(ממכתב להנהלת ועד כפר חב"ד, ג' אייר תשי"ב.
נדפס באג"ק ח"ה ע' רפה)

ב. מרכז להפצת המעיינות

בימי סגולה אלו הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, אשר כמה שמחות נצטרפו ביחד.

ימי גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר היא גם גאולתנו ופדות נפשנו.

חמש עשרה שנה ליסוד כפר חב"ד — יהי רצון אשר יתפשט ויתרחב בכל המוכנים, ובנקודה התיכונה והפנימית — להיות מרכז ממנו יפוצו המעיינות, מעיינות תורת החסידות בכל ארצנו הק' ת"ו.

הנחת אבן פינה לבית הכנסת חדש וגם מרכז לנוער אחב"י ה' עליהם יחיו.

יתן השם יתברך אשר, עפ"י הידוע ששמחה פורצת גדר, תצטרפנה כל שמחות אלו לפרוץ הגדרים וההגבלות המונעים התפשטות הטוב והקדושה

— ואין טוב אלא תורה ומצוותי, תורתנו תורת חיים ומצוותי עליהן נאמר וחי בהם — עד אשר גם בחיי היום יום תתראה האחדות של ישראל אורייתא וקוב"ה, מתוך הרחבה כגשם וברוח.

(ממכתב לכל המתועדים בהתועדות ימי הגאולה י"ב י"ג תמוז)

אשר בכפר חב"ד, ח' תמוז תשכ"ד. נדפס באג"ק חכ"ג ע' רכז)

יהי רצון אשר בקרוב ממש יצאו מן המצרים והנבולים והצמצומים אשר אף כי כחלקם הם מבחוץ, הנה כנראה שעכ"פ חלק מהם הוא פשוט וואס עם פעלט אין דער אפלייג שלהם [=שחסר בהנחה שלהם], אפלייג אמתי [=הנחה אמיתית] אשר כפר חב"ד, אף שנקרא בשם "כפר" הרי הוא מרכז שממנו יוצאת הפצת המעינות בכל אה"ק ת"ו ועד לאופן דופרצת. שנקודה זו צריכה להחזיר כל עניני כפר חב"ד וכדרך ממילא יבטלו עי"ז גם הסיבות לפירוד הלכבות וכו', ויקיימו מקרא מלא שדבר הכתוב הרחב פיך — ואזי יקויים — ואמלאהו.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליק, רבו של כפר חב"ד,

א' תמוז תשכ"ט. נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תש"ז) ע' קנד)

בשנת תשל"ו הורה הרבי להרפים ספרי חידושי תורה, באותה שנה בהתועדות י"ב תמוז העביר ר' אברהם שי' ליסון לרבי ספר שנרפס ע"י תושבי כפר חב"ד. תגובת הרבי היתה בהדגשה באצבעו כשגופו הק' מורכב לכוון שלו:

"הפצת המעיינות פון בעל שם טוב וועט זיין פון כפר חב"ד [=הפצת המעיינות של הכעל שם טוב תהי' מכפר חב"ד]."

ג. שפע אור

תקותי שככל עניני טוב וקדושה שנצטוינו להעלות בקדש ובאופן דמוסיף והולך כן יהי' העור לכפר חב"ד, והכפר מצדו ילך הלוך והוסיף בשפע אורו

בהתאם לנקודה הפנימית בפעולות חב"ד בכל מקום, וכפרט בארצנו הקדושה
תכנה ותכונן על ידי משיח צדקנו.

(אג"ק חכ"ב ע' שפג)

ב

כפר חסידי ותורני

א. מתנהל ע"פ תורתנו הקדושה ומואר באור חסידותי

...בוראי כולם, הן הראשונים — אלה ששלחם כ"ק מו"ח אדמו"ר לייסד
כפר חב"ד, הן אלה שנצטרפו אליהם לאחרי זה —

עשו זה ועושים זה עתה מתוך החלטה גמורה ותנאי גמור שיהי' הכפר
על כל תושביו ועל כל פרטיו — מתאים לשמו ולמטרתו הידועה לכל —
רצון והחלטה מייסדו כ"ק מו"ח אדמו"ר —

כפר חסידותי מתנהל על פי תוה"ק תורת חיים ותורת אמת מוארת באור
והיות חסידותי, כהוראות הרבנים מארי דאתרא.

וכ"ק מו"ח אדמו"ר עומד ומשמש כמרום ורואה ללכב כל אחד ואחת
מתושבי הכפר ומשגיח בכל פעולותיהם, אשר שלמים הם אתו וממלאים
תקוותיו ע"י הנהגה האמורה.

שהיא גם כן הדרך לקבל ברכותיו בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.
(ממכתב לכל אחד ואחת מתושבי כפר חב"ד, ט"ו בשבט תשל"ט)

ב. מינויי אדמו"ר מהוריי"צ בכפר הב"ד

לא טובה השמועה אשר שמעתי (אבל איני יודע אם נכונה היא) אשר
ה... בכפר שלהם הרה"ח וכו' מוהר"ר... ש', אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ

מינה אותו ל... אצלם, הנה מאיזה סיבות מפריעים אותו במשמרתו, אין ברצוני להיכנס בגופא דעובדא, אבל לכאורה, מפני ההתקשרות לנשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ על כל אחד ואחד מאתנו להתאמץ מכלי לשנות מכל אשר ציווה בכל הפרטים, ובפרט בענין הנוגע לרבים ובענין שיתפרסם ברכים. ובודאי, אם גם יש טענות ונימוקים על ההפרעה, אפשר למצוא ענינים של קנס וכיו"ב, אבל לא לשנות המינויים של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. כמובן שהגני כותב כל זה בדרך אפשר, מכלי ידעי פרטי הדבר ומכלי רצוני להיכנס בהם וגם מאחר שאיני על אתר. ואל בינתו אשען שיסודר הדבר על הצד היותר טוב מכל הצדדים.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גדליק, רבו של כפר חב"ד.)

כ"ו מנחם אב ה'שי"ת. נדפס באג"ק ח"ג ע"י שצג

ג. כיסוי ראש לאשה נשואה בפאה

כמענה על מכתבו .. בו כותב אודות הצעת נככרות עבור בנו... ש"י.

ומובן ופשוט אשר תנאי שא"א בלא"ה הוא ענין השיטל [=פאה], כי פשוט שאינו דומה הזקנות ואלו שבאו ממדינתנו לפנים, לזוג צעיר המתחילים עתה לכנות בית בישראל ובכפר חב"ד מיסודו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, ואין זה רק ענין פרטי, אלא גם ענין כללי וגדר וזכות הרבים.

לאידך גיסא, אין בהנ"ל כוונתי שמוכרח לדבר עד"ז ברעש וברוגז ובתור פקודה וציווי, כי העיקר הוא בהנוגע לפועל ושיהיו בטוחים עד"ז קודם החופה, וכפי שמתארים את מהותה של המדוברת, ואיך שקבלה עלי' הנהגת ביה"ס בית יעקב, וכנראה נשמעת להוראת המנהל דשם שכטח גם הוא יסייע בתעמולה בהנ"ל, בטוחני שיעלה בידם להתדבר עד"ה הנ"ל. ובפרט שכאמור זהו נוגע לרבים, שאפילו אם פלונית אומרת שכהנוגע אלי' אין נפק"מ באיזה אופן תכסה ראשה כיון שבכ"א יהי' הכיסוי כרבעי, מוכן שאינה יכולה להבטיח בהנוגע לאחרות וק"ל. ובאם יסודר הנ"ל, שהיא טובתם האמיתית של שניהם והמשפחות, נכונה ההצעה ויהי' בשעה טובה ומוצלחת.

יש מקום לומר שמי שהוא ימעון ע"ד הנהגת האמהות שלא רוקא בשייטל [=פאה], אבל כבר מלתם אמורה [בהקדם הידוע בחסידות, אשר כל היפך הברכות שבתורה, באמת ברכות הם (עיין לקו"ת פ' בחקותי)] שה"ז מברכות עקבתא דמשיחא, אשר בת קמה באמה וכו' וכו' להוסיף עלי' בשמירת התורה והמצוה, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בהאמור ומכריאותו הוא ופרנסתו.

(אג"ק חס"ו ע' קצח)

מצער אותי ביותר מה שכנראה בענין השייטלין (פארוק) [=פאה נכרית] נעשית הזוה [רק] בזעיר אנפין, והרי ידוע שכל אתערותא הבאה מכחוץ צריך לנצלה בשעת מעשה, משא"כ כשעובר משך זמן.

ומ"ש אודות דוחק המצב כו' וכו' הנה האומנם אי אפשר הי' להשיג הלוואות בקופות בגמ"ח של אנ"ש (שכפי הנודע לי הנה ישנה באגודת חב"ד שע"י כת"ר שליט"א אצל הו"ח כו' הר"ד גנובורג ושנים או שלשה בירושלים עיה"ק ת"ו) ... וכבר ידוע גודל הזהירות וגודל הנסיון (ובא בהתחלת כל חלקי השו"ע) דאל יבוש מפני המלעיגים, והמפורסמות אין צריכים ראי', אלא שבענין שלא הורגלו בו כ"כ אף שרק מפני סיבה צדדית ובאונס, הנה סו"ס נעשה כעין טבע, והמצב אינו מעורר את הכחות שנצרך הי' לעורר מפני הרצינות שבוה.

וכנראה שה"ה בהגונע לעניני הנשים (והבנים) (והבנות?) וחנוכם בכלל, שמוזנחים הענינים בכו"כ פרטים, אף שראו כמוחש החורבן הגדול שגרמה אי שימת הלב להנשים ובנות, נוסף על דרו"ל (שמות רבה) שאמר השי"ת בנתינת התורה, כה תאמר לבית יעקב תחלה, ואח"כ תדבר לבני ישראל, והוכחה בזה שבמצות עה"ד הי' לא כן וגרם מה שגרם עד סוף כל הדורות.

מובן שאין כוונתי בזה להמפיץ מוסר, אלא שיחפש הוא עצות ואותיות אשר יבהירו את המצב כמו שהוא, אפילו גם בענינים אלו שלא הורגלו עד עתה...

בברכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליק, רבו של כפר חב"ד,

ו' סבת תשט"ו. נדפס באג"ק ח"י ע' רד)

ד. חינוך הילדים

בנועם קבלתי ממכתבם ברכה ליום ההולדת י"א ניסן.

ויהי רצון, ע"פ מה שאומר השם יתברך בתורתו הק' — ואברכה מברכך, אשר יתברכו כל אחד ואחת מהם בכל עניניהם.

וכמובן לכל לראש — בהצלחה בלימודיהם, לימוד תורתנו הק' תורת חיים, לימוד בהתמדה ובשקידה, ויביא הלימוד לידי מעשה — הנהגה מתאימה לכני ובנות ישראל, אשר כל אחד ואחת מהם נקראים בן אברהם יצחק ויעקב ובת שרה רבקה רחל ולאה.

והוריהם שי' ירוו מהם רוב נחת אמיתי.

בברכת הצלחה בלימוד, בקיום המצות ובהנהגה טובה ולחג הפסח כשר ושמת.

(מכתב לילדי כפר חב"ד, ובהם גם התלמידים המתאספים

בליל ויום השבת קודש. י"ב ניסן תשכ"ב)

ה. מיוזג גלויות במוסדות חב"ד

קורת רוח מיוחדת היתה לי בראותי במכתבו התענינותו ופעילותו בצמצום הפער בין בני העדות השונות בישראל, שהרי גם בזה רקע משותף עם פעולות אנשי חב"ד, ואדרבה זוהי אחת הנקודות העקרויות של פעילות חב"ד. ובודאי נוכח כזה מר בביקור המוסדות בכפר חב"ד שנראה שם מיוזג גלויות בפועל, ומיוזג ממש בכל הנקודות.

(ממכתב י' כסלו תשל"ב)

ג

מקלט לעולים מאחורי "מסך הברזל"

כאן מקום אתי להביע עוד הפעם תקותי החזקה — אף שאיני יודע מה צריך להיעשות בזה — שסוף סוף ייעשו המאמצים הדרושים שיאפשרו לכפר חב"ד להוות מקום מקלט למספר הגון של ידידיהם ואחיהם של תושבי הכפר, ואחיהם לצרה בעבר — יהיו כ"ב עמהם וחבריהם להתיישבות באה"ק ת"ו, ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, אשר גם עיניהם של אחב"י הנתונים בצרה ושבי' נשואות אלי'.

מסופקני אם הייתי כותב לכ' עוד הפעם בענין זה, כפרט שכ' הי' ממיסדי כפר חב"ד, אלא שהענין הולך בכבודות ובתסכוכת שלא על דרך הרגיל. ובענין הזה אם הי' צורך גדול בהוכחה שהוא ענין שבקדושה אפשר שהי' מקום לתסכוכת וקושיים (אבל לא כאלו), אבל פשוט הדבר שהענין קדוש הוא בשלעצמו, נוסף על העיקר שכפר חב"ד הוא הצנור להפצת המעיינות. ועוד שהרי כבר יצאו ידי חובת כל הצדדים בקושיים והסתרים.

ויהי רצון אשר בקרוב ממש יתרחב ויתפשט כפר חב"ד גם כפשוטו, כשטחי אדמה נוספים הלוך ומוסיף, וכזמן קרוב לאחרי זה ייבנו גם שטחים אלו כמוסדות חב"ד ויתמלאו בעולים חדשים ממדינתנו לפנים, אשר יעלו משם הם ובניהם וכנותיהם וכל אשר להם בחסד וברחמים, וימשיכו במסורת חב"ד ובדרך חיים על פי תורת חב"ד, מיוסדת על שלשת האהבות, אהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל, בארץ ישראל.

(ממכתב למר שניאור זלמן שזר, ד' שבט תשכ"ה.)

נדפס באג"ק חכ"ג ע' שיז. וראה גם שם חכ"ד ע' קכה.)

...בקשתי להיות המתכננים והמארגנים, אשר אלה מתושבי כפר חב"ד שכאו ממדינתנו לפנים, במשך שנת הקהל זו והם בני עשרים שנה ומעלה

ועדיין לא בקרו כאן, ולא השתטחו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיאנו ורוצים
בוה,

להזמנם בשמי לבקר כאן למשך חודש תשרי הבע"ל, להשתטח על ציון
כ"ק מו"ח אדמו"ר, ולהתפלל כולנו בצוותא הדא בבית הכנסת של כ"ק מו"ח
אדמו"ר, ללמוד בבית מדרשו נגלה וחסידות וכו'.

פשוט אשר כמה דברים אמורים — כאם ע"י נסיעתם זו לא תהינה
מגרעות בקודש, במוסדות הק' ובעניניהם — אשר באה"ק ת"ו בכלל ובכפר
חב"ד בפרט,

כן מותנה הנסיעה בעל מנת לחזור לכפר חב"ד,

ובנוגע לנשואים — שתהי' הנסיעה בהסכמתן המלאה של נשותיהם
תחיינה.

...מובן אשר ענין הוצאות הנסיעה — אינו שייך להנוסעים, ויסודר
בלעדם בעזה"י, ומפני קוצר הזמן בודאי יודרוו בסידור כל האמור, ולכל לראש
— עריכת רשימה מפורטת ולשלחה לכאן באופן מהיר דחוף, ות"ח מראש
על ההשתדלות והטרחא בכ"ו.

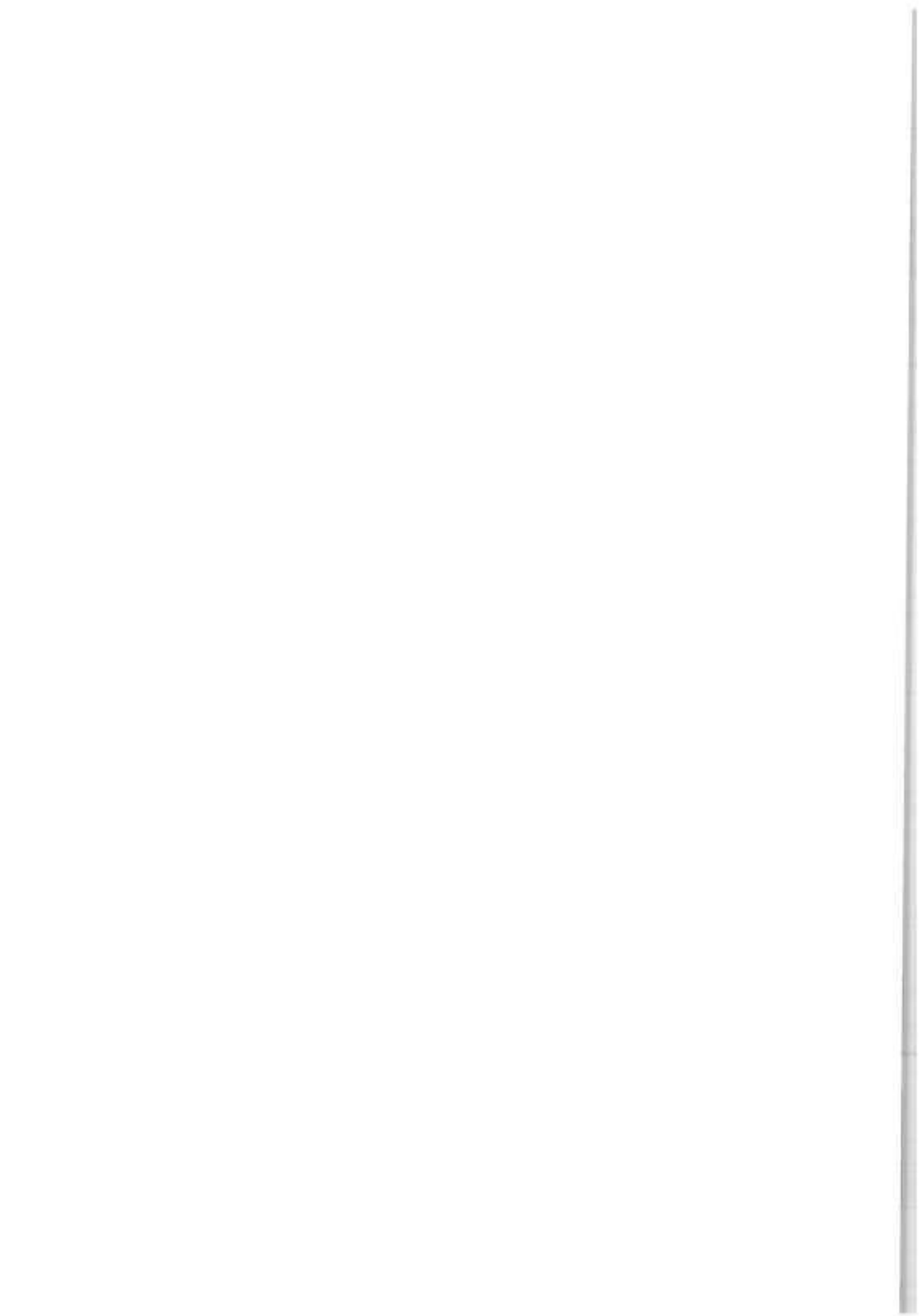
(ממכתב לוועד הרוחני דכפר חב"ד ובראשם המרא דאתרא,

ז' אלול תשכ"ז. נדפס באג"ק חכ"ד ע' שפד)

פרק שלישי

חשיבותו ויחודו של כפר חב"ד

פרק שלישי חשיבותו ויחודו של כפר חב"ד

א

שמו — כפר חב"ד

בהנוגע לשמו של הכפר, הנה גם בזה פליאה השאלה, כיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר קרא לו — כפר חב"ד (כמילא בכל מכתבי — קורא הנני רק בשם זה). ואין מקום לשנות, או לשם עודף ונוסף על זה.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, אדר"ח תמוז תשס"ו.)

וראה גם לעיל ע' כ)

★ ★ ★

שח הרה"ח יעקב יוסף רסקין:

כשנסעתי בפעם ראשונה להסתופף בצל כ"ק אר"ש בר"ה תשט"ו, בהיותי ביחידות בהיכל הקודש, הזכרתי את השם "ספריא" וכ"ק אמר לי שהשם הוא "כפר חב"ד". כמשך הדיבורים, פלטתי מפי שוב את המילה "ספריא", ואז תיקן לי כ"ק עוד הפעם ואמר "כפר חב"ד".

(שבועון "כפר חב"ד" גליון 1064.)

(במוסף "משפחה חסידית" ע' 12)

□ • □

ב

התייחסויות והתבטאויות מיוחדות של הרבי בנוגע לכפר חב"ד

א. הכנה לביאת המשיח

...ייסוד כפר חב"ד, ענינו הוא כעין מצות מילה שהיתה צריכה להיות בגשמיות עוד לפני מתן תורה כי זו הכנה למתן תורה, כך גם ההכנה לביאת משיח צדקנו בקרוב ממש, והו יסוד כפר חב"ד על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר. וכל אנ"ש שבאה"ק הם בעצם בכפר חב"ד אלא שהם שלוחים מכפר חב"ד וגרים במקומות אחרים, אבל הכוונה הפנימית צריכה להיות — הפצת המעיינות.

(משיחות תשרי תשכ"ב)

ב. קניית פסוק עבור כפר חב"ד

בהקפות דיום שמח"ת, קנה כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסוק "ויהי בנסוע" עבור תלמידי הישיבה, והפסוק "הושיענו" — עבור כפר חב"ד.
(יום שמחת תשי"ב, תורת מנחם תשי"ב ח"ד ע' 80 הערה 36)

ג. הקפת "עוזר דלים" בשמחת תורה

הרי זה מנהג ישראל שאת הקפת "עוזר דלים" נותנים לגבירים, כמילא שיתנוה לאנשי כפר חב"ד.

(שיחות קודש תשכ"ה ח"א ע' 529, ליל שמחת תורה —

הנחה בלתי מוגה, בתרגום חפשי מאידיש)

ד. משלוח מצות לכפר חב"ד

מאשר הנני קבלת מכתבם .. שנתקבל ז"ע, ות"ח ת"ח עבור מילוי בקשתי

למסור מיכלא דמהימנותא ומיכלא דאסוותא לכפר חב"ד שבאה"ק ת"ו אשר
שם צוה ה' את הברכה...

(אג"ק חז"י ע' שכג)

ה. התייעצות עם זקני הכפר

...ובמ"ש אודות ההשתתפות בשיעורי לימוד הנלמדים ברבים, כדאי הי',
מתאים לפסק תורתנו, מצוה לפרסם עושי מצוה (שו"ע יו"ד סי' רמ"ט סעיף
י"ג), להדביק על הכותל רשימת המשתתפים בכל שיעור, שלכד שזה יחזק
יותר את המשתתפים, יש מקום ותקוה שכאו"א ירצה להופיע עכ"פ באחת
הרשימות.

ומוכן שדבר כזה צריך להעשות בהתייעצות ביניהם עם זקני הכפר
בראשיתם הרב מרא דאתרא, וכבר מבואר בדרוש החלצו (של כ"ק אדמו"ר
מוהרש"ב נ"ע) בתועלת החלטה הנעשית ברבים, יעו"ש...

(אג"ק חז"י ב ע' קצ)

ו. שם צוה ה' את הברכה

...ויה"ד שיראה פרי טוב כענינים האמורים ובענינו כחקלאי בכפר חב"ד,
אשר שם צוה ה' את הברכה.

(אג"ק חס"ו ע' נה. וראה גם שם חכ"א ע' שפ)

נבהלתי להשמועה מאיזה ימים על דבר האסון נורא שקרה להם
בפמירת .. ויהי רצון, אשר מכאן ולהבא לא ידעו עוד מכל עגמת נפש
ח"ו, ואך טוב וחסד בטוב הנראה והנגלה ימצאום תמיד כל הימים .. נעם
לי לקרות במכתבו ע"ד עבודתו בהוראה בהישיבה אשר בכפר חב"ד,
אשר שם צוה ה' את הברכה. ויהי רצון אשר יתעסק בזה במסירה ונתינה
הכי גדולה, אשר גם עי"ז נחת רוח וזכות הכי גדול לנשמתו של הנפטר,

זכוראי שימש זה לתוספת ברכה והצלחה בכל ענייניו ובעניני המשפחה בכלל.

(אג"ק חז"י ע' טז)

★ ★ ★

מאשר הנני קבלת מכתביו .. ויהי רצון שמתאים למכתבו תצליחנה הפעולות בעניני הכפר כולו ובמילא הצלחה בעניניהם הפרטים של [כל] אחד מתושבי הכפר אשר שם צוה ה' את הברכה. ובפרט שנמצאים אנו בשנה שעלי' נאמר שבת היא לה', שכמו שבשבת הרי שביתה היא מכל דברים המבלבלים וכמו שכתוב וקראת לשבת ענג, ומעין זה ועד"ז הוא במשך כל השנה באתערותא דלעילא, ובסדר הכתוב, כי תבואו ושבתה הארץ שבת לה' (עוד קודם לשש שנים תזרע שדך וגו') וכמבואר הענינים בלקו"ת פ' בהר ד"ה ושבתה, כמאמרי אדמו"ר מוהר"ש בשנת תרכ"ו, ובהמשך רס"ז ועוד. שמשם גם פשוט, שפעולות שש שנים תזרע וגו' כאו"א מתאים למעמדו ומצבו מוסיפה עוד בשבת לה' שיבוא לדגא שבת שבתון, יעוין שם העלי' בזה.

(שם ע' שטז)

★ ★ ★

ת"ח על מכתבו .. בו כותב ע"ד המשך הפעולות בעניני חסידות תורה ויהדות וידיעות ממצב הכללי בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה, וזכוראי יוסיף בזה וכל המוסיף מוסיפין לו בענייניו הפרטים. וכן יעורר את כל תושבי הכפר האנשים ונשים לעשות כהנ"ל, כל אחד ואחת מתאים למעמדו ומצבו ויכולתו וכשרונותיו. ובמדתו של הקדוש ברוך הוא שהיא מדה כנגד מדה ישולם להם, אלא שעוד כמה פעמים ככה כטוב הנראה והנגלה. ובפרט שכפר חב"ד הוא המקום אשר תתגלה בו מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שלפני, נחלה בלי מצרים מכריח מן הקצה אל הקצה.

(אג"ק חז"י ע' קלד. וראה לקמן ע' קלח)

★ ★ ★

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו .. כן יזכירו בעת רצון את כל אלו שכותב אודותם, על הציון הק' מתאים לתוכן כותבו, וזכות מלאכתו מלאכת הקדש בחינוך על מהרת הקודש בכפר חב"ד שמיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר שם ציווה ה' את הכרכה חיים עד העולם, תעמוד לו ולחם בהמצטרך לכל אחד וא' מנפש ועד בשר.

(ממכתב להרב אבא לוין, כ"ג אייר תש"כ.)

(נדפס ב"התקשרות" גליון שב ע' 12)

ז. הצלחת כפר חב"ד

...עוד יותר עלי להגיב במה שכותב שבכפר פלוני המצב טוב יותר, אף שנוסד באותו הזמן וכו' ושם הצליחו להקים ולבסס כו'. והמענה בקיצור על זה הוא, שאם יחקור כמה אנשים עזבו אותו הכפר שכותב עליו שהצליח ומבוסס, וכמה זמן האנשים שם עכשו וחלק האנשים שבאו שם לאחרונה, וישווה עם מספר המשפחות שעזבו את כפר חב"ד משך 12 שנות קיומו (שכפי הידוע לי רק משפחה אחת משך כל 12 שנים אלו), הרי כמדומה לי שזהו המקום היחידי בכל אה"ק ת"ו שנמצא כזה. ואם כן, הרי צריך עיון גדול איזה כפר הצליח יותר בכיסוסו וכו'. ומטעמים מובנים איני רוצה להאריך בזה, ובפרט שאני נוגע בדבר.

(אג"ק ח"ט ע' תמה)

ח. הזכות להמצא בכפר חב"ד

לפלא שזה מזמן רב שאין ממנו כל ידיעות. ומובן [ש]כוונתי לא [ל]ידיעות סתם כי אם בענין הפנימי הוא ענין העיקרי והעצמי, התמדה ושקידה בלימוד תורתנו הק' והנהגה מתאימה לזה .. ובמיוחד אשר זכה ונמצא ולומד בכפר חב"ד מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל. ובוראי יודיע על כל האמור. והעיקר שילמוד בהתמדה ושקידה כנ"ל ובהנהגה מתאימה כנ"ל, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

(אג"ק חכ"ב ע' ט)

ט. נאמנות לישוב

ויש גם להוסיף, אשר כפר חב"ד הוא מהישוכים היחידים, אם לא היחיד, אשר תושביו נשארו נאמנים למושבם, למרות כל העיכובים העלמות והסתרים, והראו בזה משמעת מופתית, אף על פי שרובם ככולם לא מכירים אותי פנים אל פנים. תקותי, אשר גם להבא יהי' כן, אבל אין להתעלם מהמציאות אשר המצב בכפר חב"ד הוא כעת רציני ביותר. ואם להביא בחשבון שלהרכה מהם יש קרובים וידידים שהסתדרו במדינות אחרות באופן נוח וקל יותר שלא בערך, ועומדים עמהם בקישור מכתבים וביקורים, הרי הנסיון עוד יותר גדול.

(אג"ק ח"ג ע' לח)

י. דוגמא ומופת לדורנו

...ואם ישאל השואל, כמה נשתנה כפר חב"ד אשר יש לעשות בשכילו לפני משורת הדין ולגדלו ולטפתו יותר מהכלל — הנה התשובה בצדה, אשר, ראשית, אין כל הסעיפים הנ"ל יחד ובמילואם דורשים סכום גדול אשר יבצר מהם. והשנית, והוא העיקר, אשר כפר חב"ד הוא אמנם יוצא מן הכלל, ותושבי הכפר אף הם מיוחדים במינם, שהרי אחרי יותר על 25 שנה של שעבוד אצל הקומוניסטים יצאו שלימים באמונתם ותקיפים ברוחם, ויכלו להסתדר באה"ק ת"ו באופן של הגברת הצורה על החומר, שלכן משמשים דוגמא ומופת לדורנו זה דור יתום. ובטח זוכר כ' מה שדברנו בהיותו כאן, עד כמה נצרך הנוער הארצי-ישראלי להשפעה ועודוד רוחני שלא ליפול ברשת האידיאולוגיות המהרסות המתנקשות בנפש הדור הצעיר, בפרט באה"ק ת"ו, שגם זה ענין להתגדר בו.

(שם)

ג

ביקורים בכפר חב"ד

א. ביקורי אישים בכפר

ת"ח עבור בקורו בכפר חב"ד וכפי שרואה אני ממכתבו הי' ביקורו בשימת לב ובהתענינות אישית והבקורת בעין יפה, ובמילא תאמצני התקוה כי גם הסיוע שיש לקוות ממנו יהי בעין יפה, וכן השפעתו במוסדות עד כמה שידו מגעת.

(אג"ק ח"י ע' כד)

נעם לי לקבל הידיעות מאנשי כפר חב"ד על דבר בקורו בכפר חב"ד והתרשמותו מהמוסדות שם, בהמשך ליחסו הטוב כל העת לאנשי חב"ד. ובטוחני שימשיך כך להבא ועוד יוסיף בזה ככל עת מצוא בהתאם להתפתחות כפר חב"ד ועניניו. והרי כלל הוא שבכל עניני טוב צריך להיות מוסיף והולך ומעלין בקדש. ובפרט שיש לכ' אפשרויות מיוחדות עפ"י מעמדו ומצבו, וכל ענין בהשגחה פרטית הוא.

(אג"ק חכ"ג ע' רסג)

בהזדמנות זו אביע קורת רוחי מבקורו בכפר חב"ד והתרשמותו, שרואה אני בזה התחלה טובה להידוק הקשר עם אנשי חב"ד באה"ק ת"ו, וכיון שכל הענינים בעולם הם באופן של גומלין, הרי בודאי שתהי' מזה תועלת לשני הצדדים.

(אג"ק חכ"ב ע' רלז)

ביחוד התענגתי לקרוא במכתבו על דבר ביקורו בכפר חב"ד בארצנו הק',

תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו, ועל דבר הנחת-רוח ששבע מביקורו והתרשמותו.

(אג"ק חז"י ע' קי"ח)

★ ★ ★

הנני מאשר קבלת מכתבו .. בו כותב על דבר ביקורו ביחד עם זוג' תחי' בארצנו הקדושה ת"ו .. בטח כדרכו בעבר יבקר בכפר חב"ד ובמוסדות חב"ד.

(אג"ק חכ"ו (תשכ"ט-תש"ל) ע' נה)

★ ★ ★

ימים אלו יבקר ד"ר שווארץ באה"ק ומהראוי להתראות אתו ושיבקר בכפר ובמוסדותנו, בכרכה.

(מברק לאגו"ח באה"ק, ט' חשוון תשי"ג)

★ ★ ★

הגיעתני שמועה, שבמענה על הומנתם לאישים התופסים עמדה — לבקר בכפר חב"ד, נתקבלו מכתבי מענה חיובים מאיוה מהם.

ובודאי למותר להעיר, שקבלת פניהם והבקור — יהי' כאופן מתוכנן ומחושב מראש, ושנוגע זה לכל המוסדות ולכל לראש — אלה שתקציבם מתקבל (כולו או בחלקו) מהמשרדים השייכים להמבקרים או שיש להם השפעה בהם.

...כיון שעל פי השמועה רבים המבקרים באה"ק ת"ו כשנה זו יותר מכמה שנים הקודמות, בודאי משתדלים שגם [ב]כפר חב"ד יבקרו (וכנ"ל לתכנן אופן של קבלת פנים מתאים), שנוסף על הענין שוהו מסייע להפצת המעינות ובפרט באם בעת קבלת פניהם יקבלו ענינים שבדפוס מתאימים, יש מקום לומר ובהשערה קרובה לודאי, שיש לקוות לתועלת גם בהנוגע למוסדות שונים באה"ק ת"ו וגם בחו"ל, ובפרט אם יתפרסם עד"ו גם

בעתונות וכו', וכמדומה שאז כתבו שעומדים בשקו"מ בזה עם משרד
התיירות וכו'.

(ממכתב לונד כפר חב"ד, כ"ה ניסן תשכ"א)

★ ★ ★

במוצש"ק הבע"ל מסים מכאן לאה"ק ת"ו יו"ר הסתדרות הרבנים
דארצוה"ב הרב דוד שי' האלענדער והרב צבי שי' שעכטער, בתור באי כח
הסתדרות הרבנים דכאן (שהוא איגוד רבנים אורטודוכסים, רובם צעירים
ילידי אמעריקא המונה יותר מחמש מאות חברים). לפי השערותם יהיו
באה"ק ת"ו כשבעיים — על מנת לתהות על מצב הענינים הרתיים לקרב
הלכות וכו'. והוא ע"ד הביקור דאשתקד של היו"ר (דהסתדרות הרבנים
הנ"ל) דאשתקד. ומהנכון ביותר, וגם בקשוני ער"ז — שיבקרו את הישיבה
דלוד, את הכפר, וכיו"ב מעניני ליובאוויטש ... ולפי השערתי, אף שלא דברתי
ער"ז הנה ענין הבית ספר למלאכה, וכפרט שלע"ע הוא כמעט היחידי באה"ק
ת"ו, ימצא חן בעיניהם ביותר.

(ממכתב להנהלת אגודת חב"ד אשר באה"ק, א' אדר תשס"ו.)

נדפס באג"ק ח"י ע' שסג)

★ ★ ★

בהורמנות זו אביע גודל הנחת רוח שגרם לי ביקורו בכפר חב"ד
והשתתפותו בהנחת אבן פינה לבית הספר בכפר והדברים הנלככים שנשא
באותו מעמד, וכפרט שכמו ככל דבר טוב בטוח יהי גם בזה המשך ואדרכה
בהוספה ובעלי', וכסגנון חכמינו ו"ל מעלין בקדש.

(ממכתב להרב קלמן כהנא, ח"י שבט תשכ"ט.)

נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תשל"ל) ע' צ)

★ ★ ★

הגני בזה להביע תודתי בעד מכתבו בצירוף הכתבה ע"ד ביקור בכפר
חב"ד.

ותקותי שהתרשמות של המבקרים מהאווירה והחיים בכפר חב"ד וכו' תתגשם בפעולה ומעשה מיוסד על מאמר חכמינו ז"ל מעשה עיקר. כוונתי פשוט להוספה בקיום המצוות מעשיות דתורתנו הק' תורת חיים, שכשמה כן היא הוראה בחיי היום יום לחיים ראויים לשמם.

(ממכתב ימי ההגבלה, ה'תשל"א)

ב. דיווח מביקורים בכפר

תקותי חזקה שבקרוב יבקר בעצמו בכפר חב"ד, ומתאים לתכונת נפשו וידידותו יביט על הענינים ופרטיהם בעין יפה, וינעם לי לקבל ממנו סקירה לאחר ביקור זה.

(אג"ק חי"ט ע' תמה)

תקותי אף שאין מזכיר עד"ן שביקר בכפר חב"ד וחוגי חב"ד בכלל וגם בימי רצון ימי התוועדות, וינעם לי לדעת רושמו מהביקורים.

(אג"ק ח"כ ע' קכו)

במענה למכתבו .. נעם לי לקרות בו ע"ד התרשמותו מאנשי חב"ד בכפר חב"ד, והתקוה אשר פעולתה ניכרת גם כהנוגע לפועל, כוונתי שישתדל להנאות ולהודיע גם אחרים מרושמו האמורים. ועל פי פתגם הידוע מרכנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, אשר תורת החסידות לא של כתה מסוימה היא ח"ו כי אם היא נחלת כל אחד מבני ישראל, והשתדל, ועד למסירת נפש בזה וכן נשיאי חב"ד לדורותיהם ממלאי מקומו, להפצתה, ונתנו ברכותיהם לכל המשתדלים בזה אשר סוף סוף יצליחו.

(אג"ק חכ"ב ע' שמא)

ג. המשך הקשרים עם הכפר

ראיתי שורותיו המעטות בשולי המכתב...

ומובן, אשר תמהתי וגם נצמערתי על הסיוס אשר נתק ח"ו קשריו עם כפר חב"ד.

ומבלי להכנס על מה ומה הם הטעמים והנמוקים וכו' שהרי בודאי לא הי' עושה ענין כזה סתם בעלמא, הרי בודאי שאין האמור נכון כלל וכלל.

דאם בכלל צ"ל אהבת ישראל וקירוב הלכות וכו' (כמבואר בארוכה בספר תניא קדישא פרק ל"ב) — על אחת כמה וכמה בדורנו ובאה"ק ת"ז ועאכו"כ בההולכים בדרכיו ואורחותיו של בעל התניא ואפילו להצודק במאה אחוז, דרישה האמורה מופנית, וכפרט שאמרו חז"ל כל המעביר על מדותיו וכו'.

(אג"ק חכ"ג ע' רנג)

...מובן שמדווחים לי על דבר היחסים והקשרים הידידותיים שבין כפר חב"ד ופיקוד המרכז, ובודאי ככל דבר טוב ימשיכו כזה באופן דהולך ומוסיף. (ממכתב למר דחבעס שי' זאבי, ר"ח אדר א' תש"ל. נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תש"ל) ע' שח)

ד. אהבה לכפר חב"ד

בנועם הנני לאשר קבלת מכתבו .. ות"ח בעד שימת לבנו.

...בראותי הרגש לבו ואהבתו לכפר חב"ד, כתוככי אהבת ישראל בכלל, הרי ההתחזקות כזה היא דבר בעתו, כפרט בימים אלו שבין המצרים דחורבן בית שני שקרה מפני שנאת חינוס, כהודעת חכמינו ו"ל. ופשוט שזה שנצטוינו לעשות זכר לחורבן, בימים אלו ביחוד, הכוונה היא כשביל התיקון, שהרי החורבן הוא כנוסח התפלה ומפני חמאינו גלינו מארצנו, ואי אפשר לביטול המסוכב כי אם על ידי ביטול הסיבה, וכל גרעון וחלישות בסיבה מביאה גרעון וחלישות בהמסוכב, אפילו הוא — כמבואר בתורת החסידות — לעת

עתה רק בעולמות העליונים. וכיון שעיקר החטא ה' שנאת חנם, הרי תיקונו באהבת חנם.

(אג"ק חכ"ג ע' רמו)

ד

התעניינות הרבי בנעשה בכפר

א. התעניינות תמידית

שח מזכירו של הרבי הרב ירחמיאל בנימין הלוי שי' קליין:

יותר משלושים שנה זכיתי לשרת בקודש במזכירות ולדבר עם הרבי מדי יום ביומו. וכיום הזה אני יכול לגלות — כי לא ה' יום אחד, במשך כל השנים הללו, שהרבי לא התעניין בכפר חב"ד, בצורה כזו או אחרת.

(שבועון "כפר חב"ד" גליון 824)

מאשר הנני קבלת מכתבו .. ובודאי ימשיך ככתיבתו בהנוגע לעניני כפר חב"ד, וכל המפרט כגון דא הרי זה משוכת. וכמו שכתבתי זה כמה פעמים, אשר טוב כאם כותבים ע"ד ענין אחד פעמים, מאשר לא מודיעים כלל, וק"ל. (ממכתב כ"ו מנ"א תשי"ט)

בברכת חג הגאולה ולבשורות טובות ומפורטות מהנעשה את כאו"א מאנ"ש שליט"א וביחוד תושבי הכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

(אג"ק חי"ד ע' 199)

ת"ח על כתבו הפרטים בנוגע לכפר חב"ד אשר באה"ק ת"ו והתפתחות ההתישבות שלהם.

(אג"ק ח"כ ע' דח)

ב. עידוד אחרים להתעניינות בכפר

הפתעה נעימה הי' לי מכתב כ' מי"ד תשרי, ותוספת נעימות בראותי התעניינותו בכפר חב"ד, אשר בודאי שהתעניינות זו מביאה גם לפעולות לעזר הכפר לכיסוסו והתפתחותו .. תקותי אשר גם להבא ימשיך בהתעניינותו המעשית בעניני הכפר ובעניני חב"ד אשר באה"ק ת"ו בכלל.

(אג"ק ח"יד ע' צב. וראה גם שם ע' תנה)

...כאן מקום אתי להביע לכ' תודתי עוד הפעם על התעניינותו האישית בעניני כפר חב"ד, בענינים הגשמיים, ובענינים הרוחניים שבגשמיים, ובענינים הרוחניים עצמם. ואף שתקותי שגם במצב העכשווי יש מקום לקורת רוח מהכפר ועניניו, אבל עניני טוב וקדושה — אשר באמת היינו הך — אין-סופיים הם, שהרי מקורם הוא אין-סוף האמת, הבורא ית', ולכן ככל שיהי' המצב טוב הרי תמיד יש שטח בלי גבולי להוספה, ובמדה זו הוספה גם בנחת רוח, ויהי רצון שיהי' כן במדה גדולה ומתמדת.

(אג"ק ח"ח"י ע' ריח)

ג. כספים לבנין הכפר

נתעכב קצת משלוח הקונטרסים למר, כי רק ימים אלו הובאו מבית הכורך, אף שכמחשבה תחילה היו צריכים להיות מוכנים לאור ליום ו' עש"ק כ"ף מנ"א, יום עליית מר לאה"ק ת"ו. מטעם זה נתעכב גם כן משלוח ההמתאה שנדברנו עד"ו בשעת ביקורו כאן, והיא בסך עשרת אלפים דולר, בקשר עם יסוד ובנין וכיסוס כפר חב"ד שני, בקרבת כפר חב"ד הראשון (נחמה בכפלים), ומצו"ב עתה.

(ממכתב למר שניאור זלמן שד"ר, י"ב אלול תשכ"ו.)

נדפס באג"ק חב"ד ע' רי, וראה גם שם ח"י"ט ע' שעה)

...ארשה לעצמי לעשות את כ' לשליח לדבר מצוה בעוד סעיף בהאמור, ומסגיר אני בזה המחאה ממגבית לונדון לטובת ועד הכפר בהמגיע מהם בהשתתפותם בבנין השיכון, והמחאה שני' — השתתפותי הפרטית גם אני בבנין שיכון זה (וגם הוא, כמובן, ע"ח הסכום שהתחייבו ועד הכפר להמציא). ות"ח על מרחת כ' למסור ההמחאות לתכליתן.

(אג"ק חס"ז ע' קלה. וראה גם שם ע' קפב. שם)

...מגלגלין זכות ליום זכאי, הוא יום הבהיר י"ט כסלו, יום הגאולה של מייסד תורת החב"ד שאבן פינתה היא שאהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל כולי חד. ובהמשך להנ"ל בהנוגע לכפר חב"ד, הרי ידוע עד כמה הפליג אדמו"ר הזקן בענין הצדקה בארצנו הק', כנראה מכמה אגרות קודש שלו, נדפסו בספר התניא, ובפרט באגרת הקדש סוף סימן ד' אשר כותב שם: "ובפרט צדקת ארץ ישראל כו' והיא שעמדה לנו לפדות חיי נפשנו כו'".

(אג"ק חס"י ע' קיח)

בשאלתו בשם מנדב — הרוצה לכתוב בצוואה שלו, שלאחרי מאה ועשרים שנה יותן רכושו למוסד באה"ק ת"ו, שיבנה שם בנין למקום תורה על שמו ורבני משפחתו, ושואל לשם המוסד כפרטיות ובאנגלית.

...באם לאיזה סיבה שתהי' רוצה רוקא להכתיב בצוואה שם מוסד בארה"ק ת"ו, אפשר להכתיב ועד הרוחני דכפר חב"ד בראשותו של הרב דכפר חב"ד. [הוספתי התיבה רוחני, בכדי שלא תהי' אפשריות לקחת הרכוש לפרעון חובות הכפר באם שיהיו אז], או הנהלת בית רבקה אשר בכפר חב"ד.

(אג"ק ח"כ ע' קמז)

בכלל הסדר הוא שבי"ט כסלו לא עורכים מגבית מיוחדת. אך באופן יוצא מן הכלל — כיון שיש צורך בהרחבה, ובפרט בהענינים דהפצת המעיינות

חוצה, ובנוגע להשיכון בכפר חב"ד שבארצנו הקדושה — יערכו עתה מגבית עבור השיכון .. הנה נוסף על החלק שכפר חב"ד צריך ליתן, בודאי ישתתפו גם כל הנמצאים כאן כפי נדבת לבם, בסכומים גדולים והגונים .. ויעזור השי"ת שלא יצטרכו לציווי, אלא שכל אחד יתן בעצמו בשמחה ובטוב לבב.

ויכנו את ה"שיכון" בכפר חב"ד זה, וכפר חב"ד שני, ועד שחב"ד תכבוש את ארץ ישראל כולה — בקרוב ממש, ע"י משיח צדקנו.
(תורת מנחם — התוועדויות תשמ"י חכ"א ע' 234 — הנחה בלתי מוגה)

ביום ג' כ' שבט תש"ל התקיימה אצל הרבי התוועדות, ובעיצומה מסר הרבי בקבוקי משקה. בין מקבלי ה'משקה' הי' הרה"ח ברוך גופין, שהי' מתכרי הועד דכפר חב"ד, והרבי נתן לו בקבוק ומשעק, ואמר:

דערנאך איז דא — דער ענין פון כפר חב"ד. וואס כללות ענינו איז דער ענין פון בנין .. דאס איז מיין השתתפות אין בנין, אין דער בנין וואס וועט נגמר (פארענדיקט) ווערען בקרוב נאך איידער קומען פון דאנעט, צי עס וועט זיין א דירה צי וואס עס זאל ניט זיין, מאכן דארט א פארבריינגען און פאראנאנערטריילן דאס בשעת דער פארבריינגען... [=כללות ענינו של כפר חב"ד הריהו בנין .. (נתן לו בקבוק משקה ומשעק, ואמר): זוהי השתתפותי בבנין. כוונתי לבנין שבנייתו תסתיים בקרוב — עוד קודם לביאתכם מכאן — אם זו תהי' דירת מגורים או כל בנין אחר. יש לערוך שם התוועדות ולחלק את המשקה בשעת ההתוועדות...].

ה

שליטת זיקה מפלגתית

דעתי שהכפר ולוד לא יהיו בחינוך ממלכתי ולא בחינוך מפלגתי...

(מברק לאגרו"ח באה"ק)

נבהלתי להודיעה שהגיעתני זה עתה — ע"י קטע עתון, וא"כ זהו כבר ענין של שבוע ויותר! ומהם אין כל ידיעה בזה ע"ע!! — והוא אשר בתי"ם חב"ד הם בחינוך ממלכתי! ונמנים גם הכתי"ם של לוד, ספרי' [=כפר חב"ד]. וגם הישיבות אף שלא הצטרפו "אולם במדה וכו' יהנו וכו'". ותמהני מי לקח על עצמו אחריות זו, שהיא היפך שיטת חב"ד וליובאוויטשו! וכפרט, שברור הי' היפך הנ"ל במברק ששלח מכבר הרחמ"א שי' (אף שמוכרח הי' לכתוב ברמו קצת, אבל באופן בלתי נותן מקום לספק) וכמוש"כ שם בפירוש שיודיעו להרב חנוני, והרי הוא אין לו שייכות אלא להרשת ותו לא מידי.

והחילוק מוכן ופשוט, דהרשת היא מוסדות חדשים ומיוחדים ובשכיל ילדים שבאים לא מחוגים שלנו, והמוסדות נמצאים במקומות שאין לנו שליטה שם. ואין על מי לסמוך על אתר .. וכאם לא יכנסו בחינוך הנ"ל יוכרחו להסגר והילדים יפלו בידי השמאליים. והעיקר שאין מוסדות אלו אלא הכנה לחינוך חב"ד, ואין מייצגים פנימיותו ותוכיותו. משא"כ כהנ"ל בלוד וספרי'. ועל אחת כמה וכמה בנוגע להישיבות.

תקותי שאולי בידיעה הנ"ל ישנה הגזמה. ובכל אופן אחכה לידיעות מפורטות מהם בהקדם היותר אפשרי. ואם ח"ו הידיעות מתאימות — אחכה להצעה מפורטת איך בידם לתקן את הנ"ל, היינו שאף שהרשת כאין ברירה כבר נכנסה לחינוך ממלכתי (כמו שנכנסו לחינוך הממלכתי חלק ממוסדות האגודה ופועלי אגו"י, לפי הידיעות בעתונות כאן), בכל זה אין זה שייך כלל להכפר והישיבות. והאריכות אך למותר.

המחכה מתוך צער גדול למכתב מפורט בהקדם.

גב. זה עתה קבלתי מכ' שהלכו באופן רשמי מאגו"ח, להודיע שכל חנוך חב"ד נכנס בחינוך ממשלתי. האומנם כן הוא?
(מכתב להנהלת אגודת חסידי חב"ד באה"ק. ערב חג הסוכות תשי"ד)

★ ★ ★

... בביקורו של מר שו"ר כאן שוחחנו ע"ד בקור אחדים מתלמידי תומכי תמימים דכאן — באה"ק ת"ו למשך איזה שבועות ואולי יותר, וע"ד שמארגנת כאן בשנים האחרונות מחלקה התורנית של הסוכנות. והצעתיה להנ"ל שמכמה טעמים מתענין הנני בזה, למרות שבוראי גם פעולה זו תעורר תלונות וטענות עלי מכמה צדדים, וד"ל. אבל מהתנאים העיקרים בזה — שע"ד התייסדות הכפר וסיוע בעניניו שאין זה בא ע"י מפלגה אלא ישר ממשרדים המתאימים, הרי גם ארגון הנסיעה צ"ל רק באופן בלתי מפלגתי, ומחלקה התורנית בארצוה"ב מפורסמת כענין של מפלגה, אף שבאופן רשמי אולי אינו כך.

(אג"ק חיי"ג ע' קל. וראה גם לעיל ע' כ)

□ • □

1

אירועים בכפר חב"ד

א. כינוס תלמידי רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח היום בקשר עם הכינוס ארצי שיתקיים איה"ש ביום א' חג הגאולה הבע"ל, וזה נוסחו:

כינוס רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש שבאה"ק, כפר חב"ד.

זכות בעל השמחה יגן ויצליח הכינוס במטרתו העיקרית לחזק ולהרחיב

הרשת בתוככי כל מוסדות חב"ד ועניניו, שתהדיר בהמחונכים והמחונכות ממסירות נפש בעל השמחה והתלהבות חסידותית לתורתנו ומצותי ויפרצו ימה וקרמה וצפונה ונגבה עדי לגאולה הקרובה ממש על ידי משיח צדקנו.

בברכת הצלחה.

(מברק לכבוד הנהלת רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש.)

י' תמוז תשי"ט. נדפס באג"ק חז"י ע' תמג)

כינוס תלמידי בתי ספר הרשת בכפר דבר גדול הוא ביותר. ובהתאם לזה הנה מוכן שאי-ההתדברות אפילו בכגון דא בין שאר בתי הספר וביה"ס .. מכאיב ביותר וביותר.

(אג"ק חכ"א ע' דפט)

בהנוגע לשאלתו, מוכן א' שיש לנצל יום ההילולא דיו"ד שבט לקישור הדוק יותר של בתי ספר הרשת ול"ז ולהתנהלה ולהדיר זה גם בהתלמידים ות, שהדרך יותר קרובה בזה היא לעשות כינוס כהחלטתם.

ב' כן מה שכרוב דיעות החליטו לעשות זה בכפר חב"ד, יש בזה מעלה נוספת שיש להראות להתלמידים-עוד מוסדות חב"ד וכו'.

ג' בודאי אף שהטילו את ארגון הכנוס על .. שי', פשוט שאין זה פוטר את כל מי שיש בידו לסייע להנ"ל ובפרט מנהלי בתי ספר הרשת (ועאכו"כ אנ"ש דהכפר, ומוכן שברשותו למסור בקשתי זו לוועד הכפר או למי ששייכים לסיוע בענינים אלו, ותקותי שיעשו בזה ככל יכולתם, ובפרט שיש מקום קרוב לומר שתצמח מזה תועלת גם בשביל עניני הכפר)...

(אג"ק ח"ב ע' רנה)

במענה על מכתבו .. נהגתי לקרות בו שהתחילו כבר בהכנות לעריכת כנוס תלמידים-יות הרשת כיום ההילולא ומסדרים זה בכפר חב"ד, ויה"ר שיהי' בהצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד. ואפשר כדאי לעשות תמונה כללית (כמובן תלמידים לחוד ותלמידות לחוד) שגם עי"ז תתוסף קנאת סופרים המרבה חכמה, אף שמובן שאינו הכרח. וכלי נדר אעורר את אנ"ש שי' להשתתף בהוצאות הכנוס והשי"ת יצליחו למלאות תפקידו גם בזה כדבעי.

(שם ע' רנט)

ב. אירוח יתומי צה"ל

תחליף לההצעה האמורה [=לסדר בחודש תשרי נסיעת טיול בת כמה שבועות להנערים היתומים שי' מהמלחמה באה"ק ת"ו, כהמשך לחגיגת הבר מצוה שלהם], הוא להזמין את חברי מצוה ביחד עם האמהות וכו' לכפר חב"ד לימי המועדים והימים טובים דחודש תשרי הבע"ל, כל הימים או חלק מהם.

(אג"ק חכ"ה (תשכ"ח) ע' קע)

...ומענין לענין באותו ענין — שאין כדאי לערוך חגיגת בנות מצוה, כיון שעדיין רבני ישראל מחולקים בדעתם האם יש מקום להנהיג טקס זה, וכמה צדדים לרבר, ועדיין מוקדם הזמן לקבוע הלכה פסוקה בזה. לאידך גיסא, נכון הדבר להזמין לקייטנות כפר חב"ד, וכן חברי מצוה. וכלי נדר תהי' השתתפות מכאן כמעשר (עשרה אחוזים) בהוצאות הארחת הילדים והילדות הנ"ל בהקייטנה דכפר חב"ד. ומטובה למסור על דבר זה להנהלת הקייטנה או להמתעסקים בפעולה האמורה, ביחד עם המחאה ראשונה המצו"ב בתור התחלה. ובמח בסיום הקייטנות יודיעו לכאן חשבון מדוייק.

(שם ע' קפג)

ג. כינוס התמימים

במענה על הודעתם מ"הכנוס התמימים" שיתקיים כיום ט"ו אלול, הואיל כ"ק ארמו"ר שליט"א לשלוח מברק ומועתק בזה לשה"ק:

כינוס התמימים כפר חב"ד, יה"ר שיוכה הכנוס ויצליח לנלות במשתתפיו ובכל מושפעיהם ולהביא בפועל תפקידם שהורוהו רבותינו נשיאינו להיות פעילים דוקא, נרות להאיר בכל תפוצות ישראל ובאור וחיות חסידותיים, על ידי עבודת התפלה, קיום התורה והמצוה בהידור וההפצה ובשופי דהמעיינות חוצה מחוץ ליחידה ועד החוצה דעומק תחת. וייתי מר, משיח צדקנו בקרוב ממש.

כתיבה וחתימה טובה.

(מברק להנהלת צעירי אגודת חב"ד, י"ד אלול תשי"ז.)

נדפס באג"ק חט"ו ע' תיג)

ד. כנוס נוער וצה"ל

מאשר הגני קבלת מכתביו .. שיקראו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח ארמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ולפלא גדול, שכיון שנתקבלה ידיעה מן הצד אשר מתכוננים לעשות כנוס-נוער בכפר חב"ד, ולאחרי כן יום עיון מצה"ל ולאחרי כן — למחרתו — התועדות כללית, ובמכתבו אין מזכיר מלה ע"ד שני כנוסים הראשונים. כי ההכרח הוא — שסו"ס לענינים כאלו יעשו בעוד מועד תכנית מסודרה מראש. וכמו שכבר כתבתי כמה פעמים, שהרשלנות בזה, והתחלת-הכנות ברגע האחרון הביא נזק רב עד עתה, ועוד יותר — מונע מהצלחה האפשרית של התועדות והכנוסים, והצלחה בנשמיות והצלחה ברוחניות. וכפרט בשעה זו שכמה תכניות הקשורות בכפר חב"ד עומדות על הפרק, וקירוב הלבבות ויעיל בזה כו"כ, ואפילו בנוגע ליחסים הכלליים — אף שבכללות, אבל זכרון הקירוב ישאר.

(אג"ק חכ"א ע' שפב)

תוכן הנצחון די"ט כסלו, שתורתנו תורת חיים יום יומי ולכל חלקיה, כל אחד ואחת שייך ומחוייב בהם מאהבת הבורא אותנו.

יהי רצון שילהיב את הנוער עתידנו, וכפרט שבארץ הקדושה, לכוון חייהם אל אור התורה והמצוה והמאור שבהם, ולהפיצם בכל סביבותם בחום חסידותי, ואז מאושרים יהיו בחיים מלאים תוכן של שמחות שלום.

יהי רצון שתמצאו עניינים בקבלת עול שיתוף פעולה והכרת היחיד שהנהגתו משפיעה ולפעמים גם מכריעה גורל הרבים, ולבנין ארץ ישראל סבא ולהגנה עליו, כי יהי' מחניכם קדוש וה' אלקיכם ישלוט בקרבכם. כברכת התועדות מוצלחת.

(מברק שנשלח לכינוס צה"ל בכפר חב"ד, י"ט כסלו תשח"י. נדפס שם ע"י שפנ)

ה. ניצול ימי יו"ד, י"ט כסלו וחנוכה

כודאי ניצלו ימי יו"ד וי"ט כסלו, וכן ינצלו ימי חנוכה ככל הדרוש לחזק עניני כפר חב"ד ועניני החסידות בכלל, ויה"ר שיהי' בהצלחה בפועל ובטוב הנראה והנגלה.

בברכה לחנוכה מאיר ומוזהיר על כל השנה כולה ובפ"ש [=ובפרישת שלום] כל אנ"ש שליט"א אשר בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליק, רבו של כפר חב"ד.

כ"ה כסלו תשי"ז. נדפס באג"ק חו"ד ע"י רטו)

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק ארמו"ר שליט"א לשלוח בנוגע לניצול ימי חנוכה של חודש כסלו:

ועד המארגן, כל אחד מהאורחים שליט"א

בהמשך להנדבר עמהם כאן, נא למסור לאגו"ח, צעירי אגו"ח, נשי ובנות

חב"ד ולכל אנ"ש שתקותי שינצלו ככל הדרוש ימי סגולה אלו שבין נאולה לבאולה. לעורר, בחיות ובאהבת ישראל, את עצמו והזולת בכל מקום שהשפעתם מגעת, להכנת הכחות חב"ד, חג"ת כו' והלכושים לחגיגת ראש השנה לדא"ח, והתעוררות החפץ ורצון פנימי ועצמי, והוכסח הבא לטהר שמסייעין אותו.

המצפה לבשו"ט כטוב האמתי שהוא לשמים ועד לבריות.

(מברק לועד המארגן בכפר חב"ד כל אחד מהאורחים.)

י"ד כסלו תשכ"א. נדפס באג"ק ח"כ ע' נח)

ו. התועדות י"ט כסלו

1. תכנונה

נעם לי לקרות במכתבו שהתחילו להתעניין בהנוגע לתכנית די"ט כסלו ר"ה לחסידות, ותקותי שיעשו כזה במרץ הדרוש ובסדר מסודר. ולפלא שכנראה כמה מהשייכים לזה משתמטים מהשתתפות בתכנית וכן להיות מהפעילים בעת ההתועדות וכו', אף שכבר נתפרסמה מאז שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר ומכתבו בהנוגע לגודל ענין התועדות חסידותית. ואם בהנוגע לחסידים ותמימים הדברים אמורים, עאכו"כ להתועדות שבכפר חב"ד, שכרובם ככולם משתתפים גם אנשים בהם מתקיים הענין דלהוציא יקר מזולל, שאין לך דבר גדול מזה .. ולכל לראש כשנמצאים אנו בימים האחרונים דגלותנו המר, וכל ענין דהפצת המעיינות מקרב קץ הגלות והאתחלתא דנאולה. ולולי התועדויות אלו, מי יודע אם תהי' אפשריות להפגש עם אנשים אלו, וק"ל.

ויהי רצון שמתוך שורות אלו המעטות בכמות, יסביר לעצמו ולכל השייכים לזה גודל ענין זה ע"פ המבואר בשיחה ומכתבים הנ"ל, והעיקר

ובאהבת ישראל: גם בהנוגע לעצמו — כתורת הבעש"ט עובד תעזוב עמו דוקא.

ראש השנה .. ועצמי: עיין אגה"ק הידועה של ב"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

הבא לטהר: עיין לקרית ד"ה ה' לי בעזרי ס"ה ואילך.

טוב האמתי שהוא: קידושין מ, א.

לבריות: ראה תניא פ' לב.

שההסברה תביא לידי פועל, ו.א. שינצלו ימי הרצון וההתועדות להאמור ככ"ד האפשרי, שהוא כולו דרוש ומוכרח.

(ממכתב י"ג מ"ח תשי"ח. וראה גם אג"ק חכ"א ע' שפ. וראה לקמן ע' קיא)

בטח השתתף בחגיגת י"ט כסלו באופן המתאים, וביחוד בכפר חב"ד, ויודיעני הרושם שלו, וכן הרושם על שאר הנאספים שנמח ישנם דברים שבשכילם צריכים לדעת זה, וכבר ידוע מאמר החכם אשר העבר מלמד העתיד, שמהנ"ל אפשר יהי לדעת מה צריך שכלול ושיפור יותר.

(אג"ק ח"י"ב ע' קעה)

מאשר הנני קבלת מכתבו .. ונעם לי לקרות בו אשר למרות הקישוים השתתף גם השנה בהכנת התועדות י"ט כסלו גאולתנו ופדות נפשנו, וכבר ידוע שהנ"ל אף שלכאורה הוא גשמיות דההתועדות רואים בפועל וכמוחש שפועל ונוגע גם להרוחנית והרי אמרו רז"ל גדולה לגימה שמקרבת אין יוצא מידי פשוטו.

ואף שהרחיקו ביותר רכותינו נשיאינו ענין לגימה יתירה הנקרא בלשון העולם שכרות והוללות, אבל לגימה בדרך התורה ובדרכי נועם החסידות אדרבה ואדרבה, ועקא שע"פ הידיעה שקבלתי מכבר וגם ממכתבו ניכר כן, לא השתדלו כדבעי שיהי' מספר האורחים בכמות ובאיכות כפי האפשרי והרי היום יום סגולה הוא, ולב ישראל ובפרט דמגזע אנ"ש, ער ביותר או לתורת החסידות ולעניני החסידות. ויה"ר שעכ"פ לימי סגולה הבע"ל ישתדלו בהנ"ל ככל הדרוש והשי"ת יתן הצלחה מופלגה בזה, וביחוד שהרי המדובר אודות התועדות בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הכרכה חיים עד העולם.

(אג"ק ח"י"ד ע' שח)

2. השתתפות בה

...כיון שמתקרב יום הבהיר י"ט כסלו, יום גאולת רבינו הזקן, ומוסיף בזה

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ביאור "התג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו", תקותי אשר כשישתתף בהתועדות בכפר חב"ד ביום סגולה זה, כמנהגו הטוב זה כמה שנים, יצרף אליו כמה וכמה ממושפעי, בכדי שגם הם יהנו מזיו אור ומאור שבהתועדות זו, בטח תפעל עליהם ותחוקק רושם על הימים שבועות וחדשים שלאחר זה. ואם העוכר דרך חנותו של בשם אי אפשר שלא יקלוט ריחו, על אחת כמה וכמה השתתפות בהתועדות חב"דית, שענינה כשמה, היינו שיחדור בפנימיות, ולא רק ברגש הלב אלא שיכבוש גם השכל החב"ד שבמחשבת, ותקותי חזקה שיקלטו לא רק "ריח" אלא גם ענינים פנימיים, וזכות הרבים תלוי בו.

(ממכתב למר שניאור זלמן שז"ר, ב' כסלו תשס"ז.)

נדפס באג"ק ח"י"ב ע' קח)

בטח למותר לכתוב לכ' אשר תקותי חזקה שגם השתא, כדרכו ומנהגו הטוב, יבקר בכפר חב"ד ביום הבהיר י"ט כסלו, שהוא כמטוי כ"ק מו"ח אדמו"ר "ראש השנה ללימוד החסידות ודרכי החסידות". וידוע ביאור כ"ק אדהו"ק [= אדמו"ר הוקן] בדיוק הל' "ראש" ולא "תחילה", שהראש כולל חיות כל האברים, שכן הוא כהנוגע לתקופת השנה והחודש, ועל דרך זה ראש השנה דחסידות ממשיך חיות חסידותי בכל ימות השנה. ויהי רצון, אשר ההתעוררות דרה"ש זה בכפר חב"ד תמשיך התעוררות חום ואור במשך כל השנה כולה.

(ממכתב למר שניאור זלמן שז"ר, ג' כסלו תשי"ח.)

נדפס באג"ק חס"ז ע' קטו, וראה גם שם ע' קכג. קלד. חס"ו ע' שו)

3. הזמנת אישי ציבור

הנהלת חב"ד בכפר ואפילו התושבים בכפר .. השתדלו אשר פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני ישתתפו בה, ידברו בשבח תורת החסידות ורכבו הזקן וכו' .. אבל בעזרת המשתתפים הנ"ל באה לפועל תועלת בענינים רוחניים (אף שלא של תושבי הכפר דוקא)!!!

בהמשך מתייחס הרבי לעצם הזמנתם של אישי ציבור, שרים וחכמי כנסת, שאינם שומרי תורה ומצוות, לאירועים חסידיים:

דרך אנכי: (1) מה שכותב על דבר הנהגת .. וכו' — כנראה שאיננו יודע אשר בפולין בגליציה ברוסיא וכו' הי' הנהוג לכוא בקשרים עם יהודים מטיפוס זה, שכבודם בחגיגת י"ט כסלו, ועמדו עמהם בקשר מתמיד וגם "מחלקים להם כבודים" ומנצלים השפעתם והשתדלותם לבטל גזירות וחוקים בלתי רצויים, החל בעניינים הרוחניים של בני ישראל, ואפילו בעניינים גשמיים בהנוגע לפרנסת בני ישראל.

(2) הודות לאלו שהשתתפו בחגיגת י"ט כסלו, הנה במשך שנה שעברה למדו מאות בני ובנות ישראל תורת השם על טהרתה וכו'.

(3) כלי ספק אשר נודע לכותב המכתב שכל אלו שמרעיש אודותם — לא הזמינם בתור באי כוח מפלגה. כן יודע שדברו עמהם — בהנוגע לעניינים צבורים גשמיים ורוחניים — בשנים שעברו, אשתקד ולפני שנים ושלוש שנים, והביא זה תועלויות ממשיות (והרבה יותר מאשר ידוע בפומבי), — בה בשעה שבעסקנות הצבור כפולין ברוסיא וכו', כשלא היתה ברירה אחרת — היו מזמינים אנשי טפוס זה גם בתור באי כוח מפלגה.

(קטעים ממכתב להרב אוריאל צימור (ז"ל), מכ"ו טבת תשס"ו, איך לענות להמנגדים שפנו אלינו בטענות על השתתפותם של אישי ציבור שאינם שומרי תורה ומצוות בחגיגת י"ט כסלו בכפר חב"ד. ר' אוריאל העביר את מכתב הביקורת לרבי והרבי השיב במכתב חריף. נדפס ב"התקשרות" גליון יז ע' 10)

4. השתתפות אנשי צבא

ראיתי קטעים ממכ"ע [=ממכתבי עת] שהשתתפו כמה מהצה"ל בחגיגת יום הבהיר י"ט כסלו בכפר חב"ד, וכטח הי' זה בהשתתפותו וכנצוחו, ולפלא שאין ממנו כל ידיעות בזה.

אקוה אשר המברק שלי ליי"ט כסלו נתקבל בהכפר כמועדו, והרי הי' בו ברכה מיוחדת לאנשי הצה"ל, שבטח נמסרה להם באופן המתאים.

(ממכתב למוה"ר יחיאל מיכל יהודא לייב זלמנוב,

ט' טבת תשס"ו. נדפס באג"ק ח"י ע' דסז)

5. פעולתה

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו .. ואתחיל להכתוב בתחלת מכתבו, בתורה על רושמי מההתועדות דיום הכשורה יום סגולה י"ט כסלו, בכפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שגרם בכתבו אודות זה, קורת רוח ונחת רוח, ותקותי ותפלתי אשר רושם ההתועדות יהי מתאים למטרת ההתועדות, ז.א. שפועלת בהנוגע לעניני יהדות תורה ומצותי ועד לחיי היום יומים במשך ימי השנה.

(אג"ק ח"כ ע' 99)

ומסיימים בטוב, במה שכותב בסיום מכתבו ע"ד ההתרשמות מי"ט כסלו בכפר חב"ד והרגשת ההתלהבות וכו'. ויהי רצון שתומשך ההתלהבות והרושם בכל אחד מהמשתתפים על כל השנה כולה, ובפרט בשנת סגולה זו, שנת המאטים להסתלקות-הילולא של מייסד שיטת החסידות, מורנו הבעש"ט זי"ע, שענינו הי' לעורר את עצם הנשמה שבכל אחד ואחת מישראל, כמרומו גם בשמו הקדוש — ישראל.

(אג"ק ח"י"ס ע' רכג)

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום הבהיר י"ט כסלו ושלאחריו, ות"ח בעד שימת לבבו לברשני מהשתתפותו בהתועדות די"ט כסלו בכפר חב"ד. ויהי רצון, כמו שכותב, שההתעוררות תביא פירות במשך כל השנה בכל אחד ואחד מהמשתתפים.

ואם לפנים אפשר הי' לחשוב איזה שנויים אפשר לצפות מפגישה אחת בשנה, הרי בתקופתנו רואים שדבר קטן בכמות, אם רק גדול באיכות, יכול לחולל גדולות ונצורות. ואם בצד ההירוס כן, על אחת כמה וכמה בבנין.

(אג"ק חכ"ד ע' 100)

6. דיווח ומשלוח קלטות

בהודמנות זו הנהא אם ימצא זמן פנוי ויכתוב לי בפרטיות אודות התועדות די"ט כסלו בהכפר ותוכן הנאומים, הרי אמיר תודה אהי' לכת"ר שי'.

(אג"ק ח"ח ע' קא)

★ ★ ★

ת"ח ת"ח על הקו"ר [=קורת רוח] שגרים בהודעתו, אף כי בקיצור נמרץ, מההתועדות בכפר חב"ד.

(אג"ק חכ"ג ע' ט)

★ ★ ★

בודאי יודיע בפרטיות מההתועדות די"ט כסלו במושבות אנ"ש אשר באה"ק ת"ו, ובפרטיות הדרושה גם ע"ד ההתועדות דכפר חב"ד והכינוסים שהיו.

בברכה להתועדות פעילה ושמחה ולכשו"ט.

(אג"ק חט"ז ע' קנד)

★ ★ ★

...רואה אני בהעתונים שהנגונים והנאומים דחגיגת י"ט כסלו בכפר חב"ד הקליטו זה, ומהנכון הוא להשתדל שישלחו גם לכאן הקלטה מלאה של הנ"ל. וכן בהנוגע לשנים שעברו, אשר ישנם מקומות כאן ש"משמיעים" איזה חגיגה בכפר, אף שלא עלה בידי לברר של איזה חגיגה, ובכ"א היא לא משנה זו אלא משנה שעברה.

(ממכתב להנהלת אגודת חב"ד באה"ק, ט"ז סבת תשס"ו.)

נדפס באג"ק ח"י ע' רלא)

★ ★ ★

ת"ח על בשורתם הטובה בהנוגע לחגיגת יום הבהיר י"ט כסלו, החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו, כן קבלתי ההקלטה, ות"ח

ת"ת. ותנוח דעתם כאשר הניחו את דעתי כזה. ויה"ר אשר מתאים לתוכן שם זה, שם ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות, יומשך ממנו על כל ימות השנה בכל עניני הכפר — מתאים להשם ראש — נוסף על היותו תחלת השנה. ויהי' זה דוקא מתוך שמחה, וכאחד מיסודי תורת החסידות: עבדו את ה' בשמחה.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, י"ז טבת תשס"ז. נדפס באג"ק ח"י"ב ע' רכג)

ז. פורים

בנועם קבלתי מכתבו .. ותנוח דעתו כאשר הניח את דעתי בכתיבתו אודות חגיגת הפורים בכפר חב"ד, אף שהי' מקום לפרטיות יותר, אשר כמח יודיע במכתביו הבאים. ואשרי חלקו של כל אחד שהשתדל בסידור החגיגה והצלחתה, אשר תקותי חזקה שרב טוב כזה תהי'.

ושלכן תמי' ביותר גדולה על מה שכמה מאנשי הכפר ואפילו מעסקני' התייחסו לזה בקרירות, ועכ"פ לא באותו היחס החי שצריך הי' להיות בענין כזה. ויהי רצון שעכ"פ מכאן ולהבא יתמלא חסרון זה ע"י פעולות כפולות ומכופלות. וע"ד דברי רבנו הזקן באגרת התשובה סוף פרק ט' בהנוגע לתיקון העבר: הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים וכו'.

ומהמבואר בעניני תשובה בכלל, מוכן שהשני דפים לא שהם שתי פעמים בערך הלימוד של דף הקודם, אלא שהוא לימוד אחר לגמרי. ולכן תקותי שגם הם ימלאו ככה בעתיד, וק"ל.

ויהי רצון שתכה"י [=שתמיד כל הימים] יבשר טוב בענינים הכללים, שזה יוסיף גם כן בכשורות טובות בעניניו הפרטים.

כמ"ש אודות הוצאות החגיגה, כבר ידוע שהנני מעורר את אנ"ש בכגון דא ממנבית המיוחדת כמחצית ההוצאה.

(מכתב י"ט אד"ש תשי"ז. וראה לקמן ע' קיד. רכז)

שמחתי לידיעות הראשונות אודות החגיגה דפורים בכפר חב"ד, ובמחשתי כמו בכל הענינים ישאיר קישור מתמיד והולך ומתרחב עם אלו שביקרו שם, שבדאי תהי' האפשרות לנצל קישור זה להפצת היהדות והחזקתה, ובכגון דא בטח גם להם, עכ"פ חלק חשוב מהם, יש להמציא כזית מצה שמורה.

(אג"ק חי"ד ע' תקיז)

אם אפשר להשיג בטח ישלחו לכאן הקלמת השידור ברדיו ע"ד פורים בכפר חב"ד ולנהוג בכגון דא גם להבא (ההוצאות שבוה על חשבון קה"ת).

(אג"ק חי"ב ע' שעג)

ת. י"ב תמוז

בנועם קבלתי מכתבו מט"ו תמוז, והי' לי קורת רוח מיוחדת לקרוא בו שהשתתף בהתועדות חג הגאולה בכפר חב"ד, בנוכחיות כמה מהם שהיו עדי ראי' ואחים לצרה בכל פרשת הימים ההם, שאינה דומה ראי' לשמיעה, ועוד זאת אשר הרואה בעיניו ולא זר יכול להשפיע על השומע מהחיות שבו, ובפרט כאשר להשומע יש הכלים החסידותיים לקבל השפעה זו, ובצירוף שניהם באה השפעת גומלין ושלמות הן להשומע שהענין מתאמת אצלו והן להרואה המושפע מההתלהבות שעורר בהשומע.

(ממכתב למר שניאור זלמן שז"ד, ד' מנחם אב תשי"ז.)

נדפס באג"ק חס"ו ע' שס. וראה לקמן ע' צא. קסו. דכס.)

ז

מפעלים בכפר חב"ד

א. מפעלי קיץ לילדים

1. תכנונם

מהראוי שכבר יתחילו להתכונן אודות סידור קייטנא בכפר חב"ד בשביל תלמידים־זות הרשת ויה"ר שיהי' הדבר מתוכנן כדבעי שאוי יביא תועלת בלתי משוערה.

(אג"ק ח"ב ע' שמג)

בודאי מתאים למכתבי מאז התחילו כבר בהכנות תכנית לקייטנא בקיץ הבע"ל, וכאמור מכמה טעמים נכון שיהי' זה בכפר חב"ד. וע"י הכנות בעוד מועד ובצירוף רצונם הטוב של כולם יחד, יכול הדבר להביא הצלחה מרובה לכו"כ ענינים, וכאמור.

(שם ע' תנ. וראה גם שם ח"ג ע' קח. וראה לקמן ע' רלא)

2. חשיבותם

נעם לי לקבל מכתבו .. ר"פ ודו"ח מהקייטנא אשר בכפר חב"ד.

ואשרי חלקו וחלק כל המדריכים שיחיו, בתוככי כללות ההנהלה שי' שוכו לעסוק בהאמור, שנקודתה הפנימית, קירוב לבן של בני ישראל לאבינו שבשמים.

וידוע פתגם הבעש"ט, אשר אהבת השי"ת לבן ישראל, היא גדולה באין ערוך מאהבת הורים וקנים לבן יחידם שנולד להם לעת זקנותם להבריל.

וכפרט שרואים במוחש, אשר הדרכת ילדים בימי החופש, שפנוים

מהשפעה אחרת ונמצאים כל שעות היממה באותה האווירה ובאותה ההשפעה, תודרת בעומק יותר ורישומה ניכר לאורך זמן יותר, מאשר לימודם בבית הספר וכו'.

ויהי רצון אשר כמאמר רבנו הזקן (תו"א בהתחלתו) שעיי"ז נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, יתוסף כהנ"ל, בלימוד לעצמו במשך זמן הבע"ל ומתוך שמחה וטוב לבב.

(אג"ק ח"כ ע' שכב)

3. תמיכה כספית

במ"ש שלא יכלו לקבל עזרה ממשרדים בהנוגע לקייטנא, מוכן שזה מתמיה ומבהיל למאד, כי כמה נשתנו שכו"כ מוסדות מקבלים בכל שנה ושנה עזר חשוב וגדול בערך התקציב דהקייטנא והם יוצאים מכלל זה? ומ"ש שפחדו לסדר בכפר חב"ד — גם זה אינו מוכן מהו הפחד, ובפרט שעתה ישנם שם בנינים פנויים מה שלא הי' אשתקד. והרי עוד מעלה נוספת — שעתה הוא הזמן קודם הבחירות שכמה מהמשרדים מעונינים שיהיו שבעי רצון מהנהגתם, ואפשר יש עוד זמן. ויה"ר שעכ"פ מכאן ולהבא לא תהי' ההשתדלות ככל ענין דוקא בין השמשות.

(אג"ק חכ"א ע' רצט)

4. ביקורת

כיון שכפי התכנית, נסתיימה ימים אלו הקייטנא אשר בכפר חב"ד, אתענין לדעת אם ביקרו בקייטנא במשך היותה, ובאם עשו כזה — מה מצאו שם, כי מוכן שלא תמיד דומה ההשערה והתכנית להנעשה בפועל, ואם לא ביקרו בהקייטנא — מהי הסיבה על זה, כיון שבודאי במשך השבועות שהיתה בקיומה הי' די זמן לעשות כהנ"ל.

(ממכתב להרב אברהם פארוז, כ"ג מנ"א תשט"ז)

ב. השתלמות מורים

במ"ש אודות היסוד בכפר חב"ד קורס מזורו למורים, נכון הדבר. וכן נכון

יסוד כל ענין שאפשר בכפר חב"ד, אם יש רק היכולת שיהי' על טהרת הקדש.
אבל מובן ג"כ שצריך מי שהוא שיתעסק בזה.

(אג"ק ח"י ג ע' צא)

ג. בית הבראה

...במה שכותב ע"ד סידור בית הבראה בכפר חב"ד. שאז ימסרו ע"ז
מר .. הסכומים שישנם ברשותם לתכלית כזו — צריך הי', ביחד עם כ"כ
אגודת חב"ד והכפר, לברר הפרטים בזה. והעיקר: הסכום חד זמני הנצרך
מצד הכפר לכיצוע הנ"ל. הוצאה השוטפת כשיבוצע המפעל. איש אחראי
מאנ"ש הראוי להתעסק בזה להביא הנ"ל לפועל, וההנהלה ראשית אח"כ.
ולהודיעני ע"ד כל זה. ות"ח מראש.

(ממכתב להרב יצחק גאנזבורג, כ"ח אדר ב' תשי"ד.)

נדפס בספר "חייל בשירות הרבי" (מאת הנ"ל) ע' 137)

ד. מקהלה

...כמדומה כבר כתבתי לאחד מאנ"ש, שמהראוי לארגן מקהלה מהצעירים
ואנ"ש דכפר חב"ד, ועד"ו בישיבת תו"ת דלוד, וכמו שהי' מזמן גם בתו"ת
דלויבאוויטש (מכתב י"ט כסלו תרצ"ז). ועיין ג"כ הנדפס בזה בהתמים חלק
ה' ובמבוא לספר הנגונים ע"ד קבוצת המנגנים בתו"ת.

(ממכתב חי' טבת תשי"ט. נדפס ב"מענה מלך" (קובץ מכתבים מהרבי, יו"ל ע"י

ועד תלמידי התמימים העולמי) ע' 62. וראה גם אג"ק חז"י ע' תקג)

ה. תערוכה חסידית

מאשר אני קבלת מכתבו .. בענין התכנית לעיצוב וביצוע התערוכה בכפר
חב"ד בנושא תנועת החסידות בכלל ומפעלי תנועת חסידות חב"ד בפרט —
בארץ הקודש.

ורב תודות למר על שימת לבו לכתוב לי עד"ו בפרטיות (בצירוף תכניות
וכו').

ועל פי סגנונו ורוח מכתבו מובטחני שיעשה כל התלוי בו שתהי' כתכלית השלמות, הן מצד פנימיות ותוכן הענינים והן בחיצוניות, מתאים למאמר חכמינו ז"ל התנאה לפניו בקלף יפה, דיו יפה, ועל דרך זה — בנידון דידן, מה שכותב על דבר הערות וכו', הרי נוסף שבכלל אין זה מקצוע שלי, בטח יש להתחשב עם הנוהג בזה בארצנו הקדושה, וכודאי ישאל את עסקני אנ"ש שי' שבמקום הרי הם .. ולהם ההחלטה.

ומובן שמדגיש אני בארצנו הקדושה, שהרי מלבד הצד האמנותי שבוה יש גם צד הקדושה שבתערוכה, ולא רק "גם", אלא שהוא העיקר והמכריע בתכנון וביצוע התערוכה, כמובן ופשוט.

(ממכתב למר ש. גרונדמן, ט"ז סיון תשל"ט.

נדפס ב"התקשרות" גליון תכא, ע' 15)

ו. חוג ליהדות

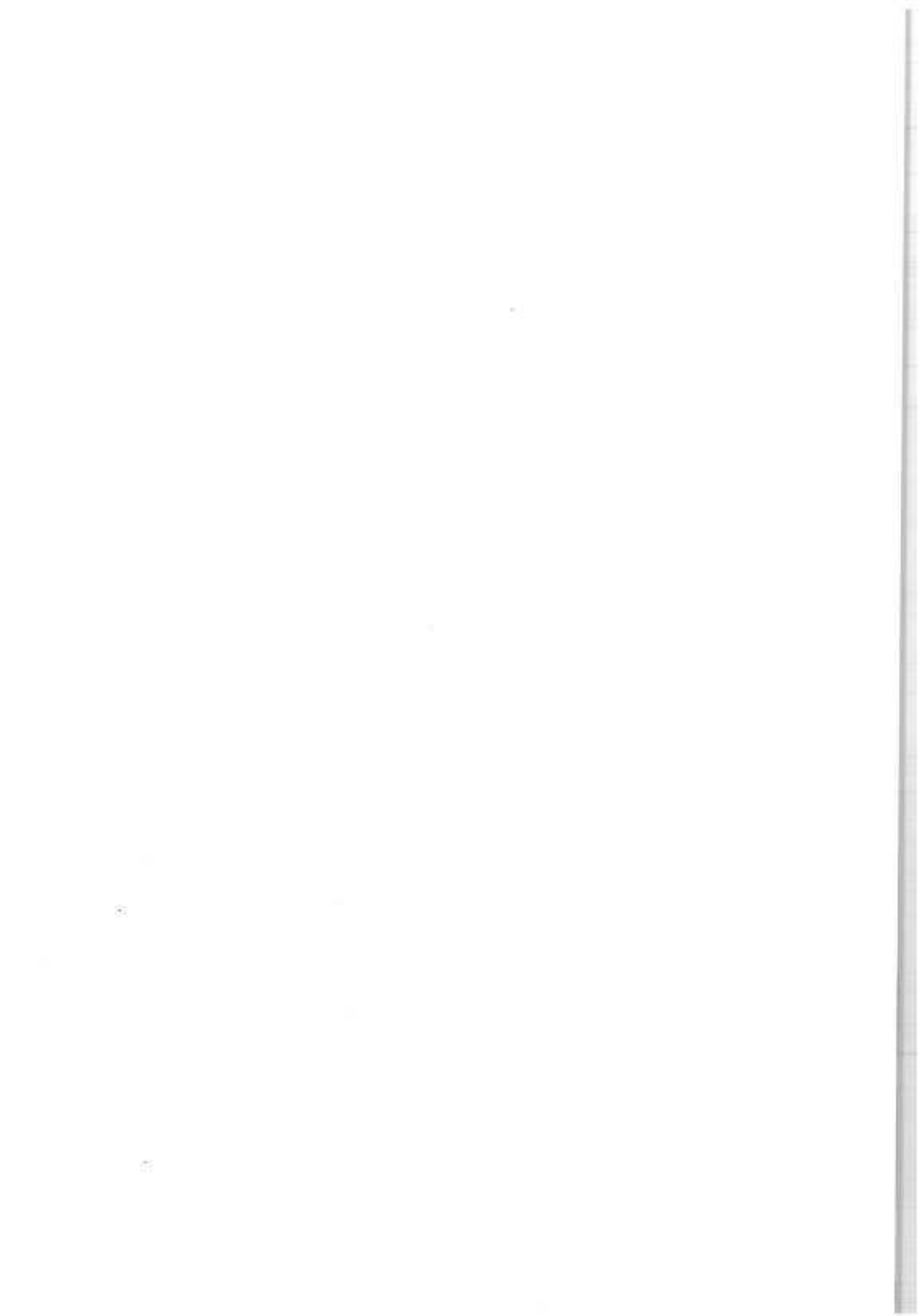
מאשר הנני קבלת המכ' מיום כ"ה שבט,

ות"ח על הברכות, וכל המברך מתברך בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר.

בכבוד ובברכה להליכה מחיל אל חיל בכל עיני יהדות התומ"צ — ומתוך שמחה ומ"ל.

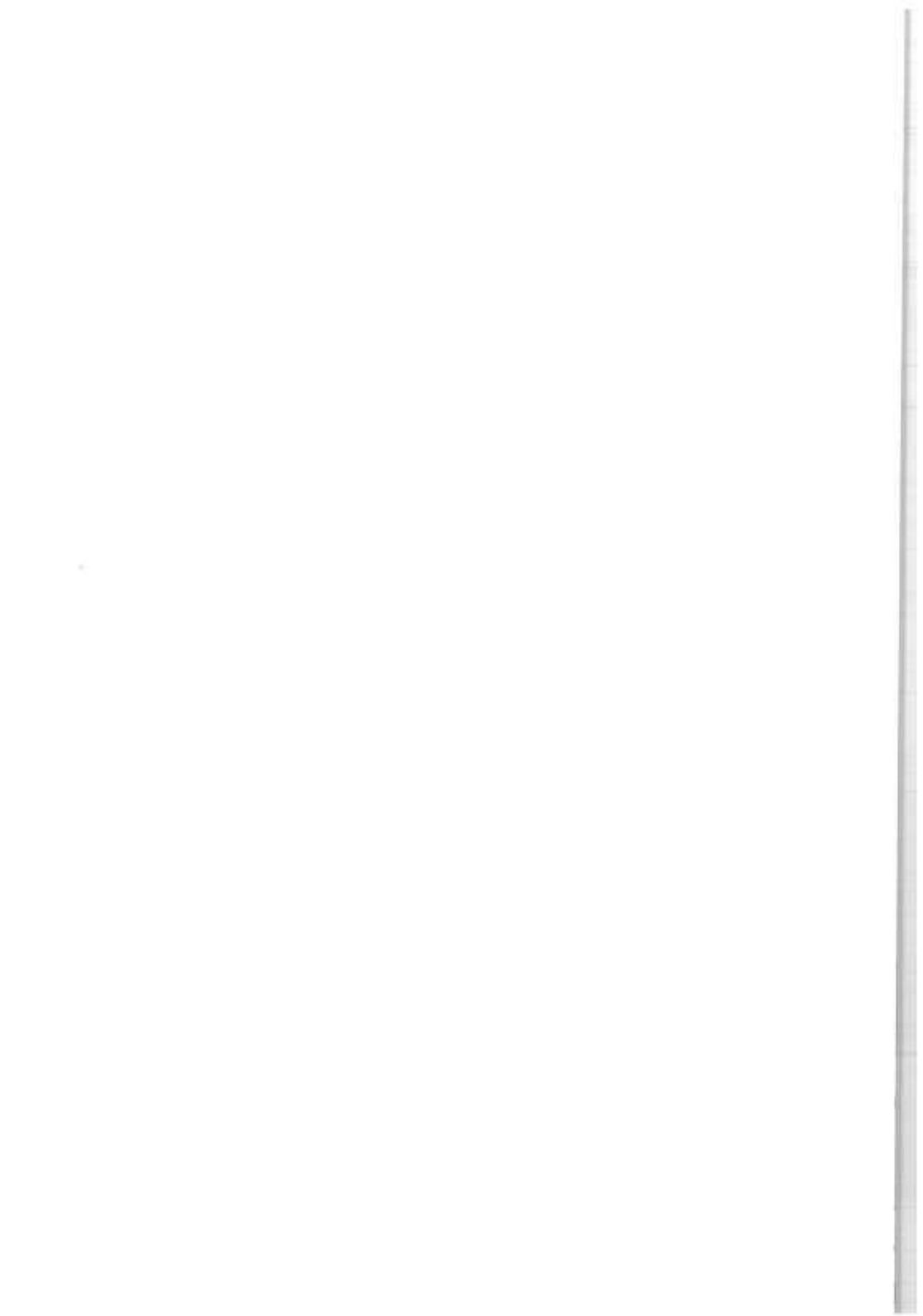
(ממכתב למשתתפי "חוג ליהדות" בכפר חב"ד, י"ג אדר תשל"ח)

פרק רביעי

ביסוסו והתפתחותו
של כפר חב"ד

פרק רביעי

ביסוסו והתפתחותו של כפר חב"ד

א

ביסוס ופיתוח גשמי

א. האחות במקום הראשון

במענה על מכתביהם, במ מתארים המצב אשר הסוכנות מציעה להם ודוחקת אותם להעתיק את מושבם למקום חדש במרחק איזה קילאמעטער ממקומם עתה, אשר הסוכנות תבנה שם כפר חדש בשבילם, בתי דירות וכנינים הצבוריים המוכרחים כמו ביהכ"נ וביהמ"ד, בית ספר, בית טבילה וכו', ובמקום החדש הנה כל דירה תהי' בסמיכות להשדה השייך לבית הדירה. אלא שבמקום החדש עדיין אין כביש בסמיכות אליו אף שבנין כביש כזה נכנס בתכנית הממשלה בתור ענין דחוף מאד. ומוכן אשר כל תושבי הכפר החדש עליהם יהי' להתעסק בחקלאות ובמשק השייך לזה, וכמו לולים בהמות וכו'. ושואלים חו"ד. מה עליהם לענות על הצעה, כיון שיש חילוקי דעות בין אנ"ש דהכפר, וכמה מהם — יש להם עבודה מחוץ להכפר, ובמקום הישוב החדש, הנה התחבורה עם המחוץ לכפר קשה יותר, ממה שבמקומם עתה. נוסף ע"ז, הנה עבודת החקלאות היא כבדה ביותר עד שכמעט א"א לאיש אחד לעשות את כל הענינים הדרושים לזה מבלי עזר מב"ב, ולא לכל משפחות אנ"ש יש אפשרות זו מכמה טעמים:

הנה חו"ד בזה היא (בתור הצעה):

א) יש להשתדל בכל האמצעים, אשר אף שהסוכנות תובעת שיהי' ישובם ישוב חקלאי, הנה תסדר את זה במקום מושבם עתה (ע"י שימסרו לרשותם השרות שנמצאים בסביבת הכפר דעתה או כיו"ב), כי לדעתי זהו עיקר חשוב

מאד, שיתקיים הישוב [ב]מקום שהוא עתה, כי ב[כל] פעם שמעתיקים ממקום למקום, הנה ווערט עפעס צוכראכען און פארלארען [=משהו "נשבר" והולך לאיבוד], וד"ל. ויש ב[י]ד[ם] טענה חזקה, אשר כיון שהסוכנות בעצמה הושיבה אותם במקום זה, וכבר נתרגלו להמקום ועשו בו כמה שיפורים, וכן סידרו סדרי חייהם וקישורים עם תל אביב והסביבה ג"כ בהתאם לזה, הנה על הסוכנות האחריות לעמוד בדיבורה ולהמציא להם את כל הנצרך למושבה בתור ישוב חקלאי במקומם עתה דוקא, ולא להכריחם להמלטל עוד הפעם ממקום למקום, אחרי שכבר עברו כמה גליות וכו', וגם לא לשלול מהם את הזכויות אשר הכמיחו להם בתור ישוב חקלאי, אם אינם יכולים להעתיק לכפר החדש המוצע בשבילם.

משער אני, אשר ישנם כאלו שמפני כמה טעמים (שלדעתי אינם נכונים) הנה אף שישתדלו בהנ"ל, יעשו זאת בחלישות, ולכן עוד הפעם הנני להדגיש, אשר לדעתי חשוב במאד מאד, לעשות את כל האפשרי, בכדי שישארו כולם בקבוצה אחת ובמקומם עתה, וכמובן עם כל הזכויות השייכים לישוב חקלאי. וכטחוני חזק, אשר מר שז"ר, מר געלמאן, וגם מר שרגאי בבואו מכאן, יסייעו בידם בהשתדלות הנ"ל. אף שתקותי שאם יעמדו בתוקף על דרישתם זו, וכטענה הנ"ל שבאופן כזה הושיבה אותם הסוכנות במקומם עתה, יצליחו גם בל"ז.

ב) אם למרות השערותי ולמרות כל ההשתדלות במרץ הראוי, לא יצליחו בדרישתם הצודקת הנ"ל, הרי יש להשתדל שיוקבע ישוב כפר חב"ד בשני המקומות גם יחד, היינו במקומם עתה וגם במקום הכפר החדש. אם אין מספר משפחות אנ"ש מספיק כדי להיות רוב המכריע בשני ישובים, הנה כדאי להשתדל באופנים הראויים לספח אליהם כמה מן העולים וגם מן החושבים הוותיקים המתאימים לזה, שיתיישבו גם הם באחד משני הכפרים, אם בכפר חב"ד דעתה, או בכפר החדש, ובאופן שבשני המקומות יתנהגו מתאים לרוח חב"ד.

מוכן מעצמו, שבאם יוכרחו להתיישב מקצת בכפר דעתה, ומקצתם בישוב החדש, הנה במקומם דעתה יש קדימה להשאר לאלו המוכרחים מצד עניניהם

לעמוד בקישור תמידי עם תל אביב וכו', ועל ועד הנהלת הכפר לדרון בכל פרט ופרט ולהחליט בזה.

הערה: ההשתדלות לספח אליהם עוד אנשים מתאימים, הן מבין העולים והן מבין הוותיקים נחוצה שתהי' בכל אופן וכדאי להשקיע כחות ומרץ בזה, אלא שמוכן, שבאם מוכרחים להתיישב בשני מקומות, ההכרח להגדיל מספר אנ"ש בהכפרים גדול ביותר.

ג) אם גם מ"ש בסעיף שלפני זה, אי אפשר יהי' להשיג כשום אופן (אף שאז ברור לדעתי שוהו רק מרפיון ההשתדלות כהנ"ל) ומוכרחים יהיו להעתיק לכפר החדש, הנה יש להמשיך ולרחות את הדבר עד כמה שאפשר (כמובן מבלי שיהי' היזק עי"ז בעיני התמיכה וכו'). ותשועת ה' כהרף עין, ואולי סו"ם יעלה בידם לסדר הענינים שיהי' באופן המתואר בסעיף א' ועכ"פ באופן דסעיף הב'.

ואכפול עוד הפעם קודם החתימה, אשר ההשתדלות צריכה להיות, ובתביעה, שהבטיחו להם את כל הזכויות השייכים לישוב חקלאי, בשעה שהושיבום במקומם דעתה, ולכן יש על הסוכנות למצוא האופנים והדרכים שיתוקנו ויתקיימו שני הענינים מבלי להכריחם למלטול חדש.

בברכה שימשיך השי"ת השלום במחנם, וכולם כאחד יצליחו בגשמיות וברוחניות גם יחד, מתאים לרצון נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

המחכה לאישור קבלת מכתבי זה בהקדם, ולבשו"ט בכל הנ"ל.

(מכתב לוועד הנהלת כפר ספריא חב"ד, כ' אדר תשי"ב.

נדפס באג"ק ח"ה ע' רסג)

במענה על מכתבם .. שמחתי לקרות בו אשר עלתה בידם ההשתדלות לפעול שישארו במקומם עתה, ובמילא יהיו כולם ביחד, ובטת, אף שאין

כותבים עד"ז בפירוש, שיהי' להם כל הזכויות שהבטיחו להם בעת שהתיישבו בכפר חב"ד.

(ממכתב להנהלת ועד כפר חב"ד, ג' ניסן תשי"ב.)

(דפוס שם ע' רפד. וראה גם שם ח"ו ע' רנח)

ב. הרחבת הכפר

אמור אמרתי, אשר לאחר שהיו הם כאן משך זמן, והרי אי אפשר שלא יהי' איזה רושם מזה, להתאים לרצון רבותינו ותקותם, הנה בחזרתם ועלייתם לאה"ק ת"ו בכלל ובפרט לכפר חב"ד מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, הנה תיכף יכנסו ובאופן דקפיצה והשקעה (אריינשפרינגען און אריינטאן זיך) בביסוס והרחבת והעמקת עניני כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר בכפר חב"ד וסביבו מתוך התלהבות וחיות אמיתיים. ובפרט שרובא דרובא הענינים אשר שם, גם בעיני בשר רואים שיש להרחיבם כהנה וכהנה, והחסרון [הוא] רק [ב]כח אדם.

ולצער, עד עתה לא קבלתי כל ידיעות, לא רק מהתלהבות האמורה אלא גם [מ]פעולות ברוח האמור. אף שאין לך יום שלא מתקבלים מכתבים עד חסרון בפעולות במסגרת כפר חב"ד בכלל במסגרת צעירי אגו"ח אשר שם בפרט הן על אתר והן מנסיעות וביקורים וכו' וכו', ולא עוד אלא שבאיזה מסגרות האמורות דברו ע"ד השתתפותם בהאמור ולעולם לא בא לפועל. ונוסף על האמור בהביא בחשבון, אשר בשעה טובה ומצלחת מתקרב זמן חתונתו של כ"א מהם, הרי עתה היא העת לנצל כל האפשרויות בהנ"ל, והרי זה גם משמש ליסוד לכנות בית בישראל בית חסידותי, ואין להאריך בדבר הפשוט.

ויהי רצון שעכ"פ תיכף לקבלת מכתבי זה יתוקן האמור, וכהוראת רבנו הזקן באגרת התשובה סוף פרק ט' הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים כו', וגם על אחרים שבמחיצתם וסביבתם להביאם לפעולות חיוניות האמורות פעולות של בנין דוקא, ואצפה לבשו"ט.

(אג"ק ח"י"ט ע' שם)

...זה עתה נתקבל .. מכתבו של יושב ראש ועד כפר חב"ד מר שלמה שי' מיינדציק על דבר הפגישה בחדר כ' ותוכן השיחה. ות"ח [=ותודה חמה] לכבית על ההשתדלות והעזר התמידי והעקבי של כ' בכל עניני כפר חב"ד, וכמיוחד עניני ההתפתחות שלו, והתפתחות לא רק לאורך ולרוחב, אלא תקותי גם בעומק וגובה, כולל ג"כ כפי שנתבארו עניני עומק אורך ורוחב בהתחלת שער היחוד לאדמו"ר האמצעי —

הוא הספר עליו אמרו נשיאי חב"ד שהוא "המפתח דתורת החסידות".

ויהי רצון שיקויים בכ' מאמר חכמינו ז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור, ובקרוב יוכה לגמור ולהשתתף בהגשמתה של התכנית במילואה, כולל גם כן — אשר בניני הדיור יתמלאו עולים חדשים משם, שלאחרי זמן קצר יסתדרו בקביעות בארצנו הק' ויבואו במקומם מחזור שני ואחרי כן שלישי וכו', עד ש"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו" גם עתה שיהי' ונצלתם את מצרים כפירוש רבותינו ז"ל עשוה כמצודה שאין בה דגן. והיד ה' תקצר, ותשועת ה' כהרף עין. ובסגנון תורת החסידות איחולי לכב כל אחד מישראל האמורים זקוקים להוספה עקרית — שיהי' כל זה כמוב הנראה והנגלה, ובשובע שמחות, וכימי פורים הבע"ל, אשר נהפוך הוא, וליהודים היתה אורה ושמחה וגו', ואין מקרא יוצא מידי פשוטו.

(ממכתב למר שניאור זלמן שזר, ד' אדר תשכ"ו.)

נדפס באג"ק חכ"ד ע' פה. וראה לקמן ע' קל"ט)

ג. ריבוי מספר התושבים

זה מכבר כתבתי ע"ד הנחיצות הגדולה במאד לנהל תעמולה לתוספת מספר תושבי הכפר, ואף אם לע"ע דחוק המקום, הרי זה מכבר שכתבו לי שמתכוונים להוסיף בתים, ובמילא יש להתחיל התעמולה בהנ"ל בעוד מועד.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, יו"ד מנ"א התשי"ב.)

נדפס באג"ק ח"ו ע' רנח. וראה גם שם ע' קל"ד)

לדעתי הכרחית היא, [מה] שדברתי וגם כתבתי לכ' מאז, שמוכרח הכפר להתפתח ולהתרחב לא רק באיכות אלא גם בכמות. ובפרט שזה בזה תלוי, ובכמות בענין זה ה"ה מספר החושבים.

(אג"ק חו"ט"ו ע' תיח)

כל העת השתדלתי שינקטו בכל האמצעים להרבות אוכלוסי הכפר ומקורות הפרנסה אשר שם, שלכן דרשתי וזרתי בהקמת בתי ספר למלאכה ולחקלאות וכו' כאופן הכי רחב ובהקדם הכי גדול. אבל לדאבוני ולתמהוני ולצערי, הנה מסיבות שאינן תלויות בי התנהלו הענינים לאטם ובעצלתיים במדה הכי גדולה. ועד כמה שמכאיב הדבר, מוכרח אני לומר שסיבת הדבר היא, שהמוסדות והמשרדים המתאימים באה"ק ת"ו אשר בידם ביצוע הדבר, שקלו וטרו בדבר כדרך התגרים בעניני ממונות, איזה סכום להלוות, ובאיזה תנאים, וכמה אפשר לקמץ וכו' וכו'. ויתר מכן, למרות ההבטחות שניתנו לי כאן (אם אמנם לא כאופן רשמי) לא עמדו בדיבורם וקפצו ידם במקום שהי' צריך לפתוח, ובהרחבה...

(אג"ק חו"ט"ג ע' לו. וראה לקמן ע' קלז)

ב

ביסוס ופיתוח רוחני

א. מוסד לקליטת נוער

נעם לי לקרות במכתבו ע"ד ההתקדמות בהקמת הבנין למוסד קליטת הנוער בכפר. ואף על פי שלעת עתה ובעתיד הקרוב, כנראה שלא תהי' בידי האפשריות לבקר בארצנו הק' ת"ו למרות התועלת שבוה, כפי שכותב במכתבו, הגני בטוח כי התקדמות הבנינים לא תתעכב, ח"ו, ואדרכה. ובודאי

אשר כ' מצדו יעשה ככל אשר בידו למהר בכצוע הבנינים ככל השלכים, וחבל שארכו הימים עד עכש[י].ו. ובטח למותר להביע תודה לכ' בעד עזרתו, כי עצם הענין אומר תודה, וכמרו"ל שכר מצוה — מצוה.

(ממכתב למר משה שי' קול, ער"ח ניסן תשט"ו.)

נדפס באג"ק ח"י ע' תיד)

ב. מקוה טהרה

אינם מזכירים פרטים ע"ד אופן בניית המקוה, אבל ממכתבם ניכר שזהו בדירה ישנה וכו' וחוששני שלא ישגיחו ככל הדרוש בהנוגע למראה החיצוני של המקוה והחדרים סביבה. וכבר ידוע עד כמה דקדקו כ"ק רבותינו נשיאינו הק' בכגון דא, כי בחיצונית זו תלוי הפנימית ועיקר הדברים. וכדאי ה' שיתיעצו בהנוגע לבעיא זו ביחוד עם מומחים בשיפורים כאלו, וישתדלו אשר ככל האפשרי תהי' אפילו החיצונית על צד היותר טוב ואפילו יפה. ואצ"ל בהנוגע לנקיון — (התלוי במדה חשובה באופן חומר מתאים להרצפה והכתלים וכו'), אשר זהו לא רק חיצונית אלא גם פנימיות.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ט ניסן תשט"ז. נדפס באג"ק ח"יב ע' תנה)

במענה על הפ"כ וכו גם בנוגע לבנין המקוה, — ומוכרחני לחזור עוד הפעם, אף כי בנקודה בעלמא, בהשקפתי על אופן הבני' בכפר חב"ד — שהיא ברשלנות מכהילה. והלואי שלא תגרום רשלנות זו למעוות ולאסון שקשה יהי' למלאותם. ורשלנות זו התקועה ברצון מוכן שמטה את השכל, ותופסים כל ענין וסיבה לדחות עניני הבני' למשך זמן אפשרי ואפילו בלתי אפשרי.

וכנראה שגם בהנוגע להמקוה נתאחזו במכתבי אודות יופי המקוה השיפורים וכו' שלכן במלה הבני' מעיקרא ותתחל השקו"ט מאל"ף — וכבדי לכפול גם את זה הנני מקבל על עצמי — בלי נדר — להתרים את אנ"ש בסכום של שני אלפים לירות ואפשר עוד יותר, אבל הסכום אתן לאחר גמר

הבנין, ז.א. שלאחרי שיבנו את בית המבילה מתאים להתכנית שבהפרטי כל ויחסר סכום הנ"ל להגמר, אז אמציאם. ובמילא מוכן שתיכף לקבלת הסכמתי זו — עליהם לגשת לבנית המקוה, אם כנים הדברים שרק הסכום הוא העכוב.

כנראה שגם בהנוגע לבנין בית הכנסת המצב ככה, שהסכום הראשון שהוכנס על זה מונח כאבן שאין לה הופכים זה עשירות חדשים. וכנראה שאין שמים על לב הכרח הדבר.

(ממכתב לועד כפר חב"ד, ה' מנ"א תשס"ז. נדפס באג"ק חו"ג ע' שלט)

מאשר הנני קבלת מכתבו, בו מבשר טוב אשר מקיים להתחיל בקרוב חימום המקוה.

ויהי רצון שתהי' כשעה טובה ומוצלחת ובענגלא רידן במהרה כימינו יקוים היעור, טהרה מביאה כו' אלי' הנביא — המבשר ביאת משיח צדקנו.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליק, רבו של כפר חב"ד,

י"ט אייר תשי"ט. נדפס באג"ק חו"ג ע' שפא)

ג

כפר חב"ד שני ושלישי

א. איחוד כפר חב"ד — הישן והחדש

מה שכותב אודות כפר הישן, הגה כבר כתבתי לכמה מאנ"ש אשר נחוצה ההשתדלות וכמעט אי אפשר בלאו הכי שיתאחדו כפר הישן וכפר החדש גם יחד מבלי שישארו דירות פנויות, ושהיו הדירים הן בכפר החדש והן בכפר

הישן כפי שצריכים להיות דרי כפר חב"ד. וכפי המענה שקבלתי תקותי שעשו
 בזה במרץ המתאים, ובמילא יהי' בהצלחה.

(ממכתב ד' מנ"א תשט"ו. נדפס באג"ק ח"י"א ע' שי"ד)

מאשר הנני קבלת שלשת הפרטיכל מו' יג' ויט' טבת, ונהניתי על מה
 שמשתדלים לקשר עוד יותר הכפר דער עתה והכפר החדש, מתאים למה
 שכתבתי מאז שלדעתי עליהם להשתדל בכל עוז שיהי' כל שמח זה לרשותם.
 ובודאי יש לנצל כל החלקות שבם אם לדירה או לזריעה וכיו"ב. ומובן גם כן
 שזהו דורש השתדלות להרבות תושבי הכפר, אשר גם על זה עוררתי זה
 כו"כ, וגם כתבתי שלדעתי זהו נוגע הן בגשמיות והן ברוחניות. וד"ל.

(ממכתב לועד כפר חב"ד, ט' שבט תשט"ז. נדפס באג"ק ח"י"ב ע' רפ"ד)

כמדובר בשיחתנו זה מומן, הוקבע השמח לכפר חב"ד השני, וכפי שכתבו
 לי כבר בקרו שם באי כח המשרדים השונים יחד עם באי כח אנ"ש, והשמח
 הוא בסמיכות מקום, לפי ערך, לכפר חב"ד דעתה; ומכמה טעמים שנדברנו
 עליהם בשיחתנו, לפי דעתי צריך להיות כפר חב"ד השני נפרד מהראשון אבל
 ביחד עם זה לא בריחוק מקום, בכדי אשר במקרה שיצמרכו לאיזה עור מכפר
 אחד לשני בקל יוכלו לעשות זה.

(ממכתב למר אברהם הרצפלד, ט"ו באב תש"כ. נדפס באג"ק ח"י"ט ע' שצ"ז)

ב. כפר חב"ד שלישי

בהתענינות מיוחדת קראתי הצעותיו בנוגע התפתחות הכפר ובעיקר על
 דבר הקמת כפר חב"ד שני, וזה מכמה זמן שהנני מנהל משא ומתן בענין זה,
 ובטח גם לכבודו ידוע הענין, אף שלצערי הרב מפני סיבות שאינן תלויות
 בי מתעכב הדבר עד עתה. ובפרט שלפי תכניתו שהצעתי עוד מלפני שנתיים
 ויותר כבר הי' מגיע הזמן להתענין על דבר כפר חב"ד שלישי. ואפילו
 התנחומין שהכל בהשגחה פרטית וכו' אודה ולא אבוש שבשבילי הן פחות

מ"חצי נחמה", ולא אאריך בדבר המצער. אבל עוד לא אכדה, ח"ו, תקותי בזה.

(ממכתב למר זלמן מסחרי, ד' סבת תשכ"ג. נדפס באג"ק חכ"ב ע' שפג)

ד

ברכות למסייעים בביסוס הכפר

...פעולתו לביסוס והתפתחות כפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שבודאי יוסיף במסירה ונתינה בזה, תעמוד לו לברכת השי"ת.

(ממכתב כ"ד מנ"א תשכ"א)

בעת רצון יעלה וזכרונו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר למילוי משאלותיו לטובה ולברכה בתוכן מכתבו, וכמוכן ופשוט בסיום מכתבו — נחת אמתי, נחת יהודי מסורתי, מכל או"א מילידיו שיחי' ביחד עם זוג' שתחי'. ועורתו והשתדלותו בביסוס והתפתחות כפר חב"ד, שהוא מיסודו ו[ב]הנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר על ציון שלו יוכירוהו, בודאי תעמוד להם, ובטח עוד יוסיפו בזה כהנה וכהנה מתאים לדרישת השעה להתפתחות הכפר ובפרט בקשר עם העולים החדשים, וכל המוסיף מוסיפין לו. ויהי רצון שיבשר טוב ככל הנ"ל.

(אג"ק חכ"ו (תשכ"ט'תש"ל) ע' קלג)

כבר אמרתי וגם כתבתי, שכפר חב"ד הוא מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל, שמזה מוכן וגם פשוט שכל המשתדל בביסוסו והתפתחותו, בטובת כלל הכפר חב"ד — מזומן

לכרכה בזה ובבא בגשמיות וברוחניות גם יחד. ומכלל הן אתה שומע וכו' לכל אלה המשתדלים בהיפך להאמור, או שמחלישים את אלו המתעסקים בטובת הכפר. ומובן גודל הרחמנות על אלו שבשכיל מקצת שיפור (ענין פרטי) מדומה שלהם, לא איכפת להם ענין גניעה צבורית בכלל, ובכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הכרכה במיוחד, ואין להאריך בדבר המצער, לראות עד כמה מלך זקן וכסיל יכול להתגנב אפילו באלו שענינם הוא נרות להאיר גם את הזולת, וק"ל.

בעת רצון שמתקרבים אנו לחודש אלול הוא חודש הרחמים, וכמבואר בלקו"ת שאז מאירים י"ג מדות הרחמים, יחוס השי"ת על כאו"א מהם, וב"ב ש' לחזור מדרכם האמורה, ובקרוב ממש, ובאופן המבואר באגרת התשובה סוף פרק ט', שמכאן ולהבא יעשו גם הם ובאופן כפול לטובת הכפר ועניניו הכלליים, שזהו הצנור והכלי גם לטובת עניניהם הפרטים, שלהם ושל ב"ב שיחיו. (ממכתב כ"ו מנ"א תשי"ט)

גודל הזכות לפעילות, וכמרץ, להתפתחות כפר חב"ד — אין לשער. ולפלא השאלה.

(ממכתב חנוכה תשכ"ו)

אנשי ועד הכפר חב"ד שבאו לכאן לראש השנה מסרו לי פ"ש ממר ומבני ביתו שיחיו. וכן מסרו לי ג"כ ע"ד התענינותו האישית בעניני הכפר ועזרתו בסבר פנים יפות וכולי. ובודאי גם להבא לא ימנע הטוב ועוד יוסיף כהנה וכהנה בכל עת מצוא. ולמותר לומר תודה רבה על זה, כי הרי מעשה טוב גמולו בצדו, ובלשון חכמינו זכרונם לברכה — שכר מצוה מצוה.

(ממכתב למר יוסף אלמוגי, מימי הסליחות תשכ"ח.)

נדפס באג"ק חכ"ה (תשכ"ח) ע' רמג. וראה גם שם ע' קסא)

שמחתי לקבל פ"ש מכ' על ידי אנשי כפר חב"ד ושמחתי לשמוע מהם ע"ד הסיוע שנותן להם בעניני הכפר ומוסדות חב"ד. ברם לא היתה לי הפתעה בזה, בידעי צור מחצבתו, אבל כמובן שנעים לשמוע זאת עוד הפעם ובפירוש. במחוני חוק שכ' לא רק ימשיך בכיוון זה, אלא עוד יוסיף כהנה וכהנה, כציווי חכמינו ז"ל מעלין בקדש, והרי כל צווי של תורה הוא גם נתינת כח. (אג"ק חכ"ג ע' כט. וראה שם ע' ל. לס)

★ ★ ★

נעם לי לקבל פ"ש ממנו ומבני ביתו שי' על ידי מזכירי הר"ג שי' מינדל שזה עתה שב מביקורו.

בהודמנות זו אאשר קבלת מכתבו מד' טבת, וגם מאנ"ש בכפר חב"ד קבלתי פ"ש על דבר עזרתו להם בכל עניניהם, אשר כודאי ימשיך בזה ובהוספה, ובסגנון חכמינו ז"ל מעלין בקדש. ות"ח ת"ח מראש. (אג"ק חכ"ו (תשכ"ט-תש"ל) ע' צב)

★ ★ ★

כאן ההודמנות להודות לכ' עוד הפעם בעד עזרתו לכפר חב"ד ולעניניו, שכודאי גם בעתיד ימשיך בזה, ואדרבה יוסיף בזה כהוראת תורתנו, תורת חיים, הוראה בחיים, מעלין בקדש. ויהי רצון שיעשה בזה מתוך בריאות שמחה וטוב לבב, ובנקודה פנימית — מתוך נחת אמתי, נחת יהודי מסורתי, מכל בני ביתו שיחיו.

(שם ע' רב)

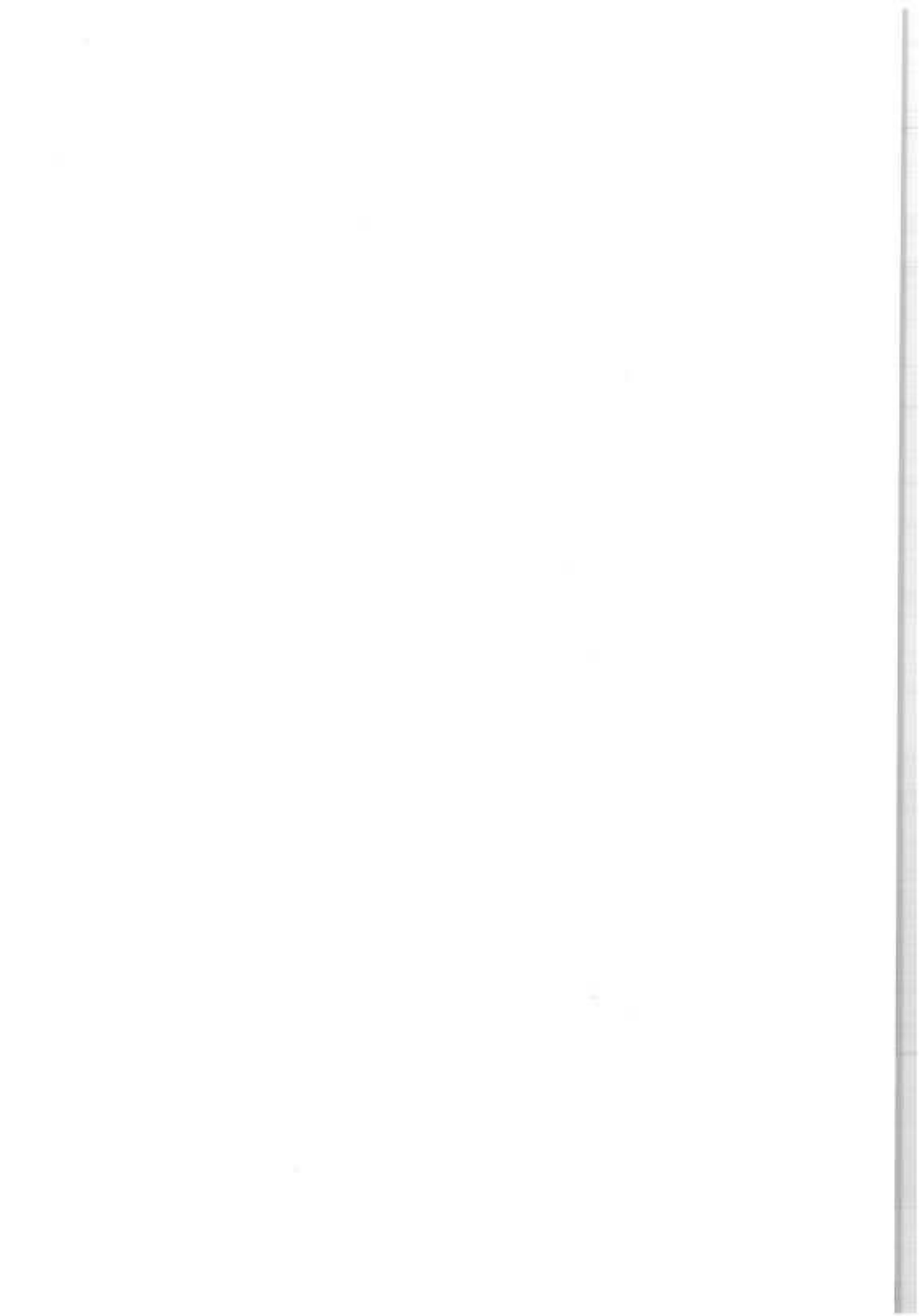
★ ★ ★

...פשוט שעליו לנצל כשרונותיו, קשריו וכו' — לטובת כפר חב"ד (כולל בית הכנסת שזכה והוא גבאי בו). ופשוט גם כן שצ"ל בדרכי נועם ושלום, ופשוט גם כן — שאין הדבר תלוי אלא ברצון.

(ממכתב עש"ק פ' עלי באר ענו לה, תשכ"ח)

פרק חמישי

מנהלי הכפר

פרק חמישי מנהלי הכפר

א

הרב — מרא דאתרא

א. מרא דאתרא — מלשון מרות

לבקשתו מענה במברק וכו' .. דברנו כמה וכמה פעמים שהוא המרא דאתרא ואשר מרא — היינו כפשוטו, מלשון מרות.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליץ, רבו של כפר חב"ד,

עש"ק מברכים חדש תמוז תשכ"א)

ב. צנור להשפעת טוב

מאשר הנני קבלת מכתביו .. ויהי רצון שמתאים לכתבו שמצא הפעם לפחות לכשר טוב, הנה ינהג במנהג זה מכאן ולהבא לעתים תכופות. והרי בכגון זה כל המרכבה הרי זה משוכת, ובפרט מרא דאתרא, שצריך להיות הצנור להשפעת טוב לכל המקום, וכפסק דין אדמו"ר הזקן, בטוב האמיתי, שהוא דוקא כשהוא טוב לשמים וטוב לבריות (עיין קדושת מ' ע"א).

(ממכתב להנ"ל, כ' מנ"א תשי"ט)

ג. צריך לדבר "מלעיל"

בהתוועדות י"ט כסלו תשח"י הורה הרבי למרא דאתרא דכפר חב"ד לומר "לחיים" על כוס גדולה.

וכאשר נגש המרא דאתרא אל כ"ק אדמו"ר שליט"א והתחיל לדבר אודות

כפר חב"ד (כנראה, בענין של חסרון כו') — הפסיקו כ"ק אדמו"ר שלימ"א, כאמרו: למה הנכם מדברים "מלרע", מומב שתדברו "מלעיל".

והוסיף להסביר: רבינו הוקן מביא בלקו"ת (האוינו עז, א) מ"ש (יחזקאל א, טו) "אופן אחד בארץ", שתרגומו "מלרע", והיינו, ש"לשון מלעיל ומלרע" הוא "תרגום של מעלה ומטה, שמה שהוא בחי' למטה נקרא מלרע".

וא"כ, גם אם בנוגע למישהו אחר אין נפק"מ [כל כך] אם זה "מלעיל" או "מלרע" — הרי "מרא דאתרא" צריך לדבר "מלעיל"!...

(תורת מנחם — התועודיות תשח"י חכ"א ע' 223 הערה 113 — הנחה בלתי מוגה)

ד. משכורת מסודרת

נהניתי במאוד אשר יידי היקר והכי נעלה הרה"ג וו"ח אי"א מוה"ר שניאור זלמן גארעליק נתקבל לרב ויקבל פרס מסודר, והשי"ת יצליחו כגשמיזות וברוחניות.

(ממכתב תודה וברכה מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ להרב זוין על זאגתו

למשכורת מסודרת עבור הנ"ל בתפקידו כרב. נדפס באג"ק שלו ח"י ע' שלב)

ה. הרב כמנהיג הקהלה

1. שיעורי לימוד

לעונג רב היו לי בשורותיו אודות השעורים ברכים בכלל, וסידור למו"ד דא"ח כפרט ובכתבי קדש כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ נשיאנו בפרטי פרטיות. וכודאי יתחזקו ויתאמצו כזה יותר ויותר והשי"ת יהי בעזרם. ובטח יודיעו איזה מסכת לומדים, גם יעשו סיום בפרסום הראוי כדי לחזק הדבר ולהרבות מספר הלומדים כו'.

פלא שאינו מזכיר ע"ד לימוד תניא.

כטח משתדלים לספח להלומדים גם מאלו שלע"ע אינם עדיין מאנ"ש וידוע עד כמה האט זיך געקאכט אין דעם [=הי' נוגע לו הדבר] כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

כנוגע להרבור בעת התפלה מהראוי הוא שידביקו בכותל ביהמ"ד אנה"ק סכ"ד והעתקת המודעה רבה של כ"ק ארנ"ע ע"ד שמיעת קריאת התורה, במח ישנה אצל אנ"ש בת"א או כירות"ו (נעתקה ג"כ בקובץ מכתבי ארנ"ע קובץ ראשון שהו"ל מוהרר"א שי' פאריו).

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליק, רבו של כפר חב"ד,

כ"ב סיון הישי"ת. נדפס באג"ק ח"ג ע' שכג)

באתי לעוררו שמהנחוץ במאד לסדר שיעורים רבים בלימוד הלכות הקשורים בשביעית, הן בהכפר וכן בכל המקומות שהשפעתו מגעת, ולמותר להרגיש נחיצות הענין.

(ממכתב להנ"ל, כ"ח מנ"א חשי"א)

במ"ש אודות הלימודים בהכפר, הנה לפלא שאינו מזכיר ע"ד לימוד הלכות במצות התלויות בארץ, ותקותי שאין זה אלא השמטה בכתיבה אבל לא בפועל, והרי ידוע פסק רו"ל שלא המדרש עיקר אלא המעשה...

(ממכתב להנ"ל, נדפס באג"ק ח"ט ע' צ)

בענין לימוד הלכות התלויות בארץ, הנה אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות, וכמילא ישתמש בספר הנמצא ומצוי בסביבתו.

(ממכתב להנ"ל, ח"י סיון תשס"ו. נדפס באג"ק ח"א ע' קנג)

2. ינהל עדתו במישרין במסילה העולה בית א"ל

ולהודעתו מיום הולדתו הבע"ל. יהי רצון שלאורך ימים ושנים טובות ינהל עדתו במישרין במסילה העולה בית א"ל ועד לדרך הדרך (עיין בכא בתרא ק, ב) מלכו של עולם, מתאים לרצון רבותינו נשיאינו וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

מלכו של עולם — אבל בעיקר (ככתוב בקאפיטל תהלים שמתחיל לומר) רועה ישראל, כמבואר בדא"ח הענין, דברוך אתה (המשכת העצמות הוא ע"י) הוי' (צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות) אלקינו (כחנו וחיותנו, של בני, ועי"ז) מלך העולם.

וימהר זה בעגלא דידן הנ"ל האר פניך ונושעה מכל ענינים המעלימים ומסתירים כ"א בחסד וברחמים ובהארת פנים דאור פני מלך חיים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

(ממכתב להנ"ל, י"ט אייר תשי"ט. נדפס באג"ק חז"י ע' שפא)

3. השפעתו גם ע"י גנבי דבשיבבותי

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום הילולא דרשב"י עם הרשימה המצורפת, ות"ח על הטרחה.

ויהי רצון אשר יוכל לכשר טוב בטוב האמיתי, ולא רק להרגיע את רוחי ולא רק בתור לימוד זכות, אף שגם זה ענין נעלה הוא (וכדבר משנה ע"ד גודל הענין דלימוד זכות וכן דרו"ל דהמצוה דואהבת לרעך כמוך ה"ה כלל גדול בתורה). אבל הרי פשוט שבשורות טובות יכולים להיות בשלימות יותר ע"י שינוי בהמציאות שלא יצטרכו גם ללימוד זכות. וכמו שאמרתי לו כאן שמרא דאתרא הרי גם גנבי דבשיבבותא דרב — רבם הוא, ובמילא פשוט שרב יכול להשפיע עליהם. ובמכש"כ וק"ו על אנ"ש ותמימים שרבותינו נשיאינו השקיעו בהם מכחותיהם פנימים ועצמיים ואפילו אלו שנתוספו לאחרי זה הרי הודיעו חז"ל קרב לגבי דהינא ואידהן, וכדיוק הלשון דהינא שהשמן מפעפע בכל מקום, וק"ל.

וכיון שנמצאים אנו בימי הכנה לחג השבועות זמן מתן תורתנו על"י נאמר חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות, חירות מכל ענינים המבלבלים, הנה יכשר טוב, טוב אמיתי כטוב הנראה והנגלה בכל ענינים הכללים ובענינים הפרטים. ומיום הולדתו הבע"ל עוד יוסיף אומץ כזה לאויוש"ט, טובות עם כל הפירושים.

(ממכתב להנ"ל, ד' סיון תשי"ח. נדפס באג"ק חז"י ע' קד)

4. בדרכי נועם ובתוקף הדרוש

הנה יה"ר שעוד רבות בשנים יעסוק כתומ"צ ועבודה שבלב, ויוכה ויצליח להפיץ המעינות בסביבתו הקרובה וגם לרבות בסביבתו שלע"ע איננה קרובה, חוצה, ויהי' זה מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת. וכבר ידוע דכלי מחזיק ברכתו של הקב"ה הוא רק ענין השלום ולא רק שלום בפמשמ"ע, אלא גם שלום בפמליא של מטה, והוא העיקר, היינו כפשומו בהמקום שהוא נקרא מרא דאתרא, והדרכים לזה הם ככל דרכי התורה דרכי' נועם דוקא, אבל צריכים להיות בתוקף הדרוש וכנרמזו בנתינת התורה שצ"ל עוז ותושי', ונרמזו ג"כ בהכתוב ותרגומו (תהלים ע"ו) משמים השמעת דין ארץ יראה ושקמה, שהוא דין בעניני נפה"כ — לקו"ת ד"ה טוב לחסות בהוי' — ועי"ז שקמה עניני דנה"א ארעא דישראל.

(ממכתב להנ"ל, חיי סיון תשס"ו. נדפס באג"ק חיי"ד ע' קעג)

5. התועדויות תשרי

...לפלא שמקצר כ"כ ע"ד התועדויות דחדש תשרי, שהרי הוא ענין דקירוב המאור אל הניצוץ עד שכל הניצוצות מתעוררים, וכנראה במוחש, ובמילא בודאי מתקבלות גם החלטות בהנוגע לעתיד כו' וכו'.

(ממכתב להנ"ל, ב' מ"ח תשי"ז. נדפס באג"ק חיי"ד ע' מח)

6. ניצוץ ימי י"ב וי"ג תמוז

בודאי ינצלו חג הגאולה י"ב וי"ג תמוז באופן המתאים, והשי"ת יצליחם.

(ממכתב להנ"ל, ו' תמוז תשס"ז. נדפס באג"ק חיי"ג ע' רמג.)

וראה לעיל ע' סה. ולקמן ע' קטו. רכט)

7. מינוי משפיעים

במענה למכתבו .. ת"ח ת"ח על הכשורה טובה בדבר ארגון השיעורים ומינוי המשפיעים.

ובטח יואיל כת"ר להשפיע במדה הכי גדולה שיהיו הולכים ומוסיפים, הן

בנוגע לכמות השיעורים ומספר הלומדים, והן בדבר המשפיעים. וכמוכן
 אשמח להתבשר מהנעשה בזה ות"ח ת"ח למפרע.
 (מכתב להרב נחום טרבניק, רבו של כפר חב"ד, ט"ו שבט תשל"ז)

8. כינוס לבנות בבית הכנסת

...לצערי מוכרח הגני עוה"פ לחמי' במחילה בהנוגע להמעשה שקרה...
 והוא:

כמענה לשאלתי לתכנית ואופן סידור כנוס תלמידים'ות הרשת ביום
 ההילולא .. ענו לי, לתמהוני הכי גדול, שאף שהתלמידים הנה תיכף לבואם
 הכניסום למחסן והתועדו אתם וכו', הנה התלמידות הסתובבו ממקום למקום
 משך כמה שעות, וכמילא הרי לא לכר שלא ניצלו הזמן לפעול עליהן ולקרנן
 יותר ליהדות לתורה ומצותי', אלא אדרכה נשאר רושם בלתי רצוי, וד"ל.

ולשאלתי איך לא הכינו מקום מתאים בשכילן מראש, ענו לי שהקס"ד
 הי' שיתאספו בבית הכנסת, אלא שלפתע פתאום קמו אחרים בקול צעקה
 ותרועה שבשום אופן לא ינחו להתלמידות להתאסף שם מטעמי... וראת
 שמים! ומטובו לברר, בתור מרא דאתרא, אצל הנ"ל:

(א) איפוא נמצא מקור בנגלה או בחסידות להנהגה מבהילה זו.

(ב) מאין יש להם "כתפים רחבים" — ברייטע פלייצעס — לבטל מאה
 תלמידות מלשמוע דברי התעוררות ויראת שמים, כיון שאין הם רבנים מורי
 הוראה בישראל. ואין להם אלא להציע טענותיהם ולהניח הפס"ד להרב
 שבמקום.

(ג) הרי ידע אינש בנפשי' מצבו ביראת שמים, שלא תמיד כשוה הוא,
 והאומנם כשמרגישים בעצמם לפעמים ירידה, האם גם אז נוהרים מלהכנס
 במקום קדוש עד שיחזור בתשובה שלימה, וכלשון הרמב"ם שיעיד עליו יודע
 תעלומות שלא ישוב לכסלה עוד, או כמבואר כתניא באגה"ת לרבנו הוקן.

(ד) גמרא מפורשת, סוכה נ"א ב', שנשים היו נכנסות לעזרה, ולא עוד
 אלא שבראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ. ומה שתקנו גווסטרא

בשכילן הי' מפני שלא יבואו לידי קלות ראש, כיון שהשתתפו אנשים ונשים בעזרה זו עצמה, אבל לא מפני שכנות ישראל פוגעות בקדושת העזרה, ח"ו. וממ"נ: אם ידעו הנ"ל מגמרא זו איך עשו ההיפך. ואם לא ידעו מזה, הרי אנשים שחוסר ידיעה זו בהם, אין להם להורות הנהגה בפרסום ובתוקף, והנהגה שנוגעת למאה מכנות ישראל.

בבית הכנסת שבו התפלל כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל, ערכו איזה פעמים כנוס של תלמידות, וגם בחיי כ"ק מו"ח אדמו"ר בעלמא דין. וכנ"ל בסעיף שלפני זה, שאם אין הנ"ל יודעים מנהגי החסידים, עליהם לשאול, ולא להורות, ואם יודעים איך הורו לעשות ההיפך...

(ממכתב להרב שניאור זלמן גדליק, רבו של כפר חב"ד.)

ב' אדר תשס"ז. נדפס באג"ק ח"י"ב ע' שכה. וראה גם לקמן ע' קט.)

9. פידור עירוב

מזל טוב בעד גמר העירוב בשעה טובה ומוצלחת, ויהי רצון שע"י פעולה זו הנוספת בעניני שמירת שבת יתקרב עוד יותר זמן גאולתנו בפועל, וכנודע מאמר רו"ל אלמלי שמרו ישראל שבת אחד מיד הן נגאלין.

(ממכתב להנ"ל, כ"ד מנ"א תשס"ז. נדפס באג"ק ח"י"ג ע' שצז.)

10. שְׁלִיטַת בּוֹבוֹז מִמּוֹן עַל חֲתוּנָה

...במ"ש אודות סדרי חתונה — בכלל אין דעתי נוחה כלל מכבוזו ממון על ידי שכירות אולם ועוד כהנה — הוצאות שאין בהם כל תועלת ואפילו גשמית ג"כ לא. ואף שהפליגו הז"ל בשמחת חו"כ ואיך שכל אחד מחוייב בזה, הרי רואים במוחש שהשמחה יותר גדולה כשעושים החתונה לא באולם רשמי שמשכורתו הון תועפות, כ"א עושים החתונה באופן דכל רפשיט מפי מעלי מפי. אלא שמוכן ג"כ שבכ"א מוכרח לסדר הענין דוקא בדרכי נועם ובהסכמה מלאה של שני הצדדים, ובוה גם דעת נשים ורצונם וק"ל, וכמוכן ג"כ מהדרוש דא"ח — כיצד מרקדין לפני הכלה דוקא.

(ממכתב להנ"ל, י"א מנ"א תש"כ. נדפס באג"ק ח"י"ט ע' שצד.)

11. רב למעון עולים

...מוכן שבנוגע לרב במעון עולים שבכפר חב"ד — הרי זה שייך לועד הרוחני ולרכני כפר חב"ד, ורק אחרי זה בא ועד כפר חב"ד.

ולפלא שכנראה מנוסח הפרטי כל אפילו בתורת קס"ד לא נזכר זה!
(ממכתב לועד כפר חב"ד, אדר"ח אדר שני תשמ"ו)

12. למוד הבנות בכפר

נצטערתי מהיריעה שאנ"ש לא סדרו המשך למוד הבנות בכפר, ומתפלא להעדר שימת לבכם המבהיל והתחשבותם בפקודת נשיאנו מו"ח אדמו"ר שחנך הבנות ענין חיוני ויסודי ובזמננו ביחוד, ונבהלתי מהשמועה שאחדות בדעתן להמשיך למודיהן כמוסד בלתי רצוי, תקותי שהאבות והבנות וכל שבידו למחות יתעוררו בתשובה אמיתית ויכירו בגודל האחריות.

ותבטל הסכרא הנ"ל וימשיכו במוסדות היותר חרדים, לכל הפחות בבית יעקב, ואחכה לכשורות טובות בחזור שהנ"ל נסתדר ובשלימות ואפילו נפש אחת עולם מלא היא, ויכתבו ויחתמו לשנה טובה.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גדליק, רבו של כפר חב"ד,

כ"ה אלול תשמ"ו)

ב

ועד הרוחני

א. תיקון מצב הרוחני

...אקוה אשר בהקדם האפשרי אקבל מענה על כל הנקודות הנ"ל, והעיקר הצעה איך לתקן את הנ"ל. ויתן השי"ת אשר בהמענה תהי' גם כן בשורה טובה שאו הועד הרוחני הנ"ל או מי שהוא אחר אשר הוראות נשיאינו הק'

קדושות בעיניו, הנה מבלי התחשב עם ענינים צדדים הרי התחילו לעשות מה לתיקון המצב. ויה"ר שיהי' בהצלחה.

(ממכתב לחברי ועד הרוחני דכפר חב"ד, ט"ז אייר תשס"ו)

ב. טופח על מנת להטפוח

מוכן שפלא גדול מ"ש אודות החלישות בועד הרוחני שהרי כל תפקידם הוא להיות טופח על מנת להטפוח, וכפי הנ"ל הרי הם ממדת הטופח חסר! וכיון שמופרכה החלישות מעיקרא, תקותי שאין זה אלא ענין זמני לרגע קמ, וכבר הלף ועבר, ובאופן שהעבודה מכאן ולהבא תהי' כפי המבואר באגרת התשובה לרבנו הזקן פרק ט': הי' רגיל לקרות פרק א' וכו'.

(ממכתב י"ט מ"ח תשי"ח)

ג. שלילת התערבות בפוליטיקה

במ"ש אודות ועד הרוחני — הנה מוכן, שפלא גדול שהנ"ל נזקקים לשליח. והרי עתם בידם וגם עמם בידם ללמד זכות על עצמם. ובפרט כפי שכותבים שמעיקרא רדינא פירכא. ומה שמצדיקים אותם, אשר הי' זה דבר חד-פעמי מה שהועד הרוחני התערב בענינים של פוליטיקה עמוקה אף שאין זה מתפקידם, הנה בכלל הורגלנו ורואים כמוחש — שהטפל נמצא אם נמצא גם העיקר, ואם בטל העיקר במילא בטל הטפל. ולמרות שהועד הרוחני כבר קיים כמה וכמה שבועות — עדיין לא הגיעו שום ידיעה ע"ד פעולתו ברוחניות — אף שכנראה תיכף להולדו, האבען זיי זיך אריינגעווארפן מיט א געשמאק [=קפצו לדבר ובעונג] בענינים אודותם כתבו אלי.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, אדר"ח תמוז תשס"ו)

ד. לא להתחשב בעיכוב המענה מהרבי

...במה שלא קבלו תשובה מכאן על המכתבים —

כבר כתבתי לכמה מאנ"ש, וזה כמה פעמים שבקשתי כפולה ומשולשת לא להתחשב עם עכוב המענה, ואפילו כשאין מענה, שהוא מרוב המטרדות,

ואם בכלל הדברים אמורים, עאכו"כ ועד רוחני, שבוה דין תורתנו הק', אין לן לדיין אלא מה שענינו רואות על אתר, ובעניני תורה ומצות, הרי יפה שעה אחת קודם.

(ממכתב לוועד הרוחני דכפר חב"ד, כ"ז תמוז תשי"ט.)

(נדפס באג"ק חז"י ע' תעב)

ה. לא נשמע דבר

...לכאורה נוגעים הדברים גם לוועד הרוחני, אבל זה כמה חדשים שבכלל לא נשמע דבר מועד רוחני זה. ואיני יודע כלום מפעולותיו ועניניו.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ב' אדר תשט"ז)

ו. ייעוץ

מאשר הנני קבלת מכתבו .. והמצו"ב ות"ח. בהשאלות שכותב כהנוגע לחינוך:

"על פי התייעצות במחנכי אנ"ש בצירוף ועד הרוחני".

(ממכתב להרב אבא לוי, י"ב תמוז תשכ"ד.)

(נדפס ב"התקשרות" גליון שב ע' 14. וראה גם לקמן ע' קעב)

ז. מזכיר ועד הרוחני

במענה על מכתבו .. בו כותב אודות ההצעה להיות מזכיר ועד הרוחני.

בכלל נכון הדבר, כמובן באופן שלא יגע כלל וכלל בעניני בריאות. שהרי היות הנוף בריא ושלם מדרכי השם הוא. ולהחשש שאינו מוכשר לזה, אודות זה יחליט לאחרי הנסיון של ב' ג' שבועות בענין זה.

(ממכתב י"ט אלול תשי"ז)

ת. ברכות

בברכה לפעילות וכדבעי ולהצלחה בה.

(ממכתב לוועד הרוחני, ב' דחנוכה תשל"ב)

★ ★ ★

בברכה להצלחה רבה בעבודת הקודש.

(ממכתב לוועד הרוחני ובראשם המארי דאתרא, י"א ניסן תשל"ה)

★ ★ ★

מכ' נתקבל ות"ח ת"ח על מילוי הבקשה וכו' .. בכבוד ובברכת החג
ולהצלחה רבה בעבודת הקודש.

(ממכתב לוועד הרוחני, י"ג ניסן תשל"ח)

★ ★ ★

מאשר הנני קבלת המכ' ות"ח ת"ח על מילוי השליחות וכו' .. בברכת
החג ולהצלחה בעבודת הקודש.

(ממכתב לוועד הרוחני ובראשם הרבנים, י"א ניסן תשמ"מ)

★ ★ ★

בת"ח ת"ח על חלוקת מיכלא דמהימנותא ודאסוותא ובברכה הצלחה
בעבודת הקודש.

(ממכתב לוועד הרוחני, כ"ג ניסן תשמ"א)

ג

ועד הגשמי (הכ"ל)

א. זכות להיות חבר הועד

במענה למכתבו מיום ער"ח אלול, בו כותב:

(א) אשר צירפו אותו לא בנוכחותו לוועד הכפר, ואף שמעריך את הועד ופעולותיו בכ"ז וכו' ושואל האם לקחת על עצמו מינוי הנ"ל.

והנה ידוע מאמר חז"ל, דמן שמיא קא ממנו לי' — וצודק במכתבו שחכיבות יתרה להתפתחות כפר חב"ד, שמוה מוכן שיקבל המינוי בשמחה ובטוב לבב, והשי"ת ינחהו לכוון הפעולות בתוככי הועד כפי רצון נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר מיסד הכפר ומנהלו.

(ממכתב א' אלול תשכ"ב)

★ ★ ★

בברכת הצלחה רבה בפעילותו בועד כפר חב"ד.

(ממכתב שבט תשכ"ו)

★ ★ ★

בברכה להצלחתו בועד כפר חב"ד (וכן כל חברי הועד שי') ובאופן דמוסיף והולך.

(ממכתב אדר תשכ"ו)

★ ★ ★

בברכת הצלחה בועד כפר חב"ד ולהוספה עי"ז גם בענינים הפרטים.

(ממכתב אדר תשכ"ז)

ב. יאריכו ימים על ממלכתם

בת"ח הנני מאשר קבלת מכ' בענין ועד כפר חב"ד [=הועד החדש שנבחר] .. ויה"ר אשר ע"ד ל' הכתוב, יאריכו ימים על ממלכתם. וינהלו כפר חב"ד על מי מנוחות בהצלחה רבה ומתוך בריאות שמחה וטוב לבב.
(מכתב לכבוד הרבנים מארי דאתרא דכפר חב"ד, ט"ו בשבט תשל"ט)

ג. תפקידו של ועד כפר חב"ד

1. מתאים לרצון מייסד כפר חב"ד

בנועם קבלתי מכתבם מבש"ט מכניסתם והתחלתם במילוי תפקידם החשוב והאחראי — ועד כפר חב"ד בארצנו הקדושה.

ויה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיהם ויצליחו בחיווק כפר חב"ד והתפתחותו, הלוך והוסיף ועוד יותר מהמשוער.

מתאים לרצון מייסד כפר חב"ד ותקוותיו — הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר — אשר גם עתה עומד במרום ומשמש ומעורר רחמים לשפע ברכות בכל עיני כפר חב"ד בגשמיות וברוחניות, לכל תושביו שליט"א והרבנים מארי דאתרא שליט"א בראשם.

ואשרי חלקם שזכו, כאו"א מהם וכולם יחד, לתפקיד זה ושליחות זו דמייסד כפר חב"ד.

ויבש"ט מהצלחתם רבה כזה.

(מכתב לוועד כפר חב"ד, ט"ו בשבט תשל"ט)

מאשר הנני קבלת מכתבם והפ"נ במ כתבים ע"ד הבחירות לוועד כפר חב"ד והתמסרותם לעבוד בעיני כפר חב"ד.

וקראתי הפ"נ פעמים על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מייסד הכפר ומנהלו.

ויהי רצון שיהי' עבודתם ופעולתם בהצלחה מרובה שיכוונו לרצון רבינו נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר מייסד הכפר ומנהלו, לעשות בכל הדרוש וכדבעי למיהוי ובדרכי נועם ובדרכי שלום, אבל — במקום שצריך — בתוקף הראוי, וסו"ס הרי כל תושבי הכפר חפצים האמתי — למלאות חפץ ורצון מייסד חב"ד, ז.א. ביסוסו של הכפר והרחבתו הן ברוחניות והן בגשמיות, ולכן התקוה חזקה שכאשר יעשה הועד במרץ לתקן הענינים השונים בכפר חב"ד, יראה תיכף הצלחה בפועל.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ער"ח ניסן תשי"ט. נדפס באג"ק חז"י ע' רצט)

ולהודעתם אודות ועד כפר חב"ד בהווה, יהי רצון שיצליח מתאים לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר, מייסד כפר חב"ד ומנהלו, בהצלחה מופלגה בכל עניני ביסוס הכפר והתפתחותו, ועד לנקודה התיכונה והפנימית, שיהי' הכפר מרכז חסידות חב"ד לכל אה"ק ת"ו, ממנו יפוצו המעינות חוצה.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ט"ו תמוז תש"כ)

2. אחריות בעבודת הקודש

בנועם קבלתי מכתביהם אשר זכו על ידי רבים, תושבי כפר חב"ד, ונבחרו לוועדים האמורים.

זכות גדולה ביחד עם אחריות מיוחדת.

וכמבואר בכ"מ, מקודם לאחריות ניתנו כל הכוחות והענינים הדרושים לעמוד באחריות ולהצליח בה, ואין הדבר תלוי אלא ברצון, ביחד עם בטחון גמור בהשי"ת ובעזרתו להצליח בשליחות הציבור.

ואם בכל בחירות בכל מקום הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה בכפר חב"ד, אשר תפקידו להיות נר ואבוקה להאיר באור תורת החסידות ודרכי' — בתוך הכפר ובסביבתו, כולל גם סביבה הרחוקה לעת עתה, ועל ידי אור האמור ביחד עם חיות אתנה המשולשת, אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת ה', תיהפך לסביבה קרובה, ומסביבה — לחלק של חב"ד, וק"ל.

זכות הרכים מסייעת את כל אחד ואחד מהם ואת כולם יחד להצליח בכל האמור וללכת מחיל אל חיל, וגם בחייהם הפרטיים בלימוד התורה נגלה וחסידות וקיום המצוות בהידור, כולל הידור בקיום הציווי בכל דרכיך דעהו.

ובפרט שההתחלה היא בימים שהמלך נמצא בשדה כו' ומקבל את כולם בספ"י ומראה פנים שוחקות לכולם, כדברי רבנו הזקן המפורסמים (לקו"ת פ' ראה אנוכי נותן לפניכם היום, לב, ב).

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ועד בקורת דכפר חב"ד, כ"ב אלול תשל"ד)

מאשר הנני קבלת מכתבם ואשר כבר נכנסו כמילוי תפקידם האחראי כעבודתם בקדש — הנהלת כפר חב"ד, מיסודו של נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר.

וכודאי גם יתנהל ברוחו על פי הוראותיו בקדש, מיוסדות על האהבה המשולשת, אהבת השם אהבת התורה ואהבת ישראל.

ידועה תורת רבנו הזקן אשר ואהבת את הוי' אלקיך ואהבת לרעך כמוך — חד הוא;

ואם בכל מקום הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה בארץ אשר תמיד עיני ה"א בה מרשית השנה ועד אחרית שנה.

וכמודגש בדברי חכמינו ז"ל בכמה מקומות, אשר הגאולה האמתית והשלימה תבוא על ידי כיטול סיבת הגלות שהיתה היפך האהבה, ע"י אהבת חינם.

וזכות ימים זכאים אלה, יום הולדת ויום הגאולה של מייסד הכפר, שהרי הימים האלו נזכרים וגם נעשים, ובאופן דמוסיף והולך ואור ועד שמאיר גם הסביבה, תעמוד להם ולנו להצלחה, להצלחה גדולה ורכה בכל האמור.

בברכת חג הגאולה ולבשורות טובות בכל האמור ובהקדם.
(מכתב לוועד כפר חב"ד, ימי הגאולה י"ב י"ג תמוז תשמ"ג)

★ ★ ★

מאשר אני קבלת מכתבם .. בו כותבים ע"ד תוצאות הבחירות לוועד הכפר ולועדת הבקורת.

ותקותי חזקה אשר הנבחרים, והרב מרא דאתרא בראשם, שליט"א, יכירו גודל הזכות וגודל האחריות שהועמסו עליהם, וכיון שאין הקב"ה כטרונאי עם בריותיו — הרי בטח ניתנו להם גם הכחות למלא תפקידם על צד היותר טוב.

(ממכתב לחברי ועדת הבחירות של כפר חב"ד, כ"ד סיון תשכ"ח)

3. השפעה על פביבתם הקרובה והרחוקה

...בברכת הצלחה בעבודה"ק בכפר חב"ד ובאופן דמוסיף והולך ואור —
וגם בסביבתם הקרובה והרחוקה ומתוך שמחה וטוב לבב.

(מכתב לוועד כפר חב"ד, ימי הסליחות תשכ"ט.)

נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תש"ל) ע' רי'

4. דיווח

לפלא שזה זמן רב, שאין מהם בשורות טובות מהנעשה בעניניהם.
(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, חודש הגאולה תשי"ג)

★ ★ ★

במענה על מכתבם .. ולפלא שאינם מזכירים דבר ע"ד השלוחים שי' ושהותם בכפר חב"ד זה שבוע. ואפשר נכנס בסדר דקדירא דבי שותפי.

(ממכתב לוועד הנהלת כפר חב"ד, י"ח מנ"א תשמ"ז)

ד. ביסוס הכפר

1. בניית בנינים

בעמדנו כראש חדש מנחם אב, שכשמו כן הוא, אשר אבינו שבשמים מנחם את כל אחד ואחת מבני ישראל, בני בכורי ישראל ובנים אתם לה' אלקיכם תמורת אלה הענינים שקרו במשך ימים ושבועות אלה, יהי רצון שיראה כל זה גם לעיני בשר וכמוב הגראה והנגלה, בנין תחת חורבן, וכאופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה תמורת בין המצרים בעגלא דידן על ידי משיח צדקנו.

ובהמשך להאמור, הנה עלה בעוה"י לקבל הבטחה מ... אשר באם יוגמרו וישלימו הבנינים כולם בכפר חב"ד, ז.א. כל בניני המרוקאנים וכל הבנינים לאנשי המקצוע (לא פחות משה. ותקותי חזקה אשר יעלה בידם להוסיף על זה בהשתדלות המתאימה ובעזרת ידידינו שליט"א) וכל בניני השכון אשר בכפר חב"ד (לא פחות מארבעים) עד לערב ראש השנה הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, ובכל אופן לא יאוחר מזמן שמחתנו חג הסוכות הבע"ל, שגם ימים אלה שייכים לשנה שקודמם, וכלשון הכתוב, מקץ שבע וגו'.

יתרום לקופת ועד כפר חב"ד סכום לא פחות מחמשת אלפים לירות ישראליות.

ויהי רצון אשר חפץ ה' בידם יצליח, לבסם ולהרחיב כל עניני כפר חב"ד הן בכמות והן באיכות, ועניני בנינים האמורים בכלל זה, שגם הם כמות ואיכות גם יחד גשמיות ורוחניות גם יחד, ויעשו בזה בורזיות נפלאה, כדברי רבנו הזקן באגה"ק שלו, ויצליחו.

וגם זה ישמש להרחבת והגדלת הצנור והכלים לקבלת ברכות בורא עולם ומנהיגו — בכל עניני כפר חב"ד ותושבי שליט"א.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד. ר"ח מנ"א תש"כ.

נדפס באג"ק ח"ט ע"י שנה. וראה גם שם ע"י שפ)

2. בניית השכונים

מאשר הנני קבלת פ"ב, מכ"ה מ"ח, ובטח בינתיים נתקבל מכתבי מענה על מכתביהם הקודמים, ובטח למותר לעורר עוה"פ על ההכרה להמשיך בכל המו"מ אודותם כותבים במרץ הכי גדול.

לפלא שאין מזכירים במכתבם מי הם המועמדים לדירות בשיכון העומד להכנות, שהרי בזה תלוי ג"כ אופי התנאים ועוד ועוד.

ובשאלתם אם הועד צריך ג"כ להוסיף איזה אחוז מינימאלי, מובן שצורך בזה. — כיון שבמשך הזמן עלולים להיות שינויים, ואפשר גם כאלה שיוסיפו בהוצאות הועד, ולא תמיד יעלה ביד הועד להוסיף בתביעותיו מ[ה]משתכנים.

כן כמדומה נוהגים בכגון דא, לעשות איזה רעזערוו כשביל אלו שלא יקיימו התנאים במילואם, וכמו שכתבתי מכבר בכגון דא.

ולפלא שאין חוקרים הנעשה בכגון דא בשאר המקומות באה"ק ת"ו, שהרי ככו"כ מקומות בונים שיכונים, ובודאי ישנו נוסח חוזה קבוע, וכן חישוב בהנוגע לשיכונים, מחיר הדירות וכו'. ולמה להם להיות יוצא מן הכלל באם אין סיבות מיוחדות לזה. ועוד זאת, שהרי אפשר שאיזה מהתנאים יעורר תרעומות, משא"כ באם ידעו מראש שזהו הנהג באה"ק ת"ו, אין כל מקום לתרעומות.

אחכה לבשו"ט בהנ"ל, ופשוט שגם בהנוגע ליי"ט כסלו הבע"ל, כיון שהזמן קצר והמלאכה מסובכת וגם מרובה.

(מכתב לונד כפר חב"ד, ה' כסלו תשי"ח. נדפס באג"ק חכ"א ע' שפא)

כנראה שחל איזה אי הכנה ברעתי בהנוגע להשכון החדש בכפר חב"ד דעתה, שכנראה פירשוה שאין זה אלא דירה לחוד, בה בשעה שכוונתי היתה שזהו הרחבת כפר חב"ד בענינו, אשר הנקודה הראשונה החקלאות, ובמילא למתיישבי השכון, דין קדימה לחקלאים וכו' וכמו שכתבתי במכתבי הקודם,

שמוה מובן שהענין קשור גם בהקצבת חלקי אדמה, אם לחקלאות כמוכנה הפשוט, או לגן ירק, לול עכ"פ.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, א' שבט תשי"ח. נדפס באג"ק חס"ז ע' רנד)

בשאלתם כאם בהשכון החדש, יבנו בתים של ארבע דירות או רק של שתי דירות, — כבר כתבתי שצריך להשתדל ככל האפשרי שלא רק בהכפר בכלל יהי' בו חלק חשוב של חקלאים וחקלאות, אלא שגם ביחוד לשכון החדש יהי' אופי חקלאי, וכן הוספתי שחקלאות בנדון דידן הוא לאו דוקא עבודת שדה תבואה, אלא גם ירקות וכיו"ב, ואם בהנוגע לאופי החקלאי אין נפק"מ בין בית של ארבע דירות או רק שתיים — הרי או יש לדון על תכנית זו בהתאם להמעלות שיש בזה לגבי זו, וכמ"ש בשאר עניני הכפר. לפלא שאין מוכירים מהנוהג אצל אלו אשר במוכן הגשמי הם כאצלם והרי כמה כאלו נמצאים באה"ק ת"ו, ויש להתכוון בהתוצאות מאופן הבני' וכו'.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ז' תמוז תשי"ח. נדפס באג"ק חס"ז ע' רכג)

3. ביסוס והתפתחות החקלאות

לאחרי ההפסק, קבלתי בנועם מכתבו .. והי' לי קורת רוח לקרוא בו ע"ד השתדלותו בענין קידום עניני החקלאות בכפר חב"ד, ההתיעצויות בזה עם ועד הכפר וכו'. ותקותי אשר הענינים יגיעו לשלב המעשי ובהקדם.

(אג"ק חס"ז ע' רמד)

4. כללים בפעולת המוסדות

כ"א בתשרי תש"ל כתב ועד כפר חב"ד לרכי הצעה להקים גן ילדים על שם אביו הגה"ק המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן ע"ה, וגן ילדות על שם אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה. כתשובה ציין הרבי את הדברים הבאים:

כאם אין בהנ"ל ענייני חשש (1) דהשגת גבול. (2) דמחלוקת. (3) דפוליטיקא.

ויהא בשעה טובה ומוצלחת. אוכיר עה"צ.

(התקשרות" גליון נח ע' 18)

ה. סיוע למוסדות הכפר

1. ישיבת תומכי תמימים

מוכן וגם פשוט, אשר נוסף על הבנינים הפרטים (בתי המרוקנים בתי המקצועים, והשכון אשר בכפר חב"ד) שעל הועד הכללי מוטלת הבנייה ההקדמה בזה וגמרם, הרי מה שכתבתי בענין הזריוות שייך ג"כ להבנינים הנכונים ע"י ישיבת תומכי תמימים, בית תקוה וכו'. ולא הזכרתי ער"ז במכתבי הקודם, שהרי נכונים הם ע"י הנהלות הנ"ל, וכודאי שועד הכפר יסייע בידם, כאם ישאלו עזרתם, ופשיטא שלא יקשו על הנ"ל ההקדמה בהכנין, ומוכן שגיוס הכספים והשייך בזה (דכנין תו"ת ובית תקוה), הרי זה שייך להנהלת תו"ת ובית תקוה, כיון ולאחרי שקבלו כבר רשיון כללי מאז ומכבר מועד כפר חב"ד, והאריכות בדבר הפשוט אך למותר.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, הכללי, ועד הרחמי, ב' מנ"א תשי"ב.)

(נדפס באג"ק ח"ט ע' 99)

2. בית ספר למלאכה

זה מכבר כתבתי להנהלת אגודת חב"ד, ע"ד נתיצות היותר גדולה בענין בנין 1) בית ספר למלאכה 2) לעליית הנוער חקלאי. ואף שהבי"ם למלאכה שייך הוא בעיקר לתכנית ישיבת לוד, אבל מכיון שמכמה טעמים, מקומו של בי"ם למלאכה הנ"ל יהי' בהכפר, הרי במדה גדולה שייך הענין גם אליהם. וכפרט שיש לקוות למקור של פרנסה עי"ו, וכן מבית החקלאות, לכמה וכמה משפחות. וכמילא תימה וצריך עיון מה שמתנהל השקו"ט בכל זה ברשלנות. ויה"ר מהשי"ת, שלא יאחרו את השעה, וינצלו אותה במילואה.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, יו"ד מנ"א תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ו ע' רנח)

ג. בית ספר יסודי לבנות

זה מכבר כתבתי ע"ד העדר ההתפתחות של הבית ספר לנערות אשר בהכפר. ואף שמוכן אצלי היחס הקך לכ"ז מאנ"ש שי' כי לא הורגלו בשימת

לכ מיוחדת לחנוך הכנות בהזמן שאז נגמרה צורתם, אבל אנו אין לנו אלא הוראת נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעוד בהיותו בריגא התחיל להתענין ביותר כחינוך הכנות, ובפרט משנת ת"ש שם לבו הק' בזה ביותר ויותר, והשקיע ממרצו וכחותיו הנעלים בענין זה עוד הרבה יותר מאשר נודע בגלוי. והוה הוראה בשבילנו על הרישת שעה זו, ובפרט באה"ק ת"ו ובזמן היותר אחרון שחנוך הכנות נעשה לדבר מוכרח יותר ויותר. ובמילא מוכרח ג"כ שכל אחד מאתנו, ישנה או עב"פ יכפה את דעתו והרגלו, ויחליט בעצמו, צי בא עם לייגט זיך דעם ענין א"ל [=בין אם אצלו מתקבל הענין ובין אם לאו] הנה מאחר שכ"ק מו"ח אדמו"ר ציוה כן, הנה כמח דבר מוכרח הוא בחב"ד. ועשי' לעילא, שכיון ששומע אני שלהתפתחות בי"ם לנערות בהכפר המניעה היותר גדולה שבוה, הוא העדר מקום מתאים, הצעתי ובקשתי כפולה ומשולשת שבהקדם היותר אפשרי (כדי שיתפרסם הדבר עוד איזה זמן קודם התחלת זמן הלימודים) יבחרו במקום יותר מתאים ללימוד הנערות, ומה טוב גם בשביל גן ילדים וילדות מורחב יותר.

(מסכתב להנהלת כפר חב"ד, יו"ד מנ"א תשי"ב. נדפס שם ע' דנט)

כתבתי זה מכבר לועד הכפר ע"ד ההשתדלות לקצוב מקום מרווח בשביל חב"ד [=הבית רבקה] והגן ילדים. וכמח יעשו בזה כפ"ץ האפשרי, כי מה שכותב הסיבות שלא הי' זה עד עתה, הנה אף אם אמיתים ונכונים הם, זהו רק ענין הנוגע לשכר ועונש, דאונס רחמנא פטרי', אבל הענין עצמו חסר. ובפרט למ"ד דאונס כמאן דעכיד לא אמרינן. ופשיטא ע"פ המבואר בתורת הרא"ח בענין דעשי' לעילא, שצ"ל במעשה בפועל, ובזיכוך ענינים ודברים גשמיים וחומריים.

(שם ע' שיג)

4. בית ספר על יסודי לבנות

בהמשך למה שכתבתי מאז אודות בית ספר לבנות הכפר שגמרו לימודן בבית רבקה, יש תקוה קרובה לודאי, אשר אפשר יהי' לגייס אמצעים לחלק חשוב מהתקציב שלו, ובודאי גם כמה משרדים המתאימים באה"ק ת"ו

משלימים לתקציב בתי ספר כאלו. לכן אין הדבר תלוי אלא שאנשי הכפר, ביחוד אלו העומדים בראשו, ירצו כזה באמת, אשר אז לא יחשבו כל יגיעה ועמל בחיפוש מוריסיות מתאימים לארגן כל הדבר ובהקדים היותר אפשרי. ואל יהי חינוך הבנות קל ודבר קל בעיניהם, וכנראה במוחש מתוצאות חינוך זה כשהוא שלא כדבעי ח"ו. ומרובה מדה טובה, מתוצאות הטובות כשהחינוך הוא באופן הרצוי. ואין להאריך בדבר הפשוט.

(מכתב להנהלת כפר חב"ד, י"ח תשרי תשט"ז)

5. קייטנא

אף שלרוב פשיטות הדבר לא כתבתי לועד הכפר שיסייעו בענין הקייטנא ביותר וביותר כי טובתם היא לא פחות מאשר טובת אורחי הקייטנא ואפשר עוד יותר, הנה ליתר שאת בא הנני כזה, אף שכתובים הדברים להנהלת הרשת אהלי"י [=אהלי יוסף יצחק] נאמנים הם למסור דברי כצורתם לועד הכפר, ובבטחה האמורה לסיוע הכי גדול מצדם. ואם אפילו ישנם עניני הכפר שלכאורה אי אפשר להוציאם לפועל כי אם על חשבון גרעון בהקייטנא, כבר ידוע אשר מצוה שעובר זמנה דוחה כמה ענינים, וגם כגרון זה כן הוא שהקייטנא ענין שהומן גרמא [היא], ומפני שאורחי הקייטנא מתפורים אח"כ לכו"כ מקומות, חשיבות מיוחדת להשלימות הכי גדולה בכל פרטי'.

ואם בהנוגע לועד הכפר הדברים אודות סיוע אמורים, עאכו"כ לכל חברי הנהלת הרשת, לכל בתי הספר אהלי"י ולסגל המוריסיות שצריכים לעשות כזה להראות דוגמא לכל השאר, ואם אפילו מאיזה סיבה שתהי' אחדים מהם לא השתתפו בכל הדרוש, תקותי שבהתקבל מכתבי זה יתעסקו גם הם וע"ד הנה"ש כמ"ש רכנו הזקן באגה"ת [פרק ט'].

(ממכתב להנהלת רשת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש.)

ד' מנ"א תשט"ז. נדפס באג"ק חו"ג ע' שמח)

לפלא ג"כ שאין מזכירים בהפ"כ אם כבר דנו ע"ד קייטנא בכפר חב"ד.

ובפרט שנוכחו משנים שעברו שהריון אורות הקייטנא בזמן האחרון לפני פתיחתה, הביאה לכמה מגרעות הן בגשמיות והן ברוחניות.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, י"ב סיון תשי"ז. נדפס באג"ק חס"ו ע' קצה)

בטח יסייעו כדרוש לענין הקייטנא...

(ממברק לוועד כפר חב"ד, ו' תמוז תשי"ח)

6. כינוס לבנות בבית הכנסת

ת"ח ת"ח לכל אלו שהשתדלו בהצלחתו של כנוס התלמידים-זות דבתי ספר רשת ליובאוויטש ביום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ויה"ר שיוסיפו בהשתדלויות כאלו בקשר עם הימים והמועדים הבאים לקראתנו המתאימים לכנוס וענינים כגון דא.

לאידך גיסא נבהלתי, ומוחה הנני בזה בכל תוקף נגד הנהגה המזורה שלא להרשות כנוס תלמידות בתי ספר אלו בבית הכנסת, אף שלא בשעת התפלה, שאין לזה כל מובן ויסוד. ולפלא שועד הכפר הרשה זה. ובטח להבא יתבוננו בעיון היטב כפתגם הבעש"ט ששמענוהו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שהשי"ת אוהב את כל אחד ואחת מישראל שלא כערך יותר מאשר אהבת הורים לבנם יחידם שנולד להם לעת זקנותם, וד"ל.

כתבתי בנדון זה גם להרה"ג מרא דאתרא...

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ב' אדר תשס"ז)

נדפס באג"ק ח"י"ב ע' שכה. וראה לעיל ע' צג)

1. ביסוס ענינים הרוחניים

1. הכנסת ספרי תורה לבית הכנסת

...במ"ש ע"ד הרבנית מרת מארקוס תחי' אשר עלה ברצונה הטוב למסור שני ספרי תורה לכפר חב"ד אשר באה"ק ת"ו, נכון הדבר. וכיון שאמרו חז"ל מצוה לפרסם עושי מצוה, בטח ועד הכפר יעשו זכרון באופן המתאים לנשמת

בעלה הרב ע"ה, בקשר עם מסירת הספרי תורה לבית הכנסת אשר בכפר חב"ד.

(אג"ק ח"י"ז ע' ק"י)

2. פרסום מכתבי הרבי

מוסג"פ העתק מכ' בקשר עם חג החגים הוא י"ט כסלו, ובכקשה לפרסמו באופן המתאים, כיון שקשה השילוח לכא"א בפרט.

(ממכתב לוועד מושב כפר חב"ד, י"ב שבת תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ה ע' קלג)

מוסג"פ העתק מכתבי הכללי בקשר עם חג הפסח אשר בטח יפרסמו [אותם] אותם.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ערב חג הפסח תשי"ב)

3. התועדויות בכפר חב"ד

...לפלא מ"ש על העדר הסיוע להוצאות ההתועדויות, וכמח איזה אי"הבנה בדבר.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ג' ניסן תשי"ח. נדפס באג"ק חכ"א ע' שצג)

4. ניצול ימי חודש כסלו

בודאי בעוד מועד עושים תכנית לניצול ימי חודש כסלו חודש הגאולה, כי כנראה למרות כל הבקשות הפצרות וזירוז מכאן להכין תכנית בעוד מועד, אפילו כהנוגע למבצע ד' מינים דשנה זו נעשו כמה פרטים בחפזון ברגעים האחרונים, וכנראה השפעה זו גם על התוצאות. ולעורר ג"כ שהעלון דר' מינים והעלון דשמח"ת גם בהם נראה חפזון וק"ל.

בברכה לכשו"ט ולהצלחה בעבודתם בקדש.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, י"א מ"ח תש"כ. נדפס באג"ק ח"י"ט ע' לט)

5. חגיגת י"ט כס"ו

א. הכנות וקביעת תכנית

בודאי עושים כל הכנות הדרושות לחגיגת יום גאולתנו ופדות נפשנו, אשר אור וחיות נפשנו ניתן לנו, הוא י"ט כסלו בכפר חב"ד — בסדר נכון ובהתרחבות היאותה, וכמש"נ ואתהלכה ברחבה, אפילו בכמות.

ומתאים להעבודה והתפקיד הנפשי של הפצת המעינות חוצה, בודאי ישתדלו, אשר גם אותם שלעת עתה נמצאים עדיין בחוץ ישתתפו ובהמון בחגיגה והתוערות, וחוקה לדברי נשיאינו הק' שישמיעו ויזכירו בעת ההתוערות שיפעלו פעולה בכל או"א מהמתועדים, כי דבריהם חיים (לעבען) ובמילא גם מחיים (מאכען לעבעדיג) ובחיים האמתים.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד באה"ק, כ"ט מ"ח תש"ז.

נדפס באג"ק ח"י"ב ע' צד. וראה לעיל ע' נח)

...ביון דאתינא להכי אעיר עוד נקודה אחת, והיא שאיני יודע הסדר של החגיגה בשנים שעברו אם היתה כזה איזה תכנית, או לא, וביון שת"ל הצליחה החגיגה בשנים שעברו, מהנכון שתהי' תכנית, שאז במח יש לנצלה עוד יותר. ואם אי אפשר תכנית מדויקת בפרטות ובפרטי פרטים, הרי על כל פנים יהי' מתוכנן מראש עד כמה שאפשר, ולמנות בעלי סמכא שידונו וישגיחו על הפרטים כזה בעת מעשה.

ויהי רצון אשר כל הנ"ל, וכן שאר ההשתדלויות ישמשו הקדמת, הכנה וכלי למלוי משאלות לכבנו, כתכ"י, בנוסח נשיאינו וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, אשר לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות נכתב ונחתם.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ג מ"ח תש"ז. נדפס באג"ק ח"י"ד ע' קו)

ב. ברוב עם

לתמהוני וגם לצערי, הגיעוני ידיעות, אף כי לע"ע רק מן הצד, אשר לא ניצלו כפי האפשרי ההתוערות דיום הכהיר י"ט כסלו גאולתנו ופדות נפשנו,

ז.א. שהי' ניכר גרעון במספר האורחים וכן באריכות זמן ההתועדות וכו'. ולהשאלה שבטח המצב הכללי גרם להנ"ל, ענוני שלא היו מודעות במכ"ע ע"ד ההתועדות, כן שכנראה מיעטו בשילוח הזמנות ועוד ועוד. ואם נכונה השמועה האמורה — מוכנת הפליאה וגם הצער שהרי הצלחת התועדות זו וכיו"ב — זהו ענין רוחני וגם גשמי, כוונתי שמחזקים ההיכירות ומשפרים היחס וכו', וכמו שהראה הנסיון דשנים שעברו. ואף שלכאורה ה"ז כגדר דאין צועקין על העבר, בכ"ז אתענין לדעת אם תיאור הנ"ל מתאים הוא, שאז כודאי ינקטו באמצעים המתאימים למנוע תופעה זו בעתיד, ביומי דפגרא ומועדים הכאים לקראתנו בתכ"י לשלום ולברכה.

(מכתב להנהלת כפר חב"ד, י"ד טבת תשי"ז.)

נדפס שם ע"י רעא. וראה גם שם חיי"ט ע"י נט)

ג. עריכתה במוצאי שבת

...על ענין שהזמן גרמא באתי, כיון שחג י"ט כסלו בשנה זו חל ביום ו' עש"ק, וכיון שבכפר חב"ד עורכים גם חגיגה פומבית בה משתתפים אורחים מכמה מקומות באה"ק ת"ו, ובטח גם ממקומות אשר הנסיעה משם להכפר דורשת איזה שעות, יש לרן ברצינות אם כדאי לסדר חגיגה האמורה במוצאי שבת קודש בכדי שלא לגרום כו', ובפרט שאם אפילו תתחיל החגיגה באיזה שעות בלילה, הרי תמיד ישנם מקדימים לבוא וק"ל. ואם יש לחשש זה מקום, ואפילו אם ספק בדבר כדאי לקבוע החגיגה ביום א' (או ה') מוכן שצריך לפרסם ער"ז בעוד מועד ובפרסום המתאים.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ג מ"ח תשי"ז. נדפס באג"ק חיי"ד ע"י 12)

ד. מגבית לכיסוי ההוצאות

פשוט שמגבית כספים להוצאות ההתועדות מאת המתועדים בעת התועדות — מופרכת. ולפלא גם הקס"ד.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ח מ"ח תשי"ח)

5. הכיבוד

במ"ש כהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהי' מיני מזונות, אלא

שכיותר ממנין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לברך ברכת המזון בעשרה, וכן תושבי הכפר אם יטלו ידיהם אין בזה חששא, משא"כ האורחים שלא תמיד נשארים עד גמר התועדות, וכמה פרטים בזה בנוגע לברהמ"ז וכו' נוסף על הקושי בנשילת ידים כדבעי, לכן כראית בשביל כאלו התועדות במיני מזונות פירות, ומשקה כמובן, וק"ל. ונוהגים כאן שסמוך לסיום התועדות מכרזים שכל אלו שאכלו כשיעור, בטח יברכו ברכה שנתחייבו בה וכו', וכמדומה שמובא בן בספרים שהרמ"א וגדולי ישראל נהגו להכריז בכגון דא... (ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ח מ"ח תשי"ז. נדפס באג"ק ח"י ע' קז)

ו. פרסום מתאים

חבל שאינם מודיעים ע"ד חגיגת חג החגים י"ט כסלו, יותר כפרטיות, כי לפעמים אפשר להשתמש בזה כאן ובטח גם באה"ק ת"ו. והפרסום בזה באופן המתאים ממשיך אנשים גם מחוגים רחוקים, ומה שנוגע עוד יותר בענין — הנוער העולה.

(ממכתב לוועד מושב כפר חב"ד, י"ב סבת תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ה ע' קלג)

ז. דיווח לרבי

מאשר הנני קבלת מכתבם .. ורצוני להיות כמות שעכ"פ מכאן ולהבא יכתבו ע"ד התועדות השונות אשר בכפר חב"ד וגם כפרטיות המתאימה.

וזאת להעיר וכיחוד כהנוגע למה שכותבים אודות חגיגת י"ט כסלו, שקצרו במקום שאמרו להאריך ביותר ... ובודאי בהודמנות הבאה ימלאו גם על דבר זה, אם יתעכב שילוח ההקלטה של התועדות או אם נקלטה שלא במילואו, והרי ככגון צעירי אגו"ח שהי' לפני זמן בהכפר שלחו תיכף לאחר הכינוס את הנאומים וכו'...

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ג שבט תשט"ו. נדפס באג"ק ח"י ע' שחא)

ת"ח על כשורתם הטובה כהנוגע לחגיגת יום הבהיר י"ט כסלו, החג אשר פדה בשלום נפשנו ואור וחיות נפשנו ניתן לנו. כן קבלתי ההקלטה, ות"ח ת"ח. ותנוח דעתם כאשר הניחו את דעתי בזה.

ויה"ר אשר מתאים לתוכן שם זה, שם ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות, יומשך ממנו על כל ימות השנה בכל עניני הכפר — מתאים להשם ראש — נוסף על היותו תחלת השנה. ויהי' זה דוקא מתוך שמחה וכאחד מיסודי תורת החסידות: עבדו את ה' בשמחה.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, י"ז סבת תשס"ז. נדפס באג"ק חיי"ב ע' רכג)

כודאי יודיעו כפרטיות הדרושה בהנוגע להתועדות דיי"ט כסלו ר"ה ללימוד החסידות ולדרכי החסידות והימים שלפניו ושלאחריו, והעיקר ע"ד הכבן והפעולה לתועלת כל עניני כפר חב"ד, אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ג כסלו תשי"ח. נדפס באג"ק חס"ז ע' קטו)

6. יום ההילולא יו"ד שבט

לפלא שאין מזכירים אודות הכנות ליום ההילולא יו"ד שבט, ובטח נעשים לענינים בפועל. ואפשר כדאי הי' שיהי' איזה ממונים לכנון דא, שיכולים היו להיכון לעבודתם בעוד מועד, וכמו בהנוגע לפורים כו' וכו'.

כן שמעתי אשר בכ"מ מנצלים הזדמנות כאלו גם לענינים של פרנסה ע"י שמכינים גם מקום מכירה מיוחד למשקאות מיני מזונות וכו', נוסף על מקום פרסום וגם מכירה של עניני דפוס השייכים לאנ"ש. והרי אפשר שאם הי' מקום לינה בכפר מתאים — גם זה יכול הי' לשמש מקור פרנסה.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ט' שבט תשס"ז. נדפס באג"ק חיי"ב ע' רפד)

7. ימי הפורים

בטח ינצלו ימי הפורים הבע"ל באופן המתאים לכפר חב"ד. והשי"ת יצליחם.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ב' אדר תשס"ז. נדפס שם ע' שכה.)

וראה לעיל ע' סד. לקמן ע' רכז)

נהניתי ממ"ש שראו במוחש הצלחת חגיגת פורים בכפר חב"ד, ויה"ד שההצלחה גם בשאר העינים תהי' באופן מוחשי ובמילא תביא לתוספת אומץ והשתדלות גם בשאר עיני הכפר. ובקשר עם זה אעורר עוד הפעם על מה שכתבתי כבר, שבקשר עם כל חגיגה יש לסדר בכפר גם עינים של פרנסה, וכמו עריכת מיני מזונות, פירות וכו' בשביל האורחים הכאים (כיון שמבלים הם בכפר כמה שעות) וכיו"ב, ובהתבוננות כמה יש להרחיב מסגרת זו, ותהי' כזה תועלת רוחנית עוד רבה על התועלת בגשמיות אף שידוע הפתגם, יענעמם גשמיות איז בא מיר רוחניות [=הגשמיות של הזולת לגבי היא רוחנית]...

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ט ניסן תשט"ז)

8. י"ב תמוז

אף שאיני יודע פרטי ההוצאות הקשורים בהתועדות, אבל לכאורה הסך 30 ל"י להתועדות דיום הבהיר י"ב תמוז פעוטה ביותר. ובפרט שהתועדויות כאלו אם רק תסודרנה כדבעי, מוכן שכרו בצדו ועל אחר גם בעינים גשמים, ועל אחת כמה וכמה בהנוגע לאחר זמן ועל אחת כמה וכמה בהנוגע לעינים רוחנים. ובכל אופן משתתף הנני גם כן בסכום האמור. ואם כבר נמצאו כל האמצעים הדרושים לממון החגיגה האמורה, אכנים בלי-נדר סכום זה להוצאות התועדות הבע"ל, ובלבד שיהי' לירה נגד לירה הניתנה ע"י ועד הכפר.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ב תמוז תשט"ז. נדפס באג"ק חיי"ג ע"י רעו.

ודאה לעיל ע"י סה. צא. לקמן ע"י רכט)

ז. ניהול הועד

1. הרבי והועד

א. עומדים בקשר ישיר

קבלתי מכתבו .. ונהניתי לקרוא בו ע"ד התענינותו במצבכם של אנשי חב"ד באה"ק ת"ו ומפעולותיו הטובות כזה.

ובהנוגע לעצם מכתבו שמציע בו הצעות בעניני הכפר, הנה מאחר שיש להם ועד נבחר מכל הכפר ועומדים בקשר ישר אתי, מסתבר אשר הועד מציע לפני כל הענינים הנוגעים לכפר ואני מודיע להם חוות דעתי בכל שאלותיהם. ועתה נמצא כאן גם באיכותי הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוהר"ר בנימין אלי' שי' גורודצקי שביקר זה לא כבר באה"ק ת"ו, והביא לי פ"ש מפורט מכל המתרחש בכפר.

עם כל זה, הנני מודה לו עבור טרחתו לכתוב לי מהנ"ל.

בכרכה ות"ח על עזרתו להכפר בעבר, ותקותי, גם בעתיד.

(מכתב מד' מרחשון תשי"ג)

ב. הוראות מפורשות בכתב

הגיעוני שמועות משונות ומזרות על דבר מה שמוסרים בשמי בנוגע לבחירות לוועד הכפר וכו', ומתחלה אמרתי שלא לשום לב לכל זה, כיון שבמה וכמה פעמים אמרתי וזההרתי, שלא יסמכו כלל וכלל על מה שאומרים בנוגע לכפר חב"ד בשמי, כי באם רצוני להביע דעתי, הרי יכול אני לפנות בכתב, ובאופן ישר. ובפרט בענין הנוגע לרבים, וכיחד עם זה כמה ענינים פרטים מעורבים בזה — שלפעמים תכופות לא בנקל למצוא מי שהוא, שלא יהי' נוגע אף בענין אחד מכל האמור ובמילא לא יהי' משוחד.

בכל זה כיון שלאחרונה הציפוני מכתבים מכו"כ אנשים, וכמוכן ופשוט בשמועות סותרות זו את זו, וכל אחת מסתמכת דוקא עלי, שזהו רצוני והחלטתי ואי אפשר אחרת,

לכן באתי בזה עוד הפעם — ותקותי שהודעתי זו תספיק גם לימים יבואו — לכפול הכתוב לעיל, שלא תסמכו כ"ף על שמועת בעל פה, ומה שארצה להודיע, אבוא בכתב, ואין כל יפוי כח למי שהוא, לומר בשמי, שעל תושבי הכפר או על הועד וכו' לעשות באופן כזה או באופן אחר, מלבד — הוראות מפורשות הבאות בכתב, ובאתי אני על החתום, עליהן.

ולתוכן האמור, נשלח המכתב באופן מהיר דחוף, ועל שם הרב מרא דאתרא, שימסרם ויפרסמם באופן המתאים ובתוקף מרא דאתרא.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גדליק, רבו של כפר חב"ד.

נדפס באג"ק חכ"ד ע' מא)

ג. מענה פרטי לפלוגי — אינו מחייב את הועד

הערה כללית לאיזה סעיפים בהפ"כ (אף שכמדומה כבר כתבתי כמה פעמים ולכמה מארגוני חב"ד) והוא: מענה שלי אל מי שיהי' הכתוב באופן פרטי, אינו מחייב כלל הנהלת מוסד או ארגון או הנהלת הכפר לאיזה ענינים שיהיו, ורק המענה שלי המתקבל רשמית כמענה להנהלה. ופשוט שאין נפק"מ מי הוא השואל באופן פרטי, כי הנקודה בזה היא, אם זוהי שאלת אלו, או כשם אלו, שהם מייצגים הכפר או המוסד וכו' או שאלת איש פרטי בתאור הענין כפי שנראה לו וכו'. וק"ל.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ד' תמוז תשי"ח. נדפס באג"ק ח"י"ז ע' רכג)

2. ניהול הכפר

א. ועד הנבחר

כיון שהכפר בחר ועד להנהלת עניניו, לכאורה צ"ל פשוט שבהחלטות בעניני הכפר (ואפילו את"ל — כלשון מכתבם — שזהו הצעה, גם בזה מוכן כשרנים ע"ד ההצעה בתור כ"כ אנשי הכפר) — הרי זהו ועד הנבחר ע"י אנשי הכפר.

(ממכתב לוועד הנהלת כפר חב"ד, י"ח מנ"א תשמ"ז)

ב. שליטת התפטרות חברי הועד

ומסיימים כמכתבם, אשר אף שהועד שלהם נבחר בבחירה חשאית, מכל אנשי הכפר, הנה בכ"ז אין לו האוטוריטט הדרוש, ובמילא קשה ההנהלה עד כדי שהועד חושב איך עליו להתפטר.

והנה זה מכבר כתבתי, שאין מטבעי לבוא בדברי מוסר, ובפרט לאנשים הנמצאים בארץ אשר עיני ה"א בה מרשית שנה עד אחרית שנה, שבמילא,

אם רוצים ואם לא, אין עליהם שר, כ"א הקב"ה בכבודו ובעצמו. אבל בכ"ז ההכרח לא יגונה, ועכ"פ אבוא בקיצור, והדבר הוא:

אם ברצוננו או שלא ברצוננו, הנה אנתנו ממלאים מקומם של חסידי חב"ד בדורות שלפנינו ולפני פנינו, עד הדור דיעה של חסידי כ"ק רבינו הזקן, מיסד תורת חב"ד. ודור אחר דור סללו כשבילנו את הדרך, ולא נשאר לנו אלא להשלים ה"פכים קטנים". ומאיך ניסא, הנה עלינו ועל דורנו מוטלת החובה לסיים את הברורים דעקבתא דמשיחא ולהמשיך גילוי המשיח למטה מעשרה טפחים בעוה"ז הגשמי. ואפילו בהתבוננות שעה קלה בענינים אלו, הרי צריך לאתו חיל ורעדה, אשר כל ענינים הנוראים האמורים בדברי רז"ל בענינים דמשיח והגילויים שאז, ובפרט כפי המבואר בדא"ח, הנה כ"ז תלוי בעבודתינו אנו. ואחכ"ז — שפילט מען זיך און מען פראוועט פאליטיק [משחקים משחקים פולטיים], און יעדערער טראכט זיך וועגען זיינע ענינים [=וכל אחד חושב אודות עניניו הפרטיים], ואם יש דבר שלא לפי רוחו, הנה ראשית — שולח שטר גרושין, ופירושו שמוסרים מודעה, שעד עתה הי' חפצו לעשות טובה נפשית ע"י עבודתו, ומאחר שעתה הוא שלא לפי רוחו ולפי מציאותו, ופלוגי בן פלוגי אמר לו א שטארקען ווארט [=מלה חריפה] בהתועדות, איז — א גוטען טאג, און לאמיר זעהן [=לכן — שלום, ונראה] איך יהי בלעדי.

מובן מעצמו הפנימיות של טענות כמו אלו. וכדי שלא לתת מקום לטעות בזה, הנה יש לתאר לעצמו, כשמוען חברו שכנגדו הטענות כאלו, איך הי' הוא מקבלם. ובמילא, ע"פ פסק ד"ת כמים הפנים וכו', ויש מקום להשערה שגם אצל חבריהם מתקבלים טענותיהם באופן זה עצמו. ויש להאריך בזה כמה וכמה. ומי יאמר באם הי' ממציאים להם את הדובנער מגיד, בטח הי' ממציא ג"כ משל המתאים, ואולי הי' מתקבל כו'. אבל חבל על זמנם שלהם וזמני שלי, על טענות ושקו"ט ממין זה. והעיקר הוא, אשר כל רגע בזמננו זה יקר הוא במאד, וכל רגע אשר מבלים על פלפולים ומו"מ ביניהם ובין חבריהם, ווער פאר וועמען האט גיט יוצא געווען [=מי לא יצא ידי חובתו כלפי מי], ומי מהם גדול בתורה ועבודה וגמ"ת, הנה איני יודע מי הוא שמרויח מכל השקו"ט הלזו.

ובנוגע אל הפועל, יגשו אל העבודה בפו"מ, ואם אין ברירה אחרת הרי אם יחליטו בעצמם שהם הם הצודקים בכל המאה אחוז, אבל כיון שנתחנכו באורה של חסידות הרי חגנם השי"ת בחוש של מס"נ בפו"מ כאו"א לטובת חבירו, ובמילא מעבירים הם על מדותיהם ועושים הכל לטובת רעיהם, ובמילא ישכחו על כל הטעמים דהתפטרות, אי-אוטוריטט וכו'. ומאיך גיסא, כשיראו שאין מתפטרים הרי בטח בלית ברירה ישמעו לקולם וכו'. זהו בנוגע להנהלת הכפר והן בנוגע לאנשי הכפר והן הנוגע לעוד איזה מוסדות חב"ד באה"ק ת"ו, אשר גם מהם מתקבלים, מזמן לזמן, מכתבים בהצעות להתפטר ממשרתם וכו' וכו'.

בקשת סליחה על שאפשר פנעתי בכבודו של מי שהוא, אבל האמת נשאר אמת, הן אם נפגע עי"ו כבודו של מי שהוא או לא.

(ממכתב להנהלת ועד כפר חב"ד, ג' ניסן תשי"ב)

במ"ש אודות הצעה דקבוצה מאנשי הכפר הדורשים התפטרות של מי מחברי הועד — לפלא שהצעה כזו נכנסת גם בגדר שקו"ט, לאחר שחברי הועד נבחרו בבחירות.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, י"ז טבת תשס"ז)

ג. שימוש בניירות רשמיים של הכפר

מובן שצודקים בכתבם בסיום מכתבם, שאין הכפר הפקר ח"ו ואין להשתמש בגליונות הכפר — ע"ד שכותבים במכתבם — כ"א ועד הכפר או בא"כחם.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, י"א מנ"א תשי"ב)

ד. הסיסמא דהפצת המעינות על הניירות הרשמיים

...מענין הנ"ל אף שלכאורה דבר קל הוא, רואה הנני במעטפות של תומכי חמימים הסיסמא דהפצת המעינות (ביחד עם המפה המתאימה), והרי לכל לראש צריך הי' הענין להיות במעטפות שועד כפר חב"ד משתמש בהם, ובאופן המתאים יש מקום לזה גם על שילוח המכתבים שלהם,

ובודאי אפשר להעשות בצורה מוקטנת, שאז יש מקום לזה בכמה וכמה גליונות וכו'.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ה ניסן תשכ"א)

ה. מינוי יועץ מבחון

בהנוגע להשאלה דהכאת איש מבחון, מוכן שיש להביא בחשבון מה שיראה ויתגלה לעיניו .. כי הרי אינו דומה אורח הבא לשעה וההתבוננות שלו לזה שבא על מנת להיות מדריך ומנהל ומייעץ בענינים היום יומים. וכיון שאי אפשר לפעולות בני אדם והסתדרותם שיהי' בשלימות, קודם שעושים צעד אחראי — יש להתבונן הדק היטב אם אין חשש להיזק ראי', וכבר מילתי אמורה כמה פעמים, שהחלטה צ"ל דוקא כדעת הרוב (ולא רוב מלאכותי, כוונתי שיזמינו רק אלו שיודעים שדעתם בכיון מסוים, מתאימה לדעת המזמינים שבמילא תהי' החלטה ברוב ואפילו פה אחד של המתאספים אף שהוא היפך מדעת רוב אנשי הכפר).

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ח אלול תשס"ז)

מוכן ופשוט שאין כל תועלת במינוי פקידים על הכפר מעבר לים, כי מוכתני אשר לא ישמעו לקולם. ובמכש"כ וק"ו: ומה בקול אלו שחלק מתושבי הכפר בחרו בהם משתמשים בכל הדרכים שלא יאריכו ימי המשרה שלהם — עאכו"כ באם גם כח זה לא יהי' מצדם, אלא שפכ"פ כתב אודותם שתהי' דרך סלולה לאי השמועה ולעשי' להיפך.

(ממכתב לחברי ועד הרוחני כפר חב"ד, ט"ז אייר תשס"ז)

בנוגע לשאלתו במכתבו האחרון אם יקח ע"ע אחריות הנהלת הכפר או אחריות מינוי אחד מהם למנהל הכפר, הנה אין הנהגה כזו מתאימה לאנ"ש באה"ק ת"ו. ובמכש"כ וק"ו: ומה כשהם עצמם בוחרים, הרי תומ"י מתחילים בערעורים ומחלוקת וכו', עד שאין להעלות על הכתב — הרי עאכו"כ כשימנו עליהם מבחון, שבטח לא ירצו כלל וכלל לעבוד שכם אחד, ועוד

תגדל מדת המחלוקת וכו'. איני יודע סיבת המצב הנ"ל, ובטח סיבה העיקרית היא חוסר הרחבה בפרנסה גשמית, אבל אחכ"ז לא שיערתי שיגיעו הדברים עד כדי המצב במ נמצאים עיני חב"ד באה"ק ת"ו, אשר כ"א מכמל את כל השאר, וחולק עליהם ביד רמה, ואין אחד רוצה לעבוד יחד עם חבירו בשביל טעמים של מה בכך, ואולי עוד פחותים מזה.

(ממכתב להרב אברהם פאריז, כ"ב כסלו תשי"ג)

ו. הלואה לתשלום המסים

מאשר הנני קבלת מכתבם והפ"כ, במ כותכים בהנוגע לענין המסים ולמצב הכספי הכי רחוק, ובאים בהצעה אשר בנק יתן להחברים החייבים חובות — הלואות לזמן ארוך (לפי ערך) ועי"ז לאפשר להחברים הנ"ל לפרוע חובותיהם לועד הכפר.

ובטח ביררו מקודם, אשר תנאי הבנק יהיו מתאימים, וכוונתם להבנק בו מונחים הכספים של החשמל.

ואם כן הוא, ובהביא בחשבון המצב הכספי החמור, ועוד — רצונם הטוב של כל אחד ואחד מתושבי כפר חב"ד שי' לעשות בביסוס והתפתחות הכפר, שבוה כמוכן וגם פשוט — הנקודה רתשלום המסים והחובות בכלל וכו'. נכונה ההצעה, עד לסכום הכללי של ששת אלפים לירות, בערבות הכספים של החשמל, אבל בדיוק כהצעה האמורה, שזהו לא הלואה מכספים אלו, ז.א. שהבנק הוא המלוה והוא הגובה, ואין כספים האמורים של החשמל — אלא בתור ערבות.

מובן גם כן, שבודאי מוכרח שיהי' הענין מסודר ובאופן יעיל, היינו שהועד, או כ"כ הועד, יצטרף עם אלו שבודאי יספיק כשבילם מה שיראו להם מכתבי זה, שבאופן רשמי שייכים אל הכספים של החשמל, וביחד יערכו רשימה מהלוים בשביל תשלום החובות וכן תנאי ואופני התשלומין וכו'.

ומענין לענין באותו ענין, אף שאין ידוע כאן עיני המסים, ובאיזה מפתח נקצבים הם, הנה, כל"ג, גם אני אשתתף בפרטיות בקופת גביית מסים, ומוסג"פ המחאתי בעד שנת השבע שנת תשי"ט, שנה תמימה, שנה ועיבורה.

ויהי רצון אשר תמורת מסים אלו האמורים, שישלמו כולם מתוך שמחה וטוב לבב, הרחבת הפרנסה והרחבת הדעת בהווה ובעתיד, הנה כל אחד ואחת מתושבי הכפר חב"ד, יקיים בעצמו בתכ"י, ויט שכמו לסכול ויהי למס עובד (ב"ר פצ"ט, י) וכפירוש הפנימי בענין המס, שתפעול עבודה האמורה העל"י למעלה מעלה באין סוף ב"ה כמבואר בדא"ת (רשימות הצ"צ איכה א, א. ועיין זח"א רמב, ב).

בברכת הצלחה בכל עניניהם, הכללים והפרטים גם יחד, אשר זה בזה תלוי וזה מסייע, ולכשורות טובות כמזב הנראה והנגלה, בהצלחה והרחבה אמיתית כגו"ר.

מהנכון אשר ליום הבהיר ח"י אלול הבע"ל ישלחו לכאן רשימת כל אלו ששלמו כל החובות והמסים, [וכן אלו] ששלמו בחלקם ומאיוזה טעם וכו'.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ף מנ"א תשי"ט. נדפס באג"ק חז"י ע' תקד)

3. עבודת צוות

א. אחדות בין חברי הועד

...כמובן מצער אותי ביותר, שאי אפשר לי, לאחרי כל ההתאפקות, מבלי לערב במכתבי ענין של תביעה ועוד יותר — של צער. אבל מה אעשה והרי מכתבי הועד מלאים ענינים היפך של שביעות רצון, ובעיקר — כמה נקודות המוכיחות גודל פירוד הלכבות, ואפילו גם בין חברי הועד, ואין להאריך בדבר המצער ביותר וביותר.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ח מ"ח תשי"ח)

...אתענין לדעת מהי הסיבה אשר בהאסיפה דכ' מרחשון לא השתתף המבקר הרה"ח וכו' הרב אברהם שי' פאריז. וכן לא השתתפו שני חברי הועד ודוקא שני אלו.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ב' כסלו תשי"ז)

ב. נשיאה באחריות

מאשר הנני קבלת הפ"כ מכ"ז אדר, ואף שאין הזמן גרמא ערב פסח לענות על הענינים שבו, ובפרט שבחלקם כבר נענו במכתבי הקודמים, בכ"ז מוכרחני על אתר להביע תגובתי על נוסח, שלאחרי בקשת סליחתם, אין לו כל שחר, ולפלא איך זה מדפיסים ענין כזה בפ"כ רשמי וחותרים עליו, וכוונתי שועד הכפר חותם ומאשר אשר פלוני דרש שהחלטת הכפר תהי' על אחריותו של פלוני, ופלוני קבל האחריות על עצמו.

והנה אפילו אם הי' המדובר בחבר ועד הכפר, הרי החלטות הועד הם על פי רוב הועד או כולו. ואין כל שחר לומר שתכר אחד לוקח האחריות על עצמו, וכאילו כזה פטורים שאר חברי הועד מאחריותם. במלות אחרות, אין כל נפקא מינה מאיזה טעם החליט כך הועד (רובו או כולו) בענין פלוני, והאחריות הוא על שכם הועד, ולא על שכם אחד החברים שלו. ובגדון דידן, הרי הענין תמוה עוד יותר, כיון שהמדובר הוא לא בחבר ועד הכפר. ואפילו אם הוא אדם הכי נעלה בדורנו, הנה הכפר בחר בועד... ועל חבריו הטיל האחריות, והם נושאים האחריות. ומוכן שאין זה ממעט בל"ט בכבודו של מי שהוא, אלא שכנ"ל כל הסגנון אין לו מוכן ואין לו שחר.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, י"ג ניסן תשי"ח)

ג. שליטת דעת יחיד בהנהלת הכפר

...מוכן ופשוט גם כן, שאי אפשר למסור את הכפר לידי יחיד יהי' מי שיהי', כי אפילו אם יהיו בו כל המעלות כו' וכו' — הנה ברור הדבר שכמשך זמן קצר ימרדו במרובו .. הנה אינני רואה דרך אחרת בהמצב העכשווי — אלא שתהי' הנהלת הכפר בידי רבים ולא בידי אחד.

(ממכתב לחברי ועד הרוחני כפר חב"ד, ט"ז אייר תשט"ו)

ד. שליטת דעת יחיד בניהול מוסד ציבורי

...לפלא קצת, שכנראה עד עתה היו מוסדות בכפר חב"ד שהתנהלו על דעת עצמם של יחיד, שמוכן שאין לזה כל מקום, לא רק על פי תורה בכלל,

אלא גם בשכל הפשוט, ומי לנו גדול ממשה רבנו, וידועה דרו"ל (מדרש רבה ותנחומא ריש פ' פקודי, רמ"א וב"ח ביו"ד סי' רנ"ו, עיי"ש).
(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ו' ניסן תשי"ז)

4. אסיפות הועד

א. אסיפות לעתים קרובות, עריכת פרטיכל ופירסום החלטות הועד

מאשר הנני קבלת הפ"כ משיבת הועד (א' ח' מ"ח. ב) י"ג מ"ח ועניניהם. ונעם לי לקרות המכתב המצורף לזה, אשר גם להבא יסדרו אסיפות לעתים קרובות ובעריכת פרטיכל כדרוש, אשר עי"ז יתמעטו ולפעמים גם יתבטלו ספיקות באופן ההחלטות וענינים שלהם, והפ"כ מזכיר גם כן ומעורר הפעולות שהחליטו לנקוט בהם. ועל פי הנהוג בעולם, הנה מומן לזמן יש לפרסם סעיפים אחדים מהחלטות שנתקבלו, בכדי לתת להם יותר תוקף, ואופן הרגיל בזה הוא שמדביקים על הקיר וכיו"ב.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ט מ"ח תש"ז)

ב. זימון נציגים של קבוצות תושבים לאסיפות הועד

כיון שישנם קבוצות בכפר, הטוענים אשר לעניניהם — אין שמים לב להם כדרוש, מהנכון שמכאן ולהבא, הנה כשידון הועד על הענינים הקשורים (א) בחקלאות, יזמינו לאסיפה או לדיון איזה ב"כ מהחקלאים, בכדי שיפרטו ויבארו הענין מנקודת מבט של החקלאים. (ב) בעניני התימנים והמרוקנים ג"כ להזמין ב"כ מהם, שיבארו ויפרטו הם מה שמעיק להם.

מובן מעצמו שכיון שהטענה היא שאין מתענינים בעניניהם, כדבעי, הרי להסיר הטענה, הנה ב"כ האמורים, לא יבחרו ע"י הועד כ"א ע"י החקלאים בעניניהם, וע"י התימנים והמרוקנים בעניניהם. ומובן שב"כ הנבחר על ידם, אין מוכרח שיהי' מהקבוצה שלהם (חקלאי, תימני או מרוקני) אלא את מי שימצאו הם לנכון. — ומובן, שהב"כ רק יבארו הנ"ל, אבל אין להם כל כח להצבעה והחלטה וכיו"ב.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ג כסלו תשי"ח)

ח. הועד ותושבי הכפר

1. היחס בין הועד לתושבים

א. שיתוף פעולה בין הועד לתושבים

מאשר אני קבלת מכתכם .. בו כותבים ע"ד תוצאות הבחירות לועד הכפר ולועדת הבקורת .. ובוראי ובוראי אשר כל הבוחרים ישתפו פעולה עם הנבחרים, שיתוף מלא בלב ונפש חפצה, לביסוס כפר חב"ד הרחבתו והתפשטותו בכמות ובאיכות גם יחד, מתאים לתקת מייסד הכפר הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר ורצונו, שהם ג"כ נתינת כח רב וסיוע למלאות התקוה במילואה.

ויעמדו הכן כולם, הם וכ"ב שיחיו, לעשות כאו"א כל התלוי בהם שיהי' הכפר מרכז ממנו תתפשט החכמה והבינה והדעת האמתיים, כאופן דהולך ומוסיף בכל ארצנו הקרושה תכנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו. (ממכתב לחברי ועדת הבחירות של כפר חב"ד, כ"ד סיון תשכ"ח)

כאשר אמרו רז"ל שאין דיעותיהם שוות, וכפרט שבכאו"א יש שתי נשמות שהן שתי נפשות, ועניני הכפר נוגעים הן ברוחניות והן בגשמיות, ובמילא יש מקום לפרוד יותר, לכן הצעתו זה מכבר, שיבחרו בוועד, והבחירות יהיו דוקא חשאיות, כדי שיהא ברור דעת הקהל לאמיתתו, מבלי כל כפי'. ומה מצטער אני לשמוע שאעפ"כ אין דעת הועד נשמעת ועוד יותר וכו'. ולכן הצעתי שינסו עוד איזה שבועות, ואולי תספיק ההתבוננות בהג"ל לפעול אצל כל תושבי הכפר, אפילו אצל הגדולים באמת וגם אצל הגדולים בעיני עצמם, שיכירו לדעת שהב"כ שלהם הוא הועד.

ואם כעבור איזה שבועות ואעפ"כ יהי' חסרון כמשמעת, הרי יעשו צעד השני, היינו שכל תושבי הכפר יבחרו בוועדה של חמשה אנשים, בהם יהיו עכ"פ שנים שלא מאנשי הכפר, ותפקיד ועידה זו יהי' לברר וללכך הסכסוכים שיהיו בין אנשי הכפר והועד של הכפר, ברוב דיעות הועידה. ואם הועידה לא תוכל להביא הסכסוכים לגמר טוב, אזי יכתבו לכאן.

ועוד להצעתי האמורה, שעכ"פ אחד מהחמשה של הועידה, יהי ב"כ הנהלת אגודת חב"ד. ויתמנה ע"י הנהלת אגודת חב"ד. ואחכה לכשו"ט בהנ"ל. ובאם ח"ו יוכרחו לבחירת הועידה, הנה כדאי שיתקבלו לכאן שמות חברי הועידה שבחרו, ימים אחרים קודם ח"י אלול, למען אוכל להודיע ביום זה נתלו המאורות, על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר — נשיא כפר חב"ד באה"ק ת"ו.

אחכה לבשורות טובות אשר נסתדר ענין העופות וכו'. וכן לבשורות טובות שנסתדרו גם כן היחוסים הטובים בין הועד והתושבים שבחכפר. וה' יברך את עמו בשלום, שזהו כלי לברכה, לברכתו של הקב"ה שהיא ברכה עד בלי די.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, יו"ד מנ"א תשי"ב)

...אמר אמרתי שאחרי הבחירות של ועד החדש בבחירות חשאיות — הרי זה יהי דבר מוסכם מכל, וכנראה שהרוחות סוערות גם עתה, ובמה שנקרא בלע"ז פוליטיקה, וכאו"א בתקפו עומד. ויהי רצון מהשי"ת, אשר בחדשי אדר שמרבין בשמחה, ושמחה פורץ גדרים ועאכו"כ העלמות והסתרים, הנה גם בעניני חב"ד — כלשון מדרש אסתר רבה — יהי השלום בריבוי וכמילא יהיו גם הברכה והצלחה בריבוי.

(ממכתב ס"ו אד"ר תשי"ד)

ב. ציות להוראות הועד

בעתם קבלתי מכתביהם, מכתבי כל הצדדים, וע"פ מאמר חכמינו ז"ל אשר אין דעות בני אדם שוות.

אשר כל החילוקי דעות בנוגע לועד הכפר הי' להם מקום אך ורק עד להאסיפה — שקבלתי הדו"ח אודותה — ולאחרי זה אין להם מקום כלל.

וכמוכן ופשוט גם כן ע"פ חו"ד ומכתבי הרבנים שליט"א מארי דאתרא כפר חב"ד, כתוככי ועד רבני חב"ד דאה"ק שליט"א.

ובודאי אשר כל או"א מהם — שליט"א — מבלי יוצא מן הכלל — ישמע להוראות ועד זה דכפר חב"ד וישתף פעולה עמו וככל הדרוש.

(ממכתב לכל אחד ואחת מתושבי כפר חב"ד (לאחרי שהתקיימו

בחירות לוועד), ט"ו בשבט תשל"ט)

ג. אסיפה כללית של תושבי הכפר

...כתבתי דעתי ויותר מפעם אחת, וכן דעתי גם עתה ולהבא, אשר על ענין זה וענינים עקריים כיוצא בו, על אנשי הכפר להחליט כפי רוב דיעות באסיפה כללית. ואין בסמכות ועד הכפר להחליט בענינים כאלה על דעת עצמו, וכן הוא הנוהג בכל הארגונים שיודע אני אודותם.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, ב' כסלו תשי"ז)

הגיעו לכאן שמועות מבהילות בהנוגע להבלתי סדר (או הבלתי רצון) השורר בנוגע לתשלומי המסים מתושבי הכפר, ואשר מאי התשלום, סובלים כמה ענינים הכללים של הכפר, ז.א. שסובלים כולם. ומוכן שמוכרח לעשות בזה סדר. ואף שבטח קשה לסלק כל החובות בבת אחת, אבל באסיפה מורחבת צריך לקבוע זמני ואופני התשלומין, מתאים למעמדו ומצבו של כל אחד ובהתאם לגודל חובו .. והדגשתי לעיל שתהי' אסיפה מורחבת, לא רק של חברי הוועד, בכדי שאם תהי' איזה טענות הרי יתבררו בעת הדיון, ולא לאחרי ההחלטה, שמביא לבלתי סדר ולהיזק בגו"ר.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ג כסלו תשי"ח)

ד. ההתיישבות בכפר תלויה בוועד

בהנוגע להסברא שיושיבו בהדירות שיוצאים מהם, דיירים חדשים ולא שועד הכפר יבחר אותם, הנה לפלא גם על הקס"ד בזה, כיון שזהו הכנה קרובה לאבוד הבעלות בכל הכפר הישן וגם החדש. ואין זה ענין רק לשעה, כיון שנעשית פרצה וסדר חדש, ועליהם לעמוד בכל תוקף, שהם צריכים להיות הבוחרים את המתיישבים החדשים, ומוכן ג"כ, שאין זה ענין למלחמה, ועליהם תומ"י להכין רשימה מלאה לכל הדירות שיתפנו, וכשיבואו

ברשימה מופנה מבין העולים, ויסבירו שבהם חפצים הם, והם מתאימים לרוחם ונוקקים לדיוור כו', יוכלו להבליע בנעימה את הנקודה האמורה לעיל, היינו שאי אפשר שיתערבו מבחוץ בהענינים הרוחניים של הכפר. ולא יוצרכו אפילו לדבור חריף בזה, כי בטוחני שלע"ע אין הכוונה להושיב בהכפר אנשים בלתי מתאימים, אלא שא"א שיהיו דירות פנויות.

ובאמת פליאה שאין מצדם מוכן רשימה כזו, בה בשעה שבטח נודע להם ע"י הנהלת אגו"ח, וע"י הו"ח אי"א כו' מוה"ר ישראל שי' לייבוב, שכמה מן העולים היו תחת השפעת חב"ד, ורצונם להמשיך בזה גם באה"ק ת"ו. ואין צועקין על העבר, ועכ"פ הנה תיכף בקבלת מכתבי זה יתקשרו עם הנהלת אגו"ח, ויכינו רשימה ובה יותר על המספר הדרוש כיון שעלול שאיזה מהמוצעים על ידם יופסלו מהמשרדים השונים מאיזה טעם שיהי', וכבר ידוע הצחות אשר מקום פנוי וחלל כו' מקור לצמצומים ודינים, ושולח הנני מכתבי זה מהיר, וכודאי גם המענה עליו יתקבל בחזור...

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"א אייר תשס"ו. נדפס באג"ק ח"א ע' קיד)

★ ★ ★

...במה שכותב אודות ההתיישבות בכפר חב"ד, הנה כפי הסדר הנהוג עליו לפנות בבקשה רשמית בזה לוועד הנהלת הכפר, ומוכן שיכול לכתוב בבקשתו תוכן מכתבו אלו.

(ממכתב ה' טבת תשס"ז)

★ ★ ★

בנוגע לשאלתם אודות התיישבות בכפר חב"ד. — מכיון שלפי התכנית יבואו לכאן לקראת ראש השנה נציגי כפר חב"ד, יהי' נכון וכדאי שיפגשו עם וידברו על הצפיות ועל מה שיוכלו לקבל.

(ממכתב א' אלול תשכ"ו. נדפס באג"ק חב"ד ע' רה. בתרגום חפשי מאידיש)

★ ★ ★

זה מוזמן אשר כ"ק אדמו"ר שליט"א כתב להם בענין מרת חנה תחי' לעווין,

אלמנת החסיד מו"ה דובער ז"ל לעווין, בנוגע להסתדרותה בכפר, ולפלא שלא ענו בפרטיות כיצד בדעתם לסדרה.

והנה מרת חנה תחי' הנ"ל מתכוננת להפליג כספינה היוצאת ישר לחיפה ביום ה-3 לחדש סעפטעמבער, וכבר יש לה כל הניירות והכרטיס לאני' וכו', וכמוכן אשר רוצה לדעת אופן הסתדרותה בכפר, ואם תוכל להיות ביחד עם עוד אשה אחת או משפחה באופן המתאים, שלא תהא גלמודה וכו', ומוכנה לשלם שכר דירה בכל חודש או איזה סכום למפרע.

ומטובם לענות על הנ"ל בהקדם ובפרטיות, כדי שנוכל להשיבה דבר בעוד מועד.

(מכתב להנהלת כפר חב"ד, ער"ח מנ"א תשי"ב)

במש"כ במכ' .. ע"ד הסכמוך אודות הכית ושטרות וכו' — כבר כתבתי כמה פעמים שכגון זה, וכגון דא בעתיד, צריך לברר בדין תורה לפני רב או רבנים מאנ"ש ולעשות כהוראתם.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, כ"ח תשרי תשי"ב)

ה. איש את רעהו יעזורו

במש"ש אודות ענין הדירה — נכון במאד מה שמחליף דירתו לטובה הימנה. ובמש"ש אודות הקישוים שפוגש במסירת דירתו לזה שרוצה לשלם בעדה מחיר מלא — יציע עוד הפעם את הענין לפני ועד הכפר בצירוף הטעמים והנמוקים שכותב אלי. ואם בכל זה לא ירצו לעשותו יוצא מן הכלל בכדי שלא לפרוץ גדר, יראה מכתבי זה להרה"ח כו' הר"א שי' פאריז ויתן לו גמ"ח של ק"ן לא"י, בתשלומין של חמשה לירה לחדש. והעיקר אשר יעתיקו דירתם לבית החדש ויהי' זה בשעה טובה ומוצלחת.

(אג"ק חס"ו ע' קעג)

במענה על מכתבו .. בו כותב אשר פנו אליו בדרישה לפנות את דירתו,

ואינו רוצה בזה מפני כמה טעמים, ובפרט שהשקיע בהדירה סכומים גדולים וכו'.

בודאי יציע כל מענותיו אלו לפני ועד הכפר ויתדברו בהן ככל הדרוש, וכבר העידה תורתנו הק' שארית ישראל לא יעשו עולה.

(ממכתב ח' מנ"א תשס"ז)

★ ★ ★

פנה אלינו זקן אחר, ר' פנחס שי' אונטעריכט, אשר לפי דבריו הי' בשנות המלחמה במאשקענטז ומכירים בו אנ"ש שי' שהיו שם, וכעת הוא גר בניוארק.

הנ"ל חשקה נפשו לעלות לאה"ק ת"ו ולגור דוקא בכפר חב"ד.

מובן שלעבודה ומלאכה אינה מתאים, ואשר לכן השאלה היא אם אפשר לסדרו בהכפר באש"ל כתנאי שישלמו כאן עבור זה תשלום חדשי קטן או תשלום חד פעמי גדול יותר.

נא להודיענו אם ישנה האפשרות הזאת ובאם כן בכמה כסף יעלה זה.

באם אין כלל האפשרות לסדרו כאופן הנ"ל בכפר חב"ד, אולי ידועים לכם פרטים איך שיוכל באופנים הנ"ל להסתדר במקומות אחרים מתאימים באה"ק ת"ו.

בשאלות כנ"ל פונים אלינו מזמן לזמן וטוב הי' לו ידענו מה לענות גם להם.

בציפוי למענה ובתודה למפרע.

(מכתב לועד כפר חב"ד, כ"ז סבת תשי"ט)

★ ★ ★

קבלתי מכתב ממר .. בו כותב אשר בניו שי' לומדים במוסדותנו בכפר חב"ד, ועוד כמה ענינים שעל ידם קשור הוא בכפר חב"ד — ולמרות כל זה

והבטחות שנתנו לו בעבר, הנה ישנם קישוים בקבלת חלקה בכפר, ובטח יודיעו הפרטים גם בזה. ות"ח.

(ממכתב לועד כפר חב"ד, י"ד מנ"א תשט"ו)

ט. מענות שונות על פעולות הועד

תודה נפשית על הבשורה הטובה וההתעוררות וההוספה במשפט זו תורה ובצדקה.

ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לקיום ההבטחה ציון במשפט תפרה ושבי' בצדקה כביאת משיח צדקנו, ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

(מברק לועד כפר חב"ד, על ההודעה אודות השיעורים המיוחדים שהתקיימו ברוב עם לגברים ולנשים, ה' מנ"א תשל"א. נדפס באג"ק חכ"ו (תשל"תשל"א) ע' שלח)

★ ★ ★

על הו"ח ובקשת ברכה כענין בניית שכונת לוי יצחק:

והזמ"ג ויה"ר שיקויים בהנ"ל אראנו נפלאות. אזכיר עה"צ.

(ספר "אראנו נפלאות" (תשרי תנש"א) ע' 38)

★ ★ ★

על הו"ח של ועד כפר חב"ד:

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה וכו'. אזכיר עה"צ.

(כסלו תנש"א, שס ע' 71)

★ ★ ★

על ההודעה ע"ד חגיגת י"ט כסלו המרכזית בכפר חב"ד:

ויהא בהצלחה רבה והזמ"ג. אזכיר עה"צ.

(כסלו תנש"א, שס ע' 71)

★ ★ ★

על ההודעה ע"ד הכינוס תורה דפסח תנש"א:

ויהא בהצלחה רבה ופעולה נמשכת. אוכיר על הציון.

(ניסן תנש"א)

★ ★ ★

על הרו"ח מכינוס תורה הנ"ל:

ותהא פעולה נמשכת ובהוספה והזמן גרמא. אוכיר על הציון.

(ניסן תנש"א)

★ ★ ★

על אלבום תמונות של ועד כפר חב"ד מאירועי י"א ניסן וכינוס תורה כה"י ניסן
תנש"א:

נת' ות"ח ת"ח והזמ"ג וכו' שמחתו של הרשב"י שתורתו אומנתו. אוכיר
עה"צ.

(ספר "אראנו נפלאות" אייר תנש"א, ע' 154)

★ ★ ★

לועד כפר חב"ד במענה על בקשת ברכה "להצלחה בכל מעשה ידינו" הוסיף הרבי
ליד תיבת "להצלחה":

רבה וגדולה. אוכיר עה"צ.

(אייר תנש"א, שם ע' 155)

★ ★ ★

לועד כפר חב"ד על ההודעה ובקשת ברכה להתוועדות המרכזית לרגל יום הבהיר
כ"ח סיון תנש"א:

והזמן גרמא והענינים וכו' וכו'. אוכיר עה"צ.

(סיון תנש"א, שם ע' 171)

★ ★ ★

על דו"ח של ועד כפר חב"ד:

והזמ"ג לבשו"ט וכו'. אזכיר עה"צ.

(תמוז תנש"א, שם ע' 186)

י. מענות וברכות

...לקראת ימי החג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמת.

ולקיום היעוד המקווה — כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולתנו האמתית והשלימה בימיו ובימינו על ידי משיח צדקנו.

בברכת החג ולהצלחה רבה בעבודתם בקודש.

(חודש הגאולה תשי"ג)

★ ★ ★

ת"ח בעד דברי תנחומים ששלחו לי.

ויהי רצון אשר בקרוב בימינו נזכה, בתוך כלל ישראל, לראות בנחמת ציון וירושלים.

ולקיום היעוד בלע גוי ומחה ה"א דמעה מעל כל פנים גוי.

והקיצו ורגנו שוכני עפר שיחיים ה' במל של אור גדול של מעלה.

בברכה לכשורות טובות מהתרחכות כפר חב"ד בגשמיות וברוחניות ולחג שמת, אשר שמחה פורצת גדר ועד לופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ועד לנחלה בלי מצרים הלוך והוסיף ואור.

(מענה למברק התנחומים ששלח ועד כפר חב"ד בשם תושבי הכפר)

והמוסדות, ערב חג הסוכות, בעלות המנחה, תשכ"ה)

★ ★ ★

ועד כפר חב"ד ובראשם הרב שליט"א

זכו ונמצאים בתוככי אלפי ישראל בארץ הקדש אשר עיני הוי' אלקיך בה תמיד. ובודאי ובודאי לא ינום ולא יישן שומר ישראל, הוי' על יד ימינך, [ה'] ישמור אותם וכל בני ישראל שליט"א מעתה ועד עולם.

המצפה לבשורות טובות בטוב הנראה והנגלה הנגלה והנראה ובקרוב. (מברק לועד כפר חב"ד, פסח שני תשכ"ז. ימים אלו היו ימי ההמתנה למלחמת ששת הימים. והשגרירות הזרות הורו לאזרחיהן לצאת מארצות האיזור ולחזור למדינותיהם. באותם ימים הרבה הרבי לעודד את הנמצאים בארה"ק, והורה שלא לעזוב את ארה"ק. נדפס באג"ק חב"ד ע' שלב)

ד

מועצה אזורית עמק לוד

א. תפקיד היושב ראש

...במ"ש בסיום מכתבו אודות יו"ר המועצה, הנה מוכן שאי אפשר להסכים שיהי' יו"ר שונא כפר חב"ד (בהנהגתו ובפעולתו בעבר או זה שנמצא תחת השפעת מנגד כפר חב"ד בעבר). אבל לאידך גיסא, אין מתקבלת הסכרא שיהי' יו"ר מאנ"ש דכפר חב"ד, שהרי בכגון דא אי אפשר בשום אופן להשביע רצון של פלוני ופלוני, וכפי הנהוג הרי לכל לראש יתנקמו לא באותם שיש להם עורף מפלגה וב"כ, כי אם וכו', וכמו שכתבתי זה מכבר ער"ו.

ובמ"ש שעתה הוא באופן דוכי' מההפקר, הרי מוכן שאין נוגע המצב ברגע ההווה, אלא במשך פעולת היו"ר, ואז בטח שתהי' ההנהגה כהאמור.

(ממכתב כ"ט מנ"א תשי"ח)

פרק ששי

התיישבות בכפר
וסוג התושבים

פרק ששי

התיישבות בכפר וסוג התושבים

א

ההתיישבות בכפר

א. עירוד להתיישבות בכפר

...כבר כתבתי כמה פעמים שיש להשתדל לדור בכפר חב"ד. ותקותי, שלמרות כל הקישויים שעד עתה, סוף סוף יסדר הדבר.
(ממכתב כ"ח ניסן תשט"ז)

★ ★ ★

ולשאלתו בהנוגע להסתדרות, מוכן שמכאן אפשר להורות רק בנקודות כלליות, ו.א. שצריך להיות בעיני חב"ד, מוסדות חב"ד או כפר חב"ד בכלל ובאופן דלנצל כשרונותיו. ובאיוה מהנ"ל לבחור — צריך להתכונן על אתר, ולהתייעץ עם ידירים, שהרי אדם קרוב לעצמו ולא תמיד רואה המצב בהיר כאשר הוא. והשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית ינחה במוב לפניו באמת כגשמיות וברוחניות גם יחד.

(אג"ק ח"י"ט ע' שצה)

★ ★ ★

כרצון זוגתו תחי', עקרת הבית, אזכיר על הציון.

(מענה לא' מתושבי הכפר שמשפחתו גדלה וחשב לעבור לדירה יותר גדולה מחוץ לכפר, חוגתו רצתה להמשיך לגור בכפר חוץ כל הקשיים, כ"ט שבט תשמ"ה)

תשובה נוספת להג"ל (לאחר ששאל עוד פעם), מיום ה' מנ"א תשמ"ה:

כהקודמת ברצון וזגתו תחי' עקרת הבית, ואזכיר על הציון, וכן בעתיד.

★ ★ ★

במענה על מכתבו .. בו כותב סברות פרטיות הסתדרותו לעתיד,

ופלא שאינו מזכיר הענין בהסתדרות שהוא צריך להיות היותר קרוב, היינו שילמוד בישיבת תו"ת לכה"פ עוד שנה ושנתיים, והלא על מנת זה עלה לאה"ק ת"ו והצלחתו בזה תלוי רק ברצונו, כי היכולת ניתנה לו. ומובן, שיכול להיות גם לימוד הקשור עם מטרה מסוימת. היינו קבלת סמיכה וכיו"ב, ואין זה קשור עם החלטה דוקא לשרת בקדש בתור רב עמלק"פ, אלא בכדי לחזק ההכרה שמצליח בלימודו עושה חיל בו ושיוכל להשפיע בסביבתו העתידה הנהגה מתאימה להוראת תורתנו תורת חיים. ולאחרי שיגמור לימודו האמור בהצלחה, אז יש להתענין ע"ד הסתדרות בכפר חב"ד או בקבוץ חרדי וכיחד עם העבודה גשמית בקבוץ להיות שם רוח החיה בעניני יהדות וחסידות, וק"ל. ויהי רצון שיחליט ככל האמור כדבעי, ואז יראה שהקישורים שנדמים לו עתה בהגשמת הדבר רובם ככולם מדומים הם.

(אג"ק חט"ו ע' נג)

ב. שם ציוה ה' את הברכה

כנוגע לחילוף הכית כו' — כפי שתדבר עם בעלה שי', אבל ודאי שצריך להיות בכפר חב"ד דוקא ושם ציוה השי"ת את הברכה.

(אג"ק חכ"ו (תשכ"טתש"ל) ע' קעא. ודאה לעיל ע' לט)

ג. צנור וכלי לכל הברכות

מכתבך .. נתקבל. מאד שמחתי לקרא בו כי הסתדרת ב'ספריא חב"ד' וכמוחני שתהיה מרוצה והדבר יביא לך הצלחה הן ברוחניות והן בגשמיות.

(אג"ק חכ"א ע' קמז)

ד. להוסיף בהתפתחות הכפר

נעם לי לקבל מכתבו .. ואחכה להמשך בשורותיו הטובות שמסדרר בכפר חב"ד ונמשך בהענינים דשם לסייע לתושבי הכפר כפי יכולתו וכשרונותיו. ובטוח בורא העולם לשלם שכרו במדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה אלא שכמה פעמים ככה, לסייע לו ולזוגתו שיחיו להסתדרות טובה ומאושרה הן בגשמיות והן ברוחניות ובמדה ההולכת וגדלה.

(ממכתב כ"ט אייר תשט"ז)

ה. בהסכמת עקרת הבית

בהגונגע להסברא להעתיק לכפר חב"ד, מובן שלכל לראש צריך לברר דעת זוגתו תחי' בזה, ואם תסכים על הענין בלכב שלם, טוב הדבר. אלא שמתחלה יבקרו שניהם בכפר ויראו הענינים על אתר, כי כמה סוגים בדירות בכפר חב"ד, וכן יכינו מראש ענין של פרנסה, כמובן.

(אג"ק חי"ד ע' תקכו)

★ ★ ★

בנועם קבלתי מכתבו .. בו כותב אשר החליטו (וכודאי הוא בהסכמת זוגתו תחי') להתיישב בכפר חב"ד, וכבר רכשו שני בתים נפושים. ולדעתי נכון הדבר במאד. ויהי רצון מהשי"ת שיהי' משנה מקום משנה מול לטובה ולכרכה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(ממכתב ח' תמוז תשי"ג)

★ ★ ★

...כמובן כל הנ"ל תלוי ברצונה.

באם תסכים — כדאי: 1) שתמשיך לדור בכפר חב"ד (כאופן שתבחר בו), 2) שתהי' עסוקה (בענין המתאים לכוחות שלה ולתנאי הכפר חב"ד) וזה גם מוכרח.

השמות ואזכיר עה"צ.

(מענה מהרבי לשאלה בענין מגורים ותעסוקה בכפר חב"ד.

נדפס בשבועון "כפר חב"ד". תמוז תשס"ג)

במענה למכתבו .. בו כותב אודות שאלת הדירה לאחרי החתונה בשעה טובה ומצלחה.

ובכלל שמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, מיוסד על מאמרי רו"ל בכ"מ, אשר בנוגע למקום הדירה והדירה עצמה, יש להתחשב בדעת האשה עקרת הבית, וכפרט כשאחד הטעמים הוא אופי הסביבה שגשים רגישות יותר להשפעת הסביבה והרבה חברות עושה, ומטעמים אלו מהנכון להתישב בכפר חב"ד. ובאם אי אפשרי הדבר בשום אופן מאיזה טעמים שיהיו, אזי משאר האפשרויות לבחור מתאים לנקודה האמורה.

(אג"ק חכ"ב ע' רנז)

ו. אין להתפעל מקשיים

מאשר הנני — בנועם — קבלת מכתבו .. ביחוד שמחתי להבין ממנו התענינות בנו שליט"א בהתיישבות בכפר חב"ד, ובטח כשיתחילו בזה בפועל — יראו שהקישוים הם קטנים יותר מהנדמה קודם ההתחלה.

(ממכתב כ"ד תמוז תשס"ז)

...בנוגע להסתדרות בכפר חב"ד, שאם כרצונו להתישב שם ואין המניעה אלא מצד שצריך להשקיע סכום מסוים בבנין הכתים, תקותי שגם זה אפשר יהי לסדר — ע"י הלואה לו למשך זמן ארוך ביותר. ואחכה למענה על זה, שכאם תהי' חיובית אכתוב לאנ"ש בכיוון זה.

(ממכתב אי' אלול תשי"ד)

למשפחה שגרשמה לקניית דירה בכפר חב"ד (בשכונת לוי יצחק) וכתבו לרבי:

"יש לנו חרדות ופחדים באם נוכל לעמוד במחיר הדירה":

הרבי מחק את התיבות: "חרדות ופחדים", הרגיש את התיבות: "נוכל

לעמוד במחיר הדירה", והוסיף: אזכיר עה"צ.

(ספר "אדאנו נפלאות" (אייר תנש"א), ע' 154)

לא' שגרשם לקניית דירה בכפר חב"ד ונקלע לקשיים כספיים:

"ויהא בשעטומ"צ אזכיר עה"צ".

(אלול תנש"א, שם ע' 221)

ב

סוג המתישבים

א. רוח חב"ד

הנני כופל עוד הפעם אשר המועמדים בשכיל התיישבות בכפר יהיו מתאימים לרוח חב"ד, ושיהי' מספרם די והותר.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, אדר"ח תמוז תשט"ו)

לאחרי הפסק ארוך נעים לי לקבל מכתבו .. בו כותב גם בהנוגע לחתנו שליט"א הרוצה להתיישב בהכפר ופכ"פ אמר לו, שכי הדבר תלוי כי ישנה חלקה אחת פנוי'.

הנהגה לפלא אצלי שני הענינים, כי בהנוגע לענינים כאלו מחליט ועד הכפר

ומתחשבים לכל לראש בהאופי של המבקש והשתייכותו לרות כפר לחב"ד
והרי חתנו מתאים לזה בודאי ככל הדרוש....

(ממכתב ב' שבט תשס"ז)

ב. לקבל גם אלו שאינם מהעידית שבעידית

כמענה על מכתביהם .. שמחתי במאד להידיעה במכתכם שמר .. ביקש
להכניסו להכפר, ומהנכון מאד שיכניסוהו בהקדם, וד"ל. ומובטחני, אשר
בהשפעת הסביבה בכפר, הנה יקויים בו זרוק חוטרא לאוירא אעיקרא קאי,
וישבעו ממנו אירישן און חסירישן גחת [=גחת יהודי ותסיד], כמובן על ידי
דרכי קירוב ונחת.

[ומה] שכותבים שאין בדעתם לקבל את משפחת .. להכפר, וטעמם
ונימוקם עמם בשביל הנהגתו וכו', הנה לפי דעתי הי' מן הראוי להתיישב
בוה עוד הפעם, כי מלבד זה שבטח יעוררו הנ"ל רעש על ההחלטה שלא
לקבלם, ובפרט שיש תחת ידם מכתבים מכ"ק מו"ח אדמו"ר, וכו', הנה בכלל,
כיון ששייכים הם לאנ"ש, אף אם אינם מעידית שבעידית, ככל זה יש
להשתדל שישארו בסביבת אנ"ש. ובטח לאט לאט ובמשך הזמן ימצאו
הדרכים איך להשפיע על הנ"ל לשנות הנהגתם. ומכל טעמים הנ"ל, ועוד
זאת שכדאי להשתדל להרבות מספר אוכלסי הכפר וכו', לדעתי נכון לחפש
עצות איך לקבלם להכפר ומבלי שיהי' עג"נ בדבר.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, י"ט מנחם אב ה'תשי"א)

...מדאיג אותי הקור רוח והשיווי נפשי בהנוגע ע"ד האברך מר ..
שכותבים שלפני כמה חדשים יצא לגור בכני ברק כפי ששמענו והטעמים אין
ידוע לנו.

למותר להעיר על מה שכתב ועורר כ"ק מו"ח אדמו"ר עשיריות ומאות
פעמים בענין אהבת ישראל, כי מפורסם הוא למדי, ובפרט בנוגע לגזע אנ"ש,
ובפרט לאברך כזה שמשך זמן נרחק ואח"כ באורח פלא למעלה מדרך

הטבע נתקרב עד שהסכים לגור בהכפר, ואחכ"ז הנה מסתפקים בשמועה קלושה והמעמדים אין ידוע וכו', ולמותר ג"כ להרחיב הביאור במרו"ל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא, אפילו מצד עצמו, ובפרט מצד זרעיתו וזרע זרעו וכו'.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, יו"ד מנ"א תשי"ב)

ג. גרעין נח"ל

מה שכתבו אודות הסברא דהתיישבות של נח"ל בהכפר, לא נראה לי הדבר:

א) ברוחניות — מפני שעלול עי"ז שיאבדו (פארלירען) המרות בהכפר, וד"ל.

ב) בגשמיות — ע"י התיישבות גרעין כזה, הנה כמו שמועלת בפני בודדים, יש חשש שתמשך שימת לב מיוחדת מקבוצות מסתגנים (מפני הנשק וכו').

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ג שבט תשס"ו)

ד. עולים חדשים

השערתי קרובה לודאי שבעתיד הכי קרוב יהי' — נוסף על המתישבים בכפר חב"ד החדש מהנמצאים מאז באה"ק ת"ו — גרעין מתיישבים מחוץ לארץ לא פחות מעשרה זוגות. ואחרי שיעברו חבלי לידה בודאי שיתוספו עליהם כמה וכמה. ומוכן שהידיעות אשר תתקבלנה מהמתיישבים הראשונים ימריצו ויגדילו מספר הרוצים להשתקע שם.

(אג"ק חיי"ט ע"י שצז)

גילוי מדת הרחמים לאחר מדת הדין

א. עידוד תושבי כפר חב"ד לאחר רצח ע"י מחבלים

בקבלת הידיעה ע"ד הרצח של האברך ישראל הי"ד, כתבתי תיכף למר שז"ר שי' שמהנכון להראות איזה סימן של עידוד לתושבי הכפר מצד המשרדים המתאימים, ואחד הענינים בזה הוא למהר ענין החליפין של קרקע של חברת מהדרין. ובפרט שע"ז תהי' אפשריות להגדיל מספר המתיישבים, ובטח סיפר להם ע"ד מכתב זה ובמילא גם מצדם משתדלים ככל היכולת. (מכתב להנהלת אגודת חב"ד באה"ק, ט"ז טבת תשט"ו. נדפס באג"ק ח"י ע' רלא)

ב. אחר מדת הדין מתעוררת מדת הרחמים

נצטערת לשמוע אשר יש מי בכם ונפל רוחו בקרבו אחרי המאורע הידוע הי"ד, ונחלשה התלטתו בהתיישבות והתקשרותו לכפר חב"ד אשר כארעא קדישא.

ואנא שליחותייהו דרבנן עכידנא להעתיק מכתבי קדש של רבותינו הקדושים נשיאי ישראל. וז"ל:

א. רבנו הזקן — בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשולחן ערוך (פוסק בנגלה דתורה)!

— שמעתי מפי קדושי עליון על מרגלא בפומא דאינשי שאחר השריפה מתעשרים יען כי השתלשלות מדות העליונות הקדושות וסדרן כך חסד דין רחמים ולזאת אחר מדת הדין כשריפה מתעוררת מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שבתחלה כנודע שהיא מדתו של יעקב נחלה בלי מצרים מבריה מן הקצה כו'. עכ"ל הזהב.

ב. אדמו"ר האמצעי.

— כאתי לנחם לכבם על אודות אשר נגע יד ה' .. לא יפול לכבם כי בודאי יעורר ה' חסדו הגדול וחמלתו עליהם .. בתום' ברכה אחרי אשר .. וידוע דכל דין מלובש בו מבחי' החסד בהעלם. וע"כ כל מה דעביד רחמנא למב כי אין רע יורד מלמעלה. ולכך מברכין על הרעה כשם כו'. ובכללות מרה"ד שם דוקא יגלה עוז האהבה שהי' מלובש בו כמשל האב המייסר לכנו שמלביש האהבה ביסורים שמייסרו. ועכ"ז מיד אחר שמייסרו יתגלה פנימיות אהבתו וחמלתו ביותר עד שנותן לו חסד וטוב. וכמו ששמעתי מאדמו"ר זצלה"ה נ"ע כשרש ענין הקללות שבתוכחות שיהפכו לברכות מצד כח תוקף החסד המלובש בהן והן מתגלים אחר כלות לבוש מעשה הדין הקשה דוקא. וז"ש והפכתי אבלם לששון, אבלם דייקא, כמו ת"ב שנשתלחה ידם כו' יהופך לששון וגילוי אור, רב חסד שבו, כמו ביום א' דפסח שהי' חסד העצמי כו'. וכמבואר דבר זה בכתבים באריכות כו'. וע"כ אמרתי דרך עצה שלא נכון בעיני על אשר עלה בדעת קצת אנשים ממחניכם לעקור משכנם מ... כי לדעתי שם דוקא יצוה ה' את הברכה ממעם הנ"ל. וכאשר שמתי בפי ידידי המוכ"ז שממעם זה שמעתי ממנו ז"ל שלא רצה לעקור משכנו מק"ק לאדי אחר שריפת ביתו כידוע. וה' ישוב ירחמנו אחר שובו אפו וינחמם וירום קרנם למעלה כל ימי עולם .. דברי אוהבם באמת המצפה לישועת ה' עליהם בקרוב. דובער באדמו"ר ז"ל נ"ע.

ג. אדמו"ר ה"צמח צדק³.

— מכתבם קבלתי גם למשמע און שמעה נפשי מזה מקודם, והנני לנחמם מאשר הועתק מכי"ק אדמו"ר נ"ע אשר כתב לאיש א' מאנ"ש שנשרף ה"ה יוסף מזוראוויץ, וז"ל שמעתי מפי קדושי עליון על שאומרים ומרגלא בפומא דאינשי שאחר השריפה מתעשרים יען כי השתלשלות מדות העליונות הקדושות וסדרן כך חסד דין רחמים ולזאת אחר מדת הדין בשריפה מתעוררת מדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד שבתחלה כנודע שהיא

2. אגיק שלו אגרת מ.

3. אגיק שלו אגרת ב.

מדתו של יעקב נחלה כלי מצרים מכריח מן הקצה כו'. עכ"ל הוהב. ולכן צוה מעל' בכי"ק הנ"ל לאיש הנ"ל להתחזק ולבנות ביתו במקומו. ומדבריו הקדושים נ"ע נ"ל לנדון שלכם כי איש את רעהו יחזקו נא לבנות ביתם במקומם. כי מהידוע דזכותא דרבים גדול יותר מהיחיד לעורר רחמים רבים לסומכם ולהרים קרנם ע"כ יתחזקו נא ואיש את רעהו יעזורו וה' הנותן כח לעשות חיל הוא יכרכם בכל טוב ככל אשר יעשו כנפשם ונפש אוהבם דושו"ט: מנחם מענדל.

דברי צדיקים קיימים לעד ופועלים פעולתם.

והשי"ת יברך את כל אחד ואחת מכם, בתוך כלל ישראל, שיקויים כל האמור בכתבי קרש הנ"ל כמילואו בטוב הנראה והנגלה ובקרוב ממש.

בברכה — המחכה ומצפה לבשורות טובות.

(מכתב להתושבים, להמתיישבים, לאלו אשר יתיישבו בכפר חב"ד.

י' שבט תשט"ו, לאחר המאורע של רצח התמים ישראל ארי' זברוסקין

הי"ד ע"י מסתגנים ערבים, בפרדס ליד הכפר. נדפס שס ע' טו)

לאחרי שתיקתו הכי ארוכה נתקבל סו"ס מכתבו . . ומ"ש אודות החלישות ח"ו בעניני כפר חב"ד בטוח אני במיסד הכפר ומנהלו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל אשר אדרבה תתרכה העבודה ומנוחת הנפש ותתרכה ברכת השי"ת לא רק בענינים הכלליים אלא גם הפרטיים של כל אחד ואחת ובטוב הנראה והנגלה דוקא וכפסק רבנו הזקן רבנו האמצעי והצ"צ בזה, וכמ"ש במכתבי מאו.

(ממכתב ח' אייר תשט"ו, לאחר רצח חמשה מתלמידי ביה"ס למלאכה בכפר חב"ד,

יחד עם מדריכס הת' שמחה זילברשטרום, באור ליום ב' דר"ח אייר,

בעת עמדס בתפלת שמונה עשרה של תפלת ערבית. נדפס באג"ק ח"ג ע' מב)

בקשר עם יום השלשים להמאורע המר כו' ל"ע ול"ע — מצו"ב העתק מהמדובר בגרו"ז בש"ק זה.

ויהי רצון אשר מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף גם יחד יעשו בכל המדובר ובאור וחיות חסידותיים.

ותהי' התחלה טובה בזה בפועל ממש בהקדם — נוסף על ההחלטות הטובות לעשות בכ"ז במרץ ולהמשיך — הלוך והוסיף ואור.

ויוסיף השי"ת מקור הברכות בכרכותיו לכל אחד ואחת מכם — בתוך כל אחינו בני ישראל — שליט"א בכל המצטרך כגשמיות וברוחניות בטוב הנראה והנגלה — כמדת הרחמים מדתו של יעקב נחלה בלי מצרים מבריה מן הקצה כו'.

כמאמר קדושי עליון המפורסם וע"פ דברי רבותינו נשיאינו בזה: אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצ"צ.

עדי יקויים היעוד ומחה אד' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ גו' נגילה ונשמחה כישועתו.

בברכה לבשורות טובות בכל הנ"ל ולהכנה מתאימה ובהצלחה לחג הגאולה הבא עלינו לטובה ועל כל אחינו בני ישראל לטובה ולכרכה.

(מכתב לתושבי כפר חב"ד, לאחר תאונת הדרכים שבה נהרג

גם הרב שניאור זלמן גרליק, מרא דאתרא דכפר חב"ד. ג' תמוז תשל"ז)

ג. תענית חצי יום אחר הרצח

מאשר מברקו, התענית ביום חמישי עד לאחר חצות היום לגדולים בריאים. ומהנכון שכן יעשו גם הגדולים בריאים אשר בכל מוסדות חנוך וישיבות חב"ד שכאה"ק תובב"א. והשי"ת ישמרם כל אחד ואחת כדברי רבנו

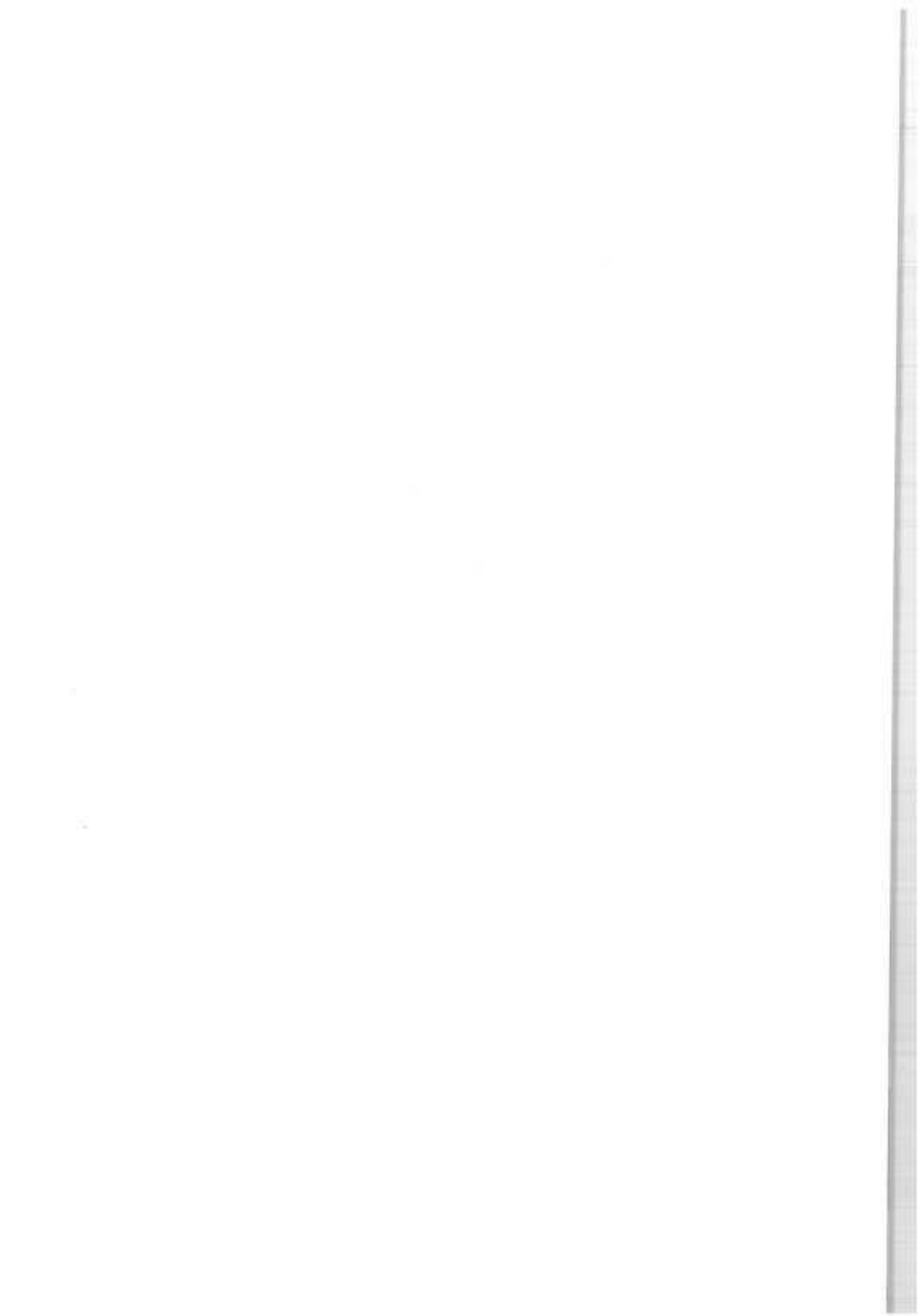
הוקן במדת הרחמים שהיא גדולה ממדת החסד, נחלה בלי מצרים מכרית מן הקצה כו'.

(מכתב להרב שניאור זלמן גדליק, רבו של כפר חב"ד, בתום השבעה לרצח חמשה מתלמידי ביה"ס למלאכה, די אייר תשט"ז. נדפס באג"ק חיי"ג ע' י')

פרק שביעי

ואהבת לדעת כמוד
אחדות וקירוב הלבבות

פרק שביעי

ואהבת לרעך כמוך

אחדות וקירוב הלבבות

א. מהי אחדות?

במענה למכתבה .. שבו מבקשת לבארה בדיוק מה זאת אומרת "אחדות".

הנה בכלל עבודת דורנו היא, שמבלי הרט על כך שתובעים מאתנו ללמוד ענינים עמוקים בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, מ"מ עיקר העבודה מתבטאת בעבודה עצמית — עם עצמו, וכן בהשפעה על הסביבה — ברברים פשוטים ביותר ובחיי היום יום. ובנוגע לאנשי כפר חב"ד בכלל הכוונה באחדות, ההיפך ממחלוקת, היא ההשתדלות באהבת הוולת, אפילו כשזה עלול "לגבות" מחיר מסויים מעצמו. ובודאי כאשר המדובר הוא בזהירות שלא לפגוע כמה ששייך לזולת. וכאמור, הכוונה בזה גם כאן היא לענינים פשוטים, שמהם צריך להתחיל, ולאחר מכן להתקדם ולעלות מעלה מעלה.

כמי שנמצאת בכפר חב"ד רואה היא בודאי את העימות שנוצר בין התושבים הן בנוגע לשכירות המכונות כלליות, בנוגע לחלוקת החלקות השונות של הכפר, בנוגע להנהגת המוסדות שנמצאים שם וכו', ואינני רוצה להאריך בדבר הכואב (וכיטוי זה הוא תורר מדי, מכדי לבטא את הרגשות שבוה). מובן מאליו, שאיש לא יחשדני בכך שאני רוצה לחפש חסרונות על יהודים בכלל ואנ"ש בפרט ואנשי הכפר בפרטי פרטי[ו]ת.

אבל בהתבוננות במצבם הכללי, וכדיעה עד כמה כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע רצה בהתפתחות הכפר, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, וגם במוכן הפשוט ביותר, ו[אכן] רואים את ההצלחה שמרעיפים מלמעלה, שמקבלים עזרה מכאלה שלא ציפו כלל לקבל מהם וסיוע כזה שלא

עלה על הדעת בכלל .. ומנגד רואים את המצב כפי שהוא בפועל, מובן שבנסיון להעלים את סיבת הדבר, לא גורמים שום טובה אלא אדרבה.

כשחולה רוצה להתרפא — מוכן שהדרך לכך אינה ברמי' עצמית ובהטע' עצמית, ובודאי כשהמחלה בולטת [לא זו הדרך] לעשות עצמו כלא רואה. וכהכלל הידוע, שהכרת המצב היא עצמה כבר חלק חשוב מרפואת החולה.

הנני כותב את כל האמור בלשון כללית וסתמית מבלי להכנס לפרטי המאורעות, שכן אין זה מעניני לכתוב לאחד על חברו בענינים לא טובים במקום שאין הכרח לכך לטובתו. ובמקרה דנן בודאי אין זה הכרחי, שכן הנמצאים במקום מכירים היטב את המצב כפי שהוא לאשורו. ושלא חסרה אלא המידה המתאימה של רצון ומרץ לתיקון הדבר, שאז — תוך זמן קצר ביותר — ישתנה מצב הכפר, ושל אנשי הכפר, והמוסדות הנמצאים שם [י]היו לשם ותפארת...

הנני תקוה כי הן היא וגם כל מי שתראה להם את המכתב, יקבלו את מכתבי לא כהטפת מוסר והעלאת טענות אלא כהשתדלות חוזרת ונשנית למסור לאלה שיכולים לתקן את מצב הכפר, את השקפתי על המצב כפי שהוא באמת. והשי"ת יצליחכם לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל, וכן מהפעולות הטובות בחיי היום יום של אגודת נשי ובנות חב"ד בכפר חב"ד. (מכתב י"ג סבת תשס"ז — בתרגום צפשי מאידיש)

ב. כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מעורר רחמים לשלום ואחדות

בברכת הצלחה להעמיד כפר חב"ד מתאים לרצון מייסדה הוא נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, העומד ומעורר רחמים רבים שיתרכה בו השלום, קירוב ואיחוד הלכבות, הבריאות והפרנסה בגשמיות וברוחניות.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ט מ"ח תשס"ז)

ג. א"ב — אהבה ברכה

נתקבל הפ"נ שלהם אשר קראתיו לפני ר"ח מנחם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיאנו ונשיא ישראל ובודאי מעורר ר"ר על כל אחר ואחת מהם בהמצטרך להן הן כגשמיזות והן ברוחניות.

וכבר מלתי אמורה כמה וכמה פעמים, על פי המבואר בכ"מ בדא"ח שצ"ל ההמשכה מן המקור, כוונתינו להמשיכה למטה ממש בעולם הזה שדוקא הוא הדירה לו ית', והנה זה נעשה על ידי מעשה הצדקה וכמבואר באגרת הקדש בכו"כ סימנים והכלי הוא ענין השלום וכסיום וחתימת תורתנו בש"ס: לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. וכבר ידועה הכרות כ"ק אדמו"ר הצמח צדק; אל"ף ביי"ת, אהבה, ברכה. וככל אשר יוסיפו בהאל"ף — מוכמח הקב"ה להוסיף בהכיי"ת, והאריכות לדכוותיהו בודאי אך למותר.

ובימים האלו שכיעור נביאנו יהפכו בקרוב לששון ולשמחה במילא תתוקן ג"כ הסיבה לזה סיבת גלותנו האחרון כמרו"ל יומא ט, ע"ב, ובתקון דאתהפכא מן הקצה אל הקצה חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, ריבוי השלום ריבוי האהבה וכד"מ ריבוי השפעה הן כגשמיזות והן ברוחניות.

המתכה לבשו"ט בכל הסוגים הנ"ל אשר הא בהא תליא.

(מכתב לאנ"ש והתושבים דכפר חב"ד, ג' מנ"א תשי"ד. נדפס באג"ק ח"ט ע' רכד)

בודאי יודיע בפרטיות המתאימה על עניני הכפר וכו'. ויה"ר שיעשו כלים רחבים לקבלת ברכות השי"ת נחלה בלי מצרים וכו' — ולכל לראש, קירוב הלכבות והשלום וכדבר משנה.

(אג"ק ח"ג ע' קנד)

ד. יעשו כולם אגודה אחת

...והקב"ה אשר שמו שלום, נותן התורה שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, יברך את כל עמו בשלום, ובתוככי תושבי כפר חב"ד, אשר שם צוה

ה' את החיים ואת הברכה, שהכלי המחזיק אותם הוא השלום, ויהי' השלום בריבוי הטוב בריבוי והברכה בריבוי שנאמר והריקותי לכם ברכה עד בלי די (אסתר רבה בסיומה).

ויהי רצון שיום ההילולא הממשמש ובא יוסיף ויחזק קירוב לבן של כל תושבי כפר חב"ד איש אל רעהו, עד שיעשו כולם אגודה אחת מתאימה לכוונתו הפנימית של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מייסד כפר חב"ד ומנהלו.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גדליק. רבו של כפר חב"ד,

כ"ח סבת תשי"ז. נדפס ב"צדיק למלך" ח"ו ע' 81)

כמענה על מכתבו עם הפ"ג המוסגרים בו שיקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

במיוחד נעם לי לקרות במכתבו אשר לומר הוא ומתועד עם יוצאי מרוקה שהם בכפר חב"ד אשר שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, התועדויות חסידותיות, ובודאי לא רק ימשיך בזה אלא גם יוסיף כיון שכפי כתבו יכול הוא להתדבר כלשונם הם, שמזה מוכן שגם באופן ישר עם אלו מהם שאינם ת"ח לע"ע וגם עם הנשים, והרי נשי ישראל נקראות בשם עקרת הבית בהם תלוי כמדה גדולה הנהגת הבית בכלל הנהגת הבעל הבנים והבנות בפרט, וק"ל. והשי"ת יצליחו לכשר טוב גם בעניניו הפרטים.

(אג"ק חט"ו ע' 198)

ה. שתוף פעולה

...מה שהודגש כמה פעמים וכמשך כמה שנים, הוא: הענין דקירוב הלכבות, ופשיטא שלא תהי' תנועה הפכית.

במכש"כ וק"ו מזה, שלא יהיו מעשים הפכים מהענין דקירוב הלכבות בדבור ועאכו"כ במעשה.

שתוף פעולה בענינים הצבורים מתאים לחשיבות ענינים אלו — מכאן"א. ופשיטא שלא לעשות דבר נגד ענינים אלו.

התענינות כאו"א בטובת שאר תושבי הכפר, ופשיטא שלא לעשות היפך זה.

כאחת התוצאות מהנ"ל והראיות שחלה הזוה לטובה, הוצע כמה פעמים לעשות מעין ארטיפל או איזה שותפות בהנוגע לעניני פרנסה, וכמו אריגה וכיו"ב, עוד הוכחה וראי' על האמור הוא — הסכמה בהנוגע לתכנית ההתועדויות או החגיגות שבכפר, הסכם המתעסקים בזה וכשיתוף פעולה מהשייכים לזה ועוד ועוד.

לראבונני ולצערי הכי גדול, מעת התחלתי לכתוב ע"ד האמור, וכנ"ל זה כמה שנים, לא חלה אפילו הזוה למילוי בקשותי והפצרותי בהאמור וכיו"ב. ואף שאסור לאיש הישראלי, ועאכו"כ ע"פ תורת נשיאינו תורת החסידות, להתיאש ח"ו מאיזה ענין של טוב וקדושה, ובפרט מענין עיקרי כמו אהבת ישראל, אשר בכל יום לפני התפלה ז.א. בהתחלת היום "נכון לאמר הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך", אבל פשיטא, שאין מקום לחיצוניות כהאמור, בה כשעה שאפילו באיזה פרט מאיזה הענינים האמורים לא לבד שאין הטבה בהפנימיות, אלא וכיו"ב.

אין רצוני להאריך בהאמור ולהביא ראיות ממאורעות. וכמו שדברתי בנמוקי ומעמי בזה עם הרה"ח אי"א בעל מדות כו' הרש"ו שליט"א מרא דאתרא דכפר חב"ד. ובודאי הנמצאים על אתר, אין צריכים לאריכות בהאמור.

(ממכתב כ"ז אדר תשי"ח)

...ע"פ כל הנ"ל מובן ששיפור המצב ותיקונו תלוי בעיקרו בהנמצאים על אתר, וכל הגדול מחכירו — אם בחכמה או בשנים — אחריותו וגם זכותו גדולים יותר, וכבר פסקו רז"ל שמצות הוכחה היא עד כדי וכיו"ב (ערכין ט"ז ע"ב) ועדיין רחוקים הם המוכיחים מזה, וכבר האריכו רבותינו נשיאנו הק'

נשיאי חב"ד ע"ד אופן ההוכחה, שגם זה יהי' בדרכי נועם וכו' והאריכות בדבר הפשוט אך למותר.

מוכן שכל האמור לעיל מכוון לא רק אליו, אלא גם לשאר אנ"ש בכגון דא, אשר בכפר חב"ד ואפילו אלו שמחוצה להכפר. במח גם להבא ימשיך ככתיבה מפורטת. ותו"ח מראש.

(ממכתב לא' מאנ"ש בכפר חב"ד)

ו. וויתור לטובת הרבים

במענה על מכתבו .. נהייתי לקרות בו שוויתר על טוב (שכאמת הוא רק טוב מדומה) של יחיד, כשביל טובת הרבים. ומוכחח השי"ת לשלם לו כמה פעמים ככה, בטוב הנראה והנגלה. וכבקשתו אזכירו ואת כל ב"ב שיחיו לפרנסה במנוחה ובהרחבת הדעת ולנחת חסידותי — שלו ושל זוגתו שיחיו, מכל ילידי' שיחיו מתוך בריאות הנכונה.

(ממכתב לא' מאנ"ש דכפר חב"ד, כ"א אייר תשי"ד)

ז. עד עתה השפיעו הצלחה מרובה מלמעלה, ותחת לנצלה התעסקו בפירוד הלכבות

...במה שמזכיר כיון שזהו שנה של ופרצת וכו' — לצערי הכי גדול מוכרחני לאמר, שכמו שהי' עד עתה (בכפר חב"ד ועניניו ובמוסדות חב"ד בכלל באה"ק ת"ו וכו') שהשפיעו הצלחה מרובה מלמעלה, ותחת לנצלה, התעסקו בענינים של פירוד הלכבות, בהעדר שימת לב להתפתחות עניני חב"ד כאופן מסודר וכו', נראה שמתנהגים ג"כ בהענין דופרצת, שישנה יכולת הכי גדולה, אבל נמשכת ההנהגה דאנ"ש כמאז, וכמו שנראה בכפר חב"ד וכו' שפרוד הלכבות לא נתמעטו ואדרבה וכו'.

הנקודות שבהם לתועלת לרבים, באם לא ניכרת על אהר תועלת היחיד אינן זוות ממקומם, ואדרבה, וכמו גביית המסים, הקטנת החובים למשרדים השונים, שלא רק שלא נשתפר המצב, אלא אדרבה, בנין המקוה, וכו'. ואין להאריך בדבר המצער עד להבהלה, ואיני יודע מה אוכל עוד לעשות בזה

— עכ"פ בשביל לקדם מאורעות מבהילים, וכמ"ש מאז ע"ד מה שגרם פירוד הלכבות לפני זמן וזה עתה באה עוד הזוהרה.

ויהי רצון שחודש כסלו הבע"ל יפעול, לא יהי בדרך נסי לגמרי לשלול מאנ"ש הבחירה במה שהוא היפך החיים והטוב, ובחסד וברחמים.

וינצלו את כל האפשרי וכמילואו לטובה להם בגשמיות וברוחניות בזה ובבא.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

(ממכתב כ"ח מ"ח תשי"ט)

ח. מלחמה נגד פירוד הלכבות

...לכל לראש — שמוכרחת מלחמה בהחלט נגד פירוד הלכבות, ואין זה מספיק אלא שמוכרח קירוב הלכבות. ולצערי הכי גדול כל הענינים הנ"ל "מתנהלים" במשך כל שנים אלו בכבודות הכי גדולה. ולאחרי כל זה מתפלאים על מה שישנם ענינים המוכיחים שאין הנהגה כדבעי. וכואב הלב להאריך ולהאריך בדברים המצערים, ושבהתבוננות קלה אפילו נפש הבהמית היתה מודה שאין זה הנהגה כדבעי. ובאתי בשורותי אלה רק להדגיש שתקוית חזקה, שעל כל פנים מעתה יפעול שתשתנה ההנהגה מן הקצה אל הקצה .. ובודאי יתוסף על ידי זה בברכות השי"ת כמה פעמים ככה, אשר הגין על כל יושבי הכפר חב"ד שליט"א עד עתה, וירבו כלי הקבלה לברכה בכפר חב"ד כמה פעמים ככה מאשר עד עתה, וקירוב הלכבות והשלום שביניהם ימשיך הברכה למטה מעשרה טפחים — בהנוגע לדרי הכפר להאורחים אשר בו ולכל הסביבה. ובפרט שמוסדות שבכפר — מכאן ולהבא יעשו חלק מהכפר, וע"י — התקשרות חזקה נוספת במייסד הכפר נשיאינו הק'. ואחכה לבשו"ט ומפורטות.

(ממכתב י"א אייר תשמ"ז)

ט. השפעה על התפתחות הכפר

לדאבוני, הנני מסכים עמהם למה שכותבים במכתבם, שהרבה אנשים רצו להסתפח אליהם, ובראותם את הנעשה אצלם, התחילו לחשוב ע"ד הצטרפות למושב אחר, כי גם מן הצד קבלתי ידיעות אלו, וטעמם ונימוקם בזה שהוא מפני העדר האחדות השורר בהכפר, או בלשון שכתבו אלי, מפני השנאת חנם שביניהם. ואם ישערו במקצת עכ"פ, את רגשות לבבי, בשעה שקבלתי ידיעה כזו, הרי בטח שלמותר עלי להאריך בזה. ואין הנאמר בקונטרס החלצו ומאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר הנדפס בתור הוספה לקונטרס הנ"ל, דורש הסכמה ואישור, כי הרי רואים זה בפועל ממש, ובמוחש. והאריכות מכאיבה, ובמילא אין רצוני לכתוב עוד בזה. והשי"ת יזכה את כאו"א מאתנו, לבשר איש לרעהו אך טוב בגשמיות, ואך טוב ברוחניות.

(ממכתב ט"ז כסלו תשי"ג)

...כבר כתבתי דעתי ברורה, שהמצב הכספי הוא אך ורק מפני העדר קירוב הלככות שבין אנשי הכפר. ולדאבוני ולצערי עוד יותר מהעדר קירוב לחוד, ובאמת — גם בשכל אנושי ואפילו בשכל דנפש הבהמית מובן, אשר כשכל אחד מכיב על חבירו שהוא מתחרה (קאנקוריריט) בו, משתלשל מזה לא רק העדר סיוע של אחד לחבירו אלא הפכו, ובפרט ע"פ המבואר בדרו"ל ובתורת החסידות ביחוד, אשר השלום דוקא מחויק ברכתו של הקב"ה, וברכנו אבינו כולנו כאחד, וק"ל.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ח אלול תשט"ז)

י. יחסים בין בני עדות שונות

הגיעוני כמה שמועות בהנוגע לחידוש החיכוכים בין אחינו הספרדים והאשכנזים אשר בכפר חב"ד. ותקותי חזקה, אשר מתאים למכתבי מאז ומקדם, בהנוגע לתועלת ומעלה הכי חשובה, שגם ספרדים יהיו כתוכבי תושבי כפר חב"ד, מתעניינים ומחפשים מוצא לחיכוכים אלו בעין יפה, יפה ככל הדרוש.

ואף שאין כל צורך בביאור נוסף להאמור, הנה כיהודא ועוד לקרא, מדגיש אני העבודה הרבה שהשקיעו ומשקיעים גם עתה בתוככי אחינו בני ישראל הספרדים במרוקה, ובאופן רמוסיף והולך, אף שקשור זו עם גלות של כמה מאנ"ש הם וביתם שי' הרחק ממקום מושבם וסביבתם וכו', ועל אחת כמה וכמה שעל אנ"ש בכפר חב"ד לעשות בהאמור כפי יכולתם, ובודאי שעו' פרי טוב בהשתדלות האמורה, לקרב ולאחד הלכבות, שכל פעולה כזה אפילו גשמית חשובה. וכידוע פתגם הבעש"ט, שהשנה היא שנת המאתים להסתלקות-הילולא שלו, אשר נשמה באה לעולם זה וחי' בנוף שבעים שמונים שנה, כשביל לעשות טובה לישראל בגשמייות או ברוחניות. והרי גם זה אין דורש אריכות וביאור, אשר הנ"ל חלק מהעבודה הקדושה דיפוצו מעינותיך חוצה גם בתוככי אחינו הספרדים, אשר אף שמעידן ועדנים חי' ענינם גם בפנימיות התורה, אבל רק בשנים הכי אחרונות, נפוצו שם מעינות תורת החסידות של הבעש"ט ותלמידיו בכלל ודתלמיד תלמידו כ"ק רכנו הזקן ונשיאי חב"ד כפרט. ועל ידי דרכי נועם וקירוב בכמה שטחים בודאי שתגרל הפצתה של תורת הבעש"ט ותתקבל ותוקלם בפנימיות יותר ויותר.

יהי רצון שכיון שנמצאים אנו ביומין זכאין ומגלגלין זכות ליום זכאי, הנה יבשרו טוב בטוב הנראה והנגלה בכל האמור, שהרי חדש תשרי הוא חדש השביעי, אשר כולו (ולא רק הימים טובים שבו) נקרא שביעי, וכפירוש רז"ל, מושבע בכל טוב, וידועים דברי רבותינו נשיאינו, אשר חדש כללי הוא לכל השנה, וממשיכים עניניו בכל ימות השנה.

ויה"ר שכן יהי' בעניני הכפר חב"ד כולם, הכללים והפרטים, להמשיך מהברכה והטובה דחדש זה על הימים הבאים הבע"ל מתוך שמחה וטוב לבב, ולהוסיף בפעולות טובות וגם על הזולת להשפיע בזה.

בברכה להרחבת כפר חב"ד בכל העינים ובאופן דופרצת גו' — המצפה לבשורות טובות בכל הנ"ל.

עוד נקודה עיקרית בהנ"ל — שכנראה — החלק החקלאי, המוכרח

בכפר חב"ד ומוכרח שיגדל, בנקל יותר, על כל פנים בהוה, שיתקבל מקצוע זה אצל הספרדים מאשר אצל האשכנזים.

(ממכתב לועד כפר חב"ד, כ"ח תשרי תש"כ)

יא. לא לבטל גורל

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב אודות החלוקה שנעשה בהכפר ע"י הגורל ומתמרמר אשר בגורלו עלתה חלקה בלתי מתאימה, ובמילא הנהו מתרעם על הנהלת הכפר מטילי הגורל שחושדם שאינם מתיחסים אליו כדבעי כו' וכו'.

הנה בודאי ידוע לו מרז"ל אשר ת"ח שמורה לאחר מעשה אינו נאמן ואם קודם הטלת הגורל ה' מקום לדון באיזה אופן תהי' החלוקה הרי לאחר מעשה אינני רואה מקום לזה ובפרט שע"פ כתבו בעצמו נוגע הוא בדבר ועאכו"כ שאין מקום כ"פ וכ"פ לעורר מחלוקת בנדרון זה, ומי יאמר לבטל כל הגורל ובמילא לגרום למחלוקת ח"ו שסופה שנאת חנם כו'. ואם בחוץ לארץ צריך להשמר מכל זה הרי עאכו"כ בארץ אשר עיני ה"א בה מראשית שנה עד אחרית שנה, ואשר נסע לשם לא ע"י ההכרח אלא בבחירה חפשית היינו שמרצונו הטוב לקח על עצמו האחריות לדור בפלטין של מלך, שאפילו בהתבוננות קלה נקל לדעת שצריך להדר בכל הענינים, ובפרט שהחשבונות שעושה המה בתוספת התרגשות המדות. וכמדומה שכבר נוכחו לדעת כמשך השנים שנמצאים באה"ק ת"ו ש[מענינים של] פירוד הלככות החטיפה מאחד לרעהו כו' — החוטפים לא השתכרו מאומה ואדרבה.

המורם מכל הנ"ל שאם בשלום ובנועם יכול להחליף חלקו על חלקה אחרת מבלי לעורר רעש ואפילו לא פירוד לכבות כו' וכו' אפשר כדאי שישתדלו בזה, אבל אם הדבר עלול להתאים למה שנאמר פוטר מים ראשית מדון הרי אין לעשות זה כלל וכלל. והזן ומפרנס לכל כבר הודיע הנהגתו אשר — לא מצא הקב"ה כלי מחויק ברכה אלא השלום, והאריכות בזה אך למותר.

(אג"ק ח"ט ע' קצח)

יב. בקשת מחילה על הרמת יד

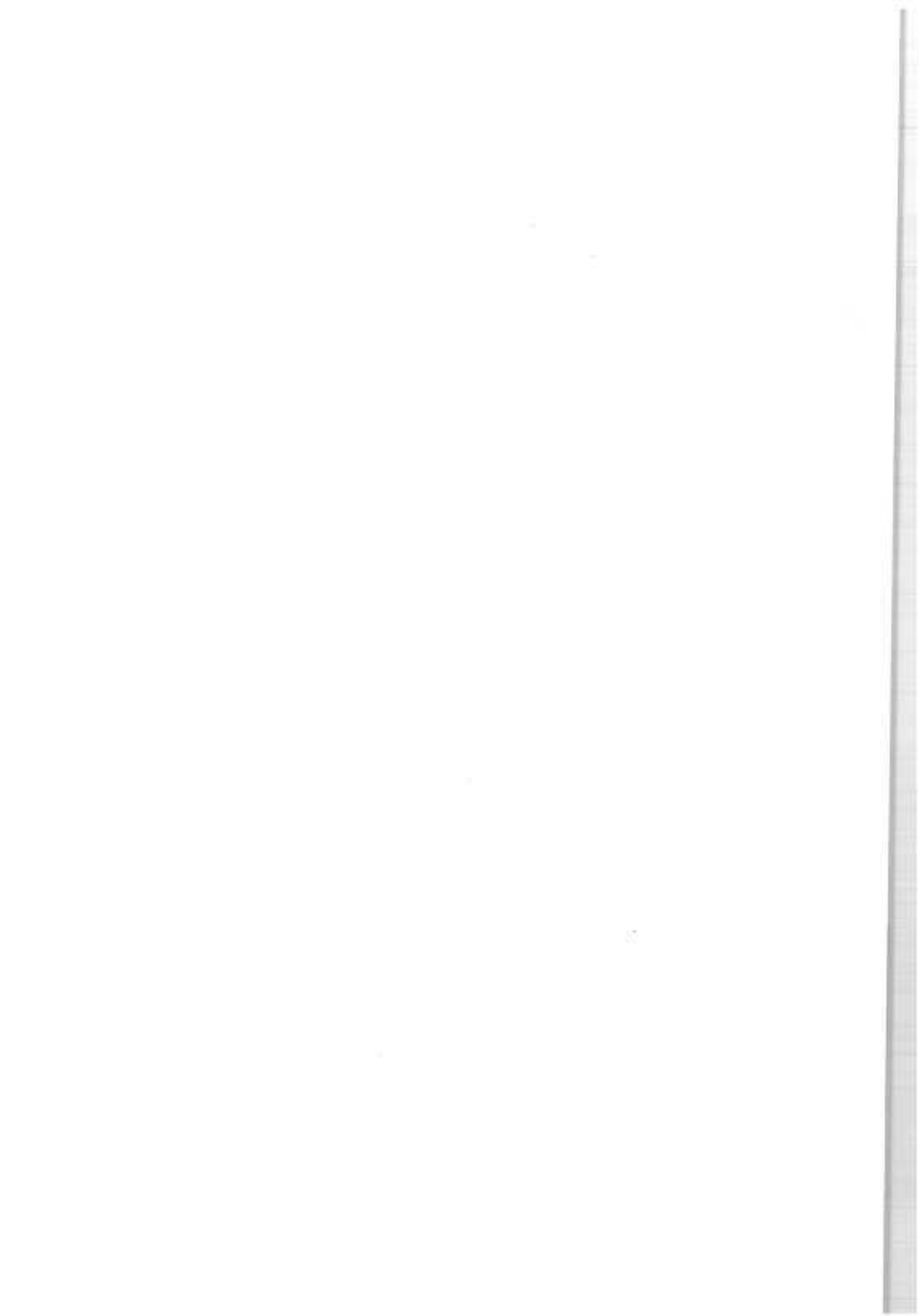
לפני איזה זמן נתקבלה לכאן שמועה מבהילה אשר הרים יד באברך חברי העוסק בצ"צ חינוך על מהרת הקדש, כפי המפורש באתרונים צריך לבטל הנ"ל למטה — בשביל למנוע ענין דומה מלמעלה ח"ו. ואף שהתקוה שזה מכבר בקש מחילה ממנו — כמצווה בתורה"ק, בכל זה מעוררים אותו על זה בפירוש — שבקשת מחילה צריך להודיע הענין לכל אלו שידעו מהענין עליו מבקשים מחילה.

ונשלח המכתב מהיר דחוף, בכדי שעוד קודם יום הקדוש הבע"ל יסודר הענין, וכפסק המשנה סוף יומא וק"ל.

בודאי יאשר קבלת המכתב תיכף לקבלתו.

(מכתב ג' תשרי תשי"ח. נדפס באג"ק חס"ז ע"א)

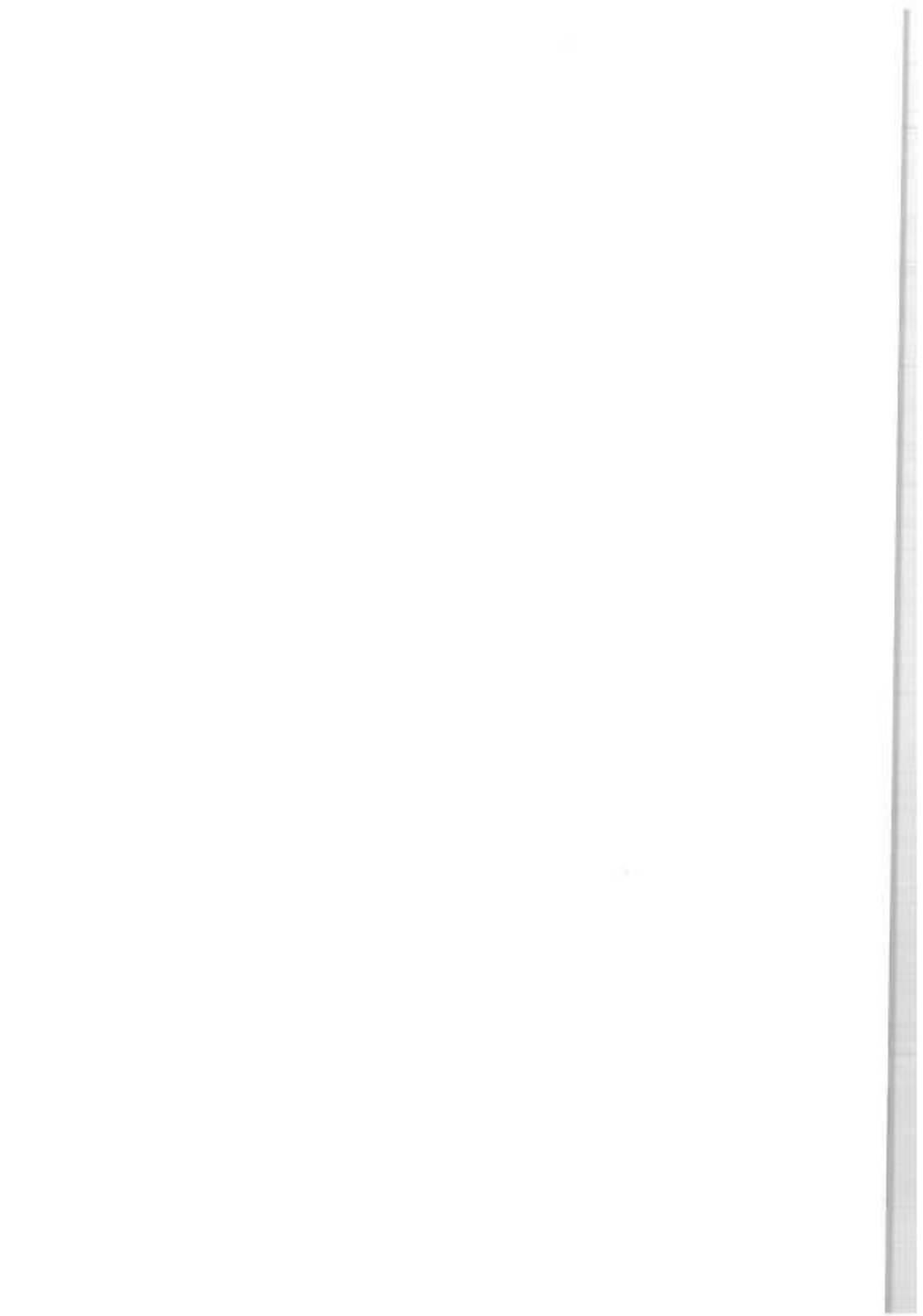

פרק שמיני

תפארת הכפר

מוסדות התורה והחינוך

שבכפר חב"ד

פרק שמיני

תפארת הכפר

מוסדות התורה והחינוך שבכפר חב"ד

א

בית אגודת חסידי חב"ד — אהל יוסף יצחק ליובאוויטש,
770 של כפר חב"ד

א. ספרי'

"בטח בהתעצות בספרנים היודעים הנהוג כארץ הקודש, ולקידוש שם
שמים וכו', וזה אלי ואנוהו, אוכיר עה"צ".
(מענה מהרבי לתוכנית להקמת הספריה בבית אגודת חסידי חב"ד, תשרי תשמ"ו)

ב

ישיבת תומכי תמימים

א. בניית בנין לישיבה

פשוט שנחיצות זירוז הבני' חלה בכל תוקפה גם על הבני' דתו"ת וכו',
ואדרבה. ואף שההתעסקות בזה צ"ל מהנהלת תו"ת וכו' — פשוט שועד
כפר חב"ד ותושביו צריכים לסייע בזה ככל התלוי בהם (וביחוד — שגם
הם תמימים ואנ"ש הם). ובוה מ[הענינים] העקריים — לאפשר להראות
לתיירים את הבנינים, השטחים המוקדשים לזה וכיו"ב, שבוה קשורה

התרמתם להבני'. והפרעה בזה ח"ו — מאחרת גמר הבני' ורוחה ח"ו התחלת לימוד דא"ח שם וכו'. וד"ל.

(ממכתב לועד כפר חב"ד, י"א מנ"א תש"כ)

בהתוועדות פורים פנה הרבי לפלוני ואמר:

כיון שזוהי "עת רצון" למעלה — כדאי לכם לחטוף ("אריינכאפן") ולעשות "עסק": להשקיע אלף דולר (מחצה עבורו ומחצה עבור בנו) עבור (חדר בבנין הישיבה ב)כפר חב"ד, ואז תרוויחו ארבעה פעמים ככה, "חמישית לפרעה וארבע הידות יהי' לכם" (ויגש מז, כד), ותזכו להשתמש בזה עבור דברים טובים ושמחים. — עשו זאת בלב שמח, ותאמרו "לחיים".

(תורת מנחם — התוועדויות תשס"ז חס"ז ע" 162 הערה 191 — הנחה בלתי מוגה)

ב. אופן הבני'

במ"ש אודות התכניות בבנית הבנין דישיבת תומכי תמימים, החדש, אשר בכפר חב"ד,

כמדומה כבר כתבתי, שמה שאפשר להורות מכאן הוא רק שרצוי' בני' באופן שתוכל להעשות שלב אחר שלב, ז.א. שכל עוד אין כל האמצעים הדרושים, יוגמר על כל פנים חלק מאגף בו יוכלו להשתמש. אבל באופן שכשיתוסף באמצעים — יוכלו להוסיף בבנין, ויתאים וישתלב בחלק הבנין שקרמו, וק"ל.

(ממכתב להנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד.

ו' אד"ש תשי"ט. נדפס באג"ק חכ"א ע' תכג)

ג. לאברכים נשואים

ענין מעין "כולל" אינו מופרך (אף שחדש הוא בחב"ד), ובלכך שיבוא בהמשך לכתות הבחורים, שיהי' לזמן מוגבל, שיהיו מוכשרים לנצלם אח"כ בתור ר"מ משפיעים וכיו"ב ושיתחייבו מראש ע"ז, שלא ילמדו בעוד כולל

וכיו"ב, שעכ"פ חלק מהם יקדישו עצמם ללימוד חסידות ולא רק כולל דנגלה, ונפלינו.

(ממכתב להנהלת ישיבת תומכי תמימים הנהלת בית ספר למלאכה, י"ט שבט תשס"ז. נדפס באג"ק ח"ב ע' שג. וראה גם שם ע' דש)

ד. תלמידים השלוחים

מאשר הנני קבלת מכתבם .. והמצורף אליו,

ות"ח על הנח"ר שגורמים ע"י ההודעה ע"ד פעולות בנקודת הפצת המעינות בתוככי הפצת היהדות בכלל, ומוכן וגם פשוט שהנ"ל הוא בהוספה על הפעולה ששכר מצוה מצוה, כמבואר בדא"ח¹ הענין בזה.

והרי נמצאים אנו בחודש זיו², בו נולדו זיותני עולם, שענינם שלשת העמודים, תורה עבודה וגמילות חסדים עליהם העולם (כפשוטו והעולם קטן זה האדם) עומד, ומגלגלין זכות ליומין זכאי³.

בברכה לבשו"מ.

(מכתב להתלמידים השלוחים לישיבת תורת כפר חב"ד.

ה' אייר תשכ"ב. נדפס באג"ק ח"ב ע' ריח)

נעם לי לקבל מכתבו מעש"ק, ושמחתי [מ]כתבו אודות הרושם מביקורם של האברכים השלוחים מכאן שליט"א, ובפרט שמצדם הודיעוני אשר עזר להם וסייע כפי יכולתו.

ותקותי אשר כיון שביקורם של הנ"ל בעירו מוכרח הי' להיות מוגבל בזמן, והוא הרי נשאר במקום גם לאחריו זה, שישתדל להמשיך בפעולות מסוג האמור, ובפרט שהרי הן תפקידו של כל אחד ואחד, כיון שהן בהפצת היהדות

1. ראה ספר השיחות תשמיט ח"ב ע' 642 ואילך. וש"נ.

2. ר"ה יא, ב.

3. תענית כט, א.

המביאה לידי לימוד התורה וקיום המצות, והוכמתנו הבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח, ב).

בברכה ותורה בעד [הידיעות] מפעולות חב"ד באה"ק — ת"ו כמהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

(שם ע' שח)

ה. התעסקות במבצעים — מתי?

בקיץ תשכ"ז יצא הרבי ב"מבצע תפילין", בישיבות הועלתה השאלה האם ההתעסקות יכולה להיות גם בשעת סדרי הישיבה, לפנינו מענה למכתבה של הנהלת ישיבת תומכי תמימים המרכזית באה"ק מיום ו' תמוז תשכ"ז:

"אך ורק בשעות הפנויות".

(מה"תשורה" ש"ל ע"י התלמידים השלוחים לישיבת "אור מנחם — ליובאוויטש".

יוהנסבורג, דרום אפריקה (תשנ"ז), ע' 43)

ו. יחידות כללית להתלמידים

השי"ת ימלא משאלות לבב כל אחד ואחד מכם למוכה, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובנקודה הפנימית — אשר כל אחד ואחד יוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד התורה נגלה וחסידות.

והלימוד יהי, ככתוב בהלכות ת"ת לרכינו הוקן, לימוד המביא לידי מעשה — קיום המצות בהידור, וללכת מחיל אל חיל, להיות חסידים יראי שמים ולומדים, כדרוש ומתאים לברכת רבינו נשיאינו, נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובמיוחד עתה, בזמנים הפגונים מסדרי הישיבה, וכרשות ההנהלה — להתעסק ג"כ בהפצת המעינות חוצה, נוסף לזה שכל אחד מכם יהי דוגמא

ח'י לחסיד ירא שמים ולמדן, גם — ע"י שידברו דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם.

וגם — ע"י התעסקות במבצעים כפי רשיון ההנהלה מתאים להכשרונות וזמנים הפנוים של כל אחד ואחד מכם.

ובפרט שנמצאים אנו בשנת הקהל שאו הזמן מסוגל ביותר ל"הקהל את העם האנשים והנשים והטף" ולהשפיע עליהם ש"ילמדו" "ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", כלשון הכתוב.

ובמיוחד אשר זכיתם ולומדים אתם כמוסדות חב"ד של רבותינו נשיאינו, ובארץ הקודש, "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

אתן לכל אחד ואחד מכם שליחות מצוה נוספת — דולה, וכשתחזרו לארץ הקודש תתנו החילוף במעות הארץ לענין של צדקה.

וזה יוסיף עוד בברכת ה', כלשון הירוע, "לך ה' הצדקה", ובפרט בהענינים האמורים לעיל.

(י"חידות כללית" להתי' בישיבת תות"ל כפר חב"ד ולוד, אור ליום ג' פ' נח.

ז"ך תשרי תשמ"א. נדפס ב"יומן תשמ"א" (בית חיינה) ע' 183)

תלמוד תורה

א. לילדי הכפר והסביבה

הישיבה והת"ת אשר בהכפר, הם בעיקרם כשביל ילדי הכפר וסביבותי'. ומעצמו מובן שאחרי גמרם לימודם בישיבה זו, הגה צריכים להמשיך את לימודם בישיבת לוד, שהוא המוסד הגבוה ביותר כנ"ל.

(ממכתב להנהלת אגודת חב"ד, א' שנת תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ה ע' קעז)

ב. גיל התלמידים

פנו אלי בבקשה בענין הילד .. הרוצה להתקבל להת"ת, וכפי שהודיעוני משתוקק לזה אף שכפי הנראה עדיין אינו בן חמש שנה, אבל כיון שאין חסר אלא איזה חרשים, הרי אם הרופא מסכים לזה מצד בריאות הנ"ל, אין החרשים האלו מעכבים (יעוין ג"כ בהלכות ת"ת לרבינו הזקן רפ"א ד"ה בשנה המישית כו'. ואף שמסיים שם בביתו, הנה בכלל ידוע שהמנהג מאז ועד עתה כזה נשתנה, כי אז הי' המנהג להוליך אצל מלמד תינוקות כשהי' בן שש או שבע שלימות משא"כ בדורות האחרונים, ויעוין ג"כ בספר שיחת קיץ ת"ש עמוד ס"ה ואילך. ואף שפשימא שאין זה הוראה לרבים כיון שהי' הצ"צ כבן שלש).

(מכתב להנהלת התלמוד תורה דכפר חב"ד, א' כסלו תשי"ג. נדפס באג"ק ח"ז ע' נה)

ג. חנוך ילדי הספרדים

בנועם קבלתי כ"ו גליונות בצירוף תמונותיהם של הנהלת הישיבה והת"ת והתלמידים שיחיו, שהכרת פניהם ענתה כם כי זרע ברך ה' המה.

ראיתי בהגליונות אשר בשורת השאלה: כשרונותיהם כנגלה וברא"ה לא נרשם מאומה, וכנראה אשר זהו מפני שחושבים שבתגיל שלהם עדי[ן] מוקדם ללמוד חסידות.

והנה בהתאם לזה אשר חלק חשוב מהתלמידים הם מהספרדים, אשר ע"ע היתה הנהגתם לעוזב כתלי הישיבה בגיל מוקדם, (ב) אשר כשרונות ילדי הספרדים מתכגרים בהקדם לערך כשרונות ילדי האשכנזים, (ג) אשר בהתאם להרוחות הנושבות בעולם צריך להקדים ככל האפשר ההרגל בלימוד החסידות.

הנה לדעתי הי' מהנכון אשר כל אלו שהגיעו לגיל י"ב שנה יש להתחיל עמם לימוד החסידות, וגם בגיל קודם לזה להרגילם בדרכי החסידות והנהגותי ולהנעים את זה על ידי סיפורים מחיי נשיאינו רבותינו הקדושים וצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע ומתוך התוערות.

מוכן שההתועדות לנערים בגיל זה אינה צריכה להיות בשתית יי"ש, ויש להסתפק בשכר או גם בגזוז וכחאי גונא.

אתענין לדעת אם מסדרים מסכות שבת בשביל תלמידיהם ואם יש כבר מבין התלמידים כאלו המעוררים את חבריהם וחברותיהם על ההכרחיות ללמוד תורתנו הק' ולשמור מצותי' וללכת בדרכי'.

(ממכתב להנהלת הישיבה ות"ת כפר חב"ד, יום כ"ח סיון תשי"ב.

נדפס באג"ק ח"ד ע' קנא)

ד. שלילת התערבות הרשויות

מאשר הנני קבלת מכתבם .. ונהייתי לקרות בו אשר למרות הקישויים שעמדו בדרכם לא נפל רוחם וממשיכים בעבודתם בקדש, ונעלה מכל ספק אשר אם רק יעשו יצליחו בהצלחה מופלגה. אבל לאידך גיסא נבהלתי לקרות במכתבם אשר שנים מהמורים שלהם הוסרו בקשר לחינוך הממלכתי, ותמיהני ג"כ כי הרי היתה הצהרה מפורשת שאין הפיטורים אלא ענין פורמלי וטכני, שכפי הידוע מהיחס מהקיבוצים דפאג"י וכיו"ב הנה לא יתערבו מבחוץ בשכירות המורים וכו', ובלבד שבאופן רשמי יקבלו עליהם את הענינים שהם דורשים. ובמילא מובן אשר גם מצדם דארפן זיי ניט צולאזן [=אינם צריכים לאפשר] התערבות שיוורו מבחוץ לפטור המורים שיש בהם אמון וכו' אף שמוכן ג"כ אז עס איז געזינטער [=שבריא יותר] שיסודר כל הענין מבלי רעש ובדרך פשיטות, שמוכרח הדבר שהחינוך בכפר של אופי מסויים יהי' ע"י מורים מתאימים לאופי זה. ובטוחני חזק שכשיעשו כזה באופן דיפלומטי ובלחש יצא לפועל בדרכי נועם ובדרך פשיטות, וכיחוד שיש להם כבר חזקה מכמה שנים שיש מקום להנחות מיוחדות כשבילם מכמה מעמים וד"ל.

(מכתב להנהלת הישיבה ותלמוד תורה בכפר חב"ד,

כ"ז אלול תשי"ג. נדפס באג"ק ח"ד ע' שפד)

ה. שכר לימוד

(ב) בשאלת שכר לימוד מאלו שיכולים לשלם ואינם רוצים.

מוכן שיכולים לקחת האמצעים המתאימים לזה, אבל תקותי אשר אם יזהירו את המסרבים שיפרסמו שמותיהם גם זה בלבד יועיל.

ג) בהנוגע להגבת ש"כר הלימוד.

זה תלוי בתנאי המקום ותנאי הארץ בכלל, ולכן יתייעצו כזה ביניהם ביחד עם ועד הרוחני של הכפר.

בכרכת הצלחה בעבודתם בקדש ולבשו"ט.

(ממכתב להנהלת הישיבה ותלמוד תורה בכפר חב"ד,

כ"ו תמוז תשי"ז. נדפס באג"ק חס"ו ע' חצר)

ו. מפקח כללי

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו .. בו כותב על דבר הצעת תפקיד בתור מפקח כללי בתלמוד תורה בכפר חב"ד.

נעם לי לקרות במכתבו על דבר החלטה הטובה דפיקוח כללי, אשר עניין הכרחי הוא וחיוני בכמה מוסדות, ועל אחת כמה וכמה בגיל התלמוד תורה, ומוזה מוכן שנכון הדבר ויקבל ההצעה, וה' יתברך יצליחו לראות פרי טוב בעמלו, זרע ברך ה', מתאים לרצון מיסד ומנהל כפר חב"ד הוא כ"ק מו"ח ארמו"ר נשיא ישראל.

(ממכתב להרב אבא לוי, נדפס ב"התקשרות" גליון שב ע' 14)

ז. חנוכת הבית

בנועם קבלתי מכתבכם, בו מודיעים אשר ביום הכהיר יום ח"י אלול, יום הולדת כ"ק מורנו הבעש"ט מייסד תורת החסידות הכללית, ויום הולדת כ"ק רבינו ארמו"ר הזקן מייסד תורת החסידות חב"ד, מתכוננים לערוך חנוכת בנין הישיבה בכפר חב"ד. וכיוחר גדלה שמחתי מסיום מכתבכם, אשר בזמן האחרון הרבה השי"ת את גבולם בתלמידים אשר כטח שהריבוי בכמות יגרום ג"כ להריבוי באיכות, וכידוע מרו"ל אלף נכנסים למקרא יוצאים מהם מאה למשנה, וממאה למשנה עשרה לתלמוד ומעשרה לתלמוד אחד יוצא להוראה.

וכפרט בשיבתם שהיא מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בה מתאחדים תורת הנגלה ותורת הנסתר היא תורת החסידות שני אור, הרי זהו ג"כ התאחדות האלף שנכנסים למקרא, מקרא בעשי, היינו שנשפל עד העשי. וכמו בפירוש הפשוט הרי מקרא הם ענינים פשוטים, והאחד להוראה תכלית השלימות לכווין האמת לאמיתתו אשר על זה נאמר שהוי' עמו, שהלכה כמותו בכל מקום, הוי', הי' הוה ויהי' כאחד שהוא למעלה מהטבע והגבלתו ונמשך דוקא בטבע, הלכה בענינים גשמיים היינו התאחדות עשי' שבתורה עם אצילות שבתורה, מקרא וקבלה, וכמוכן כ"ז מלקו"ת לג' פרשיות בתחלתו דף ג' ע"א.

ויהי רצון מהשי"ת, להשפיע הצלחה בהישיבה בתלמידי' והנהלתה להיות מוחם ולכם זכים אלף פעמים ככה, להבין ולהשיג בתורת הנגלה והחסידות ולשמש מאור להשפיע אור תורה ומאור שבתורה בכל הסביבה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה להנהלת הישיבה ותלמידי' וכל המשתתפים בהועידה הם וכל בני ביתם שיחיו, וע"י הפצת המעיינות חוצה נוכח כולנו יחד להגאולה השלימה ע"י משיח צדקנו בב"א. (מכתב להנהלת הישיבה בכפר חב"ד. י"ג אלול תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ו ע' שלד)

ח. ברכות

הפ"ג שלהם נתקבל.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל למוכה ולברכה, הגני כזה להביע להם ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, שנת הצלחה בלימוד תורתנו הקדושה בשקידה וקיום מצותי' מתוך כריאות הנכונה.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

(מכתב לתלמידי ישיבת ותלמוד תורה בכפר חב"ד. ימי הסליחות תשכ"ד)

מאשר הנני קבלת המכ' מיום ו' מנ"א בצירוף הקונ' קובץ חידושים
ובאורים על הפרקים האשה נקנית, האומר, ות"ח.

ודבר בעתו — בסמיכות לחמשה עשר באב — קיימא סיהרא
באשלמותא — ולא היו יו"ט לישראל כמ"ו באב כו'.

הפ"ג שבמכ' יקראו בעת רצון על הציון הק'.

(מכתב להנהלת ישיבה ותלמוד תורה כפר חב"ד, י"ג מנחם אב תשמ"ב)

ד

אהלי תורה

א. "וואס, מ'לערנט ניט אין היידר אויף אידיש?"

הי' זה בשנת תשל"ו, כשמנהל המוסד הרב בן-ציון שי' וישצקי זכה להכנס
ליחידות עם בנו שי', אשר הי' אז בן שבע שנים.

הרבי פנה ישירות לילד והחל לדבר עמו באידיש (כלי לשאול מהי השפה
המועדפת עליו לדיבור), הרבי בחן אותו בחומר הנלמד באותו זמן בחדר. על
השאלות ענה הילד בלשון הקודש, מכיון שלא שלט די הצורך בשפת האידיש
(גם את השאלות שהציג הרבי בפניו, הי' צורך לתרגם מפעם לפעם), ושוב
למרכה ההפתעה הרבי מצידו המשיך לדבר עמו באידיש. הרבי שואל באידיש
והילד עונה בלשון הקודש.

בסיום ה"מבחן", הרכין הרבי מעט את עצמו לעבר הילד ושאלו: "וואס
איז דער קאליר פון דיין ז'אקעט? עכשיו כבר הי' ברור שהרבי מתכוין לבוחנו
בשפת האידיש. הילד שכאמור לא שלט די בשפה זו, לא עמד במבחן. ואביו
לחש מיד על אוזנו של הילד, שהרבי שואל מהו הצבע של הסודר-מעיל שלו,
והילד השיב תיכף בלשון הקודש: "חום".

או כפעם הראשונה (באותה יחידות) הרים הרבי את עיניו הק' לעבר האב וברצינות רבה (ואולי אף בקפידא מסוימת) שאל: "פון וואנעט ווייסט ער אזוי גוט לשון קודש?" (=מהיכן הוא יודע כל כך טוב לשון הקודש). והוסיף בתמיהה: "וואס, מ'לערנט ניט אין חדר אויף אידיש (=האם לא לומדים בחדר באידיש)?"! ובכך תם חלק זה של היחידות.

דברים אלו העניקו להנהלת החדר את הנחישות, ואת העידוד והחיווק לפעול להגשמת מבוקשו של הרבי שבחדר ילמדו בשפת האיריש.

(מחוברת שי"ל ע"י חדר אהלי תורה, כפר חב"ד (ליקוט מדברי הרבי במעלת שפת האידיש), תשורה להמשתתפים במסיבת הסיום למבצע "חומה זו תורה", י" תמוז תשנ"ז)

ב. ברכות

מאשר הנני קבלת המכתבים שנתקבלו מרכים מכם. וכיון שאי אפשר לענות לכל אחד במיוחד, תקותי שמכתב כללי זה ייחשב כפרטי לכל אחד מכם כפרט.

בודאי נזכרתם לציין את יום העשור לחודש זה — העשירי בשבט שהוא קודש לזכרון ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובודאי יודע לכם גם כן איך שמסר נפשו למען חינוך בני ובנות ישראל, הקטנים עם הגדולים, ועוד ביתר התמסרות למען חינוך הילדים ובני הנוער בתקופת לימודם בחדרי תורה וכישיבות. שאף על פי שלימוד התורה וקיום מצותי' מוכרח הוא בכל יום מחיי האדם, משחר של הילדות ועד זקנה ושיבה טובה, הרי בתקופת הילדות והנוער עוד מוכרח פי כמה, משום שבגיל זה הדעת זכה, והנפש צמאה לקנות דעת את השם, והלב מלא אהבת השם ואהבת התורה ומצותי'. שלכן תקופה זו היא העת להניח יסוד חזק לכל החיים, לחיי יום-יום על פי רצון הבורא ית'. והוא שאמר החכם מכל אדם, המלך שלמה: "חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה".

עליכם לזכור תמיד שכיון שזה מה שהשם מצפה מכל אחד מכם, בודאי שנתן לכם היכולת למלא את המבוקש במלא המידה. זאת אומרת, שהרבר הוא בידכם ותלוי ברצונכם. ואפילו אם לפעמים יש הרגשה שיש צורך

כ"רחיפה" מכחוך, הרי יש הבטחה שהשם עוור. — ובעזרת השם בוראי שמצליחים הצלחה מלאה.

שאו ברכה מאת ה' כל אחד מכם, ושתהיו מקור נאמן לרב נחת אמתי למוריהם והוריהם שיחיו לנחת אמתי באמתתה של התורה, תורת ה' אמת, ומצותי, משפטי ה' אמת. ותמשיכו ללכת מחיל אל חיל ביתר התמדה ושקידה בלימוד התורה, לימוד המביא לידי מעשה, הנהגה מתאימה, ותהיו דוגמא חי' ומוהירה לכל הסביבה.

(מכתב אל התלמידים, שלהי חודש שבט תשד"מ)

★ ★ ★

המב' והפ"ג נתקבלו.

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל למובה, הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות בנשם ומדאגות כרוח — ככל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

ת"ח על הברכות. וכבר מלתי אמורה בתורתנו הקדושה: ואברכה (ה') מקור הברכות) מברכיך, בברכתו של הקדוש ברוך הוא שתוספתו מרובה על העיקר.

מכתב להנהלת מורים ותלמידי חדר אהלי תורה — כפר חב"ד, י"א ניסן תשמ"ה)

ה

ישיבת הבוכרים

א. הגדלת מספר התלמידים

בהמשך להתוועדות ב' מ"ח תש"מ, בה הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לעורר שישתדלו בכל הישיבות להרבות מספר התלמידים שיחיו — ולפי הצורך, גם לפתוח סניפים ומחלקות חדשים הדרושים לזה.

הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח בקשר לזה השתתפותו הסמלית בסך שלש פעמים מאה ועשרים דולר.

בטח יודיעו מהנעשה בכהנ"ל, ות"ח למפרע.

(מכתב להנהלת ישיבת בוכרים אשר בכפר חב"ד,

ממחכירות הרבי, מוצש"ק כ' מ"ח תש"ח)

ב. סיוע למוסד

מאשר אני קבלת מכתבה, והשי"ת ימלא משאלות לבבה לטובה בכל הענינים שכותבת.

זכות פעולותי הטובות, כולל העזר לידידנו הרה"ח וו"ח אי"א גו"ג בעל מדות תרומיות ורב פעלים הרב שמחה שי' גורודצקי למען ילדי העולים מרוסי' — ובוראי תוסיף לעזור לו בזה וכמה פעמים ככה — תעמוד לה ולכל בני משפחתה שיחיו בכלל, ובפרט לרב נחת אמתי מכל יוצאי חלצ'.

וכיון שתורתנו תורת אמת אומרת משנכנס אדר מרכין בשמחה — יהי רצון שיהיו כל הענינים אצלה בתוככי כלל ישראל, מתוך שמחה אמתית בגשמיות וברוחניות גם יחד ותבשר טוב.

(מכתב למרת שולמית תחי' תילא'וב, ז' אדר א' תשל"ח)

ג. ברכות

מאשר הנני קבלת מכ' ובהם בקשת ברכה פ"ג, ובעת רצון יקראו על ציון
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה להצלחה בקיום המצות בהידור מתחיל בלימוד התורה בהתמדה
ושקידה.

(מכתב לתלמידי ישיבת הבוכרים, כ"ד סיון תשמ"ב)

מכתבם פ"ג בנועם קבלתי.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולכרכה, הנני
בוה להביע להם ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה,
שנת הצלחה בלימוד תורתנו הקדושה בשקידה והנהגה טובה מתוך בריאות
הנכונה.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

(מכתב לתלמידי ישיבת הבוכרים, ימי הסליחות תשל"ז)

מאשר הנני קבלת מכ' ובהם בקשת ברכה פ"ג, ובעת רצון יקראו על ציון
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה להצלחה בלימוד התורה ובקיום מצותי בשמחה.

(מכתב לתלמידי בית חנוך לתשב"ר חב"ד כפר חב"ד

[=ישיבת הבוכרים], כ"ד תמוז תשד"מ)

בנועם קבלתי מכתביהם במ כותבים על דבר מצבם, אודות לימוד תורתנו,
תורת חיים וכו'. והתקוה חזקה, שהלימוד הוא כהוראת חכמינו ז"ל — לימוד
המביא לידי מעשה, כלומר קיום המצוות וקיום בהידור.

ויהי רצון שילכו מחיל אל חיל בלימודם ובהנהגתם ובפרט שעומדים אנו בסמיכות היארצייט־הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שמסר נפשו על חינוך בני ובנות עמנו גוי קדוש על טהרת הקודש, והשפיע ברכה והצלחה לכל ההולכים בדרך זו. וידוע אשר דברי צדיקים בכלל, וברכותיהם בפרט, קיים לעד.

בברכה להצלה בלימוד התורה ובקיום מצותי'.

הפ"נ יקראו, בל"ג, על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא.
(מכתב לתלמידי ישיבת הבוכרים אשר בכפר חב"ד, מוצש"ק ט"ו בשבט תשל"ו)

★ ★ ★

מאשר אני קבלת המכ' והדו"ח, והשי"ת ימלא משאלות לבכם לטובה ולברכה.

וכיון שההנהגה בחיי היום־יום מתאים לרצונו של השי"ת זהו הצנור והכלי לקבלת ברכות ה', הרי מוכן שכל הוספה בעניני תורה ומצותי' מוסיפה בברכותיו בכל המצטרך, אף על פי שציווי ה' מוכרח לקיימים מצד עצמם גם שלא על מנת לקבל פרס.

ובענין שהומן גרמא, בקשר ליו"ד שבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל ציון שלו יזכירוהו בתפלה, בודאי שעל כאו"א מאתנו להתבונן איך שבעל ההילולא הקדיש ימי חייו להחזקת והפצת התורה והיהדות, בלי פשרות ובמסירת נפש ממש. ומעשה עיקר, שההתבוננות תביא להוספה בהתאמצות כאו"א ללכת בדרכיו, ובפרט שבעל ההילולא עומד לימינם של כל ההולכים באורחותיו וממשיכים בפעולותיו, וברכתו מלוה אותם להצליח בזה וגם בעניניהם הפרטיים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

(מכתב להנהלת ישיבת הבוכרים אשר בכפר חב"ד, כ"ח שבט תשל"ו)

בית ספר למלאכה

א. יסודו

1. טעם ליסודו

כשכרני הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א גו"מ משכיל על דבר טוב איש
אשכולות בעל מדות תרומיות עוסק בצ"צ וכו' הרב אלי' שי' המכונה דר.
יאנג, הודיע לי כי בתכנית הדווינט נכנסת תמיכה לבתי ספר למלאכה
המתנהלים על ידי ישיבות באה"ק ת"ו ומהיום חלק מהן.

והוסיף, אשר דבר עמכם אודות ענין זה — היינו ששיבת לוד תפתח
מחלקת ללימוד אומנות ומלאכה — וענו לו אשר ישאלו בזה את חוות דעתי.

ובמענה על שאלה זו:

נמנע הוא לשנות סדר ישיבות תומכי תמימים, באיזה מקום שיהיו,
מהאופן והתכנית אשר התוו מיסדי' ומנהלי' הם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב)
וכ"ק מו"ח אדמו"ר — וצוקללה"ה נבג"מ וי"ע. ומכיון שכך, הרי אי אפשר
לכלול בעצם הישיבה גופא שיעורים ללימוד אומנות ומלאכה. אבל לאורך
ניסא, כאשר ישנם כמה אברכים ובחורים, אשר אי אפשר, מפני כמה סיבות,
להכניסם ולהמשיכם ללימוד בישיבה כל היום כולו, אבל ילמדו איזה שעות
ביום נגלה וחסידות, בתנאי אשר ילמדום ג"כ אומנות ומלאכה, הנה נכון
במאד להשתדל בהנ"ל שיהיו תחת השגחתם והשפעתם התמידית. וזה הרי
אפשר הוא על ידי יסוד מוסד מיוחד ללימוד תורת הנגלה והחסידות וגם כן
אומנות ומלאכה, שיעמוד תחת חסותה של הישיבה, והשגחתה והנהלתה.
ובטח אשר מוסד שכזה הי' מביא תועלת מרובה לכמה בחורים ואברכים.
וכפי השיחה עם הרב יאנג שי', הנה שאלת ההוצאות שכזה — ישתדל בכל
יכלתו, אשר תהא נפתרת על ידי הדווינט. וכאשר להרב יאנג שי' השפעה
גדולה בדווינט, יש לקוות אשר הדווינט ימלא בקשה זו במילואה.

אחכה למכתבם מפורט בכהנ"ל (איוז אומנות, תכנית, תקציב וכו')
וההקדם בזה ישובח.

— ולכאורה טוב שהמוסד יהי' בהכפר אבל כהנהלתי.

(ממכתב להנהלת ישיבת לוד, כ' כסלו תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ה ע' פד)

כאשר יראו מהמכתב המצורף לזה, ולתוספת הדגשה הנני כופל עוד הפעם, שלדעתי אי אפשר בשום אופן לשנות סדר ותכנית ישיבות תומכי תמימים. אבל כדי לנצל הזדמנות זו מבלי להפריע סדר הישיבה והתפתחותה, הנה אם יש בחורים שמחמת איוז סיבה שהיא אינם שייכים ללימוד בהישיבה, או אברכים שיצאו מהישיבה ודאגת פרנסה מטרידה אותם, אזי בשביל בחורים ואברכים מסוג זה כדאי שלימודם אומנות יהי' במוסד שלנו. וכיון שהדווינט אינו תומך אלא בתנאי שמוסד כזה שם ישיבה עליו, חלק מהישיבה, כדאי שבאופן רשמי יהי' שייך להישיבה. אבל כדי שלא ישעו אפילו הרוצים למעות, יהי' במקום אחר ולא בסמיכות להישיבה, ויעמוד תחת השגחת הישיבה. ובתכנית המוסד יוקבעו איזה שעות שמחוייבים הם בלימוד תורת הנגלה והרא"ח.

אבקשם להודיעני, אחרי הדיון בדבר, חוות דעתם ופרטי הצעותיהם שבזה.
ות"ח מראש.

בברכה — המחכה למענה בהקדם האפשרי.

(מכתב להנהלת ישיבת לוד, כ' כסלו תשי"ב)

2. יסודו ע"י כ"ק אדמו"ר מהורוי"צ ומתנהל ברוחו

...בודאי אין צורך להרגיש לבוגרי מוסד שנתיסד על ידי בעל ההילולא ומתנהל ברוחו, אשר בגרות פירושה גדלות (כמכואר בדברי חז"ל בכ"מ).

ובענין העיקרי — מילוי התפקיד — שליחות ותכלית בריאת האדם ד"אני נבראתי לשמש את קוני" (קדושין בסופה), על ידי עניני יהדות, התורה

ומצותי' — ה"ז גדלות ועלי' נמשכת תמיד, כהציווי שהוא גם נתינת כח להיות מעלין בקודש.

וכפי שחונכו במוסד החינוך בכפר חב"ד...

(מכתב להמשתתפים בכנס בוגרים ארצי של תלמידי בתי ספר למלאכה.

כפר חב"ד, ט' שבט תשמ"ג. נדפס בלקו"ש חכ"א ע' 372)

תהא מסיבתם בהצלחה ובפרט בכיסוס חייהם על יסודי התורה והמצות
חרורים אור החסידות מתאים לתקוות בעל הגאולה.

(נוסח המברק אל בוגרי בית ספר למלאכה, י"א תמוז תש"ז)

3. הנהלתו ע"י הרבי

כמ"ש להם דרישות ע"ד שינויים בהנהלת בתי ספר למלאכה — תענו
בשמי, אשר מרכז הנהלת בתי ספר למלאכה נמצא כאן בהמזכירות שלי, ומי
שרוצה לדרוש מה באיזה תוקף שיהי' — עליו לפנות להמזכירות כאן.

(ממכתב להנהלת ישיבת תומכי תמימים. הנהלת בתי ספר למלאכה,

כ"ח מנ"א תשי"ח. נדפס באג"ק ח"י"ד ע' שטז)

4. הכפפתו לישיבת תומכי תמימים בלוד

...בשאלתם לאיזה מוסד שייך וכו' — כבר כתבתי .. הנה זהו חלק
מהפעולות דישיבת תו"ת בלוד*. ובמילא צריך להיות הפנקס מתנהג על ידם,
והדו"ח וכו'. ועל ידי הנהלת ישיבת תו"ת בלוד יעמוד מוסד זה בקשור אחי,
לע"ע.

(ממכתב להנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד, י"ד סבת תשי"ג)

5. מקומו — בכפר חב"ד

קבלתי מכתב מהנהלת בית ספר למלאכה, שבשום אופן אי אפשר שיבנה
ביה"ס למלאכה באופן מתאים לתפקידו — אם לא יגדילו את השטח

(ז' ראה לעיל אות א'.

שנקצב בשבילו. ובטח למותר להאירם על הכרח הדבר, כיון שבי"ם למלאכה הוא תועלת הרבים, ובעתיד הקרוב גם כן מקור של פרנסה או סינף לפרנסה לכמה מתושבי הכפר, ועל הכפר להשתדל ככל היכולת שיבנה כולו דוקא בכפר ולא שיהי' אפילו חלק ממנו במקום אחר. ובוראי ידונו על הענין מנקודת מבט זו.

(י"ב אדר תשס"ז)

6. בנינים נאים

במ"ש אודות התחלת הבני' ואופנה.

הנה יש להתחיל באופן כזה שסו"ם יהיו הבנינים משוכללים, ומהצעות המתאימות לזה מוכן שצריך לבחור בזו הדורשת לע"ע השקעה לא גדולה ותנאים יותר נוחים. ועוד יש להביא בחשבון, אשר סוף סוף על כל פנים צריך להיות בנין אחד מבי"ם למלאכה מפואר, כפי שסיפרו לי איזה מהמבקרים, הנה הבנינים דבי"ם למלאכה עתה, עושים רושם של ארימקייט [=עניות]...

(ממכתב להנהלת בית ספר למלאכה, ג' סבת תשס"ז.

נדפס באג"ק חו"ב ע' קפט)

בנוגע לבית ספר חקלאי, הנה על פי שיחתי עם מר משה שי' קול בהיותו כאן, הנה גם דעתו בתקיפות שצריך להשתדל שהבנין שיקימו יהי' לא של צריפים אלא בנין כדבעי, ובפרט כשזה — ההצעה בא מצד מר קול שי' — צריכים הם מצדם לחזקו בזה. ובפרט על פי תקותי בהתפתחות הכפר כנ"ל.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ז אלול תשי"ג. נדפס באג"ק חו"ב ע' שפב)

ז. התרחבותו

בזה הנני לאשר קבלת מכתבו .. בענין קליטת בוגרי בית ספרו לכפר חב"ד.

מובן שהענין שייך להנהלת כתי הספר בכפר חב"ד, כיון שכאן לא ידועים הפרטים, וכ' יכול לפנות ישר אליהם "על פי הצעתי מכאן", ונאמנים הם שיעשו כל האפשר לקלוט נערים למסגרת החנוך על טהרת הקדש.

(ממכתב למד ארי" ש"י צווייג מנהל ב"ס ממלכתי דתי

מבשרת ירושלים, י"ב סיון תשכ"ב. נדפס באג"ק חכ"ב ע' רמא)

בהנוגע לקבלת תלמידים חדשים לזמן הבע"ל, — הנה בכלל מוכרח הוא ה[דבר] כי זהו סימן היחידי כלפי חוץ להגדלת מוסד חינוך, — אבל כמות התלמידים-חדשים [תלוי] בהאפשריות לסדרם וכו', וההוצאה הכרוכה בזה. וע"פ הוראת נשיאינו הק', הנה אז מען שמעל"ט זיך ברייט [=כשמתנהגים בהרחבה] נותן השי"ת בהרחבה.

(ממכתב להנהלת בית ספר למלאכה, ה' אלול תשי"ד. נדפס באג"ק ח"ט ע' רעט)

מובן ש"מצער" ג"כ הפארשלעפעניש [=הסחבת] בהנוגע להבנינים לבית ספר לחקלאות ומלאכה בכפר חב"ד — ועתה בא נוער ממרוקה, ואם היו הבנינים מוכנים לקליטה במילואם — אפשר הי' להציל כמה עשירות מהנוער הנ"ל, לקולטם בבתי ספר אלו, ולעשות געוואלד [=ולחקים צעקה] אודות בנינים חדשים נוספים, משא"כ בהמצב העכשווי. וכשמומן לזמן מתחדשת עוד הזדמנות להרחיב עניני חב"ד באה"ק ת"ו, וכד"מ הפצת המעיינות חוצה לקיום היעוד לכשיפוצו המעינות קאתי מר — הנה מוזמן לזמן נתחדש עוד מניעה ועכוב.

(אג"ק ח"א ע' צג)

לפלא הדרישה לצמצם במספר תלמידים לבתה"ס למלאכה, בה כשעה שחסרים מקומות קליטה להנוער באה"ק ת"ו, ואפשר איזה מעם מיוחד יש בזה. ומובן אשר מצד הענינים דגר לאחד נר למאה, הנה כשמוסיפים

בתלמידים אין זה אומר שבאותו הערך מתוספת ההוצאה. כן יש להביא בחשבון אשר בעוד איזה זמן בטח יתמעט ביותר מנין התלמידים המתאימים לבתי ספר כאלו, ולאורך גיסא יתרכה מספר המוסדות שיחפשו אחריהם, ובמילא כל ההקדם בזה ישובת. מוכן שבכ"ז אין זה ענין עקרוני להלחם עליו עד כו'.

(ממכתב להנהלת בתי ספר למלאכה, ר' שבט תשט"ז.

נדפס באג"ק ח"י"ב ע' רעו. וראה גם שם ע' שיח)

8. מקור לפרנסה

כמ"ש אודות המשכר בפרנסה באה"ק ת"ו, הנה כשאהי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אקרא את הפ"ג שלו אודות זה.

אבל לאורך גיסא הנה תמי' אחר תמי' על אנ"ש, שהרי רואים בעיני כשר איך שכ"ק מו"ח אדמו"ר הקדים הרפואה והזמין שם כמה ענינים שכמה מאנ"ש יוכלו למצוא פרנסתם מהם .. וכוונתי בפשטות להענין דביה"ס למלאכה, ובי"ס לחקלאות וכן המשקים בהכפר, והגדלת עניני הרשת והצלה מן המיסיון, והענין החדש ביותר משלוח הספרים מכאן דהוצאת קה"ת לאה"ק ת"ו. שאם היו מביטים בעינא פקיאח ע"ז הנה נוסף על הפרנסה שבאין ערוך ברוחניות, הרי הי' ע"י כל הנ"ל פרנסה בגשמיות כפשוטו ממש, ואם (ש)הי' נכנס באיזה תפקיד ומשרה בהנ"ל הרי היו לו עי"ז כמה היכירויות בהמשרדים בארץ ובמילא הי' סו"ס מקום פרנסה לאחד ועוד אחד כו'.

ואף שמבואר בחסידות, שבעולמות בי"ע הנה העולם הוא בפשטות ואלקות הוא בהתחדשות, היינו שצריכים לכמה ראיות והסברים ע"ז, הנה כל ענינים הנ"ל הרי נתלכשו בלבושים פשוטים ביותר שלא לתת מקום להיצה"ר המעוור עיני פקחים, ובמילא אין מקום לסלף דברי צדיקים, שועמך כולם צדיקים...

(אג"ק ח"ז ע' רפט)

אף אם במקומות מושבותיהם מאז הנה בעינינו הצבורים הי' בזה רק ענין של עוה"ב כי שכר מצוה כהאי עלמא ליכא, הנה במצבם עתה זהו ג"כ כלי לפרנסתם ופרנסת ב"כ שיחיו. אשר לכן הנני צועק ככרוכיא זה כמה חדשים, שזהו תועלת אנשי הכפר (נוסף על התועלת בציור קומת חב"ד באה"ק ת"ו בכללותו) שבקרוב היותר אפשרי יתפתח הכפר ככל המושבות ועוד יותר. והוא ע"י בנין בית ספר לחקלאות ובית ספר למלאכה ולהרבות מספר המתיישבים וכו', אשר ככל שיקדימו בזה תוקדם ג"כ התועלת הנראית גם בעיני בשר.

(ממכתב להנהלת כפר חב"ד, כ"ז אלול תשי"ג. נדפס שם ע"י שפא)

מ"ש שהוציאו סכומים בקשר עם בית ספר למלאכה, הנה תקותי שבמשך זמן לא ארוך יתהפך הבית ספר למקור של הכנסה, מכמה טעמים. ובמילא אין להצטער על הוצאה כזו דהכנסה קרי לה.

(ממכתב להנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד, י"ד טבת תשי"ג)

9. ביקורי אורחים

בטח למותר לעוררו, ביחוד בשנים לב לקישור שבין בית הרפוס שלהם פה עם עיני הרפוס דליובאוויטש, שמהראוי וגם נכון שיבקר את בית הרפוס שהוקם בכפר חב"ד, נוסף על בקוריו במוסדות חב"ד האחרים. ולכך עצם הענין, הרי בלי ספק יוכל להביא למוסד חדש זה בכפר חב"ד תועלת גדולה בעצה והוראה וכו' וכפרט אשר בית דפוס זה הוא בהתחלתו ומי כמוהו מומחה ובעל נסיון במקצוע זה.

(אג"ק חח"י ע' קמא)

ב. רוחו ומטרתו

1. ברוחה של ליובאוויטש

ובמ"ש במכתבו .. בהנוגע לבי"ס חקלאי. הנה מוכן שכיון שנכנס בשטח חינוך החב"די צריך להיות רוחו מתאים לזה, ומוכרח שלא יהי חילוק

בהנהגה ואורח חיים דבי"ם לנגרות להנ"ל או לבי"ם לדפוס הבע"ל. וכבר עניתו ע"ז במכתבי מאז. ואם אפילו יצאו איזה תלמידים, הנה פשוט שאין להפחית ולהוריד רמת מוסד חינוך בשביל איזה תלמידים, ותלמידים כאלו שאין מקפידים על ענינים שהם היפך רוח חב"ד. ובמילא הענינים אודותם כותב מושללים הם. אלא, שככל הנהגות ליובאוויטש, צריכים להיות הענינים בדרכי נועם (מבלי לוותר), היינו לא לגרש ח"ו את התלמידים, אלא להסבירם השלילה דענינים אלו, ועד כמה הם היפך טובתם כו' וכו'.

והעיקר, דלא כדרך הנהגת בעלי מוסד להרחיב הביאור ורובא דרובא דהזמן וההשתדלות והביאורים בתיאור הרע, אלא שעיקר ההשתדלות והביאורים יהיו בתיאור עילוי הטוב האמיתי. און פשוט גערעט [=לדבר קצר ולענין], צריכים להרבות בהתועדות עמהם (מובן בענינים המתאימים למדרגת הכנתם), בעניני סיפורים ונגוני חב"ד וגם ריקודי חב"ד כו' וכו'. (מובן ג"כ שסידור רדיו בביה"ם — ישלול האפשרות של איסור סידור רדיו בחדרם ובמקום לינתם, אשר שם אין אפוטרופוס על זה שיבחרו וישמעו).
(אג"ק ח"יב ע' שעח)

2. מוסד על טהרת הקודש

השי"ת יברך את כאו"א מכם בכל המצטרך, הן בגשמיות והן ברוחניות. ולהיותכם תלמידים של מוסד על טהרת הקודש, שתתחיל הכרכה בנקודה העקרית — לימוד התורה, נגלה וחסידות, בהתמדה ובשקידה, ובהצלחה רבה.

וכדי שתהי' הצלחה (כדבעי, ועאכו"כ הצלחה) רבה בלימוד התורה, צורך לזה בהקדמת עבודת התפלה¹, ובימות החול — מה טוב גם לתת לצדקה² (בל"ג) פרוטה אחת או פרוטות אחדות, כבוקר לפני תפלת שחרית.

1. ראה לקראת ברכה צו, ב. קונטרס עץ החיים פ"א י"ב. פ"ג.

2. ע"פ מרז"ל "כל האומר אין לו אלא תורה כו", אלא צ"ל "תורה וגמ"ח" — יבמות קט.

ב. אגה"ק ס"ה (קח, סע"ב). תעוד.

3. ראה ב"ב י, א. טושריע (ואדה"ו) או"ח ס"ט צב (יקודם התפלה) — סתם. וראה סי'

האריז"ל בויברך דוד. ואכ"מ.

ושהלימוד יביא לידי מעשה⁴ — קיום המצוות בהידור.

והיות אשר זכיתם ואתם נמצאים בארה"ק, "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁵ — תעשו כל זה בקדושה יתירה, יותר מזו שבחוץ לארץ.

וכל זה גם יוסיף בברכת ה' בכל המצטרך לכם, ולכל המשפחה שי' של כאו"א מכם —

כמ"ש⁶ "בחוקתי תלכו" (שזהו ג"כ לשון של הבטחה⁸), וכפירוש רש"י (מתו"כ) "שתהיו עמלים בתורה"⁹, "ואת מצוותי תשמרו", שזה רומז למל"ת, "ועשיתם אותם" — מ"ע¹⁰.

ויקויימו כל הברכות המנויות להלן בפרשה, כולל (ומתחיל) "ונתתי גשמיכם בעתם"¹¹, כפירוש מורנו הבעל שם טוב¹² שגם הגשמיים תהי' בעתה ובזמנה.

ז.א. הצלחה רבה ומופלגה לנצל הגשמיים וככל הדרוש לעניני טוב וקדושה, כולל גם ההלכה¹³ "כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹⁴, ו"בכל דרכיך דעהו"¹⁵.

עד ל"ואולך אתכם קוממיות"¹⁶, ש"לא להתכייש מפני בני אדם המלעיגים"¹⁷.

4. ראה קידושין מ. ב.

5. עקב יא. יב.

6. בחוקתי כו. ג.

7. ראה לקי"ש ח"א סי'ע 281 ואילך.

8. ואף שנאמר "אם בחוקתי" — מצינו אם משמש בלשון כי (רש"י ויקרא ב. יד).

9. ראה סנהדרין (צט, ב) אדם לעמל יולד כו' עמל תורה.

10. בלי יקר עה"פ.

11. בחוקתי שם, ד.

12. ראה כשי"ט (הוצאת קה"ת) סרניו (לה, א).

13. טושי"ע או"ח סר"א. וראה שו"ע אדה"ז חאו"ח סקני"ה ס"ב.

14. אבות פ"ב מי"ב.

15. משלי ג. ו.

16. בחוקתי שם, יג. וראה פרש"י עה"פ.

17. שו"ע (ואדה"ז) או"ח בתחלתו.

שכאו"א מכם יהי' חסיד יר"ש ולמדן, ומפיץ "נר מצוה ותורה אור"¹⁸ בכל מקום שידו מגעת.

★ ★ ★

תמסרו פ"ש לכל החברים שי' שלכם בהמוסד, ולכל בני המשפחה, ותמסרו להם גם כן הנקודה מכל האמור — שכל אחד ואחת יתקדמו וילכו "מחיל אל חיל"¹⁹ בתורה ומצוות.

ויתברכו מה' מקור כל הברכות, בכל המצטרך להם, בגשמיות וברוחניות.

★ ★ ★

כדי לקשר את כל זה תיכף במעשה בפועל — אתן לכל אחד מכם דולר (שקל) אחד, וכשתחזרו לארה"ק תחליפוהו בלירות ישראליות, ותתנו לצדקה השייכת לחינוך על טהרת הקודש.

[נתן לכאו"א מהנוסעים שיחיו שטר של דולר, להמדיך שי' — כג"ל, ועוד דולר הוספה "בתור מדיך"].

★ ★ ★

יהי רצון שתמסרו פ"ש מכאן בבואכם שמה, ואחרי כן תבשרו בשורות טובות מהתם להכא.

(שיחה לקבוצת תלמידי בית ספר למלאכה — בחדרו —

י"ד סיון תשל"ט. נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 510)

3. איחוד נגלה וחסידות

ימים אלו נתקבל השולחן מעשי ידם להתפאר, נוסף על המנורה שעשו, שנתקבלה לפני זמן.

ובהביטי ובהתבונני על כלים אלו, תקותי חזקה אשר עושים הם ככל התלוי בהם בשני הקיום דשולחן ומנורה טובים ומשוכללים, ז.א. הגשמיות

18. משלי ו, כב.

19. ל' הכתוב — תהלים פה, ח. וראה ברכות בסופה. שרע אדה"ז א"ח ר"ס קנו.

והרוחניות, וע"פ מאמר רו"ל הידוע, הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין, וסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום.

אשר בעניני תלמידי ישיבה ובית ספר, הנשמיות והשולחן זהו קיום המצות שתלויים הם בענינים גשמיים, והרוחניות והמנורה זהו לימוד התורה חכמתו של הקב"ה.

ובשניהם הן בלימוד התורה והידור בקיום המצות וקדושתן, אמרו חכמינו ו"ל יענת ומצאת ובתוספת הכטחה, אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

וכיון שזכו שלומדים הם בישיבה בה מתאחדים נגלה דתורה, גופא דאורייתא, ונסתר דתורה פנימיות התורה נשמתא דאורייתא, יהי רצון אשר בריאים יהיו בגופם וכן בנשמתם, ויוסיפו בלימוד התורה בהתמדה ובשקידה ובקיום המצות בהידור, ונותן התורה והמצוה יברכם ואת כל משפחתם מנפש ועד בשר.

(מכתב לתלמידי בית הספר למלאכה אשר בכפר חב"ד,

י"ג ניסן תשי"ז. נדפס באג"ק חט"ו ע' מט)

ד. מלאכתם עראי ותורתם קבע

...כמח גם בעת לימודם בבית הספר למלאכה בכפר חב"ד — עשו (כהוראת רו"ל) מלאכתם עראי ותורתם קבע, שעי"ז המלאכה (ולימודה) בהצלחה גדולה.

(לקו"ש חכ"ג ע' 381. שם ע' 383. 386)

במענה למכתבו, בו כותב מלימודו כבי"ס למלאכה בכפר חב"ד ומסיים בהנוגע להמצב הפרנסה הדחוקה בביתם, ואשר לכן עלה בדעתו של מי שהוא, שאפשר יצא לעבוד כפועל וכו' בשביל לסייע להפרנסה.

והנה ידוע אשר בורא העולם נותן התורה הוא הזן ומפרנס לכל, ולכן וראי אשר באם ימשיך בלימודו ובהתמדה ושקידה הראוי' זהו הסיוע היותר

גדול שיוכל לסייע בפרנסת הבית, ולא על ידי זה שיפסיק ח"ו מלימודו ויתחיל לעבוד. נוסף גם על החשבון הפשוט, שבאם ימשיך בלימודו ובמילא יעשה מומחה במקצוע, יוכל להשתכר (לאחרי שנים) הרבה יותר מאשר כפועל פשוט. ויהי רצון, אשר במנוחת הנפש יקדיש זמנו ללימוד התורה בהתמדה ושקידה ויקיים המצות בהידור, והשי"ת יברך את כל בני הבית בהמצטרך להם.

(אג"ק ח"י ע' יט)

5. לימודים בערב שבת קודש

במענה למכתבם .. בו כותבים אודות הוספה בשעות הלימוד ביום עש"ק, ואיך שזהו נוגע להכנה ליום השבת אשר קודש הוא לה' —

יציעו מענותיהם לפני הנהלת בית ספר האמור. ומוכן שברשותם לומר, שעושים זה על פי הצעתי. וכיון שהדרישה לשעות נוספות באה ממשרדים המתאימים, בטח יכינו גם הצעות מצדם, איך שימלאו הדרישה וביחד עם זה כאופן שלא יגרע בהכנות האמורות.

תקותי, אשר לימודם והנהגתם בכלל מתאימים בכל הפרטים לכן ישראל, אשר כל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב, וביחוד אשר לומדים בבית ספר בכפר חב"ד, כאמור לעיל, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.

(מכתב לבוגרי מחזור ד', תלמידי בי"ס לנגרות כפר חב"ד.

כ' ט"ז תשכ"א. נדפס באג"ק ח"כ ע' לה)

6. שיעור לימודי חול

מאשר הנני קבלת המכתב .. ומ"ש אודות הלימודי חול, הנה הנקודה בזה שאין מתפקיד חב"ד לייסד בתי ספר ללימודי חול ואפי' לא בדרך טפל. ויוצא מן הכלל בזה (וזהו רק בדרך אונס), הוא ע"ד הנעשה גם בארצות הברית בידיעתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שעד הגיל שחל ע"ז לימוד חובה מצד הממשלה לומדים המינימום דלימודי חול שדורש החוק, כיון שבלתי זה אי אפשר להחדרים והכתות הנמוכות שיתקיימו. ובנין אב מזה

— לחדרי הרשת, הת"ת דהכפר, הכית רבקה כו'. משא"כ בהנוגע לבית ספר למלאכה ובכלל להכתות שכבר עברו הגיל דחנוך חובה אלא שישנם הורים או שישנה תנועה באיזה הנשים מהקרובים לחב"ד שילמדו ג"כ לימודי חול, הרי זה שינוי שאין להסכים עליו.

מובן שדבר זה אמור בלימודי חול בכלל, אבל המשמש מפל ללימוד המלאכה הנלמדת בבי"ס למלאכה הרי אינו לימוד בפ"ע אלא סניף ללימוד המלאכה.

וה"ה בנוגע לתכנית בי"ס למלאכה, הרי אינו נוגע מה שנקרא זה אצל מי שהוא כשם בי"ס תיכוני. כי מה שדברתי כאן עם הרב יאנג שי' הוא ע"ד יסוד בי"ס למלאכה, ולא בי"ס תיכוני ללימודי חול או אפי' ללימודי חול וקדש ביחד, ומזה מובן אשר יש מקום ללמוד הענינים השייכים להעבודה וכמו שכותבים במכתבם, אבל אין כל מקום בבי"ס זה ללימוד ענינים כדי שהתלמידים יוכלו לקבל תעודת גמר בי"ס תיכוני וכה"ג. ובודאי גם בזה יש להתחיל מפתיחה לשלום ובדרכי נועם אף שאי אפשר לוותר על הענין.

(ממכתב להנהלת בית ספר למלאכה בכפר חב"ד, ט"ו תמוז תשי"ד.)

(נדפס באג"ק ח"ט ע' קפח)

במענה על שאלתם: הגה כבר כתבתי דעתי מכבר, שצ"ל בי"ס .. במקצוע כזה שיש לקוות ממנו פרנסה באה"ק ת"ו. וכמדומה, שענין הדפוס ונגרות וכיו"ב מתאים לזה. וכבר מסרתי ע"י הרה"ח הרמ"ג שי' — כשהי' כאן — שיש לשלול בי"ס במקצוע עלעקטרי וראדיא וכיו"ב.

(ממכתב להנהלת ישיבת תורת לוד, י"ט סיון תשי"ב. נדפס באג"ק ח"ו ע' קל)

ד. קב"ת עו"ל

במענה על מכתבו .. בו כותב אשר לפנים למד בישיבת תומכי תמימים ... ואח"כ נתרשל בלימודו ועבד חלק מ[ז]מנו בעבודות שונות בכפר חב"ד, ושואל דעתי מה עליו לעשות בחדשים הקרובים.

הנה לדעתי יכנס בהקדם להשיבה וילמוד שם במסירה ונתינה וכשקידה אשר זה יהי' הכנה טובה בכלל וגם בענין הכניסה לבית ספר למלאכה, כי מובן אשר דין קדימה יותר בקבלה לתלמיד בבית ספר זה לאלו האכרכים שיראו אשר המוח שלהם שליט על רצונם ויכולים הם למלאות תפקידם שנמסר להם כדבעי. ואלה שעושים את העולה כמחשבתם, אינם שייכים למשמעת ולהנהגה דקבלת עול והקרמת נעשה לנשמע.

(אג"ק ח"ט ע' נח)

כמענה על מכתבו, בו מתאר מצבו ושואל חוות דעתי אם ילמוד בישיבת תומכי תמימים בלוד או בבית ספר למלאכה והוא כבן ארבע עשרה וחצי שנה.

הנה בכלל כדי להצליח בלימוד צריך להיות הענין דקבלת עול ומשמעת וכסיפור רו"ל שרוקא עי"ז שישאל הקדימו נעשה לנשמע וכו לקבלת התורה, שמוה לומדים אנו לסדר קבלת לימוד איזה שיהי'. ולכן ילמוד בישיבת תומכי תמימים בלוד במסירה ונתינה בשקידה ובהתמדה ואו בודאי יצליח וכפסק רו"ל יגעת ומצאת, הן בלימוד תורת הנגלה והן בלימוד תורת החסידות וקיום המצות בהידור. ובמשך הזמן, כשיראה שיכול להתגבר על יצרו בלימוד תורת ה' הרי יוכלו לחשוב גם ע"ד סידורו בבי"ס למלאכה, אבל לא קודם שיראה עצמו וגם יראה לאחרים שהמוח שליט על הלב בהנ"ל.

(שס ע' טז)

מאשר הנני קבלת מכתבם .. במ"ש אודות נחיצות עוד מדריך, ויש קס"ד לקחת מבחורי התלמידים למשרה זו. לדעתי אין נראה הרבר, כיון שבודאי אם ימשיכו בתור תלמידים ישתלמו יותר בלימוד המקצוע אפילו ואצ"ל שילמדו יותר לימודי קדש, משא"כ בשעושים אותם למדריכים הרי עוד תתמעט יותר מדת הקבלת עול שעדיין נשארה אצלם ואידי דטריר למיפלם לא בלע. (ממכתב להנהלת בית ספר למלאכה. ג' סבת תשט"ז. נדפס באג"ק ח"י"ב ע' קפס)

במענה על מכתבם .. בהשאלה אודות קבלת תלמיד פלוני או פלוני לבי"ם למלאכה. הנה מובן שזהו תלוי באופי התלמיד ובתכלית כוונתו בכניסה לבי"ם למלאכה, ובמילא עליהם להתייעץ בזה עם הנהלת ישיבת תו"ת דלוד בה למדו הנ"ל עד עתה, ולהחליט בהתאם להיריעה שתהי' משני הצדדים. ומובן שצריך לשמור על הנקודה שכתבתי מאז, שיש להזהר שבי"ם למלאכה לא ייעשה מקום מקלט ומנוס לאלו הרוצים לפטור את עצמם מלימוד כדבעי...

בהנוגע להשאלה אם לקבל תלמידים מבתי ספר הרשת. לא פרטו במכתבם חלקי הסותר והכונה שבוה, וכן לכאורה זהו בסתירה להסברא, שקודם הכניסה לבי"ם למלאכה על התלמידים ללמוד משך זמן בהישיבה. ואף אם יש כאלו שאינם מסוגלים מ[איזה] טעם שיהי' ללימודי הישיבה, הנה בודאי, לשנה או חצי שנה, כאו"א יכול להסתגל לזה. ובאם שיכול ואינו רוצה — הרי ספק אם מתאים ג"כ לבי"ם למלאכה.

(מכתב להנהלת בית 190 למלאכה. ה' אלול תשי"ד. נדפס באג"ק ח"ט ע' רעט)

8. לימוד בישיבה

ברשימת תלמידי בי"ם למלאכה נמצאו כמה ששנותיהם הם י"ג ו"ד, אשר לכאורה זהו גיל צעיר מדי להסתפק בלימודי קדש איזה שעות ביום, ושאר השעות ללימודי חול. ואף שהספרדים לא הורגלו בכגון דא, ואפשר ג"כ מאיימים שבלא"ה יצוו את בניהם להכנס למוסד אחר, הנה גם בזה, כנ"ל, נחוצה תעמולה מיוחדת בתוככי התלמידים, ואפילו לאתר שנכנסו לבי"ם למלאכה, שבאמצע הלימודים יפסיקו וילמדו משך זמן אם בלוד, תל אביב וכיו"ב, בכדי למלאות החסר אצלם ביריעת התורה.

(ממכתב להנהלת ישיבת תומכי תמימים דלוד. הנהלת בתי 190 למלאכה,

ט"ו סיון תשס"ו. נדפס באג"ק ח"א ע' קסג)

9. סור מרע ועשה טוב

נהייתי ככפלים מהבעת רצונו להשתתף בהוצאות הבני' של אחד המוסדות בכפר חב"ד אשר באה"ק ת"ו. ולדעתי, מהנכון שיהי' בבתים

הקשורים עם בתי הספר למלאכה, שזהו דרישת השעה כמתאים לתכונת נפש העולים החדשים מאחינו הספרדים, שהם רוב מנין העולים החדשים בזמן האחרון. ונוסף בזה עתה על התקופה הקודמת, שכשקולטים נער לבית ספר דחינוך הכשר הרי זה, לא לכר שנותנים לו הידיעות הנחוצות כשבילו בחיים הרוחניים וגם בחיים הגשמיים, אלא שעוד יותר גדול בזה הסיוע דסור מרע, שמצילים אותו מחיי בטלה אשר הבטלה מביאה לידי בו' וכו'. וכמו שראו במוחש תמיד, ועל אחת כמה וכמה בתקופה האחרונה של דורנו המזועזע עד היסוד.

(שם ע' דד)

10. תלמידים שאינם שייכים

מה שהמורה המקצועי דעתו, שאלו שלא הסתגלו לעבודה צריכים לשלחם, הנה מוכן שהביורור שאינו מסוגל דורש זמן, ואי אפשר להחליט על יסוד איזה שבוע[עות], ובפרט במקום חדש כשביל התלמידים, בסביבה חדשה. ובפרטי פרטיות — הפיטור מבי"ס למלאכה יגרום ג"כ יציאה מסביבה המתאימה כשביל התלמיד [אף כי לאורך גיסא מ[ובן] שללמוד עם כאלו שאינם מביאים תועלת כ־55 אין לו מקום (אפשר יש למצוא איזה ענין אחר כשביל התלמידים שאינם מסוגלים ללימוד מלאכה, שכב"ו ישארו בהכפר או בהסביבה דחב"ד באיזה שירות וכו'?).

(מכתב להנהלת בית ספר למלאכה. ה' אלול תשי"ד. נדפס באג"ק ח"ט ע' 97)

ע"פ כתבו שבלימוד בישיבה לא הצליח בנו שי' — מוכן שכראי שילמוד מקצוע (מלאכה) ומה טוב בבית ספר למלאכה — שבו לומדים תורה [לימוד כבי"ס עממי — מוכן שאין זה ענין כלל, כיון ששם מעורבים עם נכרים וכו', נוסף — על התערוכת דנערים ונערות].

כאם נמצא כהנ"ל בטורונטו ועכ"פ בני. — טוב יותר מאשר בריחוק מקום גדול — כדי שיראוהו לעתים קרובות ויוכלו ליעצו איך להסתגל בקל יותר וכיו"ב.

כאם אין נמצא — אזי באה"ק ת"ו. ויבררו אצל חפר שי' — האם התכנית בכפר חב"ד לפי כחו (שלומדים גם חסידות), או בכית ספר למלאכה דתי אחר באה"ק.

(אג"ק חב"ד ע' קמו)

11. כנס בוגרים

בנועם קבלתי הידיעה על דבר הכנס השנתי ביחד עם התעוררות נפשית מתאימה ליום הכנס — יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ויהי רצון שיהי' בהצלחה רבה בכל.

כולל קיום היעוד: הרחב פיך (בהחלטות טובות ורחבות) ואמלאהו.

ובודאי אין צורך להדגיש לבוגרי מוסד שנתיסד על ידי בעל ההילולא ומתנהל ברוחו, אשר בגרות פירושה גדלות (כמבואר בדברי חז"ל בכמה מקומות).

ובענין העיקרי — מילוי התפקיד — שליחות ותכלית בריאת האדם ד"אני נבראתי לשמש את קוני" על ידי עניני יהדות, התורה ומצותי" — ה"ז גדלות ועלי' נמשכת תמיד, כהציווי שהוא גם נתינת כח להיות מעלין בקודש.

וכפי שחונכו במוסד החינוך בכפר חב"ד, הרי בלשון הכתוב — גם כי זיקין לא יסור ממנה — עלי' באהבת השם ויראתו, שהם יסוד כל התורה ומצוות ובתולדותיהן מיד ולאחרי זה — קיום כל המצות כולן בחיי היום יום.

— ועיין ספר תניא קדישא, הקדמת חלק ב' הנקרא בשם חינוך קטן, וח"א רפ"ד —

הרחב .. ואמלאהו: תהלים פא, יא.
אני .. קוני: קדושין בסופה.

כולל, כמובן, קיום המצוה עליי נאמר "זוהי כל התורה כולה ואידך פירושה" — מצות ואהבת לרעך כמוך.

זאת אומרת החובה והזכות הגדולה להשפיע על כל אלה אשר אפשר להגיע אליהם, שגם הם יעשו ככל האמור.

והרי יום הכנס יום זכאי הוא, כנ"ל — יום הסתלקות היולא של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכה להצלחה בכל האמור ומתוך הרחבה.

(מכתב להמשתתפים בכנס בוגרים ארצי של תלמידי בתי ספר למלאכה,

כפר חב"ד, ט' שבט תשמ"ג. נדפס בלקו"ש חכ"א ע' 372)

ז

בית רבקה

(יסודי ועל יסודי (עיוני ומקצועי) וסמינר)

א. יסודו והרחבתו

1. יסוד בית ספר על יסודי לבנות

במענה על מכתבו כמ"ש אודות יסוד בית ספר לבנות בכפר חב"ד, אלא שמחכים למכתב ממני.

הנה המענה על זה כבר ישנו במכתבי לנשי הכפר, אשר העתק ממנו נשלח אל הועד ועל הכתובת שלו. ומוכרחני לומר שרואה אני כזה סרך ענין של השתמשות, כי באם הי' מי בכפר בר פועל ושנוגע לו הענין כפי שצריך להיות נוגע, הרי כבר מומן שהי' בית ספר כזה בכפר. אלא כיון שאין עניני לקרר, הרי גם ע"ד אפשריות זו הזכרתי במכתבי. אבל בהנוגע לפועל, הנה טובת הבנות היא, שבהקדם יתחילו לימודיהם בבית ספר בית יעקב, אם

בירושלים ת"ו או בכני ברק או גם בתל אביב, למרות כל הטענות שכותב במכתבו.

ואף שאפשר שבית הספר שלומדות בו עתה טוב הוא, אבל ידוע מאמר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש: צי אז גוט איז גוט איז בעסער ניט בעסער [=וכי אם טוב הוא טוב — יותר טוב אינו יותר טוב]?! וכמצב הנוכחי מוכרח שיקבלו הבנות חינוך טוב במדה הכי גדולה וכולי האי ואולי. כי המתכוונן אליבא דנפשי, כמח רואה השינויים, לא לצד הטוב, שחלו במשך הזמן. ולדוגמא שנמצא[ו] בכפר כאלו שהולכות בגילוי הראש, ונמצאו כאלה אשר שידוך עם אברך כעל זקן כנסיון גדול ביותר נחשב הוא (כן ידוע ענין המיולים, אף שכנראה עתה נפסק כבר), ועוד ועוד. והשיטה אשר כיון שאיני כותב ע"ד זה — אין לשום דבר [מהג"ל קשר] להמציאות, מובן שאין לה כל יסוד בשכל.

ומה שבמדינתנו לפנינו היתה שוררת קליפה פלונית וכמילא האמצעים ואופני ההנהגה היו צריכים להיות כהתאם להדרוש למלחמה עם קליפה זו; הנה במקומם עתה הנסיונות הם מסוג אחר לגמרי, וכמדה ידועה גדולים יותר (וע"ד המוכא בדא"ח ומתלמידי רבנו יונה אשר חטאת בת דנקא ואשם בן שתי סלעים כיון שספק בדבר).

והאמת ניתן להאמר, שהטעם היחידי "המתקבל" להתנגדות העצומה ללמוד בבית יעקב הוא העדר הרצון לקבל על עצמן הגדרים דשם בהנוגע להתלבושת וכו'. וכנראה יש יד בזה של האמהות יותר מלהבנות עצמן, ועד כמה גדול ההעלם וההסתר שאחד ההורים כותב לי באריכות, שסיבת .. אז מען האלט פון פנימיות און מען האלט ניט פון חיצוניות [=שאוהים מפנימיות ולא אוהים מחיצוניות], וכנראה שרוצה שיתקבל אצלי שהעדר הרצון להכנס בבית יעקב, לפי שהנערות זיינען אויף אויפיל פנימיות'דיק אז זיי קענען ניט ליידען [=הן בדרגה פנימית עד כדי כך שאינן יכולות לסבול] חיצוניות וכו'!

ומזה מובן גם כן תמיהתי, על מה שמסביר פלוני במכתבו, אשר חסרון הבית יעקב דבני ברק — שיש בסמיכות מועדון ונמצא בקירוב ישיבת פוניב'ו. והאומנם מאמין הוא בעצמו, שזהו המעם שאין הבנות מסכימות לעבור לשם

מבית הספר דעתה? כנ"ל, וכמו שכתבתי, יסוד בית ספר לבנות בכפר חב"ד נכון הוא מכמה טעמים, וכבר כתבתי אשתקד עד"ו. ויה"ר ש"התעוררות" שלהם תפעול שעכ"פ לשנה הבע"ל יקום בית ספר כזה על אתר, ויהי מתאים לרצון נשיאינו הק' וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

(ממכתב להרב שניאור זלמן גרליק, רבו של כפר חב"ד, י"ד מ"ח תשס"ז)

במענה על מכתבן מח' אלול עם המצורף אליו, שאלתן בהמברק והוכפלה ע"י הרה"ח כו' מו"ה רפאל שי' כהן.

על זה צריכות הן בעצמן לתת המענה, כי זה תלוי בתכונת נפש המתעסקות, כי ראינו במוחש ורואים גם עתה שמתחילים בפעולות הדורשים סכומים מסוימים אפילו כשמוכסחים בחלק התקציב פחות הרכה מאשר מוכסח אצלם, ואם רק עושים במרץ הדרוש ובלי נתינת מקום בעצמן לספיקות והשפעה מהזולת הבא בשאלה מפני מה ולמה, או מצליחים, ולא עוד אלא שהקישורים הם פחות הרכה מאשר משערים מראש. והוא הדין בנדון זה, אשר כיון שנמצא במוזמן חלק חשוב מהתקציב, אם יעבדו בזה מבלי חת, בודאי תצליחנה להקים המוסד. אלא שאין צריך להתרשם מהקישורים, וכפרט בשעת ההתחלה, ולא להתרשם מפני המלעיגים, אשר ככל שנהוץ הדבר יותר מספר המלעיגים גדול יותר, וכפרט אלו המלעיגים מפני הקנאה שאין רוצים לגלותה.

כמה שכותבות אודות אופי המורות המדריכות וכו' — כבר מלתי אמורה בקשר עם כמה מאורעות, אשר כל מוסד חב"ד משפיע אחד על השני, וחלישות בעיניים עיקרים באחד מהם מוכפלת כמה פעמים ככה בשאר המוסדות. והרי האדם יראה לעינים ואינו מתענין להתבונן בהנעשה בלב, ואם רואה שמקבלים מדריכה מחוג מסוים, הרי זה בשבילו הודעה מפורשת שגם הוא מותר לו לעשות כזה, ויפרסם על דבר זה, ומבלי לשאול אפשר היו תנאים מיוחדים ומעלות מיוחדות בהמאורע ממנו רוצה ללמוד.

ולכן מתאים למה שכתבתי גם להסמינר לבנות מוכרח שלא לוותר כלל בעיניים הנוגעים ביראת שמים, וכפרט כמוסד חינוכי בכלל וכמוסד חב"ד

ביחוד, כי מבימים עליהם בשבע עינים (וביותר אלו הרוצים למצוא מגרעות), וק"ל. וכיון שכותבות במכתבן שישנן מועמדות שהכל אצלן בסדר ולא יהי צורך לתרץ קושיא, מובן שדין הקדימה להן.

(אג"ק ח"י"ג ע' תסז)

2. כפר נוער עבור בית רבקה

נתקבל מכתבם .. ואינו ברור כדי צרכו כמה ההדגשה, אם בהחלק ד"בית רבקה" או בהענין ד"כפר הנוער", שכמוכן זוהי תכנית רחבה יותר ובהרבה, אבל מעלה באופן הראשון שזהו קרוב יותר למעשה.

ומובן שהענין בכ"א נחוץ ונכון וטוב במאד מאד, אלא שקודם ההתחלה בזה — צריך לברר האם בידם לשלול אותן הסיבות שהביאו למצב הכי תמוה ועד להבהלה בהנוגע לכל תכניות הבני' שבכפר חב"ד שעובר ערן ועדנים עד שמתחילה הוזה הראשונה, ואח"כ חל הפסק, ומוצאים נמוקים שונים ומשונים להפסק, ועובר עוד הפעם ערן ועדנים עד להוזה השני' וכו' [וכנראה במוחש בנוגע למרכז הנוער, שהוזה הראשונה — לאחרי י"ב חדר מהנחת אבן הפנה! כן בנוגע לבנין בתים בשביל פלוני ופלוני בשטח פלוני, שעל דרך הרגיץ דרושה תקופה של שנתיים או שלוש! וכמוכן בכל פעם נמצאים נמוקים כנ"ל שונים ומשונים], אף שמפורסם שקלה פלונית באה"ק ת"ו נבנתה כמשך חצי שנה וקרי' פלונית נבנתה (ובתים בודדים) כמשך עוד פחות מומן הנ"ל. ולא עוד אלא שבתוככי אנ"ש עצמם הרי שיכון חב"ד בעיה"ק ירושלים ת"ו נבנה ומתפתח וכו', ואין להאריך בדבר המבהיל כנ"ל. ומה תועלת ביצירת עוד תכנית, כאם לא מוכתחים מראש שזהו ענין מעשי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

(מכתב למשתתפי אסיפה המצומצמת בכפר חב"ד, בקשר לארגון כפר

נוער עבור "בית רבקה", כ"ח סיון תשכ"ה. נדפס באג"ק חכ"ג ע' תסז)

3. בית ספר מקצועי

כמענה על מכתבו .. בו כותב אודות פתיחת מוסד לבנות, וכדוגמת הבית

ספר למלאכה, ללמדם תפירה וכיו"ב. וכדאי הי' לזכר אפשריות הצעה זו, כי כאופן עקרוני — נכונה היא ביותר, אלא שתלוי בתנאים השוררים עתה, היינו אם ישנן נערות המעונינות בכגון דא, אם יש אפשריות למצוא מורות מתאימות לזה כו' כו', וכשיזכר הפרטים בזה במח יודיע. וכל המפרט הרי זה משובח.

(אג"ק ח"י"ב ע' כד)

בשאלתן, שכפי הנשמע מקצוע התפירה אינו בר פרנסה עתה לפי המצב באה"ק ת"ו, משא"כ לימוד דהנהגת משק הבית ובפרט שעו"ז תתקבל ג"כ תמיכה מיוחדת ממשרדים המתאימים, ואם כן הוא יש להנהיג לימוד זה, ובפרט שבו נכלל ג"כ לימוד התפירה וכיו"ב, ותמיד אפשר — אם ישתנה המצב — להוסיף בשעות לימוד התפירה וכו' בכדי שתהי' להתלמידות שתי האפשרויות גם יחד.

בברכת הצלחה בעבודתן הכי חשובה ורבת הערך דהקמת ביה"ס המקצועי ולהרכות אומץ בזה מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת.

(אג"ק ח"י"ד ע' תקיט)

לאחרי הפסק נתקבל מכתבו .. וכבקשתו עונה הנני עליו שלא בתור.

בהנוגע לבי"ס לבנות מקצועי — ע"פ השמועה אודות המצב באה"ק ת"ו (ובכלל) — בחינוך על טהרת הקדש, לדעתי מוכרח לקיים המוסד, ואדרבה לבססו וכאם אפשר להרחיבו, והטעמים מובנים:

(א) חינוך על טהרת הקדש ובפרט עתה, הרי כוונתו לא רק לרכוש ידיעות כי אם — ועיקר — ההכנה לחיים על יסודי התורה והמצוה. וכפי שרואים במוחש משפיע ונוגע זה לא רק להמחונכים-יות כי אם גם לביתם בהווה, ועאכו"כ לביתם כשיתחתנו וק"ל, וכל חלישות, באיזה שטח שהי' בזה, הרי זו חלישות בכללות מערכת היהדות המסורתית. ואם יש מקום לשאלה

לכתחלה האם להכנס לשטח פלוני דחינוך זה, הנה לאחרי שכבר התחילו בזה ובמשך כמה שנים ונתפשט הקול אודות המוסד ועניניו, מובנות התוצאות מאי ביסוס וח"ו חיסול המוסד, ותוצאות שאפשרי שיהי' להן המשך בשאר מוסדות התנועה לו שייך המוסד, וחלישות מסוימת בכללות המערכה דחינוך על טהרת הקדש.

(ב) נקודה מיוחדת במוסד הנ"ל — כיון שיש לו (או עכ"פ — צ"ל לו) קישור והמשך למוסדות הרשת וכו'. ואף שער עתה, לצערי הרב, לא שמו לב לבוגרות בתי ספר הרשת, ידוע מאמר חז"ל מי שאכל שום וריחו נודף, יחזור ויאכל שום כו'. ועל כל פנים במקצת דמקצת מילא חסרון זה ב"ס המקצועי.

(ג) מנקודה שכותבה — ביסוס ושיפור הסמינר למורות, מוכרח שיהי' מוסד שני לו גם בתור מקום קליטה לאלו התלמידות שבתי ספר לנערות דחב"ד מוכרחות לקולטן, ואינן מתאימות לרמה הדרושה של הסמינר למורות, שבדאי תהיינה כאלו.

(ד) יש מקום לומר — שאחוז מסוים דב"ס המקצועי, במשך הזמן, "ישוכלל" באופן שיתאים לדרישת הסמינר למורות, והרי בעוד מועד צריך לדאוג לרעזערוואר משם יבואו תלמידות לסמינר מורות.

(ה) עוד יש להוסיף על טעמים האמורים כהנה וכהנה, ובודאי לדכוותי' אין כל צורך בזה.

ומובן שכל הכתוב לעיל יכול לפרסמו בשמי באם תועלת בדבר ואצפה לבשו"ט בהקדם.

(מכתב להרב שמואל חפר, כ' סיון תשכ"א. נדפס באג"ק ח"כ ע' רס)

בעתו, ובעונג רב, קבלתי פ"ש מכן על ידי הגברת ולאמע תחי' אלטהויו, שכתבה לי על דבר הצלחתכן בלימודיכן, וגם שלחה לי מלאכת יד שלכן לתפארת.

והשם יתברך יברך כל אחת מכן ויצליח אתכן ללכת מחיל אל חיל בלימודיכן ומעשי ידיכן.

ובכוואינו מזמן מתן תורתנו, בטח ידוע לכן שכשכא הקב"ה לתת תורה לעמו ישראל ציוה לפנות תחילה אל הנשים ואח"כ אל האנשים, זאת אומרת שבזכות הנשים זכו גם הגברים לקבל התורה והמצוות, שזה כמוכך מגדיל האחריות המוטלת על נשי ובנות ישראל. אבל למותר להרגיש שביחד עם האחריות ניתנו גם הכוחות והאפשרויות למלא את התפקיד במילואו ואין הדבר תלוי אלא ברצון, והוכטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

(מכתב לתלמידות ב"ט מקצועי כפר חב"ד, אסרו חג השבועות תשכ"ה.

(נדפס באג"ק חכ"ג ע' תב)

4. התרחבותו והתפשטותו

לאחרי השתיקה הכי ארוכה, נעם לי לקבל זה עתה המכתב דכ' באייר, פ"כ אסיפתם ע"ד עתידו של הסמינר והחלטות אשר נתקבלו על ידם, אשר תקותי חזקה שבמשך השבועות שעברו מאז נגשו להגשמתן ובמרץ הדרוש. ויה"ר אשר יעשו ככל יכולתם ועוד יותר מתאים לההבטחה, אשר רצון האדם לעשות טוב מגדיל יכולתו ותשרה שכינה כמעשה ידיהם שתהי' הצלחה מופלגה.

כי נחיצות הענין, ולא רק החזקתו אלא התרחבותו והתפשטותו בכל המובנים, נחוצה ומוכרחת, ואפשר לומר גם חיונית, ושעת הכושר הוא עתה להרבות חילים בזה. ולא רק בהנוגע לזמן לימודים הבע"ל שיהי' לאחרי איזה חדשים אלא גם בשיפור המצב במשך השבועות עד זמן לימודים זה, וגם בניצול ימי הקיץ, לתועלת ענין הכי גדול ונעלה זה.

ומוכך אשר ההבטחה הסיוע מצדי בל"ג במקומה עומדת עד שיתכסס המוסד גם בהנוגע לצד הגשמי, ומוכטחני שכאו"א מאנ"ש אשר באה"ק ת"ו והיכולים לסייע בזה ישתפו פעולה עמהם להקים דור בנות שתהיינה לגאון ולתפארת חב"ד ובמשך הזמן כונות בתים בישראל בנינים עדי עד.

(מכתב להנהלת הסמינר אשר לכונות בכפר חב"ד, ט"ו סיון תשס"ז.

(נדפס באג"ק ח"י"ג ע' קפב)

ב. רוחו ומטרתו

1. יראת שמים

לתלמידות סמינר "בית רבקה" — אה"ק, שכתבו ע"ד החלטות טובות להוסיף בצניעות, יר"ש וכו' אחרי מאורע מצער, ענה הרבי:

"והזמן גרמא להצלחה מיוחדת ביר"ש וכו' אוכיר על הציון".

(ספר "אראנו נפלאות" ע' 114)

נעם לי לקרות במכתבה מכיקורי' בכפר חב"ד בהסמינר ובית רבקה. ויהי רצון שגם בהאמור ישתפרו הפרטים אודותם כותבת, בתוככי כללות עניני המוסד. וביחוד ע"פ הידוע אשר חינוך הדור הצעיר הוא בדוגמת טפול בגרעין, שכל הוספה בו נגדלת פי כמה, בכמות וכן באיכות, כשיגדל הגרעין ויעשה אילן עושה פירות, שמוה מוכן שכל השתדלות כדאית בזה, ואשר משפיעים מלמעלה תוספת כח וסייעתא במיוחד.

(אג"ק ח"ט ע' רלה)

2. הלחוחית חסידית

לאחרי שתיקתו הכי ארוכה, נתקבל מכתבו .. בו כותב אודות פעולותיו בשטח בנות חב"ד. ובדאי מתבונן בעיון הדרוש איך לשפר הנקודות אודותן כותב אשר עדיין אינן כדבעי, ובפרט שכנראה ממכתבו זהו תלוי בחוסר הלחוחית און חסידישע ווארימקייט [=וחמימות חסידית], והרי דבר זה הי' צ"ל לפ"ע בקלות בכפר הנקרא כפר חב"ד.

ומובן ופשוט שטוב עשה, שגם לאחרי ההפסקה התחיל עוד הפעם ללמוד בקבוצה פלונית ואדרכה חבל על ההפסקה, אבל בטח גם זה יהי' לטובה. וכיון שנערות בכלל ונערות הכאות ממדינה אחת לחברתה, ביחוד שנים אלו הם שנות המעבר עלולות יותר למשבר ח"ו, הנה כל ההשתדלות וההתאמצות כשיפור המצב כדאיות הן, וגודל הזכות אין די באר. ומוה מוכן ג"כ, שמה שכותב שאולי האריך במכתבו יותר מדי, הנה אדרבה קיצר

בו יותר מדי, כי ככל שיכתוב באריכות עדיין אינו מספיק בערך חשיבות הענין.

(אג"ק ח"ב ע' קצא)

3. סדר קבוע

מוכן מעצמו, שהחינוך בבית רבקה צריך להיות מסודר כדבעי היינו שיתחילו בשעות הדרושות וכרגיל בשאר מוסדות החינוך, כי אי אפשר לחינוך תקין אם אינו בסדר קבוע וחזק, ומראש צריך לקחת את זה בחשבון כי ה"ז ענין עיקרי, ו[גם] אם אונס רחמנא פטרי, אבל התלמידות אינן מקבלות חינוכן ע"י פטור זה ובמילא חסר הוא.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ד' אלול תשי"ד. נדפס באג"ק ח"ט ע' רעג)

4. שליטת לימודי חול בביה"ס העל יסודי לבנות

במענה על מכתבם .. בנוגע להשאלה אודות ביה"ס התיכון, שמבארים כוונתם שהוא כדי שיוכלו הבנות להמשיך לימודיהם בתוך הכפר עצמו בסביבה המתאימה ואין התכלית להפצת לימודי חול.

הנה באופן כזה הרי בטח יש לסדר שבבית הספר שיקימו יהיו לימודי קדש, ואלו הלומדות בלא"ה לימודי חול יסודר זה על ידי נסיעה פעם או שתיים בשבוע למוסד המתאים — וכמוכן ביראת שמים — בתל אביב וכיו"ב.

(ממכתב לוועד כפר חב"ד, ד' אלול תשי"ד. נדפס שם)

בהנוגע לבי"ס תיכון לבנות. הנה העיקר חסר במכתבו ... והוא מהו תכנית הלימודים, ובטח למותר להאריך אשר אין מתפקידם של עסקני חב"ד לעסוק בהפצת לימודי חול ובפרט בין בנות אנ"ש ובפרטי פרטית שישנם מתעסקים יותר מדי בזה. ואם כוונת בי"ס התיכון הוא שיוכלו הבנות להמשיך הלימודי קדש שלהם על אתר, נכון הדבר במאד מאד, משא"כ אם הכוונה ללימודי חול הרי אינו דומה להבית רבקה [כלומר, לבית הספר היסודי לבנות], שמפני

גילם הרך של התלמידות חל עליהם החוק שחינוך חובה שכתכניתו גם לימודי חול, משא"כ גיל דבי"ם תיכון שפטורות הן מזה. והלואי שישקיעו מרצן וכשרונותיהן בלימודי קדש השייכים לבנות, ופשיטא שאין לפרוץ הגדר לייסד בכפר חב"ד בי"ם תיכון ללימוד חול וקודש יחד .. הקיצור מהנ"ל. שנכון מאד מאד אם יש תלמידות מתאימות והנהלה מתאימה לתקן בהכפר עצמו המשך לימודי קדש לאלו שכבר עברו תכנית לימודי הבית רבקה. ואין לייסד בכפר בי"ם תיכון ללימודי חול וקודש.

בברכת הצלחה בעבודתם. המחכה לבשו"מ בפרטיות מכל הנ"ל.

(שס ע' ריב)

5. דוגמא חי'

...יהי רצון שכל אחת ואחת מתלמידות הסמינר "בית רבקה" תהי' דוגמא חי' כיצד צריכה להיות כל בת ישראל הראוי' לשמה, בת שרה רבקה רחל ולאה...

(ממכתב לחברות המערכת סמינר "בית רבקה" כפר חב"ד,

ערש"ק פ' תולדות תשכ"ג. נדפס בלקו"ש חל"ה ע' 273)

6. לקראת הגאולה

בנועם קבלתי פ"ש על ידי חברי ההנהלה מהתקדמות הסמגריון, ותקותי שההתקדמות תתמיד בקצב הולך ומוסיף, כצווי חכמינו זכרונם לברכה — מעלין בקדש (ברכות כח, א. וש"נ).

וביום זה, יום הולדת את משה רבינו, בודאי שמהראוי להתבונן, כי לידתו והצלתו וחינוכו של מושיען של ישראל באו לו עקב התמסרותן של שתי נשים בישראל, אם ובת — יוכבד אמו ומרים אחותו. ובה בשעה שגזירות פרעה הגיעו לשיא קושי השעבוד עד שגרמו לנפילת רוח והסתייגות אפילו בין ארזי הלכנון שבדור, אף על פי כן לא נפלו ברוחן שתי נשים אלו, האם והבת, "המילדות העבריות", ואדרבה המשיכו בעבודתן במסירות נפש ממש להחיות את הילדים, ובעוצם הגלות הקימו דור הגאולה. ולא רק על הנשים האצילו מרוחן ואמץ לבן, אלא גם על האנשים, עד שזכו

שעל ידן יבוא מושיען של ישראל להוציא את עם בני ישראל משעבוד לגאולה.

הוא הדבר בדורות האחרונים של הגלות המר הזה, ובפרט בדורנו זה, אותו התפקיד ואותה האחריות והזכות שעלו בגורלן של הנשים שבגלות הראשון הם נחלת הנשים שבגלות זה האחרון, כמו שהדגיש תכופות כ"ק מו"ח אדמו"ר בכתב ובעל פה. ובשנת סגולה זו, שנת מלאת ג' יובלות להסתלקותו של רבנו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך ומייסד תנועת חב"ד שיטתה ואורח חייו, יש לזכור ולהתרשם גם מהשפעתה הגדולה של אמו של בעל היובל, היא הרבנית רבקה, על חינוכו של אדמו"ר הזקן, כמתואר באריכות בספר הזכרונות לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובהתאם למדתו להיות אומר ועושה, ושמעשה עיקר, לא הסתפק כ"ק מו"ח אדמו"ר בתעמולה, ועמד ויסד רשת בתי ספר וסמינריונים "בית רבקה" בארצנו הקדושה ובתפוצות לחנך בהם בנות ישראל ברוח יוכבד ומרים.

אי לזאת, הנני מקוה מקרב ולב עמוק אשר תלמידות הסמינריון תכרנה בגורל אחריותן וזכותן, ותנצלנה כל כוחותיהן לספוג מהרוח הזה, רוח דעת ויראת ה', אשר הסמינריון רוצה להנחיל להן. וכיון שהתלמידות עתידות להיות מורות ומדריכות בישראל, אמות לבנים ועקרת הבית, הרי כל הוספה בחינוכן וידיעתן נכפלת פי כמה וכמה בתלמידות ובבתים שתקימנה לכבוד ולתפארת, וכראית כל השתדלות והתאמצות בכיוון זה.

השם יתברך ישלח ברכתו לכל אחת ואחת להצליח בלימוד בהתמדה ושקידה ובהנהגה מתאימה ויקיים בכל אחת ואחת מכן — אחותנו את היי לאלפי רבבה וגו'.

בברכה לחג פורים שמח ולהמשיך ההתעוררות בכל ימות השנה —
המחכה לבשורות טובות.

(מכתב לתלמידות הסמינריון "בית רבקה", ד' אדר תשכ"ג. נדפס באג"ק חכ"ב ע' תכד)

7. נסיעה לרבי

במענה למכתבה בו מבשרת אשר בהגדרה שנערכה בסמינר בית רבקה בכפר חב"ד לנסיעה לכאן, זכתה בגורל.

יהי רצון אשר השי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית יברכה ויצליחה לנצל נסיעה זו ככל הדרוש ועוד יותר, לזכותה ולזכות כל המשתתפות בהגדרה — תחיינה.

ובפרט אשר הנסיעה והביקור כאן קשורים במועד מלאות עשרים שנה להסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, והקביעות דיו"ד שבט בשנה זו היא כמו שהיתה בשנת ההסתלקות — בשבת קדש.

ויתן השי"ת שתצליחינה — כל המשתתפות בהגדרה והיא בתוכן — למלאות תפקידן בתור בנות ישראל עם קדוש, אשר כל אחת מהן היא בת אמותינו שרה רבקה רחל ולאה, והוריהן ומוריהן שיחיו יראו מהן רב נחת אמתי יהודי חסידותי.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

(מכתב לגבי שרה תחיי זלמנוב, י"ג סבת תש"ל.)

נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט-תש"ל) ע' רסח)

לסיום מכתבן אודות הגדרה ביניהן לנסיעה לכאן ליו"ד שבט בתור באותיכח של כולן, בכלל — נכון הדבר, אבל כמה דברים אמורים שלא יפריע ללימודים ולבחיונות וכולי, וכמוכן אך ורק בהסכמת ההנהלה.

(ממכתב לתלמידות כתות יב"גי"ד מדרשה למורות "בית רבקה")

כפר חב"ד, י"ז חשון תש"ל. נדפס שם ע' רלג)

8. חגיגת הסיום

בנועם קבלתי בעתו הידיעה על דבר חג הסיום, עם פרטי הידיעות והרשימות וכו', ות"ח ת"ח עבור זה.

תקותי שהדגישו לתלמידים שסיום כחה ומחלקה אינו אלא הכנה לשלב עליון, ושבעיני תורה ומצוות הרי כל סיום הוא התחלה, כיון שתורה ומצוות הן ענינים אין סופיים, כאשר מקורם בהקב"ה שאין לו סוף ותכלית, ואדרבה כל עלי ועלי מחייבת דחיפה יתרה לעלות בקדש, ביתר שאת וביתר עז.

ובודאי הדגישו כמו כן ששנה זו שנת סגולה היא, שנת המאמים להסתלקות הבעל שם טוב ז"ל, ובפרט שכידוע עוד קודם התגלותו התמסר לחינוכם וטפולם של תינוקות של בית רבן ועד כמה הפליג בעבודת החינוך על טהרת הקדש.

בעת רצון הזכרתי את כולם בכלל ובפרט על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר להצלחה מופלגה בעבודתם ולכל המצטרך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לכשורות טובות מתוך הצלחה רבה, שמחה וטוב לבב.

(מכתב לחבר מורים ומורות, ובראשם המנהל מו"ה שמואל שי' חפר,

ט"ו באב תש"כ. נדפס באג"ק חי"ט ע" תב)

מאשר הנני קבלת מכתבן מה' בתמוז בקשת ברכה פ"נ בקשר עם סיומן את חוק לימודן, בבית הספר בית רבקה אשר בכפר חב"ד, ויהי רצון שיהי' הסיום בשעה טובה ומוצלחת — בגשמיות וברוחניות גם יחד,

אשר בכל השייך לבני ישראל, יחדיו יהלכון,

שהרי ישראל גוי אחד הם בארץ, ממשיכים האחדות בכל עניניהם ועד לענינים הארציים, וכביאור חז"ל על הכתוב בכל דרכיך דעהו.

וימלא השי"ת משאלות לבבן לטובה, לנצל כשרונותיהן אשר חוננו בהן, והידיעות אשר רכשו בלימודן להמשך מתאים, לעלי' לדרגא נעלית יותר בכל המובנים,

לרוב עונג ונחת אמתי, הוא נחת חסידותי של ההורים, המורים וההנהלה

שליט"א.

והרי הימים ימי סגולה, ימי גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, וכתוצאה מזה — גם גאולת כל אחד ואחת מהשייכים לעניניו בתוככי כלל ישראל.

בברכת הצלחה.

(מכתב מסיימות ביה"ט בית רבקה (יסודי) אשר בכפר חב"ד,
עש"ק פרשת בואו חשבון תשכ"א. נדפס באג"ק ח"כ ע"י רעה)

★ ★ ★

מאשר אני קבלת מכתבן מיום ד' באייר, כקשר עם סיום שנת הלימודים.

וה' ימלא משאלות לבבן למוכה ולברכה, להמשיך בדרכי התורה והחסידות באופן רמוסיף והולך, ולהצליח בלימודיהן בשנה הבאה, לימוד המביא לידי מעשה¹, קיום המצוות כהידור, כיאות לבנות ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה אשר בנו את בית ישראל.

מצו"כ מכתב הכללי לל"ג בעומר², אשר בודאי תקראנה אותו בשימת לב המתאימה ותעשינה התלוי בהן שתהי' השפעתו ניכרת בהנהגתן משך כל השנה כולה.

בברכה להצלחה בכל האמור ולכשורות טובות.

(מכתב לתלמידות המסיימות כתה ח' בביה"ט בית רבקה כפר חב"ד,
למחרת ל"ג בעומר תש"ל. נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תש"ל) ע"י שצד)

★ ★ ★

במענה להודעתן על דבר "חג הסיום" —

וכמדובר כמה פעמים ש"סיום" בכגון זה אינו אלא הכנה לעלי' לשלב גבוה יותר במסגרת החינוך על מהרת הקודש, שהרי כל עניני טוב וקדושה,

1. ראה קידושין מ, ב. וש"ג.

2. ראה אג"ק חכ"ו ע"י שעה.

התורה ומצותי, אין סופיים הם להיותם קשורים ודבוקים בהקב"ה אין-סוף האמתי —

ברכתי שלוחה לכל אחת ואחת מהמסיימות ולכולכן יחד שיצליח אתכן השי"ת ללכת מחיל אל חיל בהאמור וימלא משאלות לבבכן לטובה.

וכיון שבהשגחה פרטית יתקיים חג הסיום בתחילת חודש תמוז, הוא חודש גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר הראה וסלל הדרך לפני כל אחד ואחת מישראל.

איך שע"י עמדה תקיפה ואיתנה בהנוגע לכל עניני יהדות, תורה ומצותי מתגברים על כל מניעות ועכובים.

וכתבו במכתבו המפורסם להגינת יב תמוז הראשונה — לא אותי בלבד גאל הקב"ה בי"ב תמוז כי אם גם את כאו"א מישראל.

יהי רצון שתלכנה כאו"א מהן בכח זה ובדרך זו מחיל אל חיל, ובפרט שזכו ונמצאות בארצנו הקדושה, ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, ואין מונע ומעכב ללמוד התורה וקיום מצותי' בהידור.

ובמיוחד בשטח חינוך בני"ע על טהרת הקודש.

כולל גם כתור עקרת הכית, בנין ביתה הפרטי על יסודי התורה והמצוה.

והקב"ה עוזר את כאו"א ומצליחה.

(מכתב לתלמידות המסיימות בי"ס והסמינו לבנות "בית רבקה" אשר בכפר חב"ד, עש"ק מברכים ראש חודש תמוז תשל"ט)

9. הוראות שונות

במענה על מכתבם .. בו כותבים אשר הכית רבקה תלמידותי' מתחנכות ברוח ישראל סבא וכו', ומדי שנה בשנה מורגשת התקדמות גדולה בבית ספר.

וכוראי בהאמור לעיל כוונתם בהתקדמות היא לא רק בהנוגע לידיעות, אלא גם בהתקדמות ברוח ישראל סבא, ואם כן הוא הרי תנוח דעתם כאשר הניחו את דעתו.

ומה שכותבים אשר נודע להם שיש מתאוננים עליהם וכתבו אלי אודות זה ואין הם יודעים בדיוק מה דורשים מאתם, הנה מהדרישות הן:

(א) על פי טבע בני אדם שעל כל פשעים תכסה אהבת עצמו, ולכן הנוהג בישראל ובעולם כולו שבענין תועלת הרבים אין סומכין על הנוגעים בדבר אלא ישנם גם עומדים על גביהם, אם בתור מבקר או משגיח וכיו"ב, אלא שלזה נדרש שהנוגע בדבר יקבל מרות, הרי בהנוגע לבית ספר בית רבקה, אין מבקר, אין עומד על גביו, ואין הנהלה, ומהסיבות שאין המורים-ות מקבלים מרות. והמוכשרים לזה יראים להעשות מבקרים או משגיחים מטעם זה ובפרט שלהם "צדדים" בכפר שילחמו נגד מבקר ומשגיח.

(ב) בין הספרי לימור, ובעיקר בין הספרים דלימודי קדש של תלמידי ביה"ם ישנם כאלו שאין מתאימים כלל לרוח כפר חב"ד — היינו כלשונם במכתבם הוא — לרוח ישראל סבא.

(ג) הנהלת ביה"ם — הן בכמות והן באיכות — אינה כלל וכלל כפי דרישת השעה וכפי היכולת שישנה, מפני שלאמיתתו של דבר, אין מי שמתענין בזה ומשתדל בזה, והרי, ע"ד הרגיל, ה"ז טענה להנהלת ביה"ם ולא לחבר המורים-ות, אבל כיון שלדבריהם של הכותבים-המורים ומשפחתם שוללים האפשריות שמי שהוא אחר יחווה דיעה בעניני בית הספר, הנה גם טענה האחרונה אליהם היא.

(ד) חינוך תלמיד של בית ספר, מטרתו שיתנהג באופן המתאים גם מחוץ לכותלי בית הספר, ובשעות הפנויות מלימודו ניכרת פעולת בית הספר וכיוונו. ובתלמידות בית רבקה אין ניכרת פעולה זו בהנוגע להנהגה כיאות לבית ספר המתנהג ברוח ישראל סבא (כלשון המתאוננים ברוח אנ"ש).

מובן שכ"ז הם מטענות הכותבים, וכודאי אם אין המצב כזה כלל או שעכ"פ הפריוו על המדה, יודיעו בהקדם ובפרטיות המתאימה.

(מכתב למוריסות דבית הספר בית רבקה (יסודי)

אשר בכפר חב"ד, כ"ז תמוז תשמ"ו)

לתמהוני הכי גדול — עוה"פ אומרים בשמי דברים וכו' בנוגע לעניני בית רבקה בכפר חב"ד, שלא אמרתים ולא עלתה על לבי וכו'.

ולכן באתי בכתב וברור כדלקמן — ותקותי חזקה: א) שיפסיקו תיכף זמיד לדבר בשמי, וכתבתי כמה פעמים, דעתי בהנ"ל תבוא רק בכתב — לשלול אפשריות סילוף, ב) יפסיקו לחפש רמזים במה שאכתוב, כ"א אך ורק דברים כפשוטם ממש:

1) לא אמרתי כל הוראות בזה להנהלת דבית רבקה.

2) כמנהג כל העולם כולו — בית רבקה מתנהל על פי החלטות ההנהלה שלה, וכפי שאמרתי מפורש וכמה פעמים (כולל, כפשוט, החלטות האחרונות).

3) אסור לערב התלמידות תי' בהחילוקי דעות שאפ"ל בין חברי ההנהלה — שהרי זה בניגוד גמור להחינוך שעליהן לקבל בבית רבקה.

5) כאם, ח"ו, ימצאו אנשים שירצו לערב בפתרון דהנ"ל — משרדים ואנשים מבחוץ וכו' — יתבוננו אשר בית רבקה הוא מוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר. וק"ל.

(ממכתב כ"ז תשרי תשל"ז)

10. לתקן הדרוש תיקון

...בנוגע למה שכוחבת אודות בתה .. הלומדת בסמינר, וסבורה שישנם שם הרבה ענינים הטעונים שיפור וכו'.

מובן מאליו, שהעצה לזה אינה עזיבת הסמינר על מנת ללמוד במקום

אחר, אלא לראות לשפר ולתקן את המעון שיפור ותיקון במקום זה. וכפרט שהסמינר נמצא בכפר חב"ד, שרובם ככולם [של תושביו] הם חסידים יראים ושלמים, הרי ברור שהשיפור וההטבה שזקוקים לה תדרוש הרכה פחות מאמץ, מאשר הדרך שמציעה במכתבה. וכפרט שדבר זה הריהו [בהוה] ויהי [בעתיד] לזכות הרבים — שבמקרה הוה הרי זוכים לתוספת ברכה והצלחה מאת השי"ת. והרי סוף סוף, בכל מקום לימודים שהוא ובכל מקום המצאנו, הרי הכל תלוי בהשם יתברך. וק"ל [=וקל להבין].

(תרגום חפשי מאידיש. ממכתב ט"ז חשוון תשי"ט. נדפס בקובץ מענה מלך,

י"ז ע"י ועד תלמידי התמימים העולמי — 770 (ניסן תשס"ד), ע' 60)

ג. המורות והתלמידות

1. עידוד למחנכות

כמענה על מכתבם .. תקותי חזקה אשר כמו שכותבים יוסיפו אומץ בחינוך תלמידות המוסד עד אשר גם מחוץ לכותליו תהי' ניכרת השפעתו הטובה ברוח ישראל סבא, כמתאים לכנות ישראל, ואין לך דבר העומד בפני הרצון. וכפרט שנמצאים אנו בימים אשר עליהם נאמר דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, אשר אז כל בקשת עור מהשם יתברך ותפלה, מתקבלת יותר ופועלת פעולתה. ויהי רצון אשר יבשרו טוב בכל האמור בזה בקרוב.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה לכל אחד ואחת מהם, ולהצלחה מופלגה במלאכתם מלאכת שמים הוא ענין החינוך הטהור והקדוש, אשר על ידי זה ממלאים גם כן תפקידם הפנימי, וכלשון המשנה, אני נבראתי לשמש את קוני.

(מכתב למוריס"ות בית הספר (היסודי?) בית דבקה בכפר חב"ד,

ד' תשרי תשט"ז. נדפס באג"ק חיי"ב ע' ז)

כמענה למכתבה .. בקשת ברכה, בקשר עם תפקידה בעתיד בסמינר בית דבקה בכפר חב"ד.

והנה בכגון זה הוכטחנו בתורתנו הק' תורת חיים,

(א) הבא לטהר — וידוע דיוק רבנו הזקן, לטהר (גם) אחרים — מסייעין אותי, ולא עוד אלא,

(ב) יגעת ומצאת.

והתקוה הזקה שתשתדל בתפקידה במסירה ונתינה המתאימות, בחינוך בניו של מקום כביכול, ויקוים האמור לעיל.

ובטח למותר להדגיש, אשר אם על כל או"א מכני ישראל להיות דוגמא חי' של אדם המתנהג וחי ע"פ הוראות תורתנו תורת חיים, עאכו"כ — מחנך ומדריך.

וביחוד במוסד אשר תפקידו להכין מורות, ו.א...

(אג"ק חכ"ד ע' ריז)

2. תלמידות הראויות להיות מחנכות ומדריכות

בנועם קבלתי מכתבה .. בו כותבת ע"ד עבודתה בבית רבקה אשר בכפר חב"ד, ואשר ת"ל עשתה פירות ומספר התלמידות הגיע ל-38, כן מצעת שיקחו ג"כ מורה-עוזרת .. מתאימה לזה.

כמובן קשה מכאן, לאמר מי מהמורות מתאימה יותר, וע"ו צריכים להחליט על אתר. ובאתי כזה רק בנקודה כללית, אשר כדאי הי' להשתדל ביותר אחר חיפוש נערות כאלו בתור תלמידות שיהיו ראויות כמשך זמן לא ארוך להעשות מחנכות ומדריכות עכ"פ בשביל ילדים וילדות קטנים, ובטח כמרץ המתאים יש למצוא גם כאלו.

(אג"ק ח"ו ע' קכו)

הבא לטהר .. מסייעין אותו: יומא לה, סעי"ב. וש"נ.
דיוק רבנו הזקן: לקרית דרושי שמע"צ פח, ב.
יגעת ומצאת: מגילה ו, רע"ב.

נעם לי לקבל מכתבן .. ע"ד הקבלת פנים לבנות תי' שחזרו מביקורן כאן, ובעיקר על דבר החלטותיהן הטובות.

ועל פי מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכשיהודי מחליט בתוקף לעשות דבר טוב, גותנים לו כוחות מיוחדים מלמעלה להוציא ההחלטה לפועל, בודאי בנקל תוכלנה להוציא החלטותיהן לפועל, ובפרט שהן קשורות במוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר. ויהי רצון שמהן יראו וכן יעשו, וגם אצלן יהי באופן דמוסיף והולך.

כיון שזכו ללמוד בסמינריון בית רבקה, שענינו השתלמות בשטח החינוך, מצורף בזה העתק מכתב כללי [נדפס באג"ק חכ"ו ע' ז], שבודאי יענין אותן. ואף על פי שכתוב הוא לבעלי בתים, אבל יש בו נקודה — החילוק שבין חינוך אצל היהודים לבין חינוך אצל עמים אחרים — שנוגע לכל אחד ואחת, וכפרט השייכים לחינוך.

בברכה שבצדק ובגאון ישאו שמן הניתן לכל אחת ואחת מבנות ישראל — בנות שרה רבקה רחל ולאה, ולהצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

(ממכתב לתלמידות כתות יב"ג"ד מדרשה למורות "בית דבקה" כפר חב"ד.)

י"ז חשוון תש"ל. נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תש"ל) ע' רלב)

3. פעילות התלמידות

נעם לי לקבל מכתבן .. בו כותבות אודות פעולותיהן בהחזקת היהדות בתוככי תלמידות בית הספר, וכיחד עם זה בתכניתן להתקשר עם קבוצות וכתות ממקומות אחרים וכו'.

ובענינים כגון אלו, כוונתי להתקשר עם עוד קבוצות וכתות, מוכן שדרושה זהירות וחקירה מקודם בנוגע להקבוצות וכתות עמהן רוצות להפגש וכן אופן הגישה וכו'.

ולכן בנוגע להפעולות בתוך בית הספר, כתתן שלהן ושאר הכתות, נכון הדבר, וטובה כוונתן וגם פעולתן, אבל בנוגע לחלק השני של התכנית, יפרטו

הענינים לפני הנהלת בית רבקה, ותעשינה כהוראת ההנהלה הן בכללות הענין והן בנוגע לפרטים.

(ממכתב לתלמידות בית רבקה (יסודי) אשר בכפר חב"ד, כתה ד' קבוצת גזולת, ח' תשרי תשכ"ב. נדפס באג"ק חכ"ב ע' ד)

4. דאגה לתלמידות

בבקשה להתענין במצבן של היתומות בני המנוח ר' פנחס ע"ה מעגאלאו אשר נמצאות בפתח תקוה.

יראה להתענין במצבן הכללי ככלל ומצבן החנוכי בפרט, ואם יש מי מהן שלפי גילה ולמורה היא יכולה להמשיך את למורה בסמינר בכפר יראה לסדר את זה, וגם יראה אם יש מי מהן שיכולה להמשיך את למודי' פה בסמינר בניו יארק.

בבקשה להשיב לנו תיכף נידון זה.

(מכתב להרב אברהם פאריז, כ"ו תשרי תשמ"ז)

5. אלבום "בית רבקה"

כאחת מנסיעותיו של הרה"ח הרב שמואל הלוי שי' חפר (מנהל מכללת בית רבקה בכפר חב"ד ב') ל-770, לחג השבועות, העביר אל הרבי באמצעות המזכירות אלבום תמונות מפעולות התלמידות עם גני ילדים וכן רו"ח ממצב התלמידות. ואלה התשובות שובה לקבל מהרבי:

לתמונות ממבצע ננים:

נתקבל ות"ח ת"ח ודבר בעתו — בסמיכות לחג השבועות זמן מתן תורה. אוכיר על הציון.

נא לציון מעבר לדרך (דהתמונות) התוכן, התאריך.

בקשר לאלבום:

כדאי לעשותו גם בפורמט מוקטן, ושתהי' על כל פנים תמונה אחת שבה:

1) כל התלמידות ביחד, 2) בפ"ע [=כפני עצמן]] שבה השלט בית רבקה וכו' סמינר בית רבקה וכו"ב.

(התקשרות"ג גליון שלז ע' 14)

ח

בית הכנסת המרכזי

...הנה, ביום זה, י"ב-י"ג תמוז, חוגגים חנוכת בית כנסת חדש בכפר חב"ד שבארצנו הקדושה — בית כנסת שהוא גם בית מדרש, שבו יקבעו שיעורים בנגלה דתורה ובנסתר דתורה, תורת החסידות, יחד עם עבודת התפלה, כראיתא בגמרא! על הפסוק² "אוהב ה' שערי ציון", "שערים המצויינים בהלכה".

— לפי השעון הגשמי, הרי עכשיו שם לפנות בוקר.

אבל: לכל לראש, לא מופרך שעדיין נמצאים שם באמצע ההתוועדות...

ובכן: יעזור להם השי"ת שבית הכנסת ובית המדרש זה יהי באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"³.

שאכן יהי זה בנין נאה, שלזה יש צורך במחיצות "ימה וקדמה וצפונה ונגבה", אבל, באופן שכל מחיצה בפני עצמה תכריז שענינה הוא "מחצתי ואני ארפא"⁴, היינו, שמשמשים במחיצה לענין של רפואה, כך, שהסתר המחיצה מכריז וזועק שענינו הוא ה"אתה" שנמצא בו ופועל את מציאותו; ובמילא יהי זה באופן ד"ופרצת".

1. ברכות ת, א.

2. תהלים פו, ב.

3. ראה גם אג"ק ח"ח ריש ע' מ: "וכמדובר בהתוועדות כו".

4. האוינו לב, לט.

והיינו, שתה' "ברכה עד בלי די"י, בלי גבול, בענינים הרוחניים שכבית הכנסת ובית המדרש זה, תפלה ותורה.

ומעבודת התפלה שנמשכת בלימוד התורה, יומשך גם בנוגע לענינים הגשמיים — כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה, ש"את העולם נתן בלבם" — שגם הענינים הגשמיים של כפר חב"ד יהיו באופן של "ופרצת" לכל הצדדים (לכל ד' הרוחות, ובמילא גם למעלה ולמטה), ע"ד הענין ד"ופרצת" כפי שהי' אצל יעקב, שגם בצאן יעקב הי' פריצת גדרו של עולם באופן הפרי' ורבי' שבהם ובאופן ההצלחה שבהם.

וה"ברכה עד בלי די" תבטל את כל הענינים המעלימים ומסתירים שישנם שם מבחוץ ומבפנים...

(משיחת י"ב תמוז תשח"י, תורת מנחם — התוועדות חכ"ג ע' 144)

— הנחה בלתי מוגה)

מאשר הנני קבלת מכתבם .. בו כותבים אודות ההוספה וההרחבה ובעיקר אודות ההוספה באיכות, כוונתי לשיעורי תלמוד תורה הנלמדים בבית הכנסת.

וידועה דרשת רו"ל עה"כ אוהב הי' שערי ציון מכל משכנות יעקב, שערים המצוינים בהלכה.

ויהי רצון אשר בלשון הכתוב: וכל בניך לימודי ה', תלמידי ה', לומדי תורת ה', ורב שלום (מרכיב שלום) בעולם (מלשון העלם כמבואר בדא"ח) ויתקרבו הלכות עוד יותר ועוד יותר, ויהי השלום בריבוי ובמילא גם הברכה בריבוי.

5. מלאכי ג, יו"ד.

6. ראה תנחומא (באבער) ס"פ ויצא.

כמבואר בדא"ח: לקרית שלח לו, ד. וראה לקרית (חלק לד) שופטים תשמ"ז הערה 63.

וכיון שריבוי האמור מבטל סיבת הגלות בדרך ממילא מתבטל המסובב, ותהי' הפרות כריבוי, גאולה האמיתית והשלימה. ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה.

(מכתב להנהלת בית הכנסת הראשון (הישן) בכפר חב"ד, כ"ג תמוז תשכ"ה.
נדפס באג"ק חכ"ג ע' תכ"ד. וראה גם שם ע' רפג (נדפס ב'כפר חב"ד' ח"א ע' צט))

ט

בית הכנסת "בית מנחם"

א. שמו

בית הכנסת הגדול והמרכזי בכפר, "בית מנחם", הוא בית הכנסת היחיד בעולם שנקרא על שמו של הרבי ובאישורו.
(הכפר של הרבי" ע' 50)

ב. חנוכת בית הכנסת

לכל המשתתפים בהתוועדות כחנוכת הבית הכנסת בית מנחם בכפר חב"ד בארצנו הקדושה תוכב"א שליט"א.
שלום רב וברכה מרובה.

בהוספה לברכות ותפילות של רבים מבני ישראל שקבלו וכתובם שלי שנמסרו ע"י שלושת השלוחים שליט"א ביחד עם הכתר תורה וכסף לצדקה.

יהי רצון שמתחנוכת בית הכנסת זה שבודאי יהי' גם בית המדרש לשיעורים

סיבת הגלות: שנאת חנם (יומא ט, ב).
לששון ולשמחה: ראה חרא"ג מהרש"א (ריה יח, ב).

קבועים בנגלה ובחסידות שתורתנו קבעה שמו בית מקדש מעט, נלך בקרוב ממש ובשמחה ובטוב לכב לקבל פני משיח צדקנו ולחנוכת בית המקדש השלישי ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים.

בברכת לחיים ולחיים ולכרכה ולחג הפסח כשר ושמת. (חי"ק).

(מברק להנהלת בית הכנסת "בית מנחם" אשר בכפר חב"ד, בקשר לחגיגת חנוכת הבית שלו. י"א ניסן תשל"ח. נדפס בשיחות קודש תשל"ח ח"ב ע' 613)

מאשר הנני קבלת מכ'.

ות"ח על הברכות. וכבר מלתי' אמורה בתוה"ק: ואברכה (ה' מקור הברכות) מברכיך, בברכתו של הק' שתוספתו מרובה על העיקר.

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות בנשם ומדאגות ברוח — מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לכב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

וכפרט שעבודת השם, כמצוה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

(מכתב אל המשתתפים בהתועדות חזנוכת בית הכנסת "בית מנחם"

אשר בכפר חב"ד, י"ג ניסן תשל"ח)

ג. כולל בית מנחם

זה מזמן נתקבלה ידיעה ע"ד יסוד הכולל, ובוראי יודיעו מהתפתחות המוסד וכל המרכה בפרטים הרי זה משובח.

(מכתב להנהלת כולל ערב ע"י בית הכנסת בית מנחם

כפר חב"ד, ראש חודש סיון תשל"ח)

מאשר הנני קבלת המכ' — דו"ח, ות"ח.

ודבר בעתו — בסמיכות לחמשה עשר באב — קיימא סיהרא באשלמותא — ולא היו יו"ט לישראל כמ"ו באב כו'.

הפ"נ שבמכ' יקראו בעת רצון על הציון הק'.

בכבוד ובברכה שהיוותנו בשנה השביעית שכת להשם — תוסיף עוד יותר בלימודם בתורת ה' ובתמיכת הלימוד (שלכו"ע כשבת ניתנה תורה, כי תוכנם שווה כמבואר בתו"א ובכ"מ) ות"ח נקרא שבת — ומתוך שמחה וט"ל.

(מכתב להנהלת "כולל בית מנחם" — חברי הכולל תומכי הכולל,

כ"ט מנ"א תשמ"מ. נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 377)

בנועם קבלתי הדו"ח והפ"נ וכו'

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי, להם ולכל אשר להם, ברכת כתיבה וחימומה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכה"ע ומתוך בריאות שמחה וט"ל.

(מכתב לכל חברי הכולל בית מנחם והנהלה בראשם, ימי אולד תשמ"א)

ד. הרבי השאיר את השם

עוברה מעניינת קשורה בשמו של הכולל:

כשהציע הרבי לקרוא לכל הכוללים של המבוגרים בשם "תפארת זקנים לוי יצחק" חשב מזכיר הכולל דאו הרה"ח ר' יעקב יוסף ע"ה רסקין שמן הראוי לשנות גם את שמו של הכולל הזה והכין חותמת חדשה עם השם "תפארת זקנים לוי יצחק", אך משהודיע לרבי על שינוי השם ענה הרבי במכתב שנפתח במילים "לכבוד כולל בית מנחם..." אז הכינו שלמרות

שלשאר הכוללים בחר הרבי בשמו של אביו אך את הכולל הזה השאיר על שמו!

ה. הרבי משתתף בהוצאות הכולל

כשהודיע לרבי על פתיחת הכולל, הגיע מענה־מכתב ברכה על פתיחת הכולל ואליו מצורפים 2000 שקלים — סכום שממנו קיבל כל משתתף... הרבי שלח כהשתתפות סכום מלנה שלימה.

,

בית שזר

א. מרכז תורני וחינוכי לנוער

בנועם קבלתי הבשורה שבית הכנסת ומרכז תורני וחינוכי לנוער שיוקם בכפר חב"ד, הנה על פי הצעת המנדב שי' ייקרא על שמו של כ'. וכמוכן ששמחתי לידיעה זו, אף שאין ענין סמלי זה לחוד מעריך ומדגים את מפעליו הכבירים בעיני כפר חב"ד. ומסופקני אם המנדב הנכבד מכיר בחלקו הכי פעיל של כ' בהתיסדות הכפר.

ומשנה שמחה הי' להודוע שהנחת אבן הפינה של בנין הנ"ל תהי' קשורה עם חגיגת ימי הגאולה י"ב־י"ג תמוז ושנת ה"ט"ו ליסוד כפר חב"ד, שיתוחדו בזה כל ג' הבחינות עולם שנה נפש .. ובודאי שכ' ישתתף אישית במקם החגיגות הנ"ל, נוסף שבטח בין כך הי' נוכח בכפר חב"ד כימי הגאולה וסגולה אלו.

(ממכתב למר שניאור זלמן שזר, ז' תמוז תשכ"ד.

נדפס באג"ק חכ"ג ע' רכה. וראה גם שם ע' רכו)

ב. בנין של שמחה

האורחים שי' ששבו לאה"ק ת"ו — במח מסרו בעל פה ברכתי בענינא דיומא, חנוכת הבית אשר על שמו בכפר חב"ד.

ומתוך לגימה המקרבת, ממשקה דהתועדות שמחת תורה וההמשך שלה בשבת בראשית, ויהי רצון שיתאים הבית לשמו, שישמש מרכז לנוער היהודי ברוח הנ"ל, תורה בשמחה ושמחה בכל עניני אדם מתוך תורה, שהרי כל עניני האדם והבריאה בכללותה מקורם בתורה, וכהודעת חכמינו ז"ל (כ"ד בתחילתה) שהתורה היא דיפטראות ופנקסאות שעל פיהן ברא הקב"ה את עולמו. שמוזה גם מובן שכל עניני הבריאה מקורם בתורה ובאים לשלימותם כשמתאימים למקורם, על ידי האדם החי וקיים בהתאם למקורו, וק"ל.

וכיון אשר ואהבת לרעך כמוך — כלל גדול הוא בתורה, אני תפלה ובתקוה טובה וחזקה אשר נוער זה יגדל להיות כל אחד מהם מרכז לכמה וכמה מנוער בני עמנו, אשר גם הם יגדלו ברוח התורה והמצוה, עד שתהי' השמחה כפולה, כפירוש רבותינו נשיאינו ענין דשמחת תורה: שמחת התורה בכל אחד ואחד מהם, ושמחתם הם בתורה.

(ממכתב להנ"ל. ב' דר"ח מ"ח תשכ"ט.)

נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט-תשל"ד) ע' ז)

ג. חנוכת הבית

הנני לאשר קבלת מכתבו .. ואזכיר את שכותבן על הציון מתאים לתוכן מכתבו.

כיון שנכנסנו לחודש כסלו, ובפרט אחרי קבלי בשורות טובות על דבר חנוכת בית מרכז לנוער ע"ש ידידנו מר שזר שליט"א בכפר חב"ד, ועל פי הציון שבעניני קדושה צריך להיות מוסיף והולך, תקותי שבי"ט כסלו הבע"ל

לגימה המקרבת: סנהדרין קג, ב.

ואהבת .. בתורה: קדושים יט, יח. תרי"ב (הובא בפרש"י) עה"פ.

כפירוש .. נשיאינו: ראה לקו"ת שמע"צ פח, ד ואילך.

יצוין יום מלאות עשרים שנה ליסוד כפר חב"ד בתוספות חניגות והתעוררות באיכות ובכמות.

והיות ומר מהנה אותי תמיד בכשורות טובות בכל השייך לכפר חב"ד ומסודותיו וכולי, כודאי גם הפעם לא ימנע הטוב ויבשרני טוב בזה.

(שם ע' לב)

יא

צעירי אגודת חב"ד

א. התועדויות בכפר חב"ד

אינם מוכירים כלל ע"ד התועדות בכפר חב"ד עצמו, לבר התועדות דמוצאי שמח"ת, וכודאי ימלאו עד"ז הסניף דכפר חב"ד וכו' שאף שגדול ענין הפצת המעינות חוצה, אבל גם על זה נאמר ומבשרך לא תתעלם, נוסף על הענין דאפילו ז"א נק' חוצה. ועייג"כ רשימות הצ"צ לאיכה ע' כא.

(ממכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד, סניף תל אביב,

ב' מ"ח תשי"ח, נדפס באג"ק חס"ז ע' לט)

לפלא אפילו על קס"ד דכרטיסי כניסה כתשלום להתועדויות (אפילו יהי' מינימלי), ובפרט בכפר חב"ד. בברכה לכשו"ט מהצלחה בעבודה"ק.

(ממכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד בכפר חב"ד,

ל' תשרי תש"כ, נדפס באג"ק ח"ט ע' לא)

ב. כינוס ארצי

צעירי אגודת חב"ד כנוס ארצי — כפר חב"ד ספריא.

כנוס ליהדות ולחסידות הנאה להם והנאה לעולם, התחזקו והוסיפו במרץ עלומים ובהתלהבות חסידותית, לכנס כל הארבעה בנים ולהחדירם אמונה ומסירות נפש להשם ולתורתו ולמצותיו, וההתעוררות דמשה ונחשון שבכל אחד יוציאם מהמצרים ונבולים של האידיאלים המזויפים ואלילי שקר, לחירות אמתית ושלילה, בברכת הצלחה לפעולות ממשיות.

(מברק לכינוס הארצי של צאגו"ח שהתקיים בכפר חב"ד

בחוה"מ פסח תשי"ד. נדפס באג"ק ח"ח ע"י שמ)

בקשר עם הכנוס ארצי שני של צאגו"ח באה"ק ח"ו שיתקיים ביום ראשון הבע"ל, הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח מברק ומועתק כזה הנוסח:

כנוס צא"ח כפר חב"ד.

ברכתי שלוחה להמשתתפים בהכינוס ובאמצעותם — לכל חברי צא"ח באה"ק ובחו"ל, לפעילות חי' מוצלחה ומאירה בחוגים ההולכים ומתרחבים, להפיץ היהדות המסורתית ומעינותי, וכוה — להחדיר בכל אחד ואחת מבני ישראל ההכרה, אשר בצבאות הוי' הוא נמנה, ותפקידו החיוני לצאת ולהוציא (את) סביבתו מעבדות וגלות פנימית — לחירות האמתית וביד רמה וברכוש גדול — בכל דרכיך. וכוה ממהרים ביאת משיח צדקנו וגאולתנו השלימה והאמתית.

מועדים לשמחה,

(מכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד, י"ג ניסן תשי"ס. נדפס באג"ק חח"י ע"י שכז)

ג. פעילות חודש תשרי

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"ד תשרי הנכתב ע"י הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה אברהם מרדכי שמואל שי' לידר, ובודאי ימלאו הפרטים החסרים במכתב זה, אם הנ"ל או מי משאר חברי צעירי אגודת חב"ד שמתפקדים הוא.

ויהי רצון שילכו הלך והוסיף בכל פעולותיהם, והרי נכתב המכתב ונשלח המענה ביומן זכאין דחדש תשרי הוא חדש השביעי, אשר כולו (ולא רק

הימים טובים שבו) נקרא שביעי, וכפירוש רז"ל, מושבע בכל טוב, וידועים דברי רבותינו נשיאינו, אשר חדש כללי הוא לכל השנה, וממשיכים ענינו בכל ימות השנה.

וכן יהי' בעניניהם של צעירי אגודת חב"ד הכללים והפרטים, להמשיך מהברכה והטובה רחוש זה על הימים הבע"ל מתוך שמחה וטוב לבב, ולהוסיף בפעולות טובות, וגם על הזולת להשפיע בזה.

(ממכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד בכפר חב"ד.

ל' תשרי תש"כ. נדפס באג"ק ח"י"ט ע' ל)

ד. פורים

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק ארמו"ר שליט"א לשלוח אתמול לילה לרגלי הכינוס שיחזיקים כיום הפורים הבע"ל:

חגיגה מוצלחת, ובפרט במילוי חלקכם בהתפקיד לך כנוס את כל היהודים שיעשו גם בחייהם היום יומיים עם מרדכי שלא יכרע ולא ישתחוה לשום עבודה זרה, וכהודעת חכמינו שכל אחד ואחת מהיהודים כופר בעבודה זרה, פירושו עצמות היהודי שוללת כל הזר לישראל סבא הנצחי, והכל יעשו צעירים ביהדותם היינו התלהבות מרץ ושלילת פשרות, ולקיים מה שקבלו כבר מסיני, שקיום זה זוהי הדרך למילוי נפל פחדם על כל העמים ולנצחון על כל שונאיהם נצחון יהודי אמיתי בר קיימא. בברכת פורים.

(מכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד סניף כפר חב"ד, י"ב אדר"ש תשי"ז.

נדפס באג"ק ח"י"ד ע' תפס. וראה לעיל ע' סד)

ז"ע נתקבל מכתבם מכ"א אדר"ש, ראשי פרקים מהתעודות דפורים, ולפלא שמקצרים במקום שאמרו להאריך, ואף כפי שכותבים שכבר כתבו לי ע"ד התעודות זו, מוכן שאין זה פוסט מכתובה את הנהלת צעירי אגו"ח, כיון שהם הם שארגנו ההתעודות.

בודאי למותר לעוררם שהתוערות בכגון דא הרי זה חרישה ולכל היותר גם זריעה, ומוכרח לאחרי זה כל המלאכות הנדרשות בכדי שיהי' צמיחה ופירות, ובגדון רידן מההתחלות שבוה לעמוד בקישור עם הפנים חדשות שבאו עמהם במגע בעת התועדות זו, אף שמוכן שאופן הקישור לא עם כולם שוה הוא, ויש לנצל ימי חג הפסח הבע"ל, וכמבצע חלוקת מצה שמורה כפרט.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ולחג הפסח כשר ושמח.
(מכתב לצעירי אגודת חב"ד סניף כפר חב"ד, כ"ט אדר"ש תשי"ז. נדפס שם ע' תקלא)

ה. ל"ג בעומר וחג השבועות

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבם מכ"ה וכ"ז ניסן עם המצורף אליו.

ויהי רצון שיוסיפו כהנה וכהנה (עיין סנהדרין כא, א) בפעולות הקדושות — הפצת המעינות חוצה בתוככי הפצת היהדות בכלל, ומתוך שמחה וטוב לבב, שגם זה יוסיף במרץ והפצת הפעולות, וכן, מתאים להקריאה דשבת העבר מברכין חדש זיו, דמיני' מתברכין כל יומי דשבוע זה, אשר יעשה כאו"א הדבר אשר צוה ה' וכמבואר בספרא פ' שמיני מ' ו': אותו יצר הרע תעבירו מלככם ותהיו כולכם וכו' עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה'.

בברכה לבשו"ט ולהצלחה בעבוה"ק.

בהיות השנה שנת המאתים (ליום א' דחה"ש יום) הסתלקות הילולא דהבעש"ט ז"ל — בטח ישתדלו ככל הענינים והפעולות השייכים לל"ג בעומר (הילולא של הפותח בענין קישור וגילוי פנימיות התורה כנגלה דתורה) וחה"ש (זמן מ"ת, שאז היו רוי תורה — מעשי מרכבה — בגלוי, הראת ממש בראי' חושית כדכתיב וכל העם גו'. תניא פל"ו), שיהיו בהתרחבות והתפשטות הכי גדולות. וחפץ ה' בידם יצלית.

(מכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד אשר בכפר חב"ד, א' אייר תשי"כ)

ו. י"ב תמוז

מאשרים קבלת מכתכם המודיע ע"ד כינוס הנוער בקשר עם הג הגאולה י"ב תמוז
הכע"ל. והואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח אחמול מברק (עפ"י הכתובת של ישיבת
תו"ת דלוד) ומועתק בזה הנוסח, בהשייך אליהם:

למסור לצעירי אגו"ח ככפר ובירושלים:

להתועדות הנוער ביום הגאולה יהי רצון שמסירות נפש בעל השמחה תהי'
נר לרגלכם לככם ומוחכם להאיר דרככם בחיים במאור ואור תורת חיים
ומצותי'. וכמרץ ובחום ובחיות שבסגולת הנוער תגאלו עצמכם וגם סביבתכם
ממאסר החומר ותגבירו הצורה על החומר והקדושה על החול והנפש
האלקית על הבהמית והגוף ובנאון תרימו קרן ישראל סבא עם אשר לבדד
ישכון והשם אלקיו עמו.

בברכה ללכת באור השם מעלה מעלה.

(מכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד סניף כפר חב"ד, י"א תמוז תשי"ז.)

נדפס באג"ק חס"ו ע' רפד. וראה לעיל ע' סה. צא. קטו.)

במענה למכתכם מתפארת שכיסוד, ובו כמה שאלות בהנוגע להתועדות
די"ב תמוז הכע"ל ואופנה.

והנה כבר כתבתי זה כ"פ, שכענינים דכגון דא תלוי באופן ההכנה, ז.א.
שמוכרחת תכנית מפורטת בעוד מועד ובאופן דלשלול הענין דקדירה רבי
שותפי, ואחראים לענינים מסוימים של ההתועדות, ואף שמוכן שאין להפחיד
את האחראים, אבל סו"ס אין האחריות קשה כ"כ שזקוקים להפחדה והבהלה
כי אם להכנה בעוד מועד ובאופן מסודר. ועוד זאת רואים אשר באם
מכריחים את מי שהוא לקבל עליו תפקיד והכנה וגם לאחר השכנוע אינו
מסכים כי אם מתבייש להשיב פני המבקש אוי "צורה כזו" יש להעבודה (אזא
אויסזעהען האט די ארבעט) וההשתדלות שלו. וכיון שעתה די זמן גם לסידור
מסודר בהנ"ל ועוד עת אפילו להתייעצות איזה פעמים קודם התחלת הבאת
התכנית לידי פועל, הנה כל אלה הפעילים שבהם יתאספו וידונו בדבר ואחרי

כן יעשו אסיפה מורחבת וכהתאם להשקו"ט והאסיפה ותוצאות שלה — יחליטו בנוגע לשאלותיהם.

בהנוגע להוצאות הכרוכות בדבר, הנה אעורר את אנ"ש שישתתפו בערך שליש ההוצאות [כמובן באם תהי' זה לא התועדות מקומית כ"א בשמח רחב יותר].

כודאי המציאו להם מצעירי אגו"ח בת"א העתק מכתבי בהנוגע לעשות סה"כ מהפעולות במשך שנים שעברו וכו'.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולבשו"ט.

(מכתב להנהלת צעירי אגודת חב"ד בכפר חב"ד, כ"ח אייר תשי"ח.

נדפס באג"ק ח"י"ז ע' קלו)

מאשרים קבלת מכתבם פ"כ והדו"ח מהתועדות י"ב וי"ג תמוז ימי הגאולה, וכודאי כפי שכפר נכתב כ"פ ישתדלו לנצל ההתרשמות גם בימים שלאחרי זה, ובהנוגע לתיירים הרי בטח חלק גדול מהם עוד נשארו בארצנו הקדושה ת"ו וכן יפגשו עם האורחים החדשים הבאים, שכפי השמועה הרי בחדש אלול ותשרי יעלה המספר כו"כ, וגם בשבועות אלו הנה גם לאחרי המיעוט במספר די והותר בהתועלת שאפשר לקבל מהתיירים באם ינצלו שהותם באה"ק ת"ו ככל האפשרי, ויהי רצון שתכה"י יבשרו טוב בכל האמור.

בברכת הצלחה בעבוה"ק.

(מכתב לצעירי אגודת חב"ד אשר בכפר חב"ד, י"ח תמוז תשי"ח.

נדפס שם ע' דנג)

יב

קיימנת גן ישראל

בנועם קבלתי מכתבכם ונהייתי מהחלמתכם הטובה להמשיך באמירת תהלים בשיעור יומי, וכיון שמצוה גוררת מצוה, בודאי שילכו מחיל אל חיל בלימוד התורה וקיום המצוות, בשמחה והתלהבות חסידותית, ובהשפעה טובה על זולתם.

בבקשתכם, אזכיר אתכם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לככם לטובה.

ובעמדנו ביום סגולה, חמשה עשר באב, שלא היו ימים טובים כמותו בישראל, כדבר משנה, והבא תיכף אחר תקופת בין המצרים לזכר החורבן, שזכרון ימים אלו הוא כדי לתקן את המעוות ולקרב את הגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו, יהי רצון שכל אחד ואחד יזכה לגאולה פרטית על ידי התחזקות בתורה ומצוות ומעשים טובים בחיי היום-יום, שהגאולה הפרטית היא הקדמה לגאולה הכללית במהרה בימינו.

ינעם לי לקבל בשורות טובות מכל אחד ואחד מכם, והשי"ת יצליח את דרככם.

(מכתב לחניכי קבוצת "שבת נפתלי" בגן ישראל, בכפר חב"ד, ט"ו מנ"א תשכ"ב.
נדפס באג"ק חכ"ב ע"ש. וראה לעיל ע"ס)

בנועם קבלתי מכתבן בצירוף הפרישת שלום וכן גם המפה מעשי ידיהן.

והתקוה חזקה אשר ככתבן במכתבן נתחזקו בחינוך המתאים במשך ימי היותן בקיטנה האמורה, חינוך כראוי לכל בת ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה.

ובפרט בארצנו הקדושה עלי' נאמר, עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

וכמו בהנוגע לכריאות הגוף התקוה ששהותן בקיטנה תוסיף בכריאות הגוף במשך כל השנה כולה, כן ועוד יותר התקוה שתתחזק בריאות הנשמה על ידי חינוך האמור במשך כל השנה כולה.

ובפרט על פי הידוע גודל השתדלות מורנו הבעל שם טוב, אשר על שמו נקראת הקיטנא, ואחריו רבותינו נשיאינו ובהם הנשיא מיסד כפר חב"ד כ"ק מו"ח אדמו"ר, כחינוך ילדי בני ישראל, מתוך אהבת ישראל, חדורה אהבת התורה ואהבת השם יתברך.

ויהי רצון מהשם שלאחרי קיץ בריא זה תבוא עליהן בתוך כלל ישראל, שנה הבאה, כריאה כגוף ובנפש גם יחד, ותתברכנה כל אחת ואחת מהן בשנה טובה ומתוקה.

בברכה לכתיבה וחתימה טובה.

(מכתב לחניכות קיטנת גן ישראל. ד' אלול תשכ"ב. נדפס שם ע' שסז)

יג

נשי ובנות חב"ד

א. ארגון נשי ובנות חב"ד

1. תפקידו — חיזוק התומ"צ בכלל והצניעות בפרט

בנועם קבלתי הידיעה על דבר הכנס [=כנס הארצי השנתי של נשי ובנות חב"ד בכפר חב"ד], ויהי רצון שיהי' בהצלחה רבה.

ובתוכן חודש זה, זכרון למאורעות החורבן והגלות וביחד עם זה חודש הנחמה, וכשמו מנחם אב.

והרי ענינו של זכרון הוא שיביא למעשים בפועל, מעשים מתאימים לתוכן הענינים הנזכרים.

ובנידון חודש זה, שראשיתו מצער, הרי תוכן הענין הוא ברור ופשוט מנוסח התפלה המקובל והמסורתי: "ומפני חטאינו גלינו מארצנו". שמוזה מובן שהתיקון והנחמה הוא בחלישת וגרעון ועד לביטול הסיבה (חטאינו), בסור מרע ועשה טוב, בהתחזקות בשמירת התורה והמצוות בחיי היום יום.

ובהקבץ נשי ובנות חב"ד ככינוסן השנתי — בודאי ינצלו במילואה הורמנות זו להדגיש התפקיד הכי חשוב של האשה הישראלית בכל הענינים הרציניים והחיוניים בדברי ימי עמנו, מתחיל כנשים צדקניות שכוכותן נגאלו אבותינו ממצרים גלות הראשון והכללי, ואשר אליהן בא הריכור תחילה בנתינת התורה ("בית יעקב" תחילה ואחר כך "בני ישראל"), וכן מזמן לזמן חורה ונתחדשה צדקתן ומעלתן של נשי ובנות ישראל בכמה מאורעות חשובים וגורליים בדברי ימי עמנו.

ובנוגע לחודש זה בפרט הורונו חכמינו זכרונם לכרכה כמשנתם, אשר "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו' שבהן בנות ישראל (ירושלים) יוצאות כו' ומה היו אומרות כו' (אשר יסוד משפחה ובית ישראל שיהי' בנין עדי עד — הוא כשמיוסדים על התורה והמצוה בכלל, ובעיקר —) שקר חתן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל".

וגם להגרסא בנות ירושלים, הרי ירושלים היא עיקר הבירה של כל ארץ ישראל ושל כל עם ישראל בכל מקום שהם, וכיחוד — בהוראת דרך חיים ודוגמא חי', ומקרא מלא דבר הכתוב: "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים".

מנוסח התפלה: מוסף דירט.

בסור .. טוב: תהלים לד, טו.

כנשים .. ממצרים: סוטה יא, ריש ע"ב. שמיר פ"א, יב. וראה כמדבר פ"ג, ה.

גלות .. והכללי: ראה לק"ש חט"ז ע' 91. וש"כ.

בית .. ישראל: יתרו יט, ג. מכילתא ופרשיי שם.

הורונו .. כמשנתם: תענית כו, ב.

שקר .. תתהלל: משלי לא, ל.

הכתוב: ישעי' ב, ג.

ויהי רצון שהכנס יצליח למלא תפקידו במילואו, במעשה בפועל, לביסוס בית ישראל כחיים מיוסדים על יראת ה' ואהבת ה', ובהבלטה — מתאים לדרישת השעה — בשטח הצניעות בפרט.

בברכה להצלחה בכל האמור ולכשורות טובות.

(מכתב לכנס הארצי של נשי ובנות חב"ד בכפר חב"ד, ר"ח מנחם אב תש"ל.

נדפס באג"ק חכ"ו (תשכ"ט תש"ל) ע' תלו)

2. הוראות שיש להפיק מהנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

הנני לאשר בזה קבלת הפ"ג מו' תמוז, חודש הגאולה, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

שידוע עד כמה מסר נפשו להפצת היהדות והחדרתה בכל אחד ואחת מבני ישראל מקטן ועד גדול וכו', ובשימת לב מיוחדת בנוגע לנשי ובנות ישראל, עד שציווה להוציא לאור כמה משיחותיו הק' בהעתקה מובנת להן, נוסף על שיחות קודש מופנות במיוחד לנשי ישראל.

שדברי צדיקים קיימים לעד, בפרט הקשורים בפנימיות ובמרץ רב ובהשתדלות רבה וכולי.

ולכן תקותי שכל אחת ואחת מהן תתבונן בנתינת כח הניתנת לכולן ביחד ולכל אחת ואחת בפרט — מנשיא דורנו, נתינת כח להצליח בדרך האמורה לבסס ולהפיץ היהדות המסורתית בתוך ביתן פנימה ובהסכיבה ובכל מקום שידן מגעת, ובאופן דמוסיף והולך, מתוך אור וחיות חסידותיים. וגדול שכרן להקים בתים בישראל, בתים מיוסדים על יסודי התורה והמצוה, שאז הבית והבנין הוא בנין עדי עד, ולהקים צבאות ה' בנים ובנות זרע ברך הוי', ועמחם יחד תצאנה בתוככי כלל ישראל, לקבל פני משיח צדקנו בגאולה השלימה והאמתית בקרוב ממש.

(מכתב לארגון נשי חב"ד, כפר חב"ד, יו"ד תמוז תשכ"ט, נדפס שם ע' קסא)

הנני לאשר קבלת המכתבים והדו"ח מהפעולות. ודבר בעתו מה טוב שנתקבל בסמיכות לימי הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והרי המאסר והגאולה היו בקשר עם פעולות להרכצת התורה והחזקת היהדות, אשר פעולותיהן בדוגמת פעולותיו, אלא שאז, במדינה ההיא ובזמן ההוא, היו פעולות אלו קשורות במסירות נפש ממש. אף על פי כן עשה ופעל במרץ הכי גדול, ובעזרת השי"ת הי' בהצלחה מופלגה, מדה כנגד מדה, עד שעכשו, יובל שנים לאחרי זה, רואים הפירות ופירי פירות כמשפחות של היוצאים משם, שומרי תורה ומצוה בלי פשרות ומדקדקים בקלה כבחמורה, שכל רואיהם יכירוהם שהם מתלמידי תלמידיו ומושפעי מושפעיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא ישראל.

ואף שכמובן אינה דומה פעולת נשיא בישראל, הן מצד כוחות נשמתו והן מצד העזר מלמעלה, אבל לאחרי שפתח הפתח וסלל המסלה והראה הדרך, הרי מובן שאין כל מקום להתנצלות מעשי' בכיוון זה במרץ המתאים.

ועוד ועיקר שבמדינות אלו ובזמן הזה אין אותם הקושיים שהיו שם אז במדינה ההיא, לא מיני' ולא מקצתי', באין ערוך, ואדרבה, עוד יש סיוע מהסביבה בכמה אופנים. ובכל אופן, הרי יש הבטחה ברורה שהבא לטהר (פירושו גם לטהר אחרים) מסייעין אותו, והקב"ה גותן התורה ומצווה המצוות עוזרו.

וכפרט אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נושא רנה ותפלה בעד כל ההולכים בדרכיו וממשיכים פעולותיו, להצליח בזה, ועל ידי זה גם בעניניהם הפרטיים, ככל המצטרך מנפש ועד בשר יחדו.

(מכתב לנשי ובנות חב"ד ובפרט כפר חב"ד, ערב י"ב י"ג תמוז תשל"ה)

לקראת יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל בעשור לחודש הזה, שהקביעות דשנה זו היא כמו שהיתה ביום ההסתלקות זה עשרים שנה, ביום השבת קדש פ' בא —

בודאי למותר להדגיש כי ענין הזכרון, כמו בכל ימי מועד וזכרון בישראל, הוא להמשיך מאור ורוח היום הנזכר בחיי היום-יום כמעשה בפועל. ובנידון יום ההילולא הוא להמשיך מאור ושפע בעל ההילולא בחיי כל אהר ואחת מאתנו בתוספת פעולות ברוחו והליכה בדרכיו, כמו שהורנו והראנו בדוגמת חייו ופעולותיו הוא.

ובהנוגע לנשי ובנות ישראל בכלל, ונשי ובנות חב"ד בפרט, הן ידוע עד כמה התמסר לטובתן במיוחד, להעמידן בקרן אורה להכיר חלקן הטוב בתור עקרת הבית, ולא רק בכנין בית ישראל כי אם בכנין וקיום כל בית ישראל, על יסודי התורה והמצוה, והדגיש גודל האחריות והזכות שלהן בזה, כפרט בדרגנו, כידוע משיחותיו־קדש ומפעולותיו בחינוך הבנות וכולי.

עוד זאת, בהראותו את הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשו, הדגיש ההכרח שיהיו המעשים והפעולות חדרים בחיות ובשמחה, באור וחיות חסידותיים, שזה מוסיף בכמות ובאיכות הפעולות מצד הנותן בעין יפה והמקבל בלב טוב, בדברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב ופועלים פעולתם. ויתר על כן, שפעולות חדרות אור וחיות ושמחה מפיקות מדה יתרה של סיפוק נפשי להעושה ומעשה באופן זה, ומעורר הרצון ללכת מחיל אל חיל, הלוך ומוסיף ואור.

יתן השם יתברך שיקויים בהן כל האמור באופן דמוסיף והולך, ועל ידי כך יגדלו ויתרחבו הצנורות והכלים לקבלת ברכות השי"ת בכל המצטרך לכל אחת ואחת מהן, הן וכל אשר להן, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(מכתב לנשי ובנות כפר חב"ד, ר"ח שבט תש"ל)

3. הכינוסים של נשי ובנות חב"ד

במענה על כרטיס ההזמנה לכינוסן שיתקיים אי"ה מחר ביום ג', שלח כ"ק אדמו"ר שליט"א מברק ברכה וול"ק:

"בכינוסן בימי מועד והקהל ליראה את השם במח תעוררנה לפעולות ממשיות להמשיך צלא דמהימנותא בפנימיות בכל ארבעת הסוגים שבישראל כדרישת תורת החסידות ופקודות נשיאינו וי"ע. בברכת הצלחה וחג שמח".